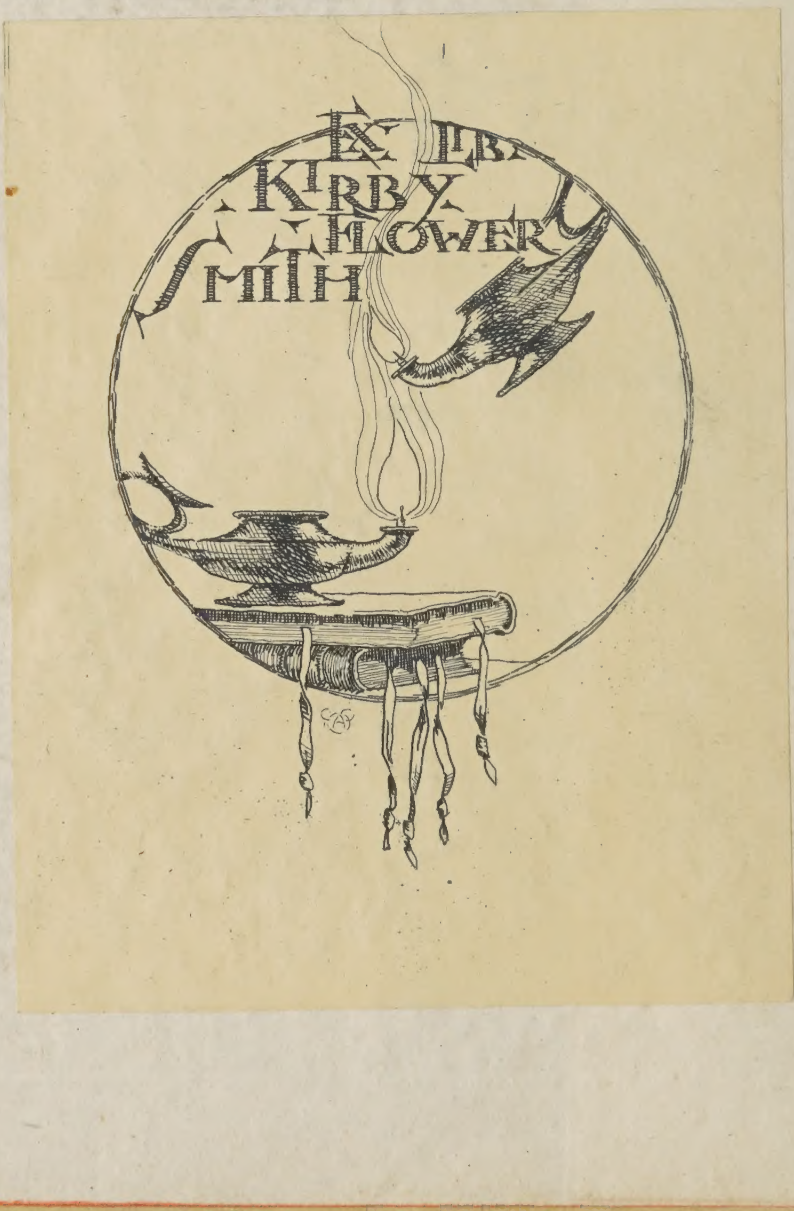
DICTYS CRET.
DARES PRISC
L. FENESTEL.

VENETIIS
1499.

Marie C. Snyder
703 North Howard St.
Baltimore
Md.

Hain * 6158
Hain-Cop. 6158
Brit. mus., v. 5, p. 472
Proctor 5247
Pellechet 4242
Stillwell D147
Goff D187
copy 2

Dictys Cretensis

IESVS MARIA.

DICTYS CRETENSIS DE HISTORIA BELLI TROIANI ET DARES PRISCVS DE EADEM TROIANA.

[illegible] Iesus Maria [illegible]

Auctor, qui sub Dictyos Cretensis nomine occuluit sese, vixit scripsitq. per Constantini Magni tempora, ut grammatici & critici acutiores consentiunt. Qui vero Daretis Phrygii personam ementitus est, recentior omnino est, neq. ullius auctoritatis, aut elegantiae.

FRANCISCVS FARAGONIVS MAGNIFICO uiro Bernardo Rictio Messanensi patritio oratori atq; poetæ eruditissimo. S.D.

d

ICTYN Cretensem grauẽ historicũ(qui apud Troiam sub Idomeneo Cretensium rege militauit)ex Gnoso Cretæ oppido grecum hominẽ a Septimio uiro romão o im latina ueste mutatum iussu tuo bibliopolæ imprimendum exhibui Bernarde uir p̄stãtissime: Tum pro iure quo tibi omnes litterati maxime debent: qppe qui ob singulares uirtutes tuas de eruditis eruditissimus optime mereris: Tu; qa solus prope es: qui uniuersas dispersæ uetustatis reliquias sedulus pquirere & admirari nõ desinis: Interq; multiplices reipublicæ curas non intermittis litterarũ studia. Proinde historicis poetis: oratoribusq; lectitandis succisiuas horas impẽdis: Vt non temere inter primos cuiuscunq; ætatis poetas oratoresq; cõnumerari possis. Est tibi præterea in colloquiis affabilitas prudentia atq; humanitas: Virtutum es fœcundus: inimicus uitiorum acerrimus: amicis iucundus ciuibus charus: apud omnes es deniq; amabilis. Et quod difficilius est in Crœso uiuis Numam. Es tu quoq; unicum totius nobilitatis exemplar: & Rictiorum antiquissimæ: atque generosissimæ familiæ fulgentissimum decus. Sed de his plura alias: Accipies interim læta fronte: ac hilari uultu libellum: quem si a Reipublicæ muneribus(quibus iugiter distineris)feriatus perlegeris: mirum scriptoris acumen: argutamque densitatem deprendes. Est enim rerum frequentia creber uerbis p̄ssus sermo sententiaꝶ numero ac

contionibus argutus: quē si tibi cōtubernalem reddideris iucūda te historiæ ueritate recreabit: scripsit. n. ea q̄ uidit: q̄bus interfuit: quæ gessit: idem mirifice rei militaris disci-plina: aliarumq̨ rerum multiplici uarietate oblectare te pote rit. Nā si astutiam in bello quæris habes Vlyxem: Si p̄stā tiam fortitudinemq̨ desideras: intuere Achillē: Si cōtionā di grauitatem poptas: Nestorem p̄oculis pone. Nōne de-niq̨ uestigia ac mores illius antiquissimi sæculi pernoscere & omissis poeticis fabulis historiæ ueritate imbui atq̨ refi-ci iucūdissimū erit? At illud nimirum in hoc libello anxiū me: sollicitūq̨ detinuit: q pluribus locis adeo mēdosus erat: ut uix sēsus ullus elici possit. Ego uero p uirili pte collatis mul tis exēplaribus & archetypis emaculatissimū reddere nisus sum. At hoc nulli p̄fecto mirum uideri debet: quū Cō stātin9 lascaris uir utraq̨ lingua pitissimus mihi asseruerit: snpio-rū tēporum incuria Dictyn apud græcos: ne q̄dē inueniri: retulit tn̄ hæc paucula ex Suida asserēte Dictyn cretēsem gnosium historicū belli troiāi ephimeriē. i. diurnalē lr̄is pu nicis (q̄bus uniuersa Græcia tūc utebatur) absoluisse sub Idomeneo merentē: dein post multū tp̄is apud gnosō mo-numēto terremotu seu uetustate collapso: reptos libellos: acticisq̨ litteris ɔmutatos Claudio Cæsari Nerōi oblatos: demū latine cōuersos. hæc ille. Quare multū tibi Bernar-de uir magnifice studiosi debebunt uniuersi: qui Dictyn lu culentū historiographū tot iā sæculis situ squalētez: & uix in lucē pdire ausum: nunc solertissime tuis sumptibus: pul chroq̨ caractere imp̄ssum haud difficulter habebūt. Ego tandē ne Mineruā erudire ac noctuas athenas deferr̄ uide ar: hic finem faciam: p̄sertim ne p̄bita sit uitupatoribus ob latrandi facultas: q obtrectatione alienæ scientiæ sibi famā

latrandi facultas: q obtrectatione alienæ sciētiæ sibi famā aucupari: dēteq; theonino aliēa carpe ac edētuli dētatis & oculatis talpæ capreata fronte inuidere solent. Vale togæ sagiq; candidissimum decus: & me quod facis ama.

EIVSDEM EPIGRAMMA AD EVNDEM.

Ediderat mundo summum pia Creta tonantem:
Dissimilem Dictyn protulit inde ioui.
Olim cœlicolum rector nam creditus alter:
Alter terrigenis inclyta scripta dedit.
Dictyos atque iouis numen seu grammata confer:
Hoc abiisse uides: enthea scripta manent.
Sic tu qui nostris decus es Bernarde camœnis
Qui facis ut cunctis Dictys in ore sonet.
Carmina: cœlicolas testor: si nostra ualebunt,
Viues carminibus sæcula longa meis.
Sunt hæc parua tamen: sunt hæc leuiora fatemur.
Mox maiora dabo: spesq; decusq; uale.

HEXASTICHON.

Vndeni uersus partem si sumpseris imam,
Cum puppi proram iungito amice parem.
+ Vertice cum summo tracta interiora tonantis.
Tertiaq; octaui syllaba iuncta fiet.
Extremo bisquina tamen si carmine cedat,
Auctoris totum syllaba nomen habes.

+ Vertice dein summo, nempe, versu principe.

TETRASTICHON.

Tarpæi montis templum Dictynna colossus.
Thebæ niliacæ pyramidumque labor
Mausolus Babylon mundi miracula cedant:
Illa soluta iacent: Dictys ad ora uolat.

DISTICHON.

Vertice nata dei quondam uelut ægide Sais:
Gnosida trinacriæ sic tuli arte caput. arce

MONOSTICHON.

Ilion obsedit bello gens græca bilustri.

APPENDICVLAE ad Libri interpretationem.

MINOS Iouis & Europæ filius Androgeum Ariadnam Phedrã Deucalionẽ & Molũ ꝓgenuit: ex Deucalione Idomeneus: ex molo meriões seu myrion & Idomeneus alter nascitur. Itẽ Tantalus Iouis filius genuit pelopem. Pelops aũt Atreum Thyestem & Plistheneꝫ: hic uero ex Aeropa Agamẽnonẽ & menelaum sustulit: At agamemnõ Iphigeniã siue Iphianassam electrã horestẽq ꝓcreauit. Menelaus uero cũ Helena genuit Hermionem cuꝫ qua seu cum Andromache Pyrrhus Achillis filius ꝓgenuit molossum: unde molossi populi. Item ex Pleione filia oceani seu danai & ex Athlãte nascitur electra quæ peperit ioui Dardanũ. hic Erichthonium: hic Troem. Tros Ilionem Ilion Laumedõtem ex quo Priamus cui Hecuba Cyssei regis thracum filia peperit Creusam Cassandram Ilionem Polyxenam Paridem Hectorem Helenum Chaonem Troilum Deiphœbum Polidorum Politem. Iterum Iuppiter ex taigeta agenoris Phœnicum regis filia genuit Lacedæmoneꝫ: hic musculum uel potius Amicatem: hic Argalum seu Argulum ex quo Oebalus pater Tyndari cui Læda peperit Castorẽ Pollucem Helenam & Clitemnestrã. EX Phœnice quoque filio seu filia Agenoris pẽdet Ledæ atque Hecubæ origo. Hæc ieccirco adiunxi: quia multi incident loci: in quibus eadem nosse ex usu erit. ARGVmentum primi libri. ATREVS ALter (qui fuit Cretensis ditissimus pater Aeropæ ex Minoe origineꝫ trahens qcqd auri

& argenti pecorũq; habuit: nepotibus diuidendũ reliq̃rat: sed terrarũ imperia iussu eiusdem diuisim possidebant Idomeneus deucaliõis filius cũ merione patrueli suo & idomeneus alter molius. i. Molifilius. Omnes igitur pelopidæ ad ptiendas iter se Atrei opes Cretam conuenere: inter quos Palamedes & menelaus qui etiam sororis fratrisq; in illa diuisione functus ẽ uice: quũ neuter aduẽisset. Cũcti deniq; apud Cretã benigne suscepti in europesq; templũ deducti preciosa operum extructione mirifice sunt affecti contemplantes singula quæ ex Sidone patria europes nobilibusq; matronis transmissa magno tum decori erant. PER idem tp̃s Paris cum Aenea aliisq; receptus in domo menelai ubi aduertit regem abesse Helenam multasque opes: item Aetram & Clymenẽ menelai affines abstulit. Quibus cognitis menelaus cum coniugis: tum affinium iniuria torquebat: quem Plamedes solatus nauem conscendere facit: paucisque diebus spartam tenuere: quo Agammẽnon & Nestor: cunctique ex origine Pelopis conuenerant Legãtur tandem ad troiã Palamedes Vlysses & menelaus ut abrepta repeterent: quumq; Palamedis oratio troianos permoueret: Priamus eius sermo neq; interrupit inq̃ens nõ esse æquum insimulare eum qui absit. Nam Paris nonduz ad troiam peruenerat: sed eadẽ qua apud Sparten usus cupiditate sidoniorum regem suũ hospitẽ obtruncarat cunctamq; domũ abstulerat. Igitur paridis aduentu cõmota ciuitas facinus detestabatur: Priamus ꝓinde anxius (dimissis filiis reddendã esse Helenam negãtibus) cõuocat seniores: at filii cõcilium irrumpunt multosq; obtruncãt. His pactis Priamus hortatu Hecubæ helenam adiit quæ asserens suã originem ad Priami & Hecubæ genus ptinere eorundem

fidei flens se cõmẽdat. Priamus deniq; nõ amplius differẽdos legatos ratus Helenã in cõcilium corã legatis adduxit: quæ interrogata respondit nõ inuitã nauigasse seq; potius Paridi q̃ Menelao conuenire. Quibus auditis legati minabundi digrediuntur: q̃uis reguli eos necandos ne ad bellũ græciã concitarent statuissent tamẽ duce Antenore dimittuntur illesi: ꝑuenientesq; Spartã Helenæ uolũtatẽ filiorũ Priami scelus Antenorisq; hospitium exponũt. Quas ob res Diomedis regnum in quo de apparatu belli agatur eligitur: ubi deinde cũcti græciæ pricipes ceso porco a Calchãte iurant inimicitiã contra Priamum: Inde cunctis suffragiis Agamẽnon rector omniũ declaratur: ducesq; nauiũ Achilles Aiax & Phœnix constituũtur: Campestri exercitui Palamedes ꝑponitur cum Diomede & Vlyxe: Postea describitur nauium. M.cc.lxxxviiii. catalogus ad aulidẽ confluẽtiũ. Sed quũ ibi Agamẽnõ ceruã seu capreã Dianæ inscius interfecisset pestisq; ob id inuasisset exercitum tandẽ mulier deo plena respõdit nõ posse sædari pestẽ nisi Agamẽnõis filia Dianæ immolaret̃ abnuẽteq; Agamẽnõe Vlyxes falsis litteris tãq̃ ab eodem ad uxorẽ missis Iphigeniã asportauit. At in tẽplo orta tẽpestate audita uox ẽ deã aspernari tale sacrificiũ qn poti9 immolarẽt qd oblatũ in uirginis uicẽ respicerẽt dein ceruã subito uisã ĩmolãt: Cũctiq; sædata tẽpestate ingẽti lætitia ex aulide nauigarũt nauesq; eorũ Anius rex & eius filiæ (qbus a baccho cõcessum fuit ut qcqd ipsæ tãgerẽt uerterent̃ ĩ uinũ triticũ & oleũ unde dictæ sũt cenotropæ q̃ uertentes omnia in nouas species) cibariis expleuerunt.

EIVSDEM EPIGRAMMA AD EVNDEM.

Phœbigenam precibus mouit Dictynna sub orcum
Missum Theseidem reddidit ille deæ.

Asteris Euganeo precibus concessa poetæ
    Diua Cupidineo numine uicta parens.
Vota Midæ supplicis Bacchus perfecit in auro:
    Atq; Anii natas surgere iussit aues.
Asterien pelagi fundo traxere sororis
    Latonæ (placido uixq; tonante) preces.
Persephone superis numen partitur & imis
    Effectum hoc Cereris supplice uoce deæ.
Morte pugil uitæ fratri largitur honorem
    Alterna precibus sydus utrunq; poli.
Dictyos assiduis dum poscis grammata uotis
    Vicisti O quantum uota precesq; ualent.
Nam sine labe tuum munuscula parua libellum
    Mittimus & nugas perlegis ante meas.
Quæ si non sordent quamuis leuiora uidebis
    Te duce pyeriis tendere ad astra modis.
Te sine Castalias frustra tentabimus undas:
    Nec sine te nobis dexter Apollo fauet.
Iamq; uale & pilii superes modo Nestoris æuum
    Longaq; Cumanæ sæcula uatis agas.

PROLOGVS SEPTIMII ROMANI VIRI ELOQVENTISSIMI IN DICTYN CRETENSEM GRAVEM HISTORICVM E GRAECO IN LATINVM AB EODEM CONVERSVM.

Septimius Quinto Aradio. S.D.

e PHIMERIDEM belli troiani Dictys Cretensis (qui in ea militia cum Idomeneo meruit) conscripsit litteris punicis: quæ tum Cadmo & Agenore auctoribus p græciam frequētabant. Dein post multa sæcula collapso per uetustatem apud gnoson

(olim Cretensis regis sedem) sepulchro: eius pastores quũ eo deuenissent forte inter cæteram ruinam loculum stagno a fabro clausum offendere: ac thesaurum rati mox dissoluunt nõ auruꝫ nec aliud qcq̃ prædæ sed libros ex philyra in lucem producturi. At ubi spes frustrata est ad Praxim dñm loci eos deferunt: qui commutatos litteris acticis (naꝫ oratio græca fuerat) Neroni romano cæsari obtulit: ꝓ quo plurimis ab eo donatus ẽ. Nobis quũ in man⁹ forte libelli uẽissent auidis ueræ historiæ cupido incessit ea uti erãt latine differere magis cõfisi ingenio ut otiosi animi desidiã discuteremus. Itaqꝫ prioꝝ quinqꝫ uoluminũ q̃ bello cõtracta gestaqꝫ sũt eũdẽ numeꝝ seruauim⁹: Residua qdẽ de reditu græcoꝝ quinqꝫ ĩ unũ redegim⁹: atqꝫ ad te misim⁹ tu Ruffine mi (ut par est) faue cœptis atqꝫ in legendo dietim.

LIBER PRIMVS DICTYS CRETENSIS DE HISTORIA BELLI TROIANI.

VNCTI reges qui Minois Ioue geniti ꝓnepotes græciæ imperitabant ad diuidẽdas inter se Atrei opes Cretam cõuenere. Atreus namqꝫ ex Minoe postrẽa sua ordinans qcqd auri atqꝫ argenti pecorum etiam fuit nepotibus quos filiæ genuerãt ex æquo diuidẽdũ reliquerat excepto ciuitatũ terrarũqꝫ imperio. Hæc qppe Idomeneus cum Merione Deucalionis Idomeneus alter Molius iussu eius seorsum habuere. Cõuenere auteꝫ Clymenæ & Nauplii filius Palamedes & Acas Dictys ex Cretæ ida: Iteꝫ Menelaus Aeropa & Plisthene genitus a quo Anaxibœa soror: (quæ eo tempore Nestori denupta erat) & Agamẽnõ maior frater: ut uice sua in diuisiõe uteretur petiuerãt. Sed

hi non Plisthenis ut erant magis q̃ Atrei dicebantur: ob eã causam ꝙ quũ Plisthenes admodum paruus ipse agens in primis ãnis uita functus nihil dignũ ad memoriã nominis reliqsset Atreus miseratiõe ætatis secũ eos habuerat neqꝫ minus q̃ regios educauerat: In qua diuisione singuli pro nominis celebritate inter se quisqꝫ magnifice trãsegere. Adeo re cõgnita omnes ex origine Europæ (quæ ĩ ea insula sũma religione colitur) confluunt: benigneqꝫ salutatos in templum deducũt: Ibi multaꝝ hist[illegible]iarũ more patrio immolatione celebrata exhibentesqꝫ epulas large magnificeqꝫ eos habuere. Itemqꝫ insecutis diebus reges græciæ & si ea quæ exhibebãtur magnifice cum lætitia suscipiebant: tñ multo magis templi eius magnifica pulchritudine preciosaqꝫ extructione operum afficiebãtur inspiciẽtes repetentesqꝫ memoria singula quæ ex sidone phœniciæ patria eius atqꝫ nobilibus matronis transmissa magno tuꝫ decori erãt. PER idem tempus Alexander phrygius Priami filius cũ Aenea aliisqꝫ ex consanguinitate comitibus Spartæ in domũ Menelai hospitio receptus: indignissimuꝫ facinus perpetrauerat. Is namqꝫ ubi animaduertit regeꝫ abesse ꝙ erat Helena precæteris græciæ fœminis memoranda specie amore eius captus ipsam multasqꝫ opes domo eius aufert: Aetram quoqꝫ & Clymenam Menelai affines quæ ob necessitudinem cum Helena degebant. Postq̃ Cretam nuntius uenit & cuncta ei quæ ab Alexandro aduersus domum Menelai cõmissa erant aperuit: ꝑ omnẽ insulam (sicut in tali re fieri cõuenit) fama in maius diuulgatur: expugnatam quippe domum regis euersumqꝫ regnum & alia in talem modum singuli differebãt. Quibus cõgnitis menelaus & si abstractio cõiugis animũ ꝑmouebat multo amplius tamẽ ob iniu

pars ĩ domũ Menelai hospitio receptus

Aet: helena cũ affinibus [illegible] rapui.

riam affiniuʒ (quas supra memoramimus) cōsternebatur Quod ubi aīaduertit Palamedes regē ira atq̧ indignatōe stupefactū concilio excidisse: ipe naues parat: atq̧ oī instrumēto compositas terræ applicat: deinde pro tpe regē breuiter cōsolat: positis etiam ex diuisioneq̄ in tali negocio tempus patiebatur: nauē ascendere facit: Atq̧ ita uentis ex sententia flantibus: paucis diebus spartam peruenere. Eo iaʒ Agamemnō & Nestor: omnesq̧ qui ex origine Pelopis in græcia regnabant cognitis rebus confluxerāt. IGITVR postq̄ Menelaum aduenisse sciūt: omnes in unum coeunt & q̄q̄ atrocitas facti ad indignationeʒ multasq̧ iniurias rapiebat: tamen ex consilii sententia legantur prius ad troiaʒ Palamedes Vlysses & Menelaus: hisq̧ mādat̄ uti conquesti iniurias: Helenam & q̄ cum ea abrepta erant repeterēt. Legati paucis diebus ad troiam ueniūt: neq̧ tñ alexandrū in loco offendere. Tū nanq̧ ꝑperatione nauigii inconsulte usum uēti ad Cyprum appulere: unde sumptis aliquot nauibus phœnicem delapsus: sydoniorū regem qui eū amice suscæperat: noctu insidiis necat: eadem qua apud lacedemoniā cupiditate uniuersam domū eius in scelus propriū conuertit: ita oīa q̄ ad o stētationē regiæ magnificētiæ fuere indigne rapta ad naues deferri iubet. Sed ubi ex lamētatione eorum: q casum domini flentes reliq̄ ꝑdæ aufugerāt tumultus ortus est: populus omnis ad regiam concurrit: Inde q̧ iam Alexander abreptis q̄ cupierat abscessionem ꝑperabat: paruo tempore armati ad naues ueniūt: ortoq̧ inter eos acri ꝑlio: cadūt utrinq̧ plurimi: quum obstinate hi regis necem defenderent: hi ne amitterent partam ꝑdam summis opibus anniterent: incensis dein duabus nauibus troiāi reliquas strennue defensas liberant: atq̧ ita fatigatis

iam prœlio hostibus euadūt. INTERIM apud troiam le
gatorum Palamedes (cuius maxime ea tempestate domi
belliq; consilium ualuit) Priamum adiit: conductoq; conci
lio: primum de Alexandri iniuria conquerit̄ exponens cō
munis hospitii euersionem: Dein monet quantas ea res in
ter duo regna simultates concitatura esset interiaciens me
moriam discordiarum Ilii & Pelopis aliorumq; qui ex cau
sis similibus ad internitionē usq; gentium peruēissent: Ad
postremū belli difficultates contraq; pacis cōmoda astru
it: non se ignorare ait quātis mortalibus tam atrox facinus
indignationem incuteret: exquo auctores iniuriæ ab oībus
derelictos impietatis supplitia subituros. Et quum plurima
dicere cuperet: Priamus medium eius interrūmpēs sermo
nem parcius quæso Palamedes inquit iniquum etenim ui
detur insimulari eum qui absit maxime quum fieri possit
ut siqua criminose obiecta sint præsenti refutatione diluan
tur. Hæc atq; alia eiusmodi inserens differri querelas ad ad
uentum Alexandri iubet: uidebat enim singuli qui in eo cō
cilio aderant Palamedis oratione mouerentur: ut taciti uul
tu tamen admissum facinus condēnarēt quum singula mi
ro genere oratōis exponerentur: atq; in sermōe græci regis
inesset quædam pmixta misera tioni uis. Atq; ita eo die cō
ciliu mdirimitur: sed legatos Antenor uir hospitalis & præ
ter cæteros boni honestiq; sectator: domum ad se uolētes
deducit. INTERIM paucis diebus Alexander cum supra
dictis comitibus reuertitur Helenam secum habens cuius
aduētu (tota ciuitas quum partim exēplū facinoris execra
retur alii iniurias in Menelaū admissas dolerēt nullo omni
um approbante postrēo cunctis indignātibus) tumultus
ortus est. Quibus rebus anxius Priamus filios conuocat

eosq̧ quid sup tali negotio agēdum uideret̃ consulit:q̃ una
uoce minime reddendam Helenā respōdent:uidebāt qppe
quantæ opes cū ea adductæ essent quæ uniuersa(si Helena
traderet̃ amitterent. Præterea cōmoti forma mulierū quæ
cū Helena uenerant nuptias sibi singularū iam animo des-
tinauerāt:quippe lingua moribusq̧ barbari nihil pensi aut
cōsulti faciētes præda atq̧ libidine trāsuersi agebant̃. Igitur
Priamus relictis his senes cōducit sentētiaȝ filiorum aperit
deinde cunctos qd agendum esset cōsulit: sed priusq̄ ex mo
re sentētiæ dicerent̃ reguli cōcilium repēte irrūpunt atq̧ in
cōditis moribus malum singulis minitantur si aliter q̄ ipsis
uideretur decernerent. INTERIM oīs populus indigne
admissam iniuriā: atq̧ in hūc modū multa alia cū execrati-
one reclamabat:ob quæ Alexāder cupidine animi præceps
ueritus ne quid aduersum a popularibus oriretur stipatus
armatis fratribus:impetū in multitudinē facit:multosq̧ ob
truncat:reliqui interuētu proceꝝ qui in cōcilio fuerāt duce
liberantur antenore. Ita infectis rebus populus cōtemptui
habitus non sine pnitie sua domū discessit. Dein secuta die
rex hortatu Hecubæ Helenam adiit eamq̧ benigne salutās
bonum animum uti gereret hortatur:quæ cuiusq̧ esset re
quirit. Tum illa Alexandri se affinem respondit magisq̧ ad
Priamum & Hecubā q̄ ad Plisthenis filios genere ptinere
repetens originem omnem maiorum. Danaum enim atq̧
Agenorem & sui & Priami generis auctores esse: Nāq̧ ex
Pleione danai filia & Athalante Electram natam quam ex
Ioue grauidam Dardanum genuisse:ex quo tres deinceps
insecuri reges Ilii:Agenoris porro Taigetam eam ex Ioue
habuisse Lacædemonē:ex quo Musculum natum & ex eo
Argalum patrem Oebali quem Tyndari(ex quo ipsa geni

ta uideretur)patrem constaret:repetebat etiā cuȝ Hecuba materni generis affinitatem: Agenoris quippe filiuȝ Phœnicem & deinde Hecubæ & Ledæ cōsanguinitatis originē diuisisse. Quæ postq̄ memoriter cūcta retexuit ad postremum flēs orare ne se(quæ in fidem semel illorum recepta esset)prodendam putarēt:ea secum de domo menelai apportata quæ propria fuissent nihil præterea ablatum. Sed utrum in modico amore Alexandri an pœnaȝ metu quas ob desertā domū a cōiuge metuebat ita sibi cōsulere maluerit parum constabat. IGITVR. Hecuba cognita uolūtate simul ob generis cōiunctionē cōplexa Helenam ne ꝑderet sūmis opibus ānitebat᷑. Quum iā Priamus reliqui reguli non amplius differēdos legatos dicerēt nec resistēdum popularium uolūtati:solo omniū Deiphebo Hecubæ assenso quē non aliter q̄ Alexādrum Helenæ desideriū a recto cōsilio ꝑpediebat. Itaqȝ quum obstinate Hecuba nūc Priamū: modo filios depcaretur :nec a cōplexu eius ullo modo: ulla ratiōe diuelli posset:omnes q aderant in uolūtatē suā traduxit:ita ad postremū bonum publicū materna gratia est corruptum. Deinde postero die Menelaus cū suis in cōtionem uenit coniugē & quæ cū ea abrepta essēt repetēs. Tūc Priamus inter regulos medius astans facto silētio optionē Helenæ)quæ ob id in cōspectū populariuȝ uenerat)offert si ei uideret᷑ domū ad suos regrediendi:quaȝ ferūt dixisse neqȝ se inuitam nauigasse neqȝ sibi cū Menelai matrimōio cōuenire:itaqȝ reguli habētes Helenā nō sine exultatiōe e contione discedunt. HIS ACTIS Vlyxes cōtestādi magis gratia q̄ aliqd ex oratione ꝑmoturus cuncta quæ ab Alexādro cōtra græciā indigne cōmissa essent retexuit ob quā iniuriā ultionē breuiter testatus est. Deinde Menelaus ira ꝑculsus

atroci uultu exitiũ minitatus cõcilium dimittit: quæ ubi ad Priamidas plata sũt cõfirmãt ĩ terse clã ut p dolum legatos circumueniãt: Credebãt qppe (quod non frustra eos cõsilium habuit) si legati imperfecto negotio reuertissent fore uti aduersum se grande præliũ cõcitaretur. Igitur Antenor (cuius de sanctitate morũ supra memorauim9) Priamuʒ cõuenit cõiurationeq̃ factã conqueritur filios quippe eius nõ legatis sed aduersum se insidias parare neq̃ id se passuꝝ: Dein non multo post legatis rem aperit ita exploratis omnib9 adhibito p̃sidio qum primũ opportunũ uisum ẽ ĩuiolatos eos dimittit. DVM HAEC apud troiã agũtur disseminata iã p uniuersam græciã fama omnes pelopidæ ĩ unũ conueniũt: atq̃ ĩterposita iusiurãdi religione (ni Helena cũ abreptis redderetur) bellũ se Priamo illaturos cõfirmant. Legati lacædemona redeũt de Helena eiusq̃ uoluntate narrant: Dein priami filiorumq̃ eius aduersuʒ se dicta gestaq̃ grande preconiũ fidei erga legatos Antenoris præferentes Quæ ubi accepere decernit uti singuli in suis locis atq̃ imperiis opes belli parent. Igitur ex cõsilii sentẽtia oportunus locus ad cõueniẽdum & in quo de apparatu belli ageretur argi Diomedis regnum deligitur. Ita ubi temp9 uisum est primus omniuʒ ĩgenti nomine uirtutis atq̃ corporis. Aiax thelamonius aduenit cũ eo Teucer frater. Dein haud multo post Idomene9 & Meriones sũma ĩ terse iũcti cõcordia: eorum ego secutus comitatũ ea qdem quæ antea apud troiam gesta sunt ab Vlyxe cõgnita q̃ diligentissime retuli. reliqua quæ deinceps insecuta suut (qm̃ ipse interfui) q̃ uerissime potero exponam. IGITVR post eos quos supra memorauimus Nestor cum Antilocho & Thrasimede (quos ex Anaxiboea susceperat) supuenere: eos Peneleus ĩsecut9

tum Leiro & Archesilao cõsanguineis: Dein Prothenor &
Clonius Boetiæ ꝑncipes. Itemq̃ Schedius & epistrophus
phocenses aschalaphus & Ialmenus Orchomenii: tũ Dio
res & Meges phyleo genitus: thoas ex andræmone eury/
pylus euemonis orchomenius & Leontheus. post quos
achilles pelei & thetidis qui imbutus bellis ex chirone dice
batur: hic in primis adolescentiæ annis ꝓcerus decora facie
studio reꝝ bellicarum oẽs iam tũ uirtute & gloria supabat
Neq̃ tñ aberat ab eo uis q̃dã incõsulta & effera morũ ĩpati
entiam: cũ eo Patroclus & phœnix. alter pp coniunctionem
aĩcitiæ: alter custos atq̃ rector eius. Tlepolemus dein & eu
traphates insecuti sunt: Phidippus & Antiphus insignes
armoꝝ specie auro hercule. Post hos protesilaus Iphicli cũ
podarce fratre affuit: & eumelus pheræus: cuius pater Ad
metus quõdam uicaria morte cõiugis fata propa ꝓpulerat
Podalyrius & Machaon thracenses Aesculapio geniti acci
ti ad id bellum ob solertiã medicæ artis. Deinde pæantis fili
us philoctetes qui comes Herculis post discessum eius a di
is sagictas diuinas industriæ p̃mium cõsecutus ẽ. Nireus pul
cher ex Syme: Ex athẽis Menestheus & aiax Oili ex locri
de: ex Argis Amphilochus amphiarai: & Sthelenus Capa
nei: & cum his Euryalus Mecistei. deinde ex Aetholia the
sandrus polinicis. postremo omnium Demophoon atque
achamas fuere: cũcti ex origine pelopis. Sz eos quos supra
mẽorauimus: plures alii ex suis quisq̃ regionibus pti ex re
gũ comitibus alii ipsius regni pticipes insecuti sunt: quorũ
nomina singulatim expõere haud necessariũ ẽ. IGITVR
ubi argos oẽs uenere. Diomedes hospitio cunctos recipit
necessariaq̃ p̃bet. Deinde Agamẽnon grande: auri põdus
Mycœnis apportatũ p singulos disptiẽs promptiores aios

oı̄um ad bellum quod parabatur facit. Tū cōmuni cōſilio ſup cōditione belli iuſiurādū interponi hoc modo placuit Chalcas Neſtoris p̄ſcius futurorꝫ porcū marē in mediū forum afferri iubet: quē in duas partes extentū orīēti occidētiqꝫ diuidit: atqꝫ ita ſingulis nudatis gladiis per mediū tranſire iubet: deinde mucronibus ſanguine eius oblitis adhibitis etiam aliis ad eam rem neceſſariis inimicitias ſibi cum Priamo p religionem cōfirmāt: neqꝫ prius ſe bellū deſerturos q̄ Iliū atqꝫ oē regnū eruiſſent: Quibus pfectis atqꝫ laute Martem atqꝫ Concordiam multis immolationibus ſibi adhoſpitauere. Deinde in templo Iunōis argiuæ rectorem oīum declarari placet: Igitur ſingulis in tabellis: quas ad deligendum belli p̄ncipem quem cuiqꝫ uideret acceperant punicis litteris nomē Agamēnōis deſignant. Ita conſenſu oīum ſecundo rumore ſummā belli: atqꝫ exercitus ī ſe ſuſcipit: qđ ei pter germanum: cuius gratia id parabat bellum. & pp magnam opum uim qbus p̄ter cæteros græciæ reges magnus atqꝫ clarus hēbatur: merito acciderat. Dein duces præfectoſqꝫ nauium Achillem Aiacem Phœnicemqꝫ deſtinant: præponitur etiam cāpeſtri exercitui Palamides cum Diomede & Vlyſſe: ita ut inter ſe diuturnas uigiliarumqꝫ uices diſpartiant. His peractis ad parandas opes atqꝫ inſtrumēta militiæ ſinguli in ſua regna diſcedūt. Interim belli ſtudio ardebat omnis græcia: arma: tela: equi naues: atque hæc omnia toto biennio præparantur: quin iuuentus partim ſua ſpōte alii æqualium ad gloriam æmulatione cōmunis militiæ feſtinarent. Sed inter hæc ſūma cura uis magna nauiū præcipue fabricatur: ſcilicet ne multa milia exercituū undiqꝫ uſum ī unum collecta incuria nauigandi tardarentur, IGITVR peracto biēnio ad Aulida

boetiæ:nam is locus delectus fuerat(singuli reges pro fa-
cultate opum regniq; instructas classes pmittunt. Ex qb9
pmus Agamēnon ex Mycœnis naues cētum:aliasq; sexa-
ginta quas ex diuersis ciuitatibus quæ sub eo erāt constru
xerat Agapenorē præfecit. Nestor nonaginta nauiū istru-
ctā classem. Menelaus ex omni Lacedemone naues sexagī
ta. Menestheus athenis quinquag nta. Elephenor ex Eu
boia trigīta. Aiax thelamonius salamina. xxxxi. Diomedes
lxxx. nauiū classem. Aschalaphus & Ialmenus Orchome
nii naues. xxx. Oileus aiax. xii. Itez ex omni boetia Arche-
silaus Prothenor:Peneleus Leitus:Clonius naues qnqua
ginta. Ex Phocide Schedius & Epistrophus. xxxx. Dein
thalpius & Diores cum Amphimacho & Polyxino ex eli-
de aliisq; ciuitatibus regiōis ei9 naues. xxxx. Thoas ex ætho
lia. xl. Meges ex dulichio & ex insulis echinadibus. xl. Ido-
meneus cuz Merione ex oī Creta classem nauiū. lxxx. Ex
itacha Vlyxes. xii. pthous magnes. xl. Tlepolemus ex rho
do aliisq; insulis quæ circa eam erant. octo. Eumelius. xi.
Ex pelasgicis. l. Nire9 ex Syme tres. Podarces & Prothesi
laus ex philaca aliisq; qbus præerant locis naues. xl. Podaly
rius & Machaon. xxx: Philoctetes ex methone:aliisque ci-
uitatibus naues septem. Eurypilus orchomenius. xlii. Gu
neus. xx. Leonteus & polipœtes ex suis regionib9. xl. Ex i-
sulis nisyro Caprate. qoo. Eutraphrates Antiphus & phi-
dippus. xxx. Thesandrus Polinicis quem supra memoraui
mus(ex Thebis naues. l. Calchas ex archadia. xx. Mopsus
ex colophona. xx. Epeus ex insulis cycladib9. xxx. easq; ma
gna ui frumenti:aliis quoq; necessariis cibi gratia replent:
Quippe ita ab Agamēnone mandatuz acceperāt:scilicet
ne tāta uis militum necessariorum penuria fatigaretur. Igi

quot danaorum parati naues

Grecorum duces n 49 Naues 1336

tur inter tantum classium apparatū equi atq̄ currus bellici locorum conditione multi: sed pedestris militis pars maxima: ob eā causam qa p omnē græciā multo maior egestate pabuli eqtatus usus prohibetur. Præterea fuere multi qui ob artis peritiam necessarii nauium apparatui credebātur.

PER IDEM tempus Lytius Sarpedō neq̄ p̄cio neq̄ gratia Phalidis sidoniorū regis allici potuit ut uirtutis sotietatem militiæ nostræ aduersus troiāos sequeret: quippe quē iaȝ Priamus donis amplioribus iisq̄ postea duplicatis fidissimū sibi retinuerat. Omniū aūt classiuȝ numerus (quē ex diuersis græciæ regnis cōtractū supra exposuim9) toto qnquēnio īstruct9 p̄paratusq̄ ē. Ita quū nulla iā res p̄fectionē nisi absentia militis retardaret: Cūcti duces ueluti signo dato uno atq̄ eodem tempore aulidā cōfluūt. Interim in ipsa nauigandi festinatione Agamēnon (quem a cunctis regeȝ omniuȝ declaratū supra docuimus) longius paulo ab exercitu progressus forte cōspicit circa lucum Dianæ pascenteȝ capreā imprudensq̄ religionis (quæ in eo loco erat) iaculo transfigit: Neq̄ multo post ira Dianæ ob mutationē aeris corporibus ptētatis lues inuadit: atq̄ interim indies magis magisq̄ sæuiēs multa milia fatigare & p̄miscue pecora atq̄ exercitum grauari: prorsus nullus funeri modus neq̄ requies uti quicq̄ malo obuiuȝ fuerat uastabat. Quibus rebus solliciti. ducibus mulier quædam deo plena Dianæ iram fatur: Eam nāq̄ (ob necem capreæ qua maxime læta batur) sacrilegii pœnas ab exercitu expetere: nec leniri prius q̄ auctor tāti sceleris filiā natu maximā uicariā uictimam immolasset. Quæ uox ut ad exercituȝ uenit omnes duces Agamēnonē adeūt: eum quippe primo orare recusantēq̄ ad postremū cogere uti malo ob uiam properaret. Sed ubi

obstinate renuere uident: nec ulla ui queunt flectere: pluri mis conuitiis insecuti ad postremū regio honore spoliaue re: ac ne tāta uis exercitus sine rectore profusius ac sine mo re militiæ uagaret: pficiunt ante omnes Palamedem: Dein Diomedem & Aiacem Thelamonium: quartum Idome- neum. Ita per æquationem numeri atque partiuȝ quadri partitur exercitus. Neqȝ interim ullus finis uastitatis: tum Vlyxes simulata ex paruicacia Agamēnonis iracundia ob id domū demigrationem confirmans magnum atqȝ insperabile cunctis remedium excogitauit: profectus nāqȝ My cenas nullo concilii participe falsas litteras tanq̄ ab Agamē none ad Clytēnestram perfert: quarum sententia hæc erat Iphigeniam (nā ea maior natu erat) desponsatam Achilli: eumqȝ non prius ad Troiam profecturum q̄ promissi fides impleretur: ob quæ festinaret: eamqȝ & q̄ nuptiis usui eēnt mature mitteret. Præterea multa pro negocio emētito ar- gumento locutꝰ fidem fecerat: Quæ ubi accæpit Clytem nestra tum pp gratiam Helenæ: tum maxime ꝙ tā celeber rimi nominis uiro filia traderetur: læta Iphigeniam Vlys- si cōmittit. Isque confecto negocio paucis diebus ad exer citū reuertit: atqȝ ex improuiso in luco Dianæ cū uirgine cō spicitur. Quibus cognitis Agamemnon affectione pater næ pietatis motus: ne tam illicito immolationis sceleri inter esset: fugam parat. Eumque re cognita Nestor lōga ex pas sus oratione: ad postremum in suadendi genere: in quo præter cæteros græciæ uiros iocundus auctusque erat) ap posito cohibuit. Interim uirginem Vlyxes & Menelaꝰ cuȝ Calchante (quibus id negotium datum erat) remotis pro pe omnibus sacrificio adornant. Quum ecce dies tœdari & cœlū nubilo tegi cœpit. Dein repēte tonitrua coruscatio

nes:fulmina & præterea terræ mariſq; ingēs motus atque
ad poſtremum confuſione aeris ereptum lumen:neq; mul
to poſt imbrium atque grandinis uis magna præcipitata:i
ter q̄ tamen eſt terræ nulla requies tempeſtatis:Menelaus
cum his qui ſacrificium curabant :metu atque hæſitatione
in diuerſa agebatur:terreri quippe primo ſubita cœli pmu
tatione:idque ſignum diuinum credere:Dein ne cœptum
omitterent detrimento militū commoueri. IGITVR in
ter tantam animi dubitationem uox quædam luco emiſſa
aſpernari numen ſacrificii genus: & ob id abſtinendum a
corpore uirginis miſereri nanq; eiuſdem. Cæterum pro tā
to facinore ſatis pœnarum Agamemnoni a coniuge eius
poſt troianam uictoriam comparatum:itaque curarent id
quod inuicem uirginis oblatum animaduerterent immo-
lare. Deinde cœpere uenti atque fulmina aliaque quæ ī ma
gno cœli motu oriri ſolent concreſcere. SED Q VVM
hæc apud lucum aguntur: Achilles litteras ſeorſū miſſas
ſibi a Clytemneſtra cū auri magno pondere accipit: in q
bus ei filiam atq; oēm domū cōmendauerat. Q uas poſtq̄
perlegerat & Vlyxis conſilium patefactum eſt:omiſſis oī-
bus propere ad lucum pergit:magna uoce :Menelaum &
q cū eo erant īclamās ab inqetudine Iphigeniæ cohiberēt
ſeſe comminatus pniciem oībus niſi paruiſſent. Mox atto
niti his atq; ſtupefactis ipſe ſuperuenit:reformatoq; iā die
uirginem abſtrahit. Interim deliberātibuſ cūctis quidnā &
ubi eſſet q ímolari iuberetur:cerua forma corporis admi-
randa ante ipſam arā intrepida conſiſtit eam p̄dictā hoſtiā
rati oblatāq; diuinitus comp̄hēdere:moxq; ímolant. Q ui
bus pactis ſædata lues inſtarq; æſtiui tpis cœlū reſeratum
eſt. Cæterum uirginē Achilles atq; hi qui ſacrificio p̄fuere

clam omibus regi scytarum qui eo tpe aderāt cōmendauere At ubi duces sedata ui mali animaduertere uentorum flatus nauigandi prosperos atque æstiuā maris faciem omēs læti Agamēnonem adeunt: eūque interitu filiæ pmœstū cōsolati honorē regni sui sū cōcelebrāt: q res pgrata atqꝫ accepta p exercitū fuit: eū qppe optimū consultorē suū quē non secus q̄ parentē miles omnis p̄colebat. Sed Agamemnon siue eorum quæ p̄cesserant satis prudens siue humanarum rerum necessitatem aīo reputans. & ob id aduersus ī fortunia firmissimus: dissimulato quod ei acciderat: honorem suscipit atqꝫ eo die duces omnes in cōuiuium ad se deducit. Dein multis post diebus exercitus ordinatus per duces (quum oportunū iā tēpus nauigandi ingrueret) ascendit naues repletas multis p̄ciosissimis rebus quæ ab incolis regiōis ei9 offerebantur. Cæterum frumenta uinum: aliaque cibi necessaria Anius & eius filiæ prebuere: quæ cenotropæ & diuinæ religionis antistites memorabātur. Hoc modo ex Aulide nauigatum est.

ARGVMENTVM SECVNDI LIBRI.

TELEPHVS MYSIORVM REX HERCVLIS & Auges filius prohibens græcorum aduentnm deuenit ad pugnam: in qua thesandrus Polinicis & theutratius īterficitur: ipse qnoque telephus ab Achille acriter uulneratus: duce eodem sanitati restituitur. ITEM SARpedon Laodomiæ & Xanthi filius iuxta troiam congressus est cum græcis ubi Prothesilaus tælo Aeneæ perimit Cygnus rex ab Achille occiditur. Palamedes Smynthio Apollini sacrificat. Pphiloctetes morsu serpentis cōtingit: & sanat. Palamedes īsidiis Diomedis & Vlyssis simulatiōe

de Bello 72no

thesauri morti traditur sepultusq; funere publico. Achilles uastatis multis oppidis troianorum Astimoen Chrysei sacerdotis filiam & Hippodamiam Brisei filiā abduxit. Polymnestor Polydorū Priami filium græcis prodidit. Aiax Tegmessam puellā aufert. Diuiditur præda capta. Oratio Vlyxis ad troianos. Polydor9 interficitur. Pestis inuasit exercitum. Redditur Astimone patri. Sædatur lues. Eripit Agamēnon Hippodamiā Achilli. Describitur catalogus iuuantium troianos. Achilles irascitur. Dolon occiditur. Vulnerantur duces plurimi. Percutitur a Menelao Paris a Pandaro Menelaus. Pandarus a Diomede interficitur. Hector incendit græcorum naues: fit pugna maxima utrinq;. Rœsus rex in somnis perimitur. Demum Achilles Agamemnoni reconciliatur.

.F. DISTICHON. F.

Instabat sextus decimæ trieteridis annus
Iam mihi: dum dicto hæc qualiacunq; legis

DICTYS CRETENSIS DE HISTORIA BELLI TROIANI LIBER SECVNDVS.

p OSTQVAM ad mysiorū regionē uniuersas classes uēti appulere: propere omnes signo dato naues littori admouerunt. Dein egredi cupiētibus a custodibus loci eius obuiatū est: eos nāq; Teleph9 q tū mysiæ imperator erat (quo omnis regio ab incursione maritimorū hostiū defēsaretur) littori pfecerat. Igitur ubi descēdere prohibentur neq; prius pmittitur terrā attingere q̄ regi quā essent nunciaretur: nostri primo quæ dicebantur negligere & singuli nauib9 egredi. Dein postq̄ a custodib9 nihil remittebatur

& summa ui resisti ac prohiberi cœptum est: duces oẽs manu iniuriam uindicandam rati arreptis armis euolant nauibus incensiq; ira custodes cædere neq; uersis his in fugam parcere: sed uti qsq; fugientem cõprehenderat obtruncare. Interim ad Telephum q primi fuga græcos euaserãt ueniunt: irruisse multa hostium milia eosq; cæsi custodibus littora occupasse multa præterea ꝑ metu suo adiicientes nuntiant. Dein re cognita Telephus cum his quos circu; se habebat aliisq; qui in ea festinatione in unm conduci potuere propere græcis obuiã uenit: ac statim cõdẽsatis utrinq; frõtibus ui magna cõcurrit. Deinde uti qsq; in manus uenerat interficitur: quũ interim his atq; illis ex causa suorũ percussis uehemẽtius instaret. Sed in ea pugna Thesãdrus (quẽ Polinicis supra memorauimus) cõgressus cum Telepho ictusq; ab eo cadit: multis tñ hostiũ interfectis: in qbus Telephi comitem (quẽ rex ob industriã uiriũ atq; ingenii inter duces habebat) strẽnue dimicãtẽ obtruncarat: atq; ita paulatim elatus secundo belli euentu & ob id maiora uiribus aggressus interficitur: atq; eius cruentẽ corpus Diomedes (qui ei iam tũ a parentibus cœptum cũ eo societati ius pseuerabat) humeris extulit idq; igne crematum (quod sup fuerat) more patrio sepeliuit. AT VBI animaduerterat Achilles & Aiax thelamonius magno suo; detrimento euentum belli trahi exercitu; in duas partes dispartiunt ac pro tempore cohortati suos: tanq̃ restauratis uiribus acrius hostes incurrunt: ipsi duces principesq; certaminis quummodo insequerẽtur fugientes modo ingruentibus semet instar montis opponerent: atq; ita omnino primi aut inter primos bellantes præclaram iam tum uirtutis suæ famam apud hostes atq; inter suos effecere. Interim Teutratius ex

Teutratio & Auge genitus frater Telephi uterinus ubi aïa duertit Aiacem tanta aduersum suos cũ gloria dimicãtem propere ad eum se conuertit ibi pugnãdo ictus tælo mox occubuit: Eius casu Telephus non mediocriter perculsus ultionemq; fraternæ mortis expetens in festus Aiacem in uadit atq; fugatis quos aduersum ierat quũ obstinate Vlyxem inter uineas (quæ loco adiunctæ erãt) cõsequeret̃ ꝑpeditus trunco uitis ruit: id ubi Achilles procul animaduertit tælo iaculato femur sinistrũ ei transfigit: At Telephus impigre surgens ferrumq; ex corpore trahit & protectus concursu suorũ ab instãti periculo liberatus est. Iamq; diei plurimũ processerat: quũ utraq; acies intenta prœlio sine ulla requie ac iugi certamine strenuis aduersũ se ducibus fatigaretur: Namq; nostros multorũ dierum nauigatiõe aliquantum exhaustos maxime præsentia Telephi examinauerat: is namq; hercule genitus procerus corpore ac pollens uiribus diuinis patris uirtutibus propriam gloriam æqparauerat. Igitur adueniẽte nocte cunctis cedẽtibus requies belli facta est: ac mysii se ad domum nostri ad naues digrediuntur. Cæterum in ea pugna multi mortalium inter fecti utriusq; exercitus ac uulnerati pars maxima prorsus nulli aut perpauci cladis belli expertes. DEIN Insecuta die legati inuicem de sepeliendis qui in bello ceciderant mittuntur: atque indutiis interpositis collecta corpora atq; igne cremata sepeliunt. Interim Tlepolemus & cum fratre Antiphophidippus quos Thessalo genitos (nepotes Herculis supra memorauimus) cognito Telephum in his locis imperitare fiducia cognationis ad eum ueniunt: eiq; quinam essent & quibus cum nauigassent aperuere: Deinde multa inuicem consumpta oratione ad postremum nostri acrius

incusare q̃ tam hostiliter aduersum suos uersaretur: Agamemnonẽ namq; & Menelaum pelopidas nõ alienos gñe gñis sui eum exercitũ cõtraxisse. Dein quæ circa domũ Menelai ab Alexandro cõmissa essent raptũq; Helenæ docent: ob q̃ decere eũ cũ pp cõsãguinitatẽ tũ p̃cipue ob scelus uiolati cõmunis hospitii græcis ultro offerre auxiliu3 in quorũ gratia ipsius etiam Herculis plurima laborum monumẽta per totam græcia3 existerẽt. Ad quæ telephus(& si dolore uulneris non modice afflictabatur)benigne tñ respõdens ipsorũ ait primo culpa factũ q̃ amicissimos & iunctos sibi generis affinitate regno suo appulsos ignorauerit præmittẽdos etenim fuisse p quos cognito aduẽtu & eũ obuiã ire gratulãtem opportuerit atq; amice hospitio receptos donatosq; muneribus quũ cõmodũ uideret remittere. Cæterũ militiã aduersum Priamũ recusare: Astiochen priami filia3 sibi matrimonio iuncta3 ex qua Eurypilus genitus arctissimũ affinitatis pign9 intercederet. Deinde propere populatib9 uti ab ĩcœpto desisterẽt nũtiari iubet atq; ita nr̃is liberam egrediendi nauibus potestatẽ p̃mittit ac pro tempore cohortari suos. Tumq; tlepolemus & cũ eo uenerãt Eurypilo tradũtur. hiq; pactis quæ cupierãt ad naues p̃gunt nũtiantq; Agamẽnoni ac reliquis regibus pace3 cõcordiamq; cum telepho. Quæ ubi accepere apparatũ belli læti omittunt: Dein ex consilii sententia Achilles cum Aiace ad telephum p̃ueniunt eũq; iactatũ magnis doloribus consolati ut uiriliter incõmodũ ferret dep̃cantur. At telephus ubi aliquantu3 respiratio doloris intercesserat græcos accusare q̃ ne nũtiũ q̃dẽ aduẽtus sui præmisissẽt. Dein p̃contatur quinam & quanti pelopidæ in ea militia essent doctusq; multis p̃cibus orat uti ad se omnes ueniãt. Tũ nr̃i facturos se quæ

cunq; uellet polliciti dsiderium regis reliquis nunciauere. Igitur omnes pelopidæ p̃ter Agamēnonem & Menelaum i unū cōgregati ad Telephū ueniūt: multūque gratulatiōis & letitiæ pn̄tia sua regi obtulere: ac deīde muneribus largiter donati hospitio recipiuntur. Neque tamē miles reliqu9 (qui apud naues erat) munificentiæ regis expers erat. Nāque p numero nauiū frumentū aliaque necessaria affatim portabātur. Cæterum ubi Agamemnonez: fratrēque ei9 abesse animaduertit multis precibus Vlyssem deprecatur uti ad eos acciendos pergeret. Hi itaque ad Telephum ueniunt: ac more regio inuicem acceptis datisque donis Machaonem & Podalyrium Aesculapii filios uenire ac uulneri mederi iubent: qui cōspecta cura propere apta dolori medicamina īponunt. Sed detritis aliquot diebus tempus nauigandi remorari ac uentis aduersantibus mare indies magis magisque sæuire occipit: Telephum adeunt eūq; de opportunitate temporis consuluit: atq; ab eo docti initio ueris ex his locis ad troiam nauigandi tempus esse: reliqua aduersa cunctis uolentibus boetiam reuertuntur: ibique subductis nauibus: singuli in regna sua hyematum descēdūt: Interim in eo otio regi Agamēnoni cū menelao fratre excer discordiam suā uacuū fuit ob proditam Iphigeniam: is nanq; auctor & ueluti causa tanti luctus eius credebatur.

PER IDEM tēpus ubi de coniuratione uniuersæ græciæ apud Troiam compertum est: auctoribus nunciis secutis barbaris qui mercandi gratia per omnē Hellespontum cōmutare merces cū accolis sueti ultro citroque uagabantur metus atq; mœror uniuersos inuasere: quū singuli quib9 ab initio alexandri factum displicuerat male actū aduersus græciā & ob id paucorꝫ prauitate in cōem perniciē mācipa

tũ iri testarent̃. Interea sollicita magnaq; cura plures ex omni ordine lecti ad cõtrahenda ex finitimis regiõibus auxilia ab Alexandro aliisq; pessimis consultoribus dimittuntur: his mãdatur uti q̃ primũ expedito negotio remearẽt: quod ea gratia maxime a priamidis festinabatur uti propere instructo exercitu tempus profectionis ante caperent atq; omẽ quod parabatur bellum in regiones græciæ transportaretur. Quũ hæc apud troiã gerũtur Diomedes incœpti eorum certior factus magna celeritate p omnẽ græciã peruagatus uniuersos duces conuenit: eisq; consiliũ troianorũ aperiens monet atq; hortatur uti q̃ primũ instructis rebus bello necessariis ad nauigandũ festinarẽt: neq; multo post re cõgnita Argos ab omnibus cõuenit̃. Ibi Achilles regi indignatus q pp filiam renueret profectionem ab Vlyxe ad gratiam reductus est. Is nãq; tũ mœsto luctu obsito Agamẽnoni insinuans quæ circa filiam eius euenissent animũ atq; ornatũ regis reformauit. Igitur cunctis p̃sentibus (q̃q̃ a nullo officia militiæ negligebantur) præcipue tñ Aiax & Achilles cum Diomede curam maximã: studiumq; importandi belli susceperant. Hisq; placet uti præter contractam classem naues (quibus loca hostilia incursarent) præparẽtur. Ita diebus paucis quinquaginta nauium classem instructam omni genere compingunt: Cæterum ab incœpto militiæ eius octauo iam anno ad hoc usq; tempus consũpto initium noni cœperat. At ubi instructæ omnino classes & mare nauigii patiens neq; ulla res impedimento erat: citas (qui forte mercandi gracia eo appulerant) conductos mercede duces profectionis delegere. PER IDEM tempus Telephus dolorem uulneris eius: quod in prœlio aduersum græcos acceperat diu afflictatus quum nullo

remedio mederi posset: ad postremum Apollinis oraculo monitus uti Achillem atq; Aesculapii filios adhiberet propere Argos nauigat. Deinde cunctis ducibus cā aduētus eius admirātibus oraculū refert: atq; ita orat ne sibi pdictū remedium ab amicis abnegaret. Quae ubi accepere Achilles cum Machaone & Podalyrio adhibentes curā uulneri breui fidem oraculi firmauere. Caeterū graeci multis immolationibus deos aiutores incoepto inuocantes Aulida cum pdictis nauibus ueniūt atq; inde ppere nauigare incipiētes Dux Telephus ob acceptā gratiam factus. Ita ascensis nauibus uētos nacti ex sentētia paucis diebus ad troiā puenere. PER IDEM tempus sarpedon lytius Xanthi & Laodomiae filius frequētibus nūtiis a Priamo accitus cū magna armatorū manu aduētabat: Is ubi aīaduertit pcul magnā uim classium remotam littori ratus ut negotium erat propere suos instruit graecosq; egredi incipiētes inuadit. Neq; multo post priamidae re cognita arreptis armis occurrunt: Quū iterim graeci infestis hostibus & omī mō instātibus neq; egredi pniciter neq; arma capere turbatis oībus & ob id cuncta impedientibus possēt: Ad postremū tñ hi (qbus in ea festination earmādi semet potestas fuit) cōfirmati inter se inuicem acriter hostes incurrūt. Sed in ea pugna Prothesalus (cuius nauis prima omniū terrae admota erat) inter primos bellādo ad postremū taelo Aeneae ictus ruit. occidere etiā duo Priami filii neq; reliqua multitudo utraq; ex parte cladis eius expers fuit. Caeterum Achilles & Aiax thelamonius (quorum uirtute graeci sustētabātur) magna gloria dimicantes metum hostibus & fiduciam suis effecere: neq; amplius resisti aduersum eos poterat: qn paulatim decedentibus his quos aduersū ierant ad postremū cuncti

fugarentur: ita libero ab hostibus tẽpore græci subductas naues atq; in ordine positas tuto collocãt. Dein ex omnib9 Achillem atq; Aiacem thelamonium (quorũ uirtute maxime fidebant) custodes deligunt: eisq; tutelã classium atq; exercitus per latera atq; cornua distribuẽtes tradũt. Igitur ordinatis dispositisq; omnibus Telephus (cuius ductu ad ttoiam nauigatum est) magna sui apud exercitum gratia domum discedit: Neq; multo post circa Prothesilai sepulturam nostris occupatis nihilq; in tali tempore hostile metuẽtibus Cygnus (cuius haud ꝓcul a troia regnum erat) congnito aduẽtu nostro clam atq; insidiis græcos inuadit eosq; ancipiti malo ꝑterrito sine ullo ordine ac disciplina militari fugere coegit. Deinde ꝓpere reliqui (quibus non ea humatio mandata erat) re cognita armati contraeunt in quibus Achilles congressus cũ rege eumq; & magnã uim hostiũ interficit: mox in fugam cõuersis reliquis atq; hoc modo liberatis. Cæterũ sollicitis ducibus & multorũ clade ob crebras hostiũ incursiões anxiis decernit uti primũ finitimas troie ciuitates cũ ꝑte exercitus adeãt easq; omni modo incursẽt Ita omniũ primã Cygni regionẽ inuadunt uastantq; circũ omnia. Sed ubi methorẽsiũ ciuitatẽ (quæ regni caput filiorum Cygni altrix memorabatur) nullo resistente inuasere atq; ignem subiicere cœperunt: ciues eius multis præcibus lachrymisq; orare ut ab incœpto desisterent per omnia humana atq; diuina nixis genibus deprecãtes ne delicta pessimi ducis ciuitatem innoxiam ac paulo post fidam sibi luere paterent: hoc modo per miserationẽ seruata ciuitas. Cæterũ regios pueros Cobim & Corianeum eorumq; sororẽ Glaucen expetẽtibus græcis tradidere quam nr̃i Aiaci ob fortia facta eius excepta reliqua ꝑda habendam cõcedunt. Neq;

multo post methoriēses supplices & cū pace ad græcos pue niunt: amicitiam & oīa q̄ impassent facturos polliciti. Qui bus perfectis Cillam aggressi expugnauere: neq; tū Coro nen: quæ haud procul aberat: contingūt in gratiam meā drinorum q contermini ciuitatis eius fideles atq; amicissi mi nobis ad hoc tp̄s permāserant. EAdem tēpestate oracu lum Pitii regi. perfertur concedēdum ab oībus uti per pa lamedē Apollini Smynthio sacrificium exhiberetur: q̄ res multis grata ob industriam & amorē uiri quem circa oēm exercitū exhibebat: nonnullis ducum dolori fuit. Cæterū immolatio centum uictimarum (sicut prædictum erat) p cuncto exercitu exhibebatur prætereunte Chryse loci ei9 sacerdote. Interim re cognita Alexander congregata arma torum manu ad prohibendum uenit: quē quidem aiaces: priusq̄ ad templum appropinquaret: iterfectis plurimis p̄ cauere. Sed Chryses: quē sacerdotem Smynthii apollinis supra diximus: utriusq; exercitus offensam metuēs quisq; ptium ad eū uenerant cū his se adiunctū esse simulabat. in terim i eo sacrificio phylocteta tum procul ab ara tēpli eius astans morsu serpentis forte cōtingitur. Dein ab omnibus q aiaduerterant clamore sublato Vlysses accurrens serpē tem interficit. Neq; multo post philocteta cum paucis uti curaretur: Lēnum insulam mittit: Nāq; in ea sacri uulcani antistites ihitar ab accolis dicebant: soliti mederi aduersu; uenena hiusmōi. PER idem tp̄s Diomedes & Vlyxes cō silium de interficiendo palamede ineunt: more ingenii hu mani: quod imbecillum aduersum dolores animi & iuidiæ plenum anteiri se a melior haud facile patitur. Igitur simu lato q thesaur repertum in puteo cum eo partiri uellent remotis procul omnibus persuadent ut ipse potius descen

oraculū pitii Pithij regis et palamedis sacrificio

Ph phyloteta morsu serpētis i sacrificio cōta ctā.

Inuidorum mos

deret:eūq; nihil de insidiis submetuētem adminiculo funis usum deponunt ac propere arreptis saxis(quæ circū erāt) de sup obruunt:ita uir optimus acceptusq; in exercitu cuius neq; cōsilium unq̄ neq; uirtus frustra fuerat circūuentus a q̄bus minime debuerat indigno modo interiit. S; fuere q̄ eius cōsilii haud exptem Agamēnonē dicerent ob amore; ducis in exercitum:& quia pars maxima regi ab eo cupiens tradendū ei imperium palam loquebatur. Igitur a cunctis græcis(ueluti publicū)funus ei9 Crematū igni aureo uasculo sepultū ē. Interim Achilles ministras & ueluti officinā belli proximas troiæ ciuitates ratus sumptis aliquot nauibus lesbum aggreditur ac sine ulla difficultate eam capit:& Forgaritam loci eius regem multa aduersus græcos hostiliter molitum interfecit:atq; ita inde Diomedeā filiā regis cū magna p̄da abducit. Deinde Pyrrha; & hierapolim urbes refertas diuitiis cūctis suo℞ poscētib9 ui magna aggressus paucis diebus sine ulla difficultate excindit. Cæterum qua pergebat agri referti iugi pace depredati omnibusq; uexatis rebus neq; quicq̄ quod amicum troianis crederetur non uersum atq; uastatum reliquit. Quibus cognitis finitimi populi ultro ad eum cum pace accurrere ac ne uastarentur agri dimidio fructuum pacti dant fidem pacis atque ab eo accipiunt. Hisq; actis Achilles ad exercitum regreditur: magnam uim gloriæ atq; predæ apportās. Eodem tēpore rex scyta℞ cognito aduētu nostro cū magnis donis aduētabat. Cæterum Achilles haud cōtētus eorum quæ gesserat: Cylicias aggreditur ibiq; lyrnesū paucis diebus pugnando cepit. Interfecto dein Factione q̄ his locis impitabat magnis opibus naues replet abducens Astynomen Chyrsis filiam quæ eo tempore regi denupta erat:propere inde Pe-

dasum expugnare cœpit lelegonum urbem. Sed eoꝝ rex Brises ubi animaduertit in obsidendo sæuire nostros rat9 nulla uiphiberi hostes: aut suos satis defendi posse despe-ratione suffugii salutisque attentis cæteris aduersum hostes domum regressus laqueo interiit. Neq; multo post capta ciuitas atque interfecti multi mortales: & abducta filia regis Hippodamia. PER IDEM TEMPus Aiax Telamonius thracum cheronesum omnimodo infestabat. S; ubi rex eoꝝ Polimnestor uirtutem atq; gloriã uiri cognouit: diffidens rebus suis deditionem occepit: Tumq; polydorus Priami filius (quem rex recens natum clam omnibus alendum ei transmiserat) merces pacis ab eo traditur aurum etiam aliaque huiusmodi dona ad conciliãdos hostium aĩos affatim præbebantur. Dein frumentum per omnem exercitum totius ãni pollicitus: naues onerarias (ob id Aiax secum habuerat) replet: multisque execrationibus amicitiam Priami aduersum græcos renuens in pace; fidemque receptus. HIS ACTIS AIAX iter ad phrygias conuertit: ingressusque eorum regionem Teuthrantem dominuum locorum solitario certamine interficit: Ac post paucos expugnata atque incensa ciuitate magnã uim prædæ trahit abducens Tegemessam filiam regis. Igitur ambo duces multis uastatis atq; expugnatis regiõibus ĩpi clari atq; magnifici cũ ingenti nomine per diuersa loca atq; sine industria eodem tempore ad exercitu; remeauere Deinde per præcones conductis in unum cunctis militib9 ducibusque progressi in medium: singuli laborum suorũ atq; industriæ documẽta in cõspectu omniũ exposuere. Quæ ubi græci animaduertere fauore ingenti ac laudibus eos ꝓsecuti: mediosque statuẽtes ramis oleæ coronauere, Dein

consilium de diuidenda p̄da cœptum: Nestore & Idome-
neo in cernendo optimis auctoribus atque cunctoru; sen
tentia ex omni p̄da: quam Achilles apportauerat excepta-
runt Factionis coniugem Astinomē (quam Chrysis filiā
supra docuimus) hāc ob honorē regium Agamēnoni ob
tulere. Ipse etiā Achilles p̄ter Brisei filiā Hippodamiā Dio
medeā quoque sibi retinuit: q̄ eiusdē ætatis atque alimōiæ
nō sine magno doloř diuelli poterat & ob id iā antea gēib9
achillis obuolutæ ne separenť magnis p̄cibus orauerant.
Cæteꝝ reliq̄ p̄da uiritim ob singuloꝝ merita distributa ē.
Dein quæ Aiax apportauerat Vlyxes & Diomedes roga-
tu ei9 in medios intulere: ex q̄bus auri atq; argenti quātu;
satis uidebať Agamēnoni regi datur: Ac deinde Aiaci (ob
egregia laboꝝ facinora) Theuthrantis filiā Temegessā cō
cedunt. Ita diuisis in singulos q̄ supauerāt frumētū p exer
citum dispartiunt. HIS actis fidem pacti quod cū Polym
nestore intercesserat traditumq; Polydorum refert: ob q̄
a cunctis decernitur ut Vlyxes cum Diomede profecti ad
Priamum Helenā cum abreptis recuparēt atque Polidoꝝ
regi traderent. IGITVR HIS pergentib9 Menela9
(in cuius gratia id negotium gerebatur legationis officiu;
pariter cum supradictis capit. Itaque habentes Polydo-
rum ad troianos ueniunt. Sed ubi animaduertere popula
res electos ac magni nominis uiros aduentasse p̄pere senes
omnes (quorum consilium haberi solitum erat) in unum
conducunt: Priamo ac filiis domi retento. Igiť reliquis p̄sen
tibus græcorum Menela9 uerba facit: secūdo iā ob eādem
causam uenisse cum multa alia aduersum se domūq; suam
admissa tum magno cū gemitu filiæ orbitatē p absentiam
coniugis queri: Quæ cuncta ab amico quōdam & hospite

Astinome Agamenoni i diuisa preda 7 [illegible] et achilli hippodamia

Menelaus et Vlisses habito polydoro adducunt pu ad Priamum pro pace pr[illegible] tida

nõ ſecundũ meritũ ſuum eueniſſe: eam ſenioreſ lamẽtationẽ immodicã lachrymis accipiẽtes ad omnia quæ ab eo dicebant̃ tãq̃ iniuriæ eius patiẽtes annuere. Poſt quæ Vlyxeſ medius aſtans huiuſcemodi orationem habuit. CREDO VOS troiani principes ſatis compertum habere nihil temere græcos neq; inconſultũ incipere ſolere ac ſemꝑ ꝑius iã tum a maioribus prouiſũ atq; elaboratũ uti facta geſtaq; coꝝ laus potius q̃ culpa ſequeretur: & ut ꝑterita bene cõſulta omittã iam hoc licet recognoſcere iniuriis contumeliiſq; Alexãdri paulo ãte læſa græcia nõ ad uim neq; ad arma decurſũ eſt: qđ iracũdiæ refugiũ eſſe ſolet: Nãq; de cõſilii ſentẽtia legati ad recipiẽdã helenã (ut memiſtis) cũ menelao uenimus: q̄bus ꝑter ſuꝑbas uerboꝝ minas & ĩſidias occultaſ nihil a ꝑamo atq; ab ei⁹ regulis rẽiſſuȝ. Imꝑfecta igit̃ re (ut opinor) cõſequẽs fuit arma cape: iuſq; per uim extorquere quod amice impetrare neq̄tum ẽ. Itaq; peracto exercitu totius græciæ atq; inclytis ducibus ne ſic q̄dẽ ꝑlium aduerſũ uos inire cõſilium fuit: ſȝ imitati morem modeſtiãq; ſolitã iterato uos ob eãdẽ cãm oratum uenimus. Cætera in manu ueſtra ſita ſunt troiani: neq; nos pigebit cõceſſiſſe uobiſ ſi modo ſana menſ eſt: decretis ſalubribus priora male conſulta corrigere: ꝑ deos immortaleſ reputate animis ueſtris quanta cladeſ & ueluti contagio huiuſce exempli orbem terrarum occupatura ſit. Quis enim poſthac ubi uirile ingenium eſt (recordatus Alexandri facinus) non omnia ſuſpecta & inſidioſa ab amico metuere cogitur: aut q̄s frater fratri aditum patefaciet? quis hoſpitem aut cognatum non tanquã hoſtem cauebit: deniq; ſi hoc quod haud ſpero: probaueritiſ omnia fœderis iura ac pietatiſ apud barbaros græcoſque clauſa erunt. Quocirca troiani ꝑncipes

bonũ atq; utile est græcos receptis uniuersis quæ p uim ex torta sunt amice atq; uti par est domũ dimitti neq; expiri ut duo regna inter se amicissima man9 cõferant. Quæ cũ cõsidero dolendã me Hercule uicẽ uestrã puto q innoxii & culpæ ei9 eius uacui: tot tantiq; paucorũ libidine paulopost alieni sceleris pœnas subire cogemini: An uos soli ignoratis ut affectæ sint amicæ atq; uicinæ uobis ciuitates: uel quæ re siduis indies pparent. Nam captũ Polydorũ atque apd̃ gre cos retineri cognitum uobis est: qui si Helena cũ abreptis nunc saltem reuocetur) inuiolatus Priamo restitui poterit Alioquin bellum differri non potest: neque finis bellandi fi et: quin aut omnes græciæ duces ad eruendam ciuitatẽ ue stram (qui singuli satis idonei sunt) mortem obierint: aut quod magis spero confore: capto Ilio: crematoque igni: po steris etiam impietatis uestræ exemplum relinquat: Qua propter dum adhuc res integra uobis in manibus est: eti am puidete. POSTQVAM finem dicendi fecit ma gno silentio cunctis uti in tali negocio fieri solet: alienã sen tentiam expectantibus: quum se quisque minus idoneum auctorem crederet. Panthus apud eos clara uoce ait: Vlyxe uerba facis: quibus præter uoluntatem mederi rebus potestas nulla est. Dein post eum Anthenor: omnia quæ memorata a uobis sunt scientes prudẽtesq; patimur: neq; uoluntas bene consulendi abest: si potestas concederetur: Sed ut uidetis summæ rei potiuntur illi quibus cupita uti litate potiora sunt. Quæ ubi disseruit: mox per ordinem duces omnes qui ob amicitiam Priami quiq; mercede con ducti: auxiliarẽ exercitũ duxerãt introduci iubet: Quis ingressus Vlyxes secundam orationem exorsus nequissi mos appellare uniuersos neque dispares Alexandri: qppe

qui a bono honestoq; elapsi auctorem pessimi sceleris seq̄rentur: neque ignorare quenq̄ q̄ sit atrox iniuria probanda ius esse: fore, uti malo exemplo disseminato p mortales ipsos, etiam qui haud longe abessent: similia aut grauiora hisce sequerentur: ea ut erant atrocia cuncti taciti reputare animo atq; ita exemplum huiuscemodi abhorrentes indignatione reru3 permoueri. Dein solito more perrogatis seniorum sententiis pari consensu omnium Menelaum indigne passum iniuriā decernit: solo oīum Antimacho in gratiā Alexādri aduersu3 reclamāte ac statim qui de omnibus nunciatum ad Priamum mitterentur electi duo: hiq; inter cætera q̄ mandata erāt, etiam de Polydoro docent. Ea ubi rex accepit maxime consternatus filii nuncio ante ora omnium corruit: Deinde a circumstantibus refectus paulisp erigitur: atq; ire in cōcilium cupiens a regulis cohibitus ē: ipsi nanq; relicto patre conuentum irrumpunt ad id tempus, quo Antimachus multis in contumeliam grecoꝝ ꝑlatus, pbris tū demū dimitti Menelaum aiebat: si Polydorus restitueretur: Postrēo eundē casum, atq; exitū utriusq; custodiēdum: aduersumq;, cūctis silentibus Antenor resistere: ac ne qd huiusmōi decerneret magna ui repugnare. Sed postq̄ inuicē multa cōsumpta oratiōe certamen eorū ad māus pcesserat: omnes qui aderant inquietum, ac seditiosum Antimachum pnunciantes e curia piecer̄. S3 ubi Priamidæ egressi sunt: Panthus Hectorem obsecrans(nā is inter Regulos uirtute, tum consilio bonus credebatur) hortatur, ut nunc Helena potissimum, quum greci supplices ob eam causam uenissent cū amicitia redderet: Neque paꝝ Alexandro ad explendum amorē(siquē circa Helenā habuerat) transactū. Quo circa uersari ante oīum oculos

oportere pn̄tiam Regū graioꝝ eorūq; fortia facta, ac recēs ptam gloriā erutis amicissimis troiæ ciuitatibus: ob eā etiā causam Polymnestorem exemplū admissi abhorrētem ultro græcis Polydoꝝ tradidisse. Ex quo etiam uerēdum: ne qd p tale commentum finitimæ regiones pniciosa consilia aduersum troiam molirent. Nihil exploratum neq; fidum esse insidiosa cuncta atque aduersa in obsidione fore: quæ si omnes ita uti res est animo reputarent: neq; ulterius differendos legatos paterent: & Helena cū gratia remissa, maius atque arctius amicitiæ pignus inter duo regna conualesceret. Quæ ubi accæpit Hector recordatione fraterni facinoris tristior aliquantum suffusisque cum mœrore lachrymis: Helenam tamen ꝓdēdam minime dicebat: quippe supplicem domus. & ob id fide interposita tuendam: si qua circum eam erepta dicerentur restituenda cuncta. Namque ꝓ Helena Cassandram, uel Polixenam: uel quæ legatis uideret: nuptum cum p̄clarissimis donis Menelao tradendam. Ad ea Menelaus iracunde atrox egregie Hercule nobis actum est: siquidem proprio spoliatus amore: commutare matrimonium arbitrio meorum hostium cogor. Aduersum quem Aeneas: Ac ne hæc quidem concedent: cōtradicēte ac resistente me: reliqsq; qui affines aīciq; Alexandro in rem eius consulimus. Sunt enim atq; erunt semp qui domum, regnumq; Priami tueantur: neq; amisso polydoro orbitas priamū consequet: tot talibusq; filiis supstitibus. An solis, qui e græcia sunt raptus huiusmōi cō cedūtur? quippæ Cretæ Europam a Sydone: Ganimedez ex hisce finib⁹ atq; impio rape licuerit. Quid medeā? ignoratis ne a colchis i iulcorū fines transuectam. Io ex Sydoniorum regione abducta argos meauit: hacten⁹ uobiscuz

uerbis actũ ac nisi mox cũ omni classe ex hisdẽ locis effuge ritis iam iãq troianam uirtutem experiemini: deorũ quippe ope atq auxilio iuuentus perita belli abunde nobis est: atq indies auxiliorum crescit numerus. Postq̃ finẽ loquẽdi fecit: Vlyxes placida oratione iam Hercule ulterius ait differre inimicitias haud integrum nobis est: Date igitur belli signum atq ut in inferendis iniuriis ita in inchoando prœlio fite auctores nos sequemur lacessiti. TALIBVS inuicem consumptis uerbis legati concilio abeunt: ac mox per populum disseminatis quæ aduersus legatos Aeneas dixerat tumultus oritur: scilicet per eum uniuersam Priami domnz odio regni eius & pessimo intercedẽdi exemplo euersum iri. Igitur ubi legati ad exercitum reuenere cũctis ducibus dicta gestaq troianorum aduersum se exponunt. Itaq decernitur uti Polydorum in cõspectu omnium atq ante ipsos muros necarent: neq ulterius dilatum facinus quippe productus in medium uisentib9 ex muris plærisq hostium lapidibus ictus fraternæ impietatis pœnas luit: ac mox unus ex præconibus nuntiatum iliẽsibus mittitur uti Polydorum sepeliendum peterent: missusq ad eam rem Idæus cnm seruis Regis fœdatum ac dilaniatnm lapidibus Polydorum matri eius Hecubæ refert. INTERIM Aiax Telamouius neqd quietum finitimis troiæ regiõibus atq amicis relinqueretur hostiliter eas aggressus botyram Cellamq ciuitates diuitiis nobiles capit: Neque contentus his Gargarum Marisbam Geniten Scepsim Larissam miranda celeritate depopulatur. Dein doctus ab incolis multa huiuscemodi pecora in idæo monte stabulari: exposcenribus qui cunreo erant cunctis cito agmine montem ingressus interfectis gregum custodibus magnam uim pecoruz

abducit. Deinde ñullo omnium aduersante cuñctis quà pergebat in fugam uersis ubi tempus uisum est cum magna præda ad suos cõuertitur. PER IDEM tempus chryses (quẽ sacerdotem smynthii Apollinis supra docuimus) cognito filiaꝫ suã Astinomẽ cũ Agamẽnone degere fretus religiõe tãti numinis ad naues uenit præferens dei uultũ & quædã ornamentoꝝ templi eius: quo facilius recordatione præsentis numinis ueneratio sui regibus incuteretur: Dein oblatis auri atqꝫ argenti donis plurimis redẽptionem filiæ deprecatur: deprecans uti magnificarent præsentiam dei: q secum oratum eos ob sacerdotem ꝓprium uenisset: Præterea cõmemorat quæ indies aduersũ ab se alexãdro eiusqꝫ consanguineis ob exhibitam a se paulo ante immolationẽ inimica hostiliaqꝫ pararẽtur. Quæ ubi accepere reddendã filiã sacerdoti neqꝫ ob id accipiẽdũ præmium uniuersis placet: Quippe cum ꝑse amicus fidelisqꝫ nobis tum præcipue ob religionẽ apollinis nihil non mereri credebat: Nãqꝫ iam multis documẽtis ac fama incolarum obsequi numini eius ꝑ omnia destinauerãt. Quæ postq̃ Agamẽnon accepit obuiam cunctoꝝ sentẽtiis ire ꝑgit: Itaqꝫ atroci uultu exitũ sacerdoti cõminatur, ni recederet ꝑditum senẽ, atqꝫ extrema metuenteꝫ imꝑfecto negotio ab exercitu dimittit. Tali mõ cõuentu dissoluto singuli reges Agamẽnonẽ adeunt, eũqꝫ multis ꝓbris infectant: qppe ꝙ ob amorẽ captiuæ mulieris seqꝫ (& quod indignissimũ uideret) tãti numinis deũ cõtẽptui habuisset, ac mox uniuersi execrati deseruere: ob idqꝫ & memores palamedis quẽ gratũ acceptũqꝫ in exercitu, haud sine cõsilio eius, Diomedes, atqꝫ ulyxes dolo circũuentuꝫ necauissẽt. Cæteꝝ Achilles in ore oĩum, ipsũqꝫ & Menelaũ cõtumeliis lacerabat. Igitur Cryses ubi iniuriaꝫ ꝑpessus ab

Agamēnone domū discessit. neq; multi fluxere dies, incertū alio ne casu, an (uti oibus uidebat) ira apollinis morbus grauissimus exercitum inuasit. Principio grassandi facto a pecoribus, deinde malo paulatim magis magisq; ingrauescēte p homines dispgitur. Tum uero uis magna mortalium corporibus fatigatis pestifera ægritudine infando ad postremū exitio interibāt: sed regū omnino nullus, neq; mortuus hoc morbo neq; attentatus ē. Cæterū postq̄ nullus morbi modus & indies plures intereūt cuncti duces cōuerso iam in se qsq; timore in unū coeunt, ac dein flagitare Calchāta (quem futurorū præscium memorauimus) uti causaȝ tāti mali edisceret. Ille enim perspicere se originē huiusce morbi sed haud liberum esse qcq̄ eloqui, ex quo accideret ut potentissimi regis contraheret offensam: Post quæ Achilles reges singulos adiit, uti interposita iusiurandi religione confirmarent nequaq̄ se ob eā causam offendi: hoc modo Calchas, ubi cūctorū aīos in se conciliauit, Apollinis irā pronūtiat eum nāq; ob ininiuriaȝ sacerdotis infestū græcis pœnas ab exercitu expetere: dein pquirente Achille mali remediū, restitutionē uirginis pronūtiat. Tum Agamēnon cōtestās quod mox accidit, concilio tacitus egressus cunctos quos secum habuit in armis esse iubet. Id ubi Achilles animaduertit commotus rei indignatione, simul pnitie defessi exercitus anxius defūctorū corpora miserādum in modū cōfecta undiq; in cōuentu ante ora omnium proiici fecit: Quo spectaculo adeo cōmoti reges gētesque omnes, uti aduersꝰ Agamēnonē a cūctis pgeret, duce atque auctore Achille, & si perstaret suadēte exitio, uindicandum. Quæ ubi regi nūtiata sunt pertinaci animo ab amore captiuæ nullo modo seiungi apparatus experiri, nihil de sententia remittendum

deſtinauerat. At poſtq̄ troiani cognouere cōflagrationem corporum aſſiduam̄ crebraſque ſepulturas animaduertentes, doctique ēt reliquos ſine modo cladis eiuſ debiles aere, cohortati interſe arma capiunt ac propere cum manu auxiliari effuſi portis pergunt aduerſum, ac Dein per campos exercitu bipartito troianis Hector, Sarpedon auxiliaribus duceſ facti: tum noſtri (uiſis contra hoſtibus) armati atq; inſtructi pro negotio ſimplici fronte aciem cōpoſuere circa cornua diuiſis ducibuſ dextrum Achilles cū Antilocho: alterum Aiax Telamonius cū diomede curabant: medios accepe Aiax oileus & Idomeneus dux noſter, hoc modo exercitu utrinq; cōpoſito pergunt obuiam. At ubi iu manus uentum eſt cohortari ſuos qſq; acie conflixere. Tum uero aliquantulum tracto certamine plurimi utriuſque partis cadunt: præcellentibus in ea pugna barbarorum Hectore & Sarpedōe: græcoꝝ Diomede cū Menelao: Dein nox cōmunis amborū requieſ diremit p̄lium: Igitur reducto exercitu corpora ſuorum cremata igni ſepeliunt. Quis pfectis græci ſtatuunt inter ſe Achillem (cuius in aduerſis græcorum caſibus ſollicitudo præcipua uidebatur) regem omnium confirmare. Sed Agamemnon anxius, ne decus regiū amitteret in concilio uerba facit: ſibi maxime cordi eſſe exercitus incolumitatem, neq; ulterius differre, qn Aſtinome remitteretur maxime ſi reſtitutione eius inſtantē pnitiem ſubterfugerent: nec qcq̄ deprecari amplius, modo in locum eiūs Hippodamiam (quæ cum Achille degeret (uicarium munus amiſſi honoris acciperet, Quæ res q̄q̄) atrox omnibus & indigna uideretur tn̄ cōnuente Achille) cui id præmiū p multis atq; egregiiſ facinoribus fuerat (effectū habuit: tantus amor erga exercitum curaq; aīo egregii adole-

ſcentis íceſſerat Igit̃ aduerſa cunctorum uoluntate: neque aīn quoq̃ palam recuſante, Agamēnon tanq̃ ab oībus cōceſſa res uideret̃ littoribus uti Hippodamia ab Achille abſtraheretur impat. hique breui iuſſa efficiunt. Interim Aſtynomē græci p̄ Diomedem atq; Vlyxem cum magna copia uictimaꝝ ad phanū Apollís trāſmiſere: Dein p̄fecto ſacrificio uis mali leniri paulatim uiſa: neque ampli⁹ attētari corpa: & eorum qui ante fatigabant̃ tanq̃ ſpirato diuinit⁹ leuamine relaxari: ita breui per uniuerſum exercitū ſalubritas uigorque ſolitus renouatus ē. Mittit̃ etiam Philoctete lēnon portio eius p̄dæ quā græci p̄ Aiacem: atque Achillē adductā iter ſe uiritim diſtribuerāt. CAETErum Achilles memor iniuriæ ſupradictæ abſtinēdum publico cōcilio decreuerat: odio maxime Agamēnonis: abolitoq; amore quem circa græcos habuerat: ſcilicet ꝙ eorum patiētia p⁹ tot belloꝝ uictorias ac facta fortia Hippodamia cōceſſum pro laboribuſ p̄mium per iniuriam abducta eſſet. Dein uenientes ad ſe duces aditu prohibere: neq; cuiquam eorum ignoſcere qui ſe aduerſus Agamēnonis contūelias quum defendere liceret deſeruiſſent. Int⁹ igitur manēs: Patroclū & phœnicem hūc moꝝ magiſtrū alteꝝ obſequiis amicitie charum & aurigam Autumedontem ſecum retinebat.

PER IDEM tempus apud troiam exercitus ſociorū: qq; mercede conducti auxiliares copias adduxerant: tempore fruſtrato ſeditione: odio an recordatione ſuorum bellum non occipiebant: Quod ubi aīaduerterit Hector coactuſ neceſſitate militibus apud arma eſſe iubet: ac mox ubi ſignum daretur: ſequerentur ſeſe. Igitur poſtq̃ tempus uiſuz eſt. & oēs in armis nūciabant̃: iubet egredi: ipſe dux atque imperator militiæ. REX POSTVLARE uidet̃ eorum

r eges qui sotii atq; amici troiæ q̃q; ob mercedez auxiliares diuersis ex regiōibus cōtracti priamidarū̄ imperiū sequebā-tur dicere. Primū̄ igit̃ portis erumpit Pādarus licaone genitus ex lycia: Dein Ippothus plei ex larissa pelasgidarū: Agamas exthracia: post quos Euphem9 trizenius cicōis imperitās. Philemenes paphlagonius patre Melio gloriosus. Dius & Epistrophus filii numaganorū regis. Sarpedon Anthogenitus rector lytiorū ex Iole. Mōathes & Antimachus Noniionis Decalanti filius: Menethles genitore thelameneo: Meoneantus Hispoliti lycius quem sibi Sarpedon (q; præter cæteros regiōis eius cōsilio atq; armis pollebat) participē belli earūq; rerū asciuerat. Phorcis & Ascanius phryges: Frōius midiōis ex mysia: Pyregamus pæonis: Ampius & Adrastus Meropo geniti ex agrestina; Asirus hirtacus: Dein alter Asirus Dimātho gēitus Hecubæ frater ex phrygia: hos oēs quos memorauim9 secuti multi mortales inconditi moribus ac dispari uocis sono sine ullo ordine aut modo p̄lia inire soliti. Quod ubi nr̄i aīaduertere in capuz progressi more militiæ atiē ordinant magistro a p̄ceptore cōponendi Menestheo atheniensi: ordinante aūt eo gentes atq; regiōes singulas seorsū manēte Achille cum mirmidonū exercitu: is nāq; ob illatā ab Agamēnōe iniuriā & abductam Hippodamiā nihil animi remiserat tn̄ maxime indignatus Achilles q; reliquis ducibus ad cœnā deductis solus cōtemptui habitus intermitteret̃. Cæterū ordinato exercitu ac tuz primū oībus copiis aduersū se instructis hostibus ubi neutra pars committer̃ audet: paulispār in loco retentis militibus tanq̃ de industria utrinq; receptui canitur: Ianq; græci regressi ad naues arma deponere; ac singuli per loca solita corpus cibo curare occæperāt. quum Achilles ultum

īre cupiens iniurias: ignaro cōsilii sui nostros & ob id otiose a gētes clam inuadere tentat: At ubi Vlyxes (a custodibus qui eruptioni eius præsentes erant rem comperit) propere duces circūcursans cum magna uoce monet atq; hortatur uti armis arreptis tuerentur sese. Dein cōsilium inceptūq; Achillis singulis aperit. Quo cognito clamor ingens oritur festinantibus ad arma cunctis, ac seorsum singulis sibi cōsulētibus. Ita Achilles præuerso de se nuntio ubi in armis omnes sunt, neq; conata procedere queunt intētato negotio ad tentoria regreditur. Ac mox duces nr̄i rati repentino suorū clamore moueri Ilienses & ob id noui quid negotii incepturos augēdæ custodiæ causa mittūt duos Aiaces, Diomedem atq; Vlyxem: hiq; inter se regionē, qua hostibus aditus erat dispartiūt: quæ res nō frustra eos habuit: Namq; apud troiā Hector causam tumultus eorum cupidus psciscere filiū Eumedis Dolonē multis pmiis promissisq; illectū ad postremum exploratū res græcorum egrederetur emittit: Isq; nō longe a nauibus auidus ignota cognoscēdi: dū cupit suscepti negocii fidem cōplere in manus Diomedis qui eum locum cū Vlyxe custodiebat deuenit: ac mox ab his cōpræhensus refert cuncta, atq; occiditur. Dein diebus aliquot in otio tritis pducto utriusq; exercitu pedibus diuisoq; cāpo inter se (qui medius inter troiā & naues iteriacet (ubi tēpus bellādi uidebatur: magna cura uniuersus miles instructus armis utrinq; pcedere: Deinde signo dato densatis frōtibus conflixere acies cōpositæ a græcis ac singulis p distributionem impia ducū exequētibus: cōtra sine modo, atq; ordine barbaris ruētibus. Cæterum in ea pugna interficiuntur multi mortales utriusq; partis quum, neq; instātibus cederetur: & exemplo strēnuissimi cuiusq; q iuxta steterat æquipare glo

Achillis ira percitus grecos suos inuadere proposuit et ab vlissis quia ... fuit impeditus.

Dolo occiditur ab vlisse et diomede

triaꝫ festinarēt. Interim uulnerati grauiter ex ducibus bello decedere coacti sũt: barbarorũ Aeneas sarpedon Glaucus Helenus Euphorbius Polidamas: nostroꝝ Vlyxes Meriones Eumelus. Cæteꝝ Menelaus forte conspicatus Alexandrum magno impetu irruit, quē euitãs, nec diutius sustinere ausus Alexander fugam capit: At ubi ꝓcul animaduertit Hector concurrens cũ Deiphebo cõpræhendere fratrē: eumqꝫ uerbis maledictisqꝫ acrioribus insecuti ad postremũ cogunt uti ꝓgressus in medias acies eundem Menelaum cõquiescentibus cæteris solitario certamine lacesseret. Igitᷣ ꝓducto ad bellandum Alexandro pro gressoque extra aciem (quod signum lacessentis uidebatur) postquam procul animaduertit hunc Menelaus demuꝫ occasionem inuadendi inimicissimi sibi maxime oblatam etiam iamqꝫ ratus confidens omnium iniuriaꝝ pœnas lui sanguine eius omnibus animis aduersus ꝑgit: Sed ubi eos contra tendere paratos armis atqꝫ animis uterqꝫ exercitus animaduertit: signo dato recedunt cuncti: Iamqꝫ uterqꝫ pleuo gradu aduersum incedens intra iactum tæli ꝑuenerant, quum Alexãder ꝑuenirᷣ cupiens simulqꝫ ratus ꝑmo iaculi euentu loco uulneri inuento, ꝑmittit hastam, eaque illisa clypeo facile incussa ē. Dein Menelaus magno impetu iaculatᷣ haud sane casu dissimili: Namqꝫ parato iam ad cauendum ictumqꝫ declinante hoste, tælum humi figitᷣ. At ubi nouis iaculis manus utriusque redarmatæ sunt ꝑgunt cõtra: Tum demum Alexãder ictus fœmur cadit: Ac ne mox hosti ultionē cum sũma gloria cõcederet pessimo exemplo intercessũ est: Nã quum ad interficiendum eum educto gladio irrueret Menelaus ex occulto sagicta Pãdari uulneratus in ipso impetu repressus est. Igitur a nostris clamore orto simulqꝫ cum ira indignã-

ribus qd duobus aduersum se seorsum (quorum maxime gratia conflatum eēt bellum (decernentibus repente a troianis pessimo more intercederetur: Rursus globus barbarorum ingruēs Alexandrum e medio rapit. Interi3 in ea pmixtione animorum dum nostri extant Pandarus procul astans multos græcorum sagictis configit: Neq3 prius finis factus q̄ Diomedes atrocitate rei motus progressusq3 cominus tælo hostē psterneret: hoc modo Pandarus certaminis fœdere uiolato atq3 interēptis multis ad postremū pœnas sceleratissimæ militiæ luit. Cæterum corpus eius liberatu3 exacto Priamidæ igne cremant reliquiasq3 sotii sibi traditas lytii in solum patrium pertulere. Interim uterq3 exercitus signo dato manus conserunt pugnantesq3 ui summa atq3 ancipiti fortuna bellum ad occasum solis producunt. Sed ubi nox aduentabat utrinque reges subducta haud longe acie custodibus idoneis exercitus communiere: ita per aliquot dies tempus bellandi opperientes milite3 frequentem apud arma habuere. Namque ubi hyems aduentare & imbribus crebris compleri cœpere campi: barbari inter muros at nostri nullo palam hoste ad naues digressi: multa hyemis disponunt: mox bipartito campo qui reliquus non pugnæ oportunus erat utraque pars aratui insistere: Dein serere frumēta aliaq3 quæ tempus anni patiebatur. INTERIM Aiax Telamonius instructo milite que3 secum adduxerat habens etiā nō nullos de exercitu Achillis ingressus phrygiæ regionem: multas hostiliter uastat & capit ciuitates ac post paucos dies præda auctus ad exercitum uictor rediit. Iisdem fere diebus barbari nostris per conditionem hyemis quietis ac nihil hostile suspicantibus parauere eruptionem: Quis Hector dux atq3 audendi au-

pandarus a diomede interfectus

ctor factus:nanq; omnes copias instructas armis cum luce simul porta educit ac ꝓtinus cursu plēo ad naues tēdere oēs hostes iubet. At grai infrequentes tum incuriosique ab armis turbari simul & a fugientibus: quos primū hostis incesserat: quo minus arma caperent impediti: tum cesi multi mortales:iamq; fusis qui in medio fuerant. Hector ad naues ꝓgressus ignem in proras iacere:ac sæuire incendiis cœperat nullo nostroꝝ auso resistere: qui territi atq; improuisi tumultu exangues genibus Achillis prouoluti auxilium renuentis tñ obuoluebant:ita repente mutatio animorū nostros atque hostes intercesserat. Interea Aiax Telamōius adueniens cognito apd' naues Hectore magna armoꝝ specie ibidem apparēte:ac deinde molestia urgens hostē multo sudore. ad postremum a nauibus extra uallum detrudit Tum iam cedentibus acrior insistens Hectorem q aduersum eū promptius steterat reiectū immani saxo:ac mox consternatū reiicit. Sed eum concurrentes undiq; plurimi multitudine sua tectum bello atq; Aiacis manibus eripiunt semineceemq; intra muros ferunt:male ꝓpere eruptione aduersus hostes usum. Cæterum Aiax senior ob ereptam e manibus gloriam sumptis iam Diomede & cum Idomeneo Aiace altero territos dispersosque hostes sequi ac fugientes nunc tælo eminus prosternere modo apprehensos obterere armis :prorsus nullus qui in ea parte fuerat intactus euasit: Interq; iam trepida agmina Glaucus Hoppolomus: Sapedon atque Steropus ad morandum hostem paulisp ausi insistere mox uulneribus grauati locum amisere. Quis uersis barbaris nullā spem reliquā salutis in auctoribus nec unquam certo ordine palantes effusique ruēt ad portas:eoq; arcto ac properantium multitudine impe-

hector igni naues grecorum petit

hector ab aiace telamonio saxo percussus

[illegible] aiacis [illegible]

dito igressu quũ sup aliũ ali9 ruinæ mõ pcipitarent:supuẽit cũ supradictis ducib9 Aiax. Tũ magna uis barbaroꝝ trepi da ipeditaq; iter se cæsa extictaq;:in qb9 filioꝝ Priami An tiphus & Polites Acmõ Nestorq; atq; Euphem9 Troem9 dux egregius ciconũ. ita troiãi pauloañ uictores:ubi aduẽ tu aiacis fortũa belli mutata ẽ: uersis ducibus pœnas luere militiæ inconsultæ. At postq̃ aduentante uespere signum nostris receptui datum ẽ:uictores lætique ad naues regres si sunt. Mox ad Agamemnonem cœnatum deducuntur. Ibi Aiax collaudatus a rege donis egregiis honoratur: Ne q; reliqui duces facta gestaque uiri silẽtio remittũt. Q uip pe singuli extollentes uirtutem memorãt fortia facta:euer sas ab eo tot Phrigiæ ciuitates abductasque prædas: & ad postremum in ipsis nauibus aduersum Hectorem egregi giam pugnam:liberatasque classes:neque cuiquam dubi um:quin ea tempestate tot egregiis ac pulcherrimis eius facinoribus spes omnes atque opes militiæ in tali uiro siste rentur. Cæterum proras nauium duarum(quibus illatus ignis eam partem tantummõ consumpserat)Epeus bre ui restituit. Tumque græci rati post malam pugnam troia nos ulterius nihil hostile ausuros quieti ac sine terrore de gere. PER IDEM tempus Rhœsus de Eroneo genitus haud alienus a Priami amicitia pacto mercedis cũ magnis thracum copiis aduentabat. Is incidente iam uespere pau lisper moratus Oen insulam:quæ anteposita ciuitati con tinenti eius adiungitur secunda circiter uigiliam ingressus troianos campos explicitis tentoriis ibidem opperiebatur Q uod ubi Diomedes:atque Vlyxes uigilias in ea parte curantes procul animaduertere rati troianos a Priamo ex ploratum missos arreptis armis mox presso gradu circun

Aiax laudatus a rege donis ho noratur

Rhesus Rex Thracie

ſpicientes omnia ꝑgunt ad eum. Tum fatigati ex itinere custodibus:& ob id ſomno preſſis: eoſque & interius ꝑgreſſi in ipſis tentoriis regem interficiũt. Dein nihil ultra audendum rati curruꝫ eius & cũ egregiis inſignibus equoſ ad naues ducunt. Ita reliquum noctis in ſuis quiſqꝫ tabernaculis requieſcẽtes tranſigũt: ac lucis ꝑncipio reliquos duces cõueniũt: eos facinus auſum expletũqꝫ docent: ac mox rati barbaros incẽſos cæde regis affore iubẽt oẽs frequẽteſ apud arma agere oppiriqꝫ hoſtẽ. Neqꝫ multo poſt thraces expergefacti e ſomno regẽ interemptum fœda ac miſeranda facie intra tẽtoria aiaduertere: & ueſtigia abducti curruſ mãifeſta ſunt: rapiũt arma: ac ſine ullis ordibus (ut quenqꝫ ſors ꝯglobauerat) ad naues euolãt: qb9 procul uiſis noſtri cõferũt ĩter ſe: atqꝫ impia ſeruantes eũt obuiã. Sed Aiaces duo in aliquantum aciẽ progreſſi primoſ thracũ inuadunt atqꝫ cõprimũt. Dein reliqui duces (ut quiſqꝫ locum cœpat: cædere ſinguloſ: & ubi conferti ſteterant bini aut amplius cõgregati ĩpetu ſuo diſſoluere: ac mox diſpſoſ palãteſqꝫ ĩter ficere ꝑrſuſ uti nulluſ reliquuſ cædis fieret. Ac ſtatim graii extinctis quos aduerſum ierant ſigno dãto ad tentoria eorum pergũt: ac illi qui cuſtodes caſtris relicti ſoli ſuperfuerant: uiſis contra hoſtibus terrore ipſo miſerandum in modum effœminati: omnibuſ omiſſis ad mœnia confugiunt Tum undiqꝫ uerſis nr̃i ingruẽteſ arma: equoſ regias opeſ & ad poſtremũ uti qcqꝫ ſors dederat præripiunt: hoc modo uictores graii deletis cum impatore Thracibus honuſti ꝑda ac uictoria ad naueſ digrediuntur. Quũ interĩ troiãi ex muris reſpectãtes: neqꝫ qcq̃ pro ſociis auſi intra mœnia tñ trepidarent: barbari tot iam aduerſis rebus fracti legatos induciaſ poſtulanteſ ad græcos mittunt: ac mox noſtris cõ

ditionem approbantibus interposito sacrificio fidem facti firmauere. EODEM FERE tempore Chryses (quem sacerdotē smynthii Apollinis supra memorauimus) ad exercituꝫ uenit actū gratias sup his quæ in se recepta filia a nr̄is benigne gesta erant: ob hæcque tam magnifica simul & ꝙ Astinomen honorifice habitam cognouerat reductā secuꝫ Agamēnoni tradit. Nāqꝫ multo post Phyloctēta cū his qui partem p̄dæ ad eum portauerāt lemno regreditur inualido etiā tū neqꝫ satis firmo gressu. INTEREA cōciliū græcis agētibus Aiax Telamoni⁹ ī mediū p̄gressus docet oporterē mitti ad Achillē præcatores q eū imperatorum uerbis atqꝫ exercitus peterent ut remitteret iras ac repeteret solitā cum suis gratiam: minime quippe aspernandum talem uirum nunc uel maxime quū secundis rebus græci uel paulo ante uictores non ob utilitatem sed honoris merito gratiaꝫ eius peterent: Inter quæ deprecari etiam Agamemnonem dare operam simulqꝫ uoluntatem agendo negotio adhiberet: Namque tali tempore in commune ab omnibus consulendum præsertim procul a domo locis alienis atqꝫ hostilibus: neque enim inter tam grauia bella undique uersis inimicis regionibus q̄ concordia tutos fore. At ubi finem loquendi fecit cuncti duces collaudauere consilium uiri: simulqꝫ prædicantes ad cœlum tollere scilicet ꝙ tum uirtute corporis tum ingenio uniuersos anteiret. Post quæ Agamemnon docere se & ante ad reconciliandum Achillem multos misisse & nunc nihil aliud cordi esse: ac mox ipsum Vlyxem atqꝫ Aiacem orare susciperent negotium atque ad eum nomine omnium irent: maxime ꝙ Aiax cognatione fretus impetraturus ueniam facilius credebatur. Igitur his operam suam pollicentib⁹ iturum se una Diomedes spōte ait.

His actis Agamemnon afferre hostiam lictores iubet: ac
mox sublatam super terram: quũ eam duo quibus impatũ
erat: suspẽsam tenerẽt: gladium uagina educit: eoq; bifariã
excisam hostiam in conspectu uti diuiserat collocare: Dein
ferrꝝ sanguine oblitum manu retinens: inter utranq; facti
ꝑtem medius uadit. Interim Patroclus cognito quod para
batur in conciliũ superuenit. At rex (sicut supra dixim⁹)
transgressus ad postremum iurat inuiolatam a se in eum
diem mansisse Hippodamiam: neq; cupiditate ulla aut desi
derio lapsum: sed ira quæ plurima mala conficit: his addit
eousque processisse cupere se p̄terea: si etiam ipsi uideretur
filiaꝝ quæ cordi ei esset in matrimonium dare: decimamq;
regni omnis ac talenta quinquaginta doti adiungit: Quę
ubi accepære qui in concilio erant: admirari magnificentiã
regis: maximeq; Patroclus qui cum oblatiõe tantarũ opũ
tum præcipue lætus quod intacta Hippodamia affirmare
tur: ad Achillem uenit: eique uniuersa gesta actaque refert:
Dein ubi rex ea quæ audierat uolutare animo ac delibera-
re secum ipse occœpit: superuenit cum supradictis Aiax
tum ingressos eos ac benigne salutatos sedere hortatur iu
xtaq; se Aiacem qui tempus loquendi familiariter: & ob id
liberius nactus: incusare atq; increpare: quod in magnis di
scriminibus suoꝝ nihil iracundiæ remiserit. potueritq; cla
dem exercitus perpeti: quum multi eum genub⁹ flexis de
precarentur. Post quem Vlyxes illa quidem deorum esse
ait. eorum autem quæ in concilio acta essent ordine cõposi
to: quæ etiam Agamẽnon pollicitus quæq; iurasset ad po
stremum orat ne preces omnium: neue oblatas nuptias as
pernaretur: moxq; eorum omnium: quæ una offerebãtur
enumerationem facit. Tum Achilles longam orationẽ ex-

orsus p̄mum oium gestaq₃ actaq₃ sua cōponere: ac dein ad monere quātas erūnas p utilitate ptulerit quas ciuitates a grestes ceperit cūctis interim requiescentibus: ipse anxius ac dies noctesq₃ bello intētus: & quum nec militib⁹ suis: ne q₃ sibi ipse pceret: apportatas nihilomin⁹ p̄das in cōmune solitū redigere: p quis solū oium se electū q tā insigni iiuria dehōestaretur: solū ita cōtemptum a quo Hippodamia tot labor̄ p̄cium p dedecus abstraheret. Neq₃ in ea culpa oiu₃ esse Agamēnonem sed maxime cæteros græcos qui imme mores beneficior̄ contumeliā suam silētio p̄terierint. Post q̄ finem loquendi fecit: Diomedes ait præterita omittenda sunt: neq₃ oportet prudentem meminisse transactor̄: quoniam ea & si maxie cupias nequeas reuocare. Interea Phoenix & cū eo Patroclus circūstantes genas atq₃ oēm uultu₃ iuuenis manusq₃ adosculari: cōtingere genua rediret i gratiam atq₃ aios remitteret: cum pp p̄sentes qui eum oratū uenissent: tum p̄cipue ob meritum de se exercitū reliquum. Igitur Achilles p̄sentia talium uirorum p̄cibus etiam familiarium ac recordatiōe innoxii exercitus tandem flexus ad postremū factur̄ se quæ uellēt respōdit. Et hortatu aiacis tum p̄mum post malā iracundiā græcis mixtus cōcilium i greditᷣ: atq₃ ab agamēnone regio more salutatᷣ. Interea reliqs ducib⁹ fauorē attollētibus gaudio lætitiaq₃ cōpleta cūcta sunt: Igitᷣ agamēnō manū achillis retētās cum eo & reliquos duces cœnatū deducit: ac paulopost quū inter se iuitarentur: rex Patroclū quæsiuit ut Hippodamiā cum ornamentis quæ dederat ad tētoria Achillis deduceret: isq₃ libēs m ādata efficit. Cæter̄ p id tp̄s hyemis sæpe græci atq₃ troiani singuli pluresue (ut sors euenerat) iter se sine ullo metu in luco tymbræi Apollinis miscebātur.

Achilles respō[n]su[m]

Patroclus et Phenix depre[c]antes Achil[lem] lachrimantur

Hippodamia ad Achillis tentoria deducitur.

ARGVMENTVM TERTII LIBRI.

PER hyemem græci exercent: Ciuitates fere totius Asiæ a Priamo deficiunt. Achilles amore Polyxenæ inceditur Dein cōmittitur prœlium: plurimi cadunt. Achilles uulneratur: a patroclo interficit Sarpedō. inde patroclus pimit. Achillis luctus ex morte Patrocli. Idomeneus percutitur. Hectorē prodeuntē obuiā Pantesileæ secuȝ: inter locoruȝ angustias ex insidiis crudeliter Achilles necat: raptariq; per campū iussit. celebrantur certamina a græcis. Priamus cuȝ Andromacha & polyxena ad Achillem pro redemptione Hectoris deuenit: ibiq; cibum capit: multa ultro citroq; dicta: Inde Achilles Polyxenā oblatam cū patre remisit: Deniq; Priamus recepto Hectoris cadauere: ascensoq; curru: cum suis ad Troiam regreditur.

INCIPIT LIBER TERTIVS DICTYS CRETENSIS.

i NTERIM p totā hyemē dilato conditiōibus in tēpus bello græci cūcta quæ in tali ocio militia poscebat: intenti aīo summis studiis festinabant. Nāq; pro uallo multitudo uniuersa uariis bellādi generib9 per duces populosq; instructa & ob id more optīo diuisis ad officia sua qbusq; hinc iaculis ad hastaȝ instar fabricatis: neq; pōdere aut mēsura īferiorib9. & qb9 ea ñ erāt pustis sudib9 illi hinc alii sagictis certātes iter se iuicē ad multū diē exercet: alii saxis utebant. Sȝ inter sagictarios maxīe anteibant Vlyxes teucer Meriones & Menelaus. Neq; dubiū qn inter hos tamen præcelleret Philoctetes: quippe Herculis sagictarum dominus: & destinata feriundi arte mirabilis. At troiāi cum auxili-

Att: Troianor. i sacrificiis frequentia

atibus & prioribus militiæ neque circa exercitum solliciti secordius agitare: ac sæpe sine ullo insidiarum metu hi aut illis multis immolationibus tymbræo Apollini supplicabant. Hisdem fere diebus nuntius apportatur uniuersas prope asiæ ciuitates disciuisse a Priamo: atque eius amicitiam execrari. Namque facinoris exemplo suspectis iam per uniuersos populos gẽtesq; circa hospitium omnibus quis rebus simulq; omnibus prœliis græcos uictores cognitu3: & euersio multarum in ea regione ciuitatum in animis hæserat: ad postremum graue odium filiorum regniq; eius in cesserat. AT APVD TRoiam forte quadam die Hecuba supplicante apollini Achilles uolens uisere cerimoniarum morẽ cum paucis comitibus supuenit. Erant pterea cũ Hecuba matrõæ plurimæ cõiuges principaliũ filiorũ eius pti3 honorẽ atq; obsequiu3 reginæ tribuẽtes: reliquæ tali obtẽtu pro se quæq; rogaturæ supplicaturæq;: ẽt Hecubæ filiæ innuptæ Polyxẽa & Cassãdra Mineruæ atq; Apollinis ãtistes nouo ac barbaro redimita ornatu effusis hinc atque inde crinibus pcabatur suggerẽte ei Polyxena apparatũ sacri eius. At tũ forte Achilles uersis in Polyxenã oculis pulchritudine uirginis capit: Auctoq; in horas desiderio ubi anim9 nõ lenit ad naues discedit. Sed ubi dies pauci fluxerunt & amor magis ingrauescit: accito Autumedõte aperit ardore3 animi: ad postremũ petit uti ad Hectorẽ uirginis causa iret: Hector uero datu3 se i matrimoniũ mãdat si sibi uniuersu3 exercitum pderet. Dein Achilles solutu3 se omne bellum Polyxena tradita pollicetur. Tum Hector aut pditionem ab eo confirmãdam aut filios Plisthenis atque aiaces interficiẽdos: alioquin nihil de tali negotio se auditurum. Ea ubi Achilles accepit ira cõcitus exclamat se eu3 quum primum

Pricipium amoris Achillis i Polyxena

Autumedon ab Achille ad Hectorem ad Polyxena petenda missus

Hectoris uerba ad Autumedonta

tēpus bellādi fore primo p̄roelio īteremptuꝝ. Dein animi iactatione ſautius huc atq̄ illuc oberrans: interdum tamen quatenus præſenti negotio utēdum eſſet cōſultare. At ubi Autumedon iactare aīo atque indies magiſ magiſque æſtuare deſiderio ac pernoctare extra tentoria animaduertit ueritus ne quid aduerſum ſe haud in ſupradictoſ regeſ molire tur: Patroclo atque Aiaci rem cunctam aperit. Hique diſſimulato quod audierant cum rege commorantur. Ac forte quodam tempore recordatus ſui conuocatis Agamēnoni & Menelao negotium ut geſtū erat deſideriumque animi aperit: a quis omnibus ut bono animo ageret reſpōdetur: breui quidem dominū eum fore eius quam deprecando nō impetrauerit: Quæ res eo fidem habere uidebatur qm̄ iam ſumma rerū troianarum prope occaſum erat: omnes namque aſiæ ciuitates execratæ amicitiam priamidarum ultro nobis auxilium ſotietatemque belli offerebant: Quis a ducibus noſtris benigne reſpondebatur: ſatis ſibi eſſe p̄ſentium copiaꝝ neque auxilioꝝ egere: amicitiā ſane quā offerrent uoluntatēque eoruꝫ fore gratam oībus ſcilicet quia fluxa fides & animi paꝝ ſpectat neque tā ſubita mutatio ſine dolo credebatur. Iāque exactis hibernis menſibus uer cœperat: quum grai edicto prius uti oīs mileſ in armis eſſet: mox ſigno belli edito exercitum p campos ꝑductum ordinant neque a troianis ſegnius agebatur. Igitur ubi utrinque acies inſtructæ aduerſum ꝓceſſere atque intra tæli iactum uentum eſt: cohortati ſuoſ quiſque manus conſerūt ī medio locatis equitibus & ob id primis cōgreſſis: Tumq̄ primum reges noſtri atque hoſtium aſcenſis curribus bellum ineunt aſcito ſibi quiſque auriga ad regendos equos. Sed primus omnium Diomedes inuectus Rheſi equis Pi

checmum regem pęonum hasta frōte ictum interficit: Dein cæteros quos ob uirtutem rerum secum stipatores habuerat conglobatos interse atque ausos resistere partim tælo eminus fundit alios curru per medios concitato humi obterit. Dein Idomeneus adhibito equis merione Agamanta thracum regem curru deiicit: ruenti que tælo occurrit atque ita interficit. Sed ubi Hector situs in parte alia medios suorum fundi accepit dispositis satis stren uis ubi pugnabat accurrit auxilio laborantibus Glaucum & Deiphebum & Polidamanta secum habens. Nec dubium quin deleta a prædictis regibu s ea pars hostium foret: ni aduentu suo Hector nostros ulterius progredi & fugere suos cohibuisset. Ita græci prohibiti cæde reliquorum represso gradu aduersum eos qui superfuerant constitere: Ac mox cognito per uniuersum exercitum prœlio in ea parte reliqui duces confirmati ubi quisque pugnauerat undique eo confluunt: densatur utrinque acies & prœliuȝ renouatum est. Igitur Hector ubi plurimos suorum ad esse & satis tutum se intelligit tollit animos. Dein clamore magno singulos suorum nomine appellans confidentius in hostem pugnare hortatur: ac progressus intra atiem Diorem & Polixenū Helios satis impigre pugnantes uulnerat. At ubi Achilles ita in hostem promptum animaduertit simul subuenire his quos aduersum bellabatur cupiens: & memor pauloante repulsæ in Polyxenā cōtra tendit: ꝓgressusq; ī medios Philemonem paphlagonū regem impedimēto sibi oppositum cominꝰ fundit nō alienū sāguinis priamidaꝝ ut ꝓhibebat: Quippe hic etiā ex his q affines Agenoris originē ꝓpriaȝ memoria repetebāt a quo etiam Amalixonē genitaȝ postq̄ adoleuerat deductam in matrimonium Dardani. Cæteruȝ

Ach: hect.is pr. nimitatē i bello et exhortationē i socios

Philemonis origo et sanguis

Hector postq̃ ad se agmine infesto tendi recordatus est nõ ulterius impetum uiri experiri ausus: ex acie subterfugit: eumq; Achilles insecucus quantum aties hostium patieb a tur: ad postremum iaculatus aurigam eius interficit. Postq̃ Hector per aliam partem relicto curru aufugerat Dein ereptum sibi e manibus inimicissimum omnium dolens rursus uehementius sæuire extractoque ex corpore aurigæ tælo fundere alios ac frustratos quum alios inuaderet de sup proculcans subterere. Inter quæ tam trepida cunctis fugiẽtibus Helenus quæsitum ex occulto locum uulneri ubi nactus est manum Achillis præmissa sagicta trãsfigit. Ita uir egregius (cuius aduentu territus fugatusq; Hector multi mortales cum ducibus extincti laniatiq; (ex occulto uulneratus eo die finẽ bellandi fecit. Interim Agamẽnon & cum eo Aiaces duo inter cæterã stragem ignotorum nacti plurimos filorum Priami interfitiunt: Atq; Agamẽnon Arsacum cum Deiopete Archemachum Laudacum & Philenorem: Aiax oilei & Telamonius Mulium Astimenen Doriclum Hippodamanta. At in alia belli parte Patroclus & lytius Sarpedon locati in cornibus nullis propinquorum p̃sentibus signo inter se dato solitariis certaminis extra atiẽ processere: Moxq; tælis aduersum iactis ubi uterq; intact⁹ est curru desiliunt atq; arreptis gladiis pgunt obuiã: Iamq; crebris aduersum se ictibus congressi neq; uulneratus qsq̃ multũ diei cõsũpserant. Tu; Patroclus amplius audẽdum ratus colligit in arma sese & cautius cõtectus ingressusq; hostẽ cõplectit manu dextra poplitem succidẽs: Quo uulnere debilitato atq; exectis neruis inualidum ꝓpulsat corpore ruentẽq; interficit. Quod ubi animaduertere troiani q iuxta steterant gemitum magno clamore tollunt: relictis ordi-

hector fugit aurigã achillis interficit

achilles uulneratur ab heleno:

hi sũt filii Priami ĩ ꝑlio a b agamenone et aiacibus interfecti

sarpedonis interitus

nibus signo dato arma in Patroclũ cõuertũt scilicet Sarpe donis interitũ publicam cladẽ rati. At Patrocl9 præuiso ho stium agmine tælũ positum humi propere rapit: composi tusq; in armis audentius resistit. Tum ingruentẽ Deiphe bum hasta cominus tibiam ferit atq; excedere ex acie cogit interfecto prius Corgatione fratre eius. Neq; multo post aduentu Aiacis fusi reliq. quũ interim Hector doctus quæ acciderãt superuẽit: ac mox cõuersam suorũ aciẽ pro tpe re stituit increpitis ducibus ac plerisq; ex fuga deductis: ita p̃ sentia eius animi tollunt & prœlium incenditur. Tum ue ro inclytis ex utraq; parte ducibus confirmato exercitu cõ fligunt acies. nunc hinc nunc inde cedentibns instãtes: & ubi acies mutauerat p̃sidiis accurrẽtibus. Interea utriusq; exercitus cadũt plurimi. neq; fortũa belli mutat. Sed post q̃ miles bello intẽtus p multũ diẽ magis magisq; fatigatur. & diei uesper erat utrisq; cupiẽtibus pugna decessum est. Tum apud Troiam circa Sarpedonis cadauer cunctis de flentibus ac p̃cipue fœminis luctu atq; gemitu omnia cõ pleta sunt. Quis nõ alii casus acerbissimi ne interitus qdẽ p̃amidarũ p̃ desiderio eius cordi insederat: tãtũ in eo uiro p̃ sidiũ: & interfecto spes ablata credebat. At græci in castra regressi p̃mũ oĩum Achillem reuisunt: eũq; de uulnere p conctati: ubi sine dolore agere uident: læti ad postremum narrare occipiunt Patrocli fortia facta. Dein reliquos qui uulnerati erant per ordinem circumeunt: ita inspectis om nibus ad tentoria sua quisque digreditur: Interim Achilles regressum Patroclum extollere laudibus. Dein mõere uti reliquo quoq; bello memor rerum quas gesserat hostibus uehemẽti9 ingrueret: hoc mõ nox cõsumitur: ac lucis p̃nci pio corpa suorũ qsq; collecta igni cremant: dein sepeliunt.

achillis exhortatio ad bellum ad patroclum

Sed postq̄ dies aliquot triti & uulnerati conualuerāt arma expedire & producere militem placet: Sed barbari more pessimo neq₃ qcq̄ cōpositum aut aliud q̄ turbata atq₃ īsidio sa cupientes clam atq₃ ante tempus egressi prœliū præuertere. Tumq₃ effusi ruinæ modo clamorē incōditū simulq₃ tæla in hostes coniitiūt semiermes etiā tū atq₃ incōpositos: cæsi ita nr̄orum multi in quis Archesilaus boetius & Schedius cryseoꝝ uterq₃ duces optimi: Cæteru₃ uulnerata pars maxima: Meges etiā & agapenor archadiæ. Inter quæ tam fœda tātaq₃ indignatione rerum Patroclus fortunā in inclinatione belli adiicere aggressus dum hortatur suos atq₃ instat hostibus promptior q̄ bellādi mos est: tælo Euphorbii ictus ruit: statimq₃ Hector aduolans eum opprimit ac desuper uulneribus multis: cōfodit: moxq₃ nitit abstrahere ꝑlio scilicet insolentia gentis suæ illudere cupiēs p uniuersa genera dehonestamēti. Quod ubi Aiaci cognitū est relicto ubi pugnabat propere accurrit iāq₃ eripeř cadauer occipiente₃ proturbat hasta. Interim Euphorbius a Menelao & Aiace altero sūmo studio circumuētus scilicet auctor interempti ducis morte pœnas luit. Dein occipiente uespere prœlium dirimitur male & cū dedecore plurimis nr̄orū interfectis. Sed postq̄ utrinq₃ reductæ acies & iā in tuto miles noster erat. Cuncti reges ad Achillē conueniunt deformatum ia₃ lachrymis: atq₃ oī supplicio lamentandi q modo ꝓstratus humi nunc cadaueri superiacens adeo reliquorum animos pertemptauerat ut Aiax q solandi cā assisteret nihil luctui remitteret: Patrocli uero mors non tantum gemitum illum cunctis incusserat sed præcipue recordatio uulnerum per loca corporis pudibunda quod exēplum pessimu₃ per mortales tum primum proditū est nunq̄ antea græcis soli

euphorbius telo patrocli pcussit et hector [illegible] eū occidit.

Euphorbius a Menelao et ab aiace interemptus fuit:

achillis lachrymae et querela de morte patrocli

tũ. Igiť reges multis precibus atq; omni consolationis mo do tandem Achillem flexum humi erigunt: dein patrocli corpus elotu3 mox ueste circũtegitur maxime obtegenda uulnera quæ multis modis impressa haud sine magno ge mitu cernebantur. His Achilles monet uti custodes uigili as agerent curarentq; ne hostes detẽtis circa funus nostris more solito irruerent: ita per distributionẽ officia quisq; ꝓ curãtes igni plurimo in armis pnoctant. At lucis principio placet uti ex omni ducũ numero quinque in mõtem idam uaderent siluã cæsum quo Patroclus cremareť. Decretum quippe ab omnibus erat uti funus eius publice curaretur. Iere igitur Ialmenus Ascalaphus Epios & cum Merione Aiax alter: Moxq; Vlixes & Diomedes busto locu3 dimeti unť quinq; hastaru3 longitudine totidẽq; in transuersum: Aduecta deinde ligni copia bustũ extruiť: impositũq; desu per cadauer igne supposito cremãt exornatum iam decore omni p̃ciosæ uestis: id nãq; Hippodamia & Diomedea cu rauerãt: quarũ Diomedea nimiũ iuueni & omni affectu di lecta erat. Cæterũ paucis post diebus refectis ex labore ui giliarũ ducibus cũ luce simul exercitus in cãpum ꝓductus per totum diẽ in armis agit opperiens barbarorũ occursu3 qui muris despectãtes postq̃ nostros paratos ad p̃lium ui dent eo die certamen distulere: ita occasu solis græci ad na ues regressi: At uix principio diei troiani rati etiam tunc in cõpositos græcos armati portis euolant temere & cum aau dacia (ut antea soliti) instantesq; circa uallum certatim tæla iaciunt crebra magis q̃ cum effectu nostris tantum ad eui tandũ ictus cõpositis: Igitur ubi ad multũ diem barbari in tenti iaculis fessi nec ita uehemẽtes animaduertunť: ex pte una nostri erumpunt: incursantesq; sinistrum latus fundũt

Patroclus igni crematur.

fugātqꝫ. Neqꝫ multo post ex alio latere abnuētibus iam barbaris ac sine ulla difficultate uersis ita plurimi barbarorum ubi uertere terga fœde euicti in bello & ab insequentibus proculati ad postremum dispereunt: in quis Asius Hirtaco genitus & cum Hippoireo Phileus Hiralis asius festo regnātes: eodēꝫ die uiui a Diomede capiuntur duodecim: ab Aiace quadraginta capti etiam Pysus & Euander Priamidæ: in ea pugna græcoꝝ Ceneus interfectus rex scythis: uulneratus etiā Idomeneus dux noster. Cæterū ubi troiani muros ingressi clausere portas & finis standi factus est nostri spoliata armis hostilia cadauera apportataque in flumen ꝑcipitant memores paulo ante in Patroclū insolentiæ barbaroꝝ. Dein captiuos oēs uti quisqꝫ cœperat in ordine Achilli offerūt: Isqꝫ uino multo sopita iā fauilla reliqas in urnā collegerat. Decretū qppe aīo gerebat secū ī patriū soluꝫ uti abiret si fortuna in se casū mutaret: una quoqꝫ eadem sepultura cū charissimo sibi oīum cōtegi: itaqꝫ eos qui oblati erant deduci ad bustū una etiā cuꝫ priami filiis ibidēqꝫ seorsū aliquantū a fauilla iugulari iubet scilicet inferias Patrocli manibus: ac mox regulos dilaniādos canibus obiicit: cōfirmatqꝫ se nō prius desinere ꝑnoctādo humi: q̄ in auctorē tāti luctus sui sāguine uindicasset. NEC MVLTI transacti sūt dies quū repēte nuntiaṫ Hectorē obuiā Pāthesileæ cuꝫ paucis ꝓfectū q̄ regina amazonū incertū ꝑcio an bellandi cupidine auxiliatū Priamo aduētauerat. Gens bellatrix & ob id a finitimis indomita specie armoꝝ īclyta ꝑ mortales Igitur Achilles paucis fidis adiunctis secum insidiatum ꝓpere pergit atque hostem securum iam sui præuertit: tum ingredi iam flumen occipientē circunuenit: ita eum & omnes qui comites regulo dolos huiuscemodi ignorauerant

amazonū

Hect[ri] mors

ex improuiso interficit:& quendã filiorũ Priami comprehẽ-
sum mox excisis manibus ad ciuitatem remittit nunciatũ:
quæ gesta erant. Ipẽ cum cede inimicissimi tum memoria
doloris ferox spoliatum armis hostem mox constrictis in
unum pedibus uinculo currui postremo annectit. Dein u-
bi ascendit ipse Autumedonti imperat daret lora equis:ita
concitato curru p campum qua maxime uideri poterat p-
uolat hostem mirandum in modum circumtrahens gen9
pœnæ nouum miserandumque. At apud Troiam ubi spo
lia Hectoris desup e muris animaduertere:quæ græci pce-
pto regis ante ora hostium ptulerant:& ille qui excisis ma
nibus acerbissimæ rei indicium in se ipse ptulerat:rẽ ut ge
sta erat differuit. tantus p totam ciuitatẽ uersus luctus atq
clamor educitur:ut aues etiam consternatæ uocibus alto de
cidisse crederẽtur:nostris cum insultatiõe reclam antibus:
mox ex omni pte cuncti clamantibus urbs clauditur regni
habitus atq in modum lugubrem funestũq obducta faci
es ciuitatis:quũ (sicut in tali negocio assolet) repente con-
cursus trepidãtium fieret in eundem locum ac statim sine ul
la certatione p diuersum fuga. nunc planctus crebri mo-
do tota urbe silentium ex incerto. Inter quæ & spes extre-
mas:multi credere cũ nocte simul grecos mœnia ĩuasuros
excisurosq urbẽ:securos interitu tanti ducis. Nõnulli etiã
p confirmato habere Achillem exercitum (qui duce Pan
tesilea Priami rebus auxilio uenerat) patibus suorũ adiun-
xisse. Postremo omnia aduersa hostilia fracta: ablatasque
opes nullam salutis spem habere interempto Hectore.
Quippe is solus omnium in ea ciuitate aduersum tot mili
tes imperatoresq hostium uaria semp uictoria certauerat
fortior q̃ fœlicior cunctis ducibus nostris:cui fama bellan

di inclyta per gentes:nunq̃ tamen uires cõsilio supfuerãt. Interim apud græcos ubi achilles ad naues rediit: & cadauer hectoris in ore omnium ẽ:dolor quem ob patrocli interitum paulo ante pceperant:n ece metuendi hostis sedatur:& ob id præcipua lætitia circũspicitur: Ac tum uniuersis placet uti in honorem eius:quoniam abeẽt hostilis metus:certamen ludis solitũ celebraretur. Neq; minus tamẽ reliqui populi qui non certaturi spectandi gratia conuenerant structi armis paratiq; adessent:ne qua scilicet hostis: q̃uis fractis rebus solito tamen insidiandi more irrueret.

IGITVR Achilles uictoribus præmia quæ ei uidebãtur maxĩa statui impat:& postq̃ nihil reliquũ erat: reges oẽs ad considendũ hortatur ipse medius atq; inter cæteros excelsior: Tum primum quadriiugis equis Eumelus añ oẽs uictor declaratur: bigarum p̃mia Diomedes meruit secundo post eũ Menelaus. Cæte℞ ad certandũ q sagitta℞ arte maxĩe p̃ualebãt: Meriões atq; ulyxes duos erexere malos quis religatum linum tenuissimum atq; ex trãsuerso extẽtum utriusq; capiti annectebatur media colũba pte dependebat: eius cõtingendæ certamẽ maximũ: Tũ reliqs icassũ tendẽtibus Vlyxes cũ Merione destinatũ cõfixere: quib9 qũ a reliqs fauor attolleret Philoctecta nõ colũbã se: ue℞ id quo religata eẽt sagitta excisu℞ promittit: admirãtib9 dei de difficultatẽ regibus fidem promissi fælicius q̃ solertius confirmauit: ac dirupto uinculo colũba cũ maxima populi acclamatione decidit. Præmia certaminis eius Meriões atq; ulyxes tulere: Achilles duplici extra ordineȝ munere Philoctetam donat. Cursu longo certãtibus oilei Aiax uictor excipitur: post quẽ secũdus Polipoetes dupli campo Machaon: singulari eurypilus: saltu Tlepolem9 disco An.

tilochns uictores abeunt. Præmia luctandi intacta per. manſere:quippe aiax arripiens medium ulyſſē deiicit:q ru ens pedibus eius circũuoluitur:atq; ita ꝑpedito obligatoq; nixu Aiax pene iā uictor ad terrā cadit. Cæſtibus reliquo quoq; manuũ certāmie idē aiax telamonius palmā refert. Cnrſu in armis poſtrēo diomedes præualuit: Dein ubi ꝑ mia certandi perſoluta ſunt. Achilles primo omniũ Aga mēnoni donũ quod ei honoratiſſimũ uidebatur:offert: ſe cundo neſtori:idomeneo dein tertio:poſt quos Podalirio & Machaoni:dein reliquis pro merito ducibus ad poſtre mum eorum ſociis:qui in bello occiderant:hiſque manda tum uti:quum tempus fuiſſet donuʒ ad neceſſarios eorũ ꝑferrent. Poſtq̃ certādi præmiorũq; finis factus: & iā diei ueſper erat:ad ſua quiſq; tentoria diſceſſere. At lucis prin cipio Priamus lugubri ueſte miſerabiliter tectuſ:cui dolor non decus egregium:nō ullā tāti nominis ac famæ ſpēm reliquā fecerat:manibũs uultuq; ſupplicibus ad achillē ue nit. Cum quo Andromacha nō mīor q̃ in priamo miſera tio:Ea quippe deformata multiplici modo aſtianacta quē nonnulli Scamandrũ appellabant: & Laodamāta paruu los admodũ filios præ ſe habens,regi adiumentum depre candi aderat:q mœroribus ſenioq; decrepitus filiæ Police næ humeris annitebatur. deinde ſequebātur uehicula ple na anri atq; argēti ꝑcioſæq; ueſtis:qũ ſup murũ ſpectātes troiāi comitatũ regis oculis ꝓſequerētur. Quo uiſo repē te ſilētiũ ex admiratōe oritur. Ac mox reges auidi noſcere cās aduētus eius ꝓcedũt obuiā:Priamus ubi ad ſe tendi ui det ꝓtinus ī hoſtes ruit:puluerē reliq̃q; humi purgamēta capiti aſpergēs:de-norat ut miſerati fortũas ſuas precato ad Achillem ueniant:eius ætatem :fortunamq; recorda

tũs Nestor dolet:Cõtra Vlyxes maledictis insequi & cõ memorare quæ apud troiam in cõcilio ante sumptũ bellũ ipse aduersum legatos dixerat. Ea postq̃ Achilli nunciata sunt p Autumedontẽ aduersum iri iubet:ipse retinens ur nam cum Patrocli ossib9. Igit ingressis ducibus nostris cũ Priamo rex genna achillis manib9 cõplex9 Nõ tu mi hi inquit causa huiusce fortune sed deoꝝ quispiã qui postre mã ætatẽ meam qum miserari deberet in hasce erumnas deduxit confectam iam :ac defatigatam tantis luctibus filiorum: Q uippe hi fisi regno per iuuentutem qum sem per cupiditates animi quoquo modo explere gestiunt: ultro sibi mihiq; pniciẽ machinati sunt: Neq; dubiũ cuiq̃ quin cõtemptui sit adolescentiæ senectæ ætas. Q uod si in teritu meo reliqui huiuscemodi facinoribus tempera bũt me quoq; si uidetur exhibeo pœnę mortis:cui misero con fectoq; mœroribus oẽs erũnas quibus nunc dep̃ssus in- fœlicissimũ spectaculum mortalibus præbeo,cum exiguo spiritu simul afferens adsum en ultro nihil deprecor: uel si ita cordi est habe in custodia captiuitatis: Neq; enĩ mi hi quicq̃ iam superioris fortune relictum est Q uippe inter fect o Hectore cũcta regni cõ cidere. Sed iam græciæ uni uersæ ob meoꝝ male consulta sa tis pœnarum filiorũ san- guine ac miseris erũnis persolui miserere ætatis ac deos re cordatus retorque animos ad pietatem concede paruulis saltem . Noui animã parentis tui omnes curas uigiliasq; in te tuamq; salutem impẽdentis:Sed illi quidem cuncta se- cundum sua uota perueniant longeq; aliter neq; mei sim ĩ lis senectã degat. Interea dum hæc cõmemorat:paulat animo deficere,ac dissolui mẽbrisdein ommutescere cœ pit. Q uod spectaculuȝ longe miserrimum omnibus qui

tum aderant dolori fuit. Deinde Andromacha paruulos fi
lios Hectoris oſtentans ante Achillem ꝓſternit: ipſa fletu
lamētabili orans uti ſibi cadauer coniugis intueri ſaltē con
cederet. Inter hæc tā miſerāda Phœnix cum Neſtore Pria
mū ſuſtulere atq; uti animū reciperet hortat. Tū rex ubi
aliquātum refouit ſpiritum nexis genibus atq; utraq; ma
nu dilaniās caput ubi nunc illa ē ait quæ apud græcos p̄ci
pua erat miſericordia? an iuxta ſolū Priamū circunſcribit?
Iāq; omnibus dolore ꝑmotis: Achilles decuiſſe ait filios eū
ſuos initio ab eo quod admiſerint facinore cohibere: neq;
ip̄m concedendo tanti delicti participē fieri: cæterū ante id
decēniū non ita defeſſū ſenecta fuiſſe ut ſuis deſpectui eēt:
Sed obſediſſe animos eoꝝ deſiderium rerū alienaruʒ neq;
ob mulierē ſolū unaʒ ſed Atrei atq; Pelopis diuitiis inhian
tes raptū res more incōdito prexiſſe: ꝓ quis æquiſſimū eē
eiuſmodi pœnas uel etiā grauiores pēderet. Nāq; ad id tē
pus græcos ſecutos morē in bellis optimum quoſcūq; ho
ſtiū pugna cōficerēt reſtituere ſepulturæ ſolitos: cōtra He
ctoreʒ ſupgreſſum humanitatis moduʒ Patroclum eripe
re p̄lio auſum ſcilicet ad ludendum ac fœdādū cadauer eiuſ
quod exemplū pœnis ac ſuppliciis coruʒ eluendum ut græ
ci ac reliquæ poſthac gentes memores ultionis eiuſ moreʒ
quæq; humanæ cōditionis timerēt. Nō enim Helenæ neq;
Menelai gratia exercitum relictis ſedibus parunliſq; pro
cul a domo cruentum ſuo hoſtiliq; ſāguine inter ipſa belli
diſcrimina huiuſmodi militiam tollerare: Sed cupere di
gnoſcere barbari græci ne ſumma reꝝ potirētur: q̄q̄ iuſtaʒ
cauſā fuiſſe inferēdi belli etiā ꝓ muliere. Namq; uti ipſi ra
ptu reruʒ alienaꝝ lætarent: ita maxime dolori eſſe his qui
amiſerint. Ad hæc multa infauſta deteſtādaq; Helenæ im

precari:confirmareq; se capto atq; euerso Ilio ante oēs tāti admissi poenas sanguine eius expetere: ob quā patria parē tibusq; carēs Patroclū etiā sollicitudinis suæ leuamen maximum amiserit. Dein consultum cū supradictis ducibus surgit: Quis oibus una atq; eadē sentētia est scilicet uti acceptis q̄ allata essent corpus exanime cōcederet. Q đ ubi satis placuit singuli ad sua tētoria discedūt. Moxq; Polixena ingresso Achilli obuoluta genibus ei9 spōte seruitiū sui pro absolutiōe cadaueris pollicet: Quo spectaculo adeo cōmot9 iuuēis ut q inimicissim9 ob mortē patrocli p̄amo eiusq; regno eēt. tū recordatiōe filiæ ac pntis ne lachrymis quidē temperauerit. Itaq; mānu oblata polixenā erigit p̄dicta prius mādataq; cura Phœnici sup priamo: ut delectaretur: sed rex nihil se luctus neq; præsentiū miseriaṛ remissurū se ait. Tū Achilles confirmare nō prius cupitis eius satisfacturū q̄ mutato in melius hītu cibū etiā secū sumeret: ita rex ueritus ne q̄ cōcessa uidebantur, ipse recusando īpediret: Dein oīa q̄ imperent facienda decreuit. Igit ubi excussus comis puluis totusq; lotus ē: mox a iuuene ipe: & qui cū eo uenerāt cibo īuitant. Dein ubi satias oēs tenuit hoc mō Achilles disseruit. Refer iā nūc mihi Priame quid tm̄ causæ fuerit. cur deficiētibus quidē uobis copiis īdies militarib9 ingrauescētib9 aūt calamitatibus atq; erūnis Helenā tn̄ in hodiernū retinēdā puteris: neq; uelut cōtagionē īfausti ominis repuleritis: quā prodidisse patriā. pntes (& qđ indignissimū oīum ē) fratres sanctissimos cognoueritis: Nāq; hi execrati facinus eius ne militiā quidē nobiscū cōiurauerunt scilicet ne quam audire incolumē nollēt, ea per se reditum in patriam q̄reret. Eā igit quum cerneretis malo omnium ciuitatem intrasse uestram non deiecistis:

nõ cũ detestatiõibus extra muros ꝑsecuti estis? Quid illi senes (quorũ filios pugna ĩdies cõficit) nõne adhuc ꝑseuerunt eãdẽ extitisse cãz tãtorũ funerũ? ita ne ergo diuinitus euersa mẽs ẽ ut nullus in tãta ciuitate repiri posset: qui fortunã labẽtis pr̃iæ dolẽs, de ꝑnicie publica cũ exitio eius trãsigat. Ego qdẽ ætatis tuæ cõtẽplatiõe atq; haruz ꝓcuz cadauer restituã: neq; unq̃ cõmittã ut qd in hoĩbus reꝑhẽdit crimen malitiæ ipse subeã. Ad ea Priamus renouato fletu q̃ miserabili non sine decreto diuũ aduersa hoĩbus irruere sic ait: Deũ quippe auctorẽ singulis mortalibus bõi maliq̃ eẽ (quoad beatã eẽ licitũ sit) cuiusq̃ in eũ inimicitiã ꝓcedere. Cæterũ se diuersi partus quinq̃ginta filiorũ patrẽ btissimũ regũ oĩum hĩtũ: ad postremũ Alexãdri natalẽ diẽ q̃q̃ conatũ euitare: ne diis quidẽ ꝓcipiẽtibus potuisse. neq; Hecubã fœtu eo grauidã facẽ (quietẽ edidisse uisaz: cuius ignibus cõflagrasse idã: ac cõtinuãte flãma deorũ delubra concremari: oẽmq; demũ ad cineres collapsaz ciuitatẽ intactis inuiolatisq; Antenoris atq; anchisæ domibus: q̃ denũciata cũ ad ꝑniciẽ publicã despectare aruspices ꝓcinerẽt, interne cãdũ edituz ꝑtũ placuisse. Sz hecubã more fœmineæ miseratiõis clã alẽdũ pastoribus in idã tradidisse, eũ iã adultũ cũ res palã eẽt ne hostẽ quidẽ q̃uis sæuissimũ ut iterficeret pati potuisse tãtæ. sceuz fuisse pulchritudinis atq; formæ. Quem coniugio deinde Oenonæ iunctum, cupidinem desiderium maximum cœpisse uidendi regiones atque regna procul posita contingere. tandem adductam Helenã uenusto aspectu decoram: urgente ac instigante quodam numine cunctorum ciuium amicis sibi etiam læritiæ fuisse: neque cuiqnam quum orbari se filio: alioue consanguineo cerneret non acceptam tamen: solo omniũ aduer-

ſante Anthenore: qui initio poſt Alexandri reditum filiū ſuum Glaucum qui tunc eius comitatum ſequutus erat; abdicandum a penatibus ſuis decreuerit uir domi belliq; prudentiſſimus. Cæterum ſibi (quoniam ita res ruerent) optatiſſimum appropinquare naturæ finem omiſſis iam regni gubernaculis atq; cura: Tum ſeſe in Hecubæ filiorumq; recordatiōe cruciari: quas poſt excidium patriæ captiuas incertum cuius domini faſtus manerent. Dein oīa quæ ad redimendum filium aduecta erant ante cōſpectū iuuenes exponi imperat: ex quis quicquid auri atq; argenti fuit tolli Achilles iubet: ueſtis etiam quod ei uiſum ē: reliquis in unū collectis Polyxenā & cadauer tradit. Quo percepto exinde gratia ne impetrati funeris, an ſiquid troiæ accideret ſecurus iam filiæ cōplexus Achillis genua orat uti Polyxenam ſuſcipiat ſibiq; habeat. Super qua iuuenis aliud tempus: atq; alium locum tractatumq; fore reſpondit. Interim cum eo reuerti iubet. ita Priamus recepto Hectoris cadauere aſcenſoq; uehiculo cum his qui ſe tū comitati fuerant ad troiam rediit.

ARGVMENTVM QVARTI LIBRI.

INCENTI troianorum fletu peraguntur Hectoris funera. Penthesilea ab Achille interficitur. Memnon enim innumeris copiis adueniens græcos in fugam uertit: iſq; demum ab Achille perimitur. Polydamas ab Aiace: Glaucus ab Agamemnone: duo Priami filii ab ulyxe interficiūtur. Memnonis cineres in ſolum patrium remittuntur. Iugulantur duo Priamidæ. Idæus mittit a Priamo ad Achillē pro polyxenæ nuptiis. Achilles in tēplo apollinis ex īſidiis a paride occidit: ſepeliturq; in Sygeo ingēti græco luctu Eurypilus thelephi cū exercitu aduenit in troiano auxi

lium illectus Cassandræ nuptiis. Pyrrhus Achillis filius cũ exercitu supuenit. Alexãder a Philocteta cũ sagictis ueneno hydræ ĩbutis necat: quo uiso œnone extĩcta est. Helena Deiphebo nupsit. Antenor uenit ĩ colloquium cum græcis a quo troiæ proditio componitur:

INCIPIT LIBER QVARTVS: DICTYS CRETENSIS.

s ED postq̃ palam ẽ regem perfecto negotio inuiolatu3 atq; integro comitatu regredi admirati laudãtes græciæ pietatem ad cœlum ferunt. Quippe quis ita animo hæserat nulla spe impetrandi cadaueris; ipsumque & qui cum eo fuissent retineri a græcis: maxime ob Helenæ quæ non remitteretur recordationem. Cæteru3 uiso Hectoris funere cũcti ciues sotiisq; accurrentes fletum mox tollunt diuellẽtes comã fœdãtesq; ora laniãtes. In tãta populi multitudine nec qsq̃ in uirtute sua spei bonæ fiduciam ponere illo interfecto cui inclyta p gentes fama rerum militiarium: in pace præclara pudicitia: ex qua non minorẽ q̃ reliquis artibus gloriã adeptus erat. Interea sepeliere eum haud lõge a tumulo Ilii regis quonda3: Dein exorto q̃ maximo ululatu postrema funeris peragũt hinc fœminis cũ Hecuba deflẽtibus hĩc reclamãtib9 uiris troianis & ad postremum sotiorum gẽtibus: quæ per dies decem cõcessa bellandi requie ab ortu solis usq; ad uesperã per troianos gesta nullo usq̃ remisso lugẽdi officio. INTERIM p eosdẽ dies Pentesilea (de qua ãte memorauimus) cum magna amazonũ manu reliquisq; ex finitimis populis supuenit. Quæ postq̃ Hectorẽ interemptũ cognouit perculsa morte eius regredi domũ cupiens ad postremum

multo auro atq argento ab Alexandro illecta ibidē opperi
ri decreuerat. Deī exactis aliquot diebus copias suas armis
instruit: ac seorsum a troianis ipsa suis modo bellatoribus
satis fidens in pugnam pergit: cornu dextro sagittariis al/
tero peditibus instructo medios equites collocat: in quis
ipsis contra a nostris ita occursum ut sagittariis Menelaus
atq Vlixes & cū Teucro Meriones peditibus Aiaces duo
Diomedes Agamemnon & Tlepolemus & cum Ialme/
no Ascalaphus opponeretur: in equites ab Achille & reli/
qs ducibus pugnaretur. hoc modo instructo utrinq exer
citu conflixere acies: caduntq sagittis reginæ plurimi: neq
a Teucro secus bellatū: interim Aiaces & qui cum his erāt
pedites cōtra quos steterant cædere ac restantes de truder
umbonibus moxq detrusos obtruncare: neq quoad dele
tæ peditu3 copiæ finis fit. Achilles inter æquitū turmas Pē
thesileā nactus hasta petit neq difficilius q̄ fœmina3 equo
deturbat manu cōpræhendēs coma atq ita grauiter uul
neratā detrahēs: Quod ubi uisum est tū uero nullam spē
in armis rati fugam faciunt clausisq ciuitatis portis nostri
reliquos quos fuga bello exemerat insecuti obtrūcant fœ/
minis tn̄ abstinētes manu parcētesq sexui: Dein uti quisq̄
uictor interfectis quos aduersum ierant regrediebatur Pē
thesileam uisere seminecem admirariq audaciam. Ita bre/
ui ab omnibus in eundem locum est concursum: placitu3
que uti (quoniam naturæ sexusque conditione3 superare
esset ausa) in fluuiū reliquo adhuc persentiente spiritu aut
canibus dilanianda iaceretur. Achilles interfectam eam se
pelire cupiens mox a Diomede ꝓhibitus est: Is namq per
conctatus circūstantes quidnā de ea faciendum eēt cōsen/
su omniū pedibus attractam in scamandrum præcipitari

ſcilicet pœnam poſtremæ deſperationis atq; amentiæ. hoc
modo amaxonū regina deletis copiis quibus cū auxiliatū
Priamo uenerat ad poſtremum ipſa ſpectaculum dignū
moribus ſuis pbuit. AC SEQ VENTI die Memnō Ti
thoni atq; Auroræ filius ingētibus indorū atq; æpthiopū
copiis ſupuenit magna fama: Q uippe in unū multis mi
libus armatorum uario genere ſpes etiam uotaq; de ſe Pri
ami ſuperauerat. Namque omnia circum troiam & ultra
quæ uiſi poterant uiris atque equis repleta ſplendore inſi
gniū refulgebant. Eos omnes iugo caucaſi mōtis ad troiā
duxit: reliquos neq; numero inferiores impoſito Phala du
ce atq; rectore mari miſit. Q ui appulſi Rhodum ubi aīad
uertere inſulam græcis ſociam ueriti ne re cognita incende
rentur naues ibidem opperiebantur. Ac mox diuiſi in Ca
miram & Galiſam urbes opulētas. Neque multopoſt rho
dii Phalam incuſare quod pauloante euerſa ab Alexandro
ſydone patria ſua auxilium ei a quo læſus ſit ferre cuperet:
quoniam exercitus permouerent confirmare haud diſſi
miles barbarorū uideri qui tam indignū facinus defende
rent: multa pterea accenſura uulgus & quæ pro ſe factura
eēnt differere. Q uæ res haud fruſtra fuit: Phœniceſ nāq;
qui in eo exercitu aderāt plurimi permoti querelis rhodio
rum dein cupidine diripiendarum rerum quas ſe cum ad
uexerant Phalam lapidibus inſecuti necāt diſtributiq; per
ſupradictas urbes aurum atq; reliqua pdæ diſpartiunt. IN
TERIM exercitus q cū Memnone uenerat poſitis patu
los p locos caſtris (nā intra mœnia haud facile tanta uiſ ho
ſtium retineri poterat) diuerſi ſuo qſq; genere exercebant
neq; i eadem arte ſimplex atq; idē mopus: ſed ut quēq; regi
onis ſuæ mos aſſuefecerat ita tælis in aliū modū formatis

scutorum etiã & galearum multiformis speties horrẽdam belli faciẽ præbuerãt. At ubi triti aliquot dies & miles bellum cupit: simul cum luce exercitus oĩs signo dato in p̄liuꝫ ducitur: cũq; his troiani & qui intra mœnia sotii fuerãt. At græci instructi pro tẽpore opperiri debilitati aliquãtuꝫ aĩo metu ingẽtis atq; incogniti hostis. Igit̃ ubi intra tæli iactũ uentũ est tũ uero barbari clamore ingẽti ac dissono ruinæ modo irrũpunt: nostri cõfirmati iter se satis ĩpigre uim hostium sustẽtauere. Sꝫ postq̃ acies renouatæ atq; in ordinẽ reformatæ sunt: & iã hinc atq; inde tæla cœpere cadũt utriusq; exercitus plurimi: Neq; finis fit quoad Memnon curru uectus adhibito secũ fortissimo quoq; medios græcoꝝ inuadit primũ quẽq; obuium fundens aut debilitãs. Ita iã plurimis nostrorũ interfectis ducib9 ubi fortuna belli uersa neq; spes reliqua nisi in fuga est uictoriã cõcesser̃. Eo die incẽse deletæq; naues omnes forent: ni nox pfugiũ laborãtium ingruẽs hostes ab ĩcœpto cohibuisset: tãta in Mẽnone bellãdi uis peritiaq;: & nostris aduersæ res. Igitur græci postq̃ requies est pculsi inter se ac sũma rerum diffidẽtes p uniuersam noctꝫ quos in bello amiserant sepeliere. Dein consiliũ futuri certaminis aduersum Mẽnonem ineunt: ac placet sorte eligi nomen ducis cum eo bellaturi. Tũc Agamemnon Menelaum excipit Vlyxem & idomeneũ: Sors ag icæpta Aiacem Telamonium uotis omniũ desigit. Ita refectis cibo corporibus reliquũ noctis cũ quiete trãsigũt: At lucis principio armati instructiq; pro negotio pugnam aggrediunt̃ neq; segnius a Mẽnone actũ cum quo troiani omnes. Ita hinc atq; inde ordinato exercitu p̄lium inituꝫ. Tum plurimi utriusq; partis ut in tali certamine cadũt aut icti grauiter prelio decedunt. In quo bello Antilochus Ne:

Dē bello troiano

storis obuius forte memnoni interficit. Moxq; Aiax ubi tps uisum ē inter utrāq; aciē progressus lacessit regem: p̄dicto prius Vlyxi & idomeneo ut a cæteris se defenderent Igitur Memnon ubi ad se tendi uidet curru desilit: confligitq; pedes cum Aiace magno utriusque partis metu atq; expectatione: qum dux noster summa ui umbonem scuti eius tēlo in aliquantum perforatū animis ac summis uiribus ingruens impulit uertitq; in latus: Quo uiso regis comites accurrere Aiacem exturbare nitentes. Tū achilles ubi a barbaris intercedi uidet pergit cōtra & nudatum scuto hostis iugulū hasta transfigit. Ita præter spē interfecto Mēnone animi hostiū cōmutātur & græcis aucta fiducia Iā æthiopū uersa acie nostri instātes cædūt plurimos. Tū Polydamas renouare p̄lium cupiens circumuētus ad postremum atq; ictus inguina ab Aiace interficitur. Glauc9 Antenoris aduersum Diomedem astans Agamemnonis tælo cadit. Tum uero cęterę hinc æthiopes cum troiāis per omnem campū sine ordine atq; impio fugientes multitudine ac festinatione inter se implicari cadere ac mox palantibus equis proculari: hinc græcis resumptis animis sequi cædere: impeditos dissoluere atq; ita cōfodere laxatos redundant circum muros campi sanguine: & omnia: qua hostis ingruerat armis atque cadaueribus repleta sunt. In ea pugna Priami filiorum Atreus & Echion ab Vlyxe interfecti sunt: Drapsis Bias & Coritha ab Idomeneo: ab Aiace Oilei Ilioneus cum Philenore: Itē Thiestes: & thelesites a Diomede. ab aiace uero altero Antiplus Agapn9 Agathon atque Claucus: & ab Achille Asteropeus. finis factus est. POSTQVAM GRAECOS SAtias & ad postremum fatigatio incessit: ad tentoria digrediun

tur: At ubi a nostris in castra recessum ē missi fuere a troianis qui peterent eorum qui in bello ceciderant corpora humandi ueniam: ita collectos suos quisque igni cremant & more patrio sepeliunt: seorsum a cæteris cremato Memnone cuius reliquias urna conditas per necessarios regis remisere in patriū solū. At græci lautū bene cadauer Antilochi iustis factis Nestori tradunt eūque orāt ferret æquo animo fortunæ belliq; aduersa. Ita ad postremum corpora sua quisq; curantes uino atq; epulis per multam noctē Aiacem simulq; Achillem laudibus celebrant atq; ad coelum tollunt. At apud troiā ubi requies funeruȝ est nō iam dolor ex casu Mēnoni sed metus summæ rei & ad postremum desperatio incesserat: quum Sarpedōis interitus inde insecuta paulopost Hectoris clades spes reliquas animis abstulissent: neq; quod postremum per Mēnonē fortuna auxilium obtulerat reliquū iam existeret: Ita confluentibus in unū tot aduersis curam oēm exurgendi omiserant: Atq; post paucos dies græci instructi armis processere in campum lacessentes si auderent ad bellandum troianos: Quis Alexander dux cum reliquis fratribus militeȝ ordinat atq; aduersum pergit: Sed priusq̄ ferire inter se acies aut iaci tæla coepere barbari solutis agminib9 fugam faciunt: cæsiq; eorum sunt plurimi aut in flumen precipites dati. quū hinc atq; inde ingrueret hostis atq; undiq; adempta fuga esset: capti etiam Lycaon & Troilus Priamidæ: quos in medium productos Achilles iugulari iubet indignatus nondū sibi a Priamo super his quæ secum tractauerat mādatum. Quæ ubi animaduertere troiani tollūt gemitus & clamore lugubri Troili casuȝ miserandum in modum deflent recordati ætatem eius admodum immaturā

De Bello Tro[iano]

qui in primis pueritiæ annis cum uerecundia & probitate tum p̃cipue forma corporis amabilis atq; acceptus popularibus adolescebat. DEIN transactis paucis diebus solenne Thymbræi Apollinis incessit requies bellandi per inducias interposita. Tum utroque exercitu sacrificio consistente Priamus tempus nactus Idæum ad achillem sup Polyxena cũ mandatis mittit. Sed ubi Achilles in luco ea quæ perlata erant tum ab Ideo separatim ab aliis recognoscit cognita re apud naues suspitio alienati ducis & adpostremũ indignatio exorta ē. Nãq; ãtea rumorē proditiõis demēter ortũ p exercitũ i uер traxerãt. Tũcq; simul uti cõcitat9 militis aim9 leniretur Aiax cum diomede & ulyxe ad locũ pgũt: Hiq; añ rēplũ resistũt opperiētes si egrederetur Achilles: simulq; uti rē gestam iuueni referrent: de cætero etiam deterrent ne colloquiũ clam cum hostib9 haberet. Interim Alexander compositis iam cum Dephebo insidis pugione cinctus Achillem ingreditur confirmator uelut eorum quæ rex Priamus pollicebatur. Moxque ad aram Apollinis quo ne hostis dolum persentisceret aduersus ducem assistit. Dein ubi tempus uisum est deiphebus amplexus inermem iuuenē quippe in sacro Appollinis nichil hostile metuentem exosculari gratulariq; super his quæ consensisset: neq; ab eo diuelli aut omittere: quem Alexãder librato gladio procurrēsq; aduersus hostem p utrũq; latus geminato ictu transfigit. At ubi dissolutum uulneribus animaduertere parte alia q̃ uenerant proruunt sese: ita maxima re & super uota omnium perfecta in ciuitatē recurrunt. Quo uiso ulyxes non temere est inquit q̧ turbati ac erepidi repente prosiliere: Dein ingressi lucum circunspicientesque uniuersa animaduertunt Achillem stra

tũm humi exanguem atq; etiam seminecem: Tum Aiax fuit quod confirmatum ac uerum etiam per mortales nullus hominum existere potuisset qui re uera uirtute superaret sed uti palam est tua te inconsulta temeritas perdidit. Deinde Achilles extremum adhuc retentans spiritũ dolo me atq; insidiis inquit Deiphebus atque Alexander Polyxenæ gratia circumuenere: Tum expirantem eũ duces amplexi cũ magno gemitu atque exosculati postremũ salutant. Deniq; Aiax examinem iam humeris sublatũ luco effert. Quod ubi animaduertere troiani omnes simul portis proruunt eripere achillem nitẽtes atque inferre intra mœnia scilicet more solito illudere cadaueri eius gestiẽtes: contra græci cognita re arreptis armis tendunt aduersum paulatimque omnes copiæ productæ: ita utrinque certamen breui adoleuit: Aiax tradito hisqui secum erant cadauere. Dein infensus Asium Dimanthis Hecubæ fratrem quem primum obuium habuit interfecit: Dein plurimos uti quem intra tælum fecerant. inquis Iastes & Amphimacus reperta re: peritiaque ducis Aiax oilei & menelaus adiũcti fundũt plurimos atq; in fugam cogũt. Quare troiani cæsis suorum plurimis nusq̃ ullo certo ordine resistendi dispersi palantesq; ruere ad portas neque usq̃ nisi in muris salutem credere: Quare magna uis hostinm ab insequentibus nostris obtrũcatur: Sed ubi clausis portis finis cædendi factus est græci Achillem ad naues referũt Tuncq; reflentibus cunctis ducibus casum tanti uiri plurimo militum dolore neq; uti res exposcebat tristicia cõmoueri: Quippe quis in animo hæserat Achillem sæpe cõsilia prodendi exercitus inisse cum hostibus: Ceterũ interfecto summam militiæ orbatam & ademptum spei

q̃ plurimũ: cui egregio bellandi ne hõestam quidem mor
tem haud aliter q̃ in obscuro oppetere licuerit. Igitur pro
pere ex ida apportata ligni uis multa atque in eodem loco
quo antea Patroclo bustum extruunt: Dein posito cada-
uere subiectoque igni iusta funeri pagunt: Aiace p̃cipue
insisteute qui per rriduum continuatis uigiliis haud prius
abire desistit q̃ teliquiæ coadunarentur: solusnanq; omni
um pœne ultra uirilem modum interitu Achillis conster
natus est: Quippe qum amicissimum & sãguine coniun
ctum sibi: tum præcipue plurimum uirtute cæteros ante
cedentem sciret. Contra apud troianos lætieia atque gra
tulatio cunctis incesserat interfecto: q̃ metuendo hoste
Alexandriq; commentum laudantes ad cælum ferunt sci
licet quum insidiis tantum perfecerit: quãtum in certami
ne ne audiret quidem. INTER quæ tam læta nũcius Pri
amo superuenit Eurypilum Thelephi ex mysia aduenta
re. quem rex multis antea illectum præmiis: ad postremũ
oblatione Cassandræ cõfirmauerat: Sed inter cætera quæ
ei pulcherrima miserat: etiam uitem quandam auro effe-
ctam & ob id per populos memorabilem. Cæterum Eu-
rypilus uirtutibus multis clarus Mysiæ his modo citisq;
instructus legionibus summa fama læticiaq; troianis ex-
ceptus spes omnes barbaris in melius conuerterat. Inte-
rim græci Achillis ossa urna condita adiunctaq; simul Pa
trocli in Sygæo sepeliere: cui sepulchrum etiam extruen-
dnm iis qui in eo loco habitabant mercede Aiax locat: in-
dignatissimus ide græcis q; nichil in his dignum doloris
iuxta amissionem tanti herois animaduerteret. PER
IDEM TEMpus Pyrrhus (quem Neoptolemũ memo
rabant Achille genitum ex Deidamia Lycomedis(super

uueniens offendit tumul:um extructum iam ex parte ma
xima: Dein percontatus exitiuз patris doctusq; myrmido
nas gentem fortissimam & inclytam bellandi armis atq;
animis confirmat: impositoq; faciendo operi Phœnice ad
naues atque tentoria parentis uadit: ibi custodem rerum
Achillis Hippodamiam animaduertit: moxque cognito
aduentu eius in eundem locum a cunctis ducibus cõcur-
ritur uti animum æquum haberet deprecãtur: Quis be
nigne respõdens: nec sibi ait ignoratum esse omnia quæ-
cunq; diuinitus fierent forti animo pectoreq; patiẽda: ne-
q; cuiq̃ super fatum uiuendi concessam legem: turpẽ nãq;
ac detestandã uiris fortibus cõditionẽ senectæ cõtra ibelli
bus optabilem. Cæteꝝ sibi eo leuiorem dolorẽ eẽ q̃ nõ in
certamine neq; in luce belli Achilles interfectus essз: quo
fortiorẽ ne optasse q̃dem quenq̃ existere nũc uel p̃teritũ
excepto uno illo hercule. Addit p̃terea solũ uiꝝ dignuз ea
tẽpestate: sub cuius manibus excindi troiam deceret: neq;
tñ abnuere q̃ infectum a patre relictum eẽt a se: atq; a cir
cunstãtibus perfici. POSTQVAM finem loquẽdi fe
cit: in proximum diem certamen pronũciatum duces oẽs
(ubi tẽpus uisum est) solito ad Agamẽnonẽ cœnatuз ue
niunt. In quis Aiax cum Neoptolemo Diomedes ulyxes
& menelaus. hiq; inter se eundem locũ cœnandi capiũt: in
terim iter epulas p̃mas iuuẽi patris fortia facinora enume
rauere: uirtutemq; eius commemorando efferre laudib9
Quis pyrrhus non mediocriter lætatus accẽsusq;: enixu
rũ se oĩ ope respondit: quo ne indignus patris meritis exi-
steret: deinde sua quisq; tentoria quietum abeunt. Ac po-
stero die simul cũ luce iuuẽis castris egressus offendit Dio
medem cum Vlyxe: Quos salutatos quid causæ ad se ue

niendi foret rogat: hiq; aiunt interponendam dieruz moram ad reficiendos milites cum eius animo: equis lōgo maris itinere torpentibus etiam nunc membris: & ob id nec quicq̄ satis firmo nisu aut solitis uiribus agerent: itaq; ex eorum sententia biduum interpositum est. Quo transacto omnes duces regesque suis quisq; militibus instructis exercitum ordinant atq; in pugnam uadunt: in quis Neoptolemus regens medios circa se mirmidonas atq; Aiacez quem affinitatis merito parentis loco percolebat. Interim troiani uehementer mouentur: maxime q̄ suis indies deficientibus auxiliis nouus aduersum se miles pararetur cuz memorando duce: tamen Eurypili hortatu arma capiunt his nanq; adiunctis secum regulis copias suas troianis mixtas porta educit: atq; ita ordinata acie medium se locat. Tum primum Aeneas aspernato certamine intra muros manet execratus quippe Alexandri facinus commissum in Apollinem cuius sacris præcipue tuebantur. Sed ubi signum bellandi datum est manus conferunt: magnaque ui utrinq; decurrere. Tum nostris festinantibus secreta dignoscere Cryses manu uti silentiū ageretur significat atq; Helenum secum abducit a quo doctus cūcta græcis ut audierat refert. Addit præterea tempus troiani excidii: idq; a ministris Aenea atque Anthenore. Tum recordatione eorum quæ Calchas edixerat: eadem cuncta congruentiaque inter se animaduertunt. Dein postero egresso die utrinque milite ad bellandum plurimi troianorum cadunt sed ex sociis tamen pars maxima. At uero ubi uehemēti⁹ a nostris instatur: & omni ope bellum finire in animo est: signo dato dux duci occurrit: atq; in se p̄lium conuertunt. TVM Philoctetа progressum Alexandrum lacessit si au-

deret sagittarum certamine. Ita consensu utriusque partis Vlyxes atq; Deiphoebus spatium certaminis definiunt. Igitur primus Alexander incassum sagittam contendit: Dein Philocteta insecutus sinistram manum hosti transfigit: reclamantiq; dolorem dextrum oculum perforat: & iam fugientem insecutus tertio uulnere per utrunq; pedem traiicit. fatigatumque ad postremu3 interficit. Quippe Herculis armatus sagittis quæ infectæ hidræ sanguine haud sine exitio corpori figebantur. Quod ubi animaduertere barbari magna ui irruunt eripere Alexandrum cupientes multisq; suorum interfectis a Philocteta negocium tamen peragunt atq; in ciuitatem reportant. Tumq; Aiax telamonius insecutus fugientes ad usq; porta3 peregit: ibi cæsa uis hominum multa quum festinantibus iter se troianis & singulis euadere inter primos cupientibus magis in ipso aditu multitudine sua detinerētur. Interim multi eorum qui primi euaserant super muros siti collecta undique cuiuscemodi saxa super clypeum Aiacis deiicere congestam qua3 plurimam terram desuper uoluere scilicet ad depellendum hostem qum supra modum grauaretur: quæ egregius dux facile scuto decutiens haud segnius immineret. Deniq; Philocteta eos qui in muris locati erant eminus sagittis perturbat: multosque interficit: neq; secus a reliqs in parte alia res gestæ. Atq; eo die excisa euersaque mœnia hostium forent ni nox ingruens nostros ab incœpto cohibuisset. Qui ubi ad naues regressi sunt læti Philoctetæ facinoribus & ob id maximam animo fiduciam gestantes summo fauore ducem celebrāt: Qui simul cum luce adiunctis sibi reliquis ducibus in prœlium egressus hostis metu suo adeo terruit ut uix se mœnib9 defen

derent. Interim Neoptolemus apud tumulum Achillis postq̃ in auctorem paternæ cædis uindicatum est initium lugendi sumit & una cum Phœnice atq; omni mirmydonum exercitu comas sepulchro deponit pernoctatque in loco. PER idem tempus filii Antimachi (de quo supra memorauimus) adiuncti Priami rebus ad Helenum ueniunt eumq; ut in amicitiam cum suis redeat deprecãtur: ubi nihil proficiunt ad suos remeantes Diomedi atq; Aiaci alteri itinere occurrunt a quis compræhensi productiq; ad naues quinam essent & rem omnem ob quam uenerãt exponunt. Tum nostri recordati patris eorum & quæ aduersum legatos nostros dixerat molitusque sit tradi eos popularibus: atque ante conspectum barbarorum produci iubent dein lapidibus iniectis necari. INTERIM Alexandri funus per partem aliam portæ ad œnonem (quæ ei ante raptum Helenæ denupserat) necessarii sui uti sepeliretur perferunt: Sed fertur œnone uiso Alexandri cadauere adeo commutata uti amissa mente obstupefieret ac paulatim per mœrorem deficiente animo concideret ita uno eodemque funere cum Alexandro contegitur. CAETERVM apud troiam ubi hostis muris infectus magis magisque sæuit: nec iam resistendi ex mœnibus spes ulterius est aut uires ualent cuncti proceres seditionem aduersus Priamum extollunt atq; eius regulos: Denique accito Aenea filiisq; Antenoris decernunt inter se uti Helena cu3 his quæ ablata erant ad Menelaum duceretur. Quod postq̃ Deiphebus cõgnouit traductam ad se Helenam matrimonio sibi adiungit. Cæteru3 ingressus concilium Priamus ubi multa ab Aenea cõtumeliosa ingesta sunt: ad postremum ex consilii sententia iubet Antenorem ad græcos

cūm mandatis belli deponēdi transire q̄ pro muris signū ostendens legationis ubi a nostris recessum est: ad naues uenit. ubi benigne salutatus atque exceptus summū fidei beniuolentiæq; erga græciam testimoniū capit: maximeq; a Nestore q̄ Menelaum insidiis troianorum appetitum cōsilio suo atq; auxilio filiorum seruauerit: pro q̄s euersa troia uitam p̄claram iam polliceri: uti dignū memoria pro amicis aduersum perfidos moliretur. Tū longā exorsus Antenor orationē (semper ait principes troiæ pœnam ob male consulta diuinitus consecuti: dein subiungit Laomedōtis aduersum herculē famosa periuria insecutamq; eius atq; regni euersionem: Qua tempestate Priamus admodū paruulus atq; exps oīum quæ gesta erant: petito Hesionæ regno impositus est: eum iam inde male despicientē cunctos sanguinis sui iniuriisq; ne insectari solitum parcum in suo atque appetentem alieni: Quo exemplo ueluti contagione pessima imbutos filios eius neque sacro neq; profano abstinuisse. Cæterum se eadem stirpe qua Priamū græcis coniunctum animo semper ab eo dissensisse: Hesionā quippe Danai filiam Electram genuisse ex qua ortus est Dardanus qui Teucri filiæ iunctus Erichthonium dedit eiusdē est Tros ex eo Ilus: Ganimedes Cleomestra & Assaricus: atque ex eo Capis Anchisæ pater Ilum deinde tithonum & Laomedontem genuisse. ex Laomedonte Icetaonem Clytium. Lampum. Timœrem. Bucolionem atque Priamum genitos. rursusque ex Cleomestra Lyersū m genitum. Cæterum Priamum cuncta iura affinitatis proculcantem magis in suos superbiam atque odium exercuisse. Postquam finem loquendi fecit: postulat uti (quoniā a senibus legatus pacis missus esset) darent ex suo nūero

De Bello Troiano

cum quis super tali negocio disceptaret: electiq; Agamem non Idomeneus. Vlyxes atq; Diomedes qui secreti ab aliis proditionem componunt. Præterea placet uti Aeneæ: si permanere uellet in fide pars prædæ & domus uniuersa eius incolumis esset. Ipsi autem Anthenori dimidium bonorum Priami regnumque uni filiorum quem elegisset: concederetur ubi satis tractatum uisum est. Anthenor ad ciuitatem dimittitur referens ad suos compoita inrer se lõge alia in quis donum Mineruæ parari a græcis: eosq; cuȝ gratia cupere recepta Helena acceptoq; auro bellũ omittere atq; ad suos regredi. Ita composito negocio Anthenor: traditoque sibi Taltibio: quo res fidem acciperet ad Troiam uenit.

ARGVMENTVM Q VINTI LIBRI.

ANTEnor assumpto Taltibio ad troiam reuersus explicat legationem. Exin decernitur ut ipse atq; Aeneas redeant ad græcos exploraturi certam uoluntatem. Helena clam uenit noctu ad Antenorem: Vlyxes atq; Diomedes ad troiam ueniunt. Duo Helenæ filii extincti. Antenor cosulit græcis ut a templo Mineruæ palladium surripiant. Tractatur de redemptione patriæ. Ignis non comprehendit exta. Aquila partem extorum portat ad græcos. Impositis item extis ab Hecuba ignis extinguitur: sed consulente Cassandra ad rogum Hectoris consumuntur. Palladium clam per Antenorem ad græcos deducitur. Helenus Priami qui apud græcos captiuus erat: dixit imminere exitium troianis. Fit donum Mineruæ equus ex ligno fabricatus per Epeum. Decem duces electi. Priamus orat pro Heleno. Equus cum rotis sub pedibus discissis muris ingreditur. Sinon dat signum. Troia destruit. Domus Ae-

neæ & Antenoris seruantur. Menelaus Deiphebum crudeliter truncatis naribus & cæteris mēbris interficit. Neoptolemus occidit Priamum. Aiax Oilei abstrāhit Cassandram. Helena conceditur Menelao. Polyxenam mittunt in ferias Achilli. Cassandra datur Agamemnoni. Andromacha Neoptolemo. Hecuba Vlyxi. Palladium Aiaci: sed per contentionem concessum fuit Vlyxi. Aiax reperitur ī rerfectus. Vlyxes aufugit. Palladium apud Diomedē manet. Hecuba obruitur lapidibus. Cassandra multa prædicit. Aiacis funus. Filii Aiacis ex Tegmessa commendant Teucro. Aeneas manet apud troiam. Anthenor ad mare adriaticum uenit. Testificatio auctoris de se.

INCIpit Liber Quintus historiæ belli troiani.

a NTENORE Taltibioq; ciuitatem ingressis: cūcti populares: sociiq; cognita reppere concurrunt: cupientes dignoscere quæ apud Græccos actitata essent. In quibus Antenor in proximū diem relatum differt: atq; ita dimisso conuentu disceditur. Tum inter epulas (qum taltibius interesset) filios suos monere Anthenor nihil his in uita custodiēdu3 q̄ uti antiquissimam ducerent cum græcis amicitiam. De in singulorum probitatem: fidem atq; innocentiam commemorando admirari. Ita finito conuiuio quietum disceditur. At lucis principio: cunctis iam in concilio spectantibus audire: siquis modus tantis malis fieret: Cum Taltibio ipse uenit: neque multo post Aeneas. Dein Priam9 cū residuis regulis Denique ubi ea quæ a græcis audierat: uisus est dicere: hoc modo dissernit. Graue troiani principes uosq; socii graue bellum nobis extitisse aduersu3 græciam

grauius uero multoq; durius mulieris cã hostes effectos q̃ amicissimos: qui inde iam a Pelope orti affinitatis etiam iure nobis coniuncti sunt. Namque si præterita mala summatim attingere oporteat quando ciuitas nostra depressa erumnis ad requiem emersit? unq̃ ne nobis defuere fletus? aut sotiis imminutæ calamitates? Quando non amici propinqui parentes filii deniq; in bello amissi sunt? Et ut ex me reliquorum luctuum memoriam recenseam qd nam Glauco filio tolleraui? cuius interitus q̃q̃ acerbus mihi non tamen ita dolori fuit q̃ tempus illud: quo adiunctũ Alexandro ad raptum Helenæ comitatum suum præbuit. Sed præteritorum satiãs: futuris saltem parcendum ac consulendum est: Græci homines custodes fidei ac bonitatis principes beniuolentiæ atque officiorum: Testis his rebus Priamus qui in ipso strepitu discordiarum: fructum tamen misericordiæ eorum tulit neque in inferendo bello quicq̃ prius tentatum ab his q̃ perfidiam in ipsa legatione insidiasq; a nostris experti sunt. In qua re(dico enim quod sentio) Priamus eiusq; filii auctores in his etiam Antimachus qui recens amissis liberis iniquitatis suæ pœnas luit Hæc omnia in gratiam gesta Helenæ eius scilicet mulieris quam nec græci quidem recipere gestiunt: retineatur igitur in ciuitate ea fœmina ob quam populi amici etiam aut non infesti huic regno: nonne sponte suppilces ut iam recipiant rogabimus? non omni modo faciemus læsis iam totiens per nos? Non in futurum saltem reconciliabimus tales uiros? Ego quidem abibo iam hinc & discedam longius. Neque committam ulterius ur intersim malis nostris. Fuit tempus quo manere in hac ciuitate iocundum erat: socii amici propinquorum salus patria denique

incolumis attinuere. Nunc dico mihi contra nunc quid horum non imminutum aut ĩ totum ſublatum nobis eſt non feram me cum his immorari quorum opera cuncta mihi cum patria cõcidere. Et eos quidem quos in bello fortuna eripuit utcumque iã ſepeliuimus concedenti bus ultro ueniam. Deorum aræ atq; delubra ſanguine humano per ſcelus infecta ſunt. hoc etiam admiſimus. Quippe quis maiora ſupplicia poſt morrem chariſſimorum quã in ipſa amiſſione luenda ſunt. Quæ ne accidant nunc ſalteʒ prouidete: auro atque huiuſmodi aliis p̃miis redimẽda patria. Multæ in hac ciuitate dites domus ſinguli pro facultatibus in medium cõſulant. Poſtremo offeratur hoſtibuſ quod mox interitu noſtro ipſorum futurum eſt: templorum etiam ſi neceſſe erit ornamentis pro incolumitate patriæ utendum eſt: ſolus ſuas opes intus cuſtodiat Priamuſ ſolus diuitias potiores ſuis ciuibus teneat: his etiaʒ quæ cũ Helena erepta ſunt incubet. ipſe uiderit quem ad finem utendum putet patriæ calamitatibus: nos uicti iam ſumuſ malis noſtris. Hæc atq; alia cum laehrymis eo differente cuncti ſimul gemitum edunt tendenteſque ad cœlum manus annuere tot aduerſis rebus primum ſinguli uel inter ſe omnes finem miſeriarum deprecantur. Ad poſtremuʒ uno ore patriam redimendam clamant. In quis Priamus dilauians caput fletu q̃ miſerabili non ſolum iam hoſtibuſ odioſum uerum ſuis hoſtem effectum: Quippe cuiuſ nõ amicum antea non propinquus non deniq; quiuis ciuiſ inueniri poſſet qui erumnis ſuis ingemiſcere iamque optaſſet. Hæc non nunc demum uerum uiuis Alexandro atqui Hectore agi cœpta. Sed quoniam præterita reuocare nulli conceſſum eſt præſentium habendam rationem ſpemq;

futuris adhibendam: se namque omnium quæ haberet ad redemptionem patriæ potestatem dare: quam rem Antenori agendam permittere. Cæterum se quoniam iam odium suis esset abire e conspectu consentientem his: quæ inter se decernerent. Tum separato rege placet uti Antenor ad græcos redeat exploratum uoluntatem certam: adiunctusque ei Aeneas: ipsa composita re disceditur? Sed media ferme nocte Helena clam ad Antenorem uenit suspicans tradisse Menelao & ob id iram derelictæ domus metuens. itaque eum orat uti inter cætera sui quoque apud græcos commemorationem faceret ac pro se deprecaretur: Cæterum (ut cognitum est) post Alexandri interitum inuisa ei apud troiam fuere omnia desideratusque ad suos reditus. Ac lucis initio quibus imperatum erat ad naues ueniunt decretum ciuium cunctis narrant. Itaque cum quis ante ad confirmanda quæ tempus monebat secedunt: ubi quum multa de republica: ac summa rerum differerent uoluntatemque Helenæ docent ueniamque orant. Et ad postremum confirmant inter se proditionis pactionem. Dein ubi tempus uisum est cum Vlyxe & Diomede ad troiam ueniunt: cohibito Aiace ab Aenea scilicet ne qua insidiis opprimeretur talis uir quem solum barbari non secus quam Achillem metuebant. Igitur postquam duces græciæ in ciuitate conspecti sunt cuncti ciues tollunt spe animos existimantes finem belli atque discordiarum. Itaque propere senatus habitus: ubi nostris præsentibus discernitur primum omnium Antimachum ex omni phrygia exulandum scilicet auctorem tanti mali. Dein super conditionem pacis tractari coeptum: inter quæ strepitus repente ex pergamo (ubi rex Priamus erat) clamorque ingens tollitur. Quare turbati qui in concilio erant foras

repēte ꝓsiliunt credentes insidias a regulis solito more fieri. Itaq; in templum Mineruæ ꝓpere concedunt: ac paulo post ex his qui ex arce descēderant Alexandri filios quos ex Helena susceperat casu desuper cameræ extinctos: hiq; erant Corinthus atq; Ideus. Quare concilio dilato duces nostri ad Antenorem abeunt: ibiq; acceptis epulis pernoctant. Præterea cognoscunt ab Antenore cōditum quondam oraculum a troianis maximo exitio ciuitati fore: si palladium quod in templo Mineruæ esset extra mœnia auferretur: Namque id antiquissimum signum cælo lapsum qua tempestate Ilus templum Mineruæ extruens prope summum fastigii peruenerat: ibiq; inter opera quum necdum tegmen superpositum esset sedem sui occupauisset: idq; signum ligno fabrefactum esse: hortantibus dein nostris uti secum ad ea omnia eniteretur: facturum se quæ cuperent respondit. Atque his prædicit publice se in concilio super æqualitatem eorum quæ postulaturi essent exercitum deserturum scilicet ne qua suspicio sui apud barbaros oriretur. Ita composito negocio cum luce simul Antenor ac reliqui proceres ad Priamum uadunt. nostri ad naues redeunt. Dein ubi iusta pueris Alexandri facta sūt: post Ideus supradictos duces accitum uenit. Quis præsētibus Lampus cæteriq; quorum consilium ꝓualebat multa differere atque docere ea quæ ante gesta essent temere & inconsulte non per se quippe qui contempti despectiq; a regulis arbitrio alieno agerent. Cæterum ꝙ arma aduersum græcos tulissent non sponte factum: Namq; sub imperio alieno agerent: expectandum his atque exequendū esse nutum eius qui teneat: ob quæ dignum esse græcos data uenia consulere his qui semper auctores pacis fue-

qui Alexandri erant

rint, Cæternm a troianis ob male consulta satis pœnaruȝ exactuȝ. Dein multo hinc: atque inde habito sermone ad postremum de modo præmiorum agi cœptum. tum dio medes quinque milia talenta auri atque argenti totidem optat. præterea tritici centena milia talentoruȝ: eaque per annos decem. Tum silentio habito cunctis Anthenor ait non græcorum more agere eos aduersuȝ se: sed barbaro: Nam quum impossibilia postularent palam facere prætextu pacis bellum eos instruere. Cæterum auri atqꝫ argenti tantum ne tum quidem priusq̃ in auxilia conducta dilaceraretur ciuitati fuisse: quod si permanere in auaricia uellent superesse troianis uti clausis portis incensisque intus deorum ædificiis ad postremum idem cum patria exitium peterent: Contra Diomedes non ciuitatem uestram considerarum tantum maris uenimus: uerum aduersum uos dimicaturi: Quo circa siue etiam nunc bellare in animo est parati græci: siue (ut ais) igni dabitis Ilium non prohibebimus: Quippe græcis affectis iniuria quoquomodo ulcisci hostes suos finis est. Tum Panthus in proximuȝ diem deliberandi ueniam orat. Ita nostri ad Antenoreȝ abeunt atque inde in templum Mineruæ. Interim cognoscitur in apparatu rerum diuinarum portentum ingens namque aris composita sacrorum consueta mox subiectus ignis non compræhendere neque consumere uti antea sed aspernari. Quare turbati populares simul uti fidem nuncii noscerent ad aram Apollinis confluunt atque ibi superpositis extorum partibus ubi flamma admota est repente cuncta quæ inerant disturbata ad terram decidunt. Quo quidem spectaculo perculsis atque attonitis omnibus subito auis aquila stridore magno immit-

tit sese atque extorum partem eripi moxque superuolans ad naues græcorum pgit:ibiq; raptũ omittit.id uero barbari non tñ leue aut in obscuro sed palã pniciosũ crederet. Interim Diomedes cum Vlyxe dissimulantes quæ gerebantur obambulare in foro circunspicientes laudantesq; præclara operum ciuitatis eius. At apud naues auspicio tali motis omnium animis Calchas uti bonum animũ gererent hortatur:breui quippe dominos fore eorum quæ apud troiã essent. Cæterum Hecuba re cognita placatum deos egreditur præcipue Mineruam atq; Apollinem quis tum dona multa uictimasq; opimas admouet:sed in adolẽdo quæ sacrariis reddebant eodẽ modo restingui ignes ac repente interire uisi. Inter quæ tam sollicita Cassandra deo plena uictima ad Hectoris tumulum transferri inferrique iubet:Deos quippe aspernari iam sacrificia indignatos ob cõmissum paulo ante scelus in Apollinem:Ita tauris qui immolati erant ad rogum(sicuti imperatum est) apportatis moxq; igne subiecto consumunt cuncta.Inde ubi iã uesp erat domũ discessum est.Atq; eadẽ nocte Anthenor clam in templum Mineruæ uenit ubi multis precibus ĩmixtis theano(quæ templo sacerdos erat) impulit uti palladium sibi traderet habituram namque magna eius rei præmia. Ita perfecto negocio ad nostros uenit hisq; promissum offert. Id græci uelo obuolutum bene quo ne ĩtelligi a quoq̃ posset uehiculo ad tẽtoria Vlyxis per necessarios fidosque suos remittunt. At lucis principio postq̃ senatus coactus & nostri ingressi sunt:Antenor ueluti iracundias græcorum metuens ueniam orare eorum: quæ aduersum eos pro patria exercitus disseruisset. Dein Vlyxes non se his moueri neq; indignari:sed q fini s in tractãdo nõ adhiberetur

maxime quum oportunum tēpus breui præteruolet. Tū multo inuicem habito sermone ad postremum binis milibus talentorum auri atq; argenti rem decidunt. Quod ut ad suos referrent græci ad naues abeunt: ubi cōductis ducibus cuncta dicta gestaq; exponunt. palladium ablatum per Antenorem docent: Dein ex omnium sententia reliquus miles rē cognoscit: ob quæ placet uniuersis mitti Mineruæ donum q̄ honoratissimum. Tum accitꝰ ad eaȝ rem Helenus cuncta quæ clam gesserant non secus q̄ si affuisset ordine exponit: additq; finem iam aduenisse troianarum rerum. Quippe quo maxime sustentaretur summa ciuitatis palladium fuisse quo ablato exitium ingruere. Cæterum donum Mineruæ fatale troiani esse equum ligno fabrefactum forma ingenti cuius magnitudine muri soluendi essent: annitente atq; ministro Antenore: dein recordatus parentem Priamum residuosq; fratres fletum edit miserabilem consternatusq; per dolorem atque stupefactus ruit. Tum Pyrrhus collectum eum refectūq; animi ad se ducit custodesq; addit ueritus ne qua per eum hostibus quæ gesta erant patefierent. Quod ubi Helenꝰ persēsit Pyrrhum uti bonum animum gereret hortatur securum sui secretorumq;. Namq; se cum eo etiaȝ post patriæ excidium multis tempestatibus in græcia moraturū. Itaq; uti Heleno placuerat multa materies quæ apta huiusmodi fabricæ uidebatur per Epeum atq; Aiacem oilei aduecta. Interim firmatores pactæ pacis ad troiam eunt decem lecti duces Diomedes Vlyxes Idomeneus Aiax telamonius Nestor Meriones Thoas Philocteta Neoptolemus atque Eumeliꝰ: Quos ubi in foro animaduertere populares læti animos tollunt finem iam erumnaruȝ

credentes. Itaq; singuli pluresue uti quisq; occurrerat be-
nigne adeunt salutantes gratulantesq; exosculantur. Tu3
Priamus pro Geleno orare græcos multisq; adhibitis pre
cibus commendare charissimum sibi & inter cæteros di-
lectum magis propter prudentiam. Dein ubi tempus ui-
sum est conuiuium publice cœptum est in honorem du-
cum scitæq; pacis Anthenore deseruiẽte græcis atq; omni
modo benigne exhibente cuncta. At lucis initio senes oẽs
in ædem Mineruæ conueniunt in quibus Antenor refert
missos a græcis super conditionibus prædictæ pacis dece3
lectos uiros: quos ubi duci in senatum placuit & dextræ in
uicem datæ atque acceptæ sunt: decernunt inter se uti pro
ximo die campi in medio atq; in ore omnium aras statu-
ant in quis fidem pacis iusiurandi religionibus firmarent.
Quis perfectis Diomedes atque Vlyxes iurare occipiũt
permansuros se in eo quod sibi cum Antenore conuenis-
set testesq; in eam rem iouem summum terramq; marte3
solem lunam atque occeanum fore. Dein excisis in partes
duas hostiis quæ ad eam rem admotæ erant ita ut pars ad
solem: residuum ad naues spectaret: per medium transe-
unt nostri Antenor in eadem uerba placitum confirmat
Ita perfecto negocio ad suos quisq; abeunt. Cæterum bar
bari Antenorem summis laudib9 efferre: aduenientemq;
singuli quasi deum uenerari: Solum quippe omnium cre
dere auctorem pacis eius ascitæq; cum græcis amicitiæ: Ita
sopito iam inde bello passim uti quisq; partium uoluerat:
nunc græci cum troianis rursusq; hi apud naues amice age
re. Interim ubi fœdus interuenerat cũcti barbari sotiique
qui in bello residui erant gratulantes interuentu pacis ad
suos discedunt nec opperientes quidem præmia tantoru3

De Bello Troiano

discrimiuum atq; erūnarum scilicet ueriti ne qua pacti fides apud barbaros dissolueretur. Interiꝫ apud naues (uti Heleno placuerat) equus tabulatus extruitur per epeum fabricatorem eius operis: cuius editio in immensum ima: quæ sub pedibus erant: rotis interpositis suspenderat: scilicet q̄ a tractu motus facilior foret: unde offerre donū Mineruæ maximū omniū sermōe agitabatur. Cæteꝝ apud troiā auri atq; argenti prædictū pondus per Antenorem atq; Aeneam summo studio in ædem Mineruæ portabatur. Et græci postq̄ auxilia sociorum dimissa cognituꝫ est impēsius barbarorum interfectos aut uulneratos uenerati: quo magis sine ulla discordiarum suspitiōe apud hostes forent. Dein equum compactum a fabro confixumq; ad muros mouent. Erat enim nunciatum troianis ut cum summa religione susciperent Mineruæ scilicet sacrum dicatumque. Quare magna uis hominum portis egressa summa lætitia sacrificioque donum excipit: attrahitq; propius mœnia: sed postq̄ magnitudine operis impediri per portam iugressum animaduertere: cōsiliū destruēdoꝝ desup muroꝝ capiunt: neq; quisq̄ secus præ tali studio decernebat. Ita inuiolatū multis tēpestatibus murorū opus neptuniq; ut phibebat atq; Apollinis maxima monumenta nullo delicto ciuium manibus dissoluūtur. Sed postq̄ maior pars operis eius deiecta est: consulto a græcis intercessum confirmantibus non se passuros intra mœnia duci equum priusq̄ predicti pondus auri atq; argenti suscipent Ita ītermisso ope semiruptisq; muris Vlyxes cunctos ciuitatis eius artificis ad reficiendas naues conducit. Composita dein uniuersa classe ubi cuncta nauigiis instructa & p̄mium persolutum est: iubent nostris peragerent cœpta:

Itaqꝫ destructa muroꝝ parte: tamen incolæ ciuesque indu xere equum fœminis inter se atqꝫ uiris certatim attrahere festinantibus. Igitur græci ubi cūcta nauibus imposita sūt incensis oībus secedūt ibiqꝫ noctem operiuntur: fessis de in uino multoqꝫ somno barbaris quæ utraqꝫ per lætitiam securitatemque pacis iuteruenerant multo silentio ad ciui tatem nauigant seruantes signum quod igni elato Sinon ad eam rem clam positus tulerat. Moxque oēs postquā in trauerunt mœnia: diuisis inter se ciuitatis locis: ubi signuꝫ datum agnouere cædere eos quos sors obiecerat: atqꝫ ob truncare passim per domos atque uias loca sacra atqꝫ pro fana. Et si qui persenserant priusq̄ armari: aut aliquid ꝑ sa lutem caperent opprimere: prorsus nulla requies stragis: atque funerum: qum palam & in ore suorum liberi paren tesque magno inspectantium gemitu necarētur: moxque ipi qui spectaculo charissimorum fuerant miserandum in modum interirent. Neque segnius per totam urbem incē diis gestiunt: positis prius defensoribus domui Aeneæ at qꝫ antenoris. Interim Priamus re cognita ad aram iouis ante ædificialis confugit: multiqꝫ ex eo loco ad reliqua deo rum templa: in quis Cassandra in ædē Mineruæ. Sꝫ post uniuersos qui in māus uenerant fœde atqꝫ inultos obtrū cauer̄ occipiēte luce domū in q̄ helēa erat ꝑgrediunt: ibi me nelaus Deiphebum (quem post alexandri interitum He lene matrimonium intercepisse supra docuimus) exectis primo auribꝰ brachiisque ablatis de in naribus ad postre mum truncatuꝫ omni ex parte fœdatumque summo cru ciatu necat. Post quæ Priamū Neoptolemus sine ullo æta tis honorisque delectu retinentem utraqꝫ māu ad arā iugu lat. Cæterum Cassandram Aiax oilei ex sacro Mineruę ca

De Bello Tro.

ptiuā abstrahit. Hoc modo consumptis cum ciuitate bar
baris deliberatione inita super his qui deorum matris au/
xilium uitæ implorauerant: decretumque uti per uim auul
si necarentur tantus dolor iniuriæ & ob id studium extin
guendi nominis troiani incesserat. Ita compræhensi qui
cruciatum edicti nostri subterfugerant trepidanter ac ui/
ce pecorum interficiuntur. Dein more belli per templa
ac semiustas domos populatio rerum omnium: ac per dies
plurimos ne quis hostium euaderet studium inquirendi.
Interim ad conseruandam auri atq; argenti materiā opor
tuna loca destinantur: & alia ob præciosam uestem. Igitur
ubi satias troiani sanguinis tenuit: & urbs incendiis com/
planata est: initiū soluendæ per predā militiæ capiunt. pri
mo a captiuis fœminis puerisq; adhuc imbellibus. Itaq; ex
his prima oīum Helena sine sorte Menelao conceditur.
Dein Polyxena suadente Vlyxe per Neoptolemū Achil/
li inferias missa. Agamemnoni Cassandra datur postq̄ for
ma eius captus quin palam desiderium fateretur dissimu/
lare nequiuerat. Aetram & Clymenam Demophoon &
Achamas habuere. Reliquorum sors agi cœpta: atq; Neo
ptolemo Andromacha enenerat adiunctis etiam eius fili/
s in honorem tanti ducis. Vlyxi Hecuba obuenit. Hacte
nus nobilium fœminarum cessere seruitia. Alii quam sors
obtulerat predam ant ex captiuis quantum pro merito di
stribuebatur habuere. Interim super palladium ingens
certamen inter se ducibus exortum. Aiace telamonio po/
stulante id mun⁹ sibi pro his quæ in singulos uniuersosq;
uirtute atq; industria contulerat. Quare coacti pœne oēs
(uti ne læderetur animus tanti uiri: cuius præclara facino/
ra uigilias pro exercitu in animo retinebant) concedunt

Aiaci:contradicentibus solis omnium Diomede atq; Vly
xe:sua quippe opera id ablatum contra insinuātibus: Aiax
non labore aut uirtute eorum rem gestam Anthenorem
namque contemplatione communis amicitiæ abstulisse.
Tum Diomedes honori eius per uerecundiam concedens
certamine destitit: Igitur Vlyxes cum Aiace summa ui
contendere inter se atque inuicem industriæ meritis expo
stulare annuētibus Vlyxi Agamemnone & Menelao ob
seruatam pauloante opera sua Helenam: Namque post ca
ptum Ilium Aiax recordatus eorum quæ tantis tempesta
tibus propter mulierem perpessi expertique essent prim9
omnium interfici eam iusserat. Iamque omnibus approbā
tibus consilium Aiacis multis bonis: Menelaus amorem
coniugii etiam tunc retinens singulos ambiendo orando-
que ad postremum perfecerat ut intercessu Vlyxis Hele-
na incolumis sibi traderetur: ob quæ ueluti iudicio ambo
rum merita spectantes (quum etiam nunc bellum in ma-
nibus atque hostiles multæ natiões circumstreperent nul
lo delectu uirorum fortium spretisq; Aiacis tot egregiis fa
cinoribus ac frumenti quod ex thracia aduexerat per to-
tum exercitum distributione (Vlyxi palladium tradunt.
Quare cuncti duces qui memores uirtutis Aiacis nihil ei
præferendum censuerant quiq; secuti gratiam Vlyxis im-
pugnauerant talem uirum studio in partes discedunt. In
terim Aiax indignatus & ob id ictus dolore animi palam
atq; in ore omnium ultionem se sanguine eorum quis im
pugnatus esset exacturum denunciat. Itaq; ex eo Vlyxes a
Agamemnon & Menelaus custodiam sui augere: & quo
tutiores essent summa ope inuigilant. At ubi nox aderat
descedentes uno ore lacerare utrumq; regem neque absti-

Dr. Bello Tr.no

nere maledictis: quippe quis magis libido desideriumq; in fœminis q̃ summa militiæ potiora forent. At lucis principio Aiacem in medio exanimẽ offendunt: perquirentesq; mortis genus animaduertere ferro interfectum: inde ortus per duces atq; exercitus tumultus ingens ac dein seditio breui adulta: quum ante iam Palamedem uirum domi belliq; prudentissimum: nunc Aiacem inclytum tot egregiis pugnis: ac utrosq; insidiis circumuentos ingemiscerent: Ob quæ supradicti reges ueriti ne qua uis ab exercitu pararetur intus clausi firmatique per necessarios manent. Interim Neoptolemus aduehens mari ligna Aiacem cremat reliquiis urnæ aureæ conditis in Rhetæo sepeliendis procurat: breuique tumultum extructum consecuit in honorem tanti ducis. Quæ si ante captum Illium accidere potuissent profecto magna ex parte promotæ res hostium ac dubitatum de summa rerum fuisset. Igitur Vlyxes ueritus uim offensi exercitus clam mari effugit: atq; ita palladium apud Diomedem manet. Cæterum mox abscessu Vlyxis Hecuba quo seruitium morte absolueret multa igerere maledicta imprecariq; infausta omnia in exercitu3. Quare motus miles lapidibus obrutã necat sepulchrumq; apud abydum statuit appellaturq; cynossemi ob linguæ proteruiam impudentemq; petulantiã. Per idem tẽpus Cassandra deo repleta multa in Agamemnona aduersa pronũciat: Insidias quippe ex occulto cædemq; domi per suos compositam. Præterea uniuerso exercitui profectionem ad suos incõmodam exitialemq;. Inter quæ Antenor cum suis græcos orare omitterent iras: atq; urgente nauigii tempore in cõmune consulerent. Præterea omnes duces ad se epulatum deducti sunt, ibique singulos

q̃ maximis donis replet. Tum græci Aeneæ suadent ut se cum in greciam nauiget. Ibi namq; ei simile cum cæteris ducibus ius regniq; eandẽ potestatem fore. Neoptolemus filios Hectoris Heleno concedit. Preterea reliqui duces auri atq; argenti quantũ singulis uisum est. Dein consilio habito decernitur uti per triduũ funus Aiacis publice susciperetur. Itaq; exactis diebus cuncti reges comas tumulo suo deponũt: Atq; exin cõtumeliis Agamẽnonez fratrẽq; agere: eosq; non Atrei: sed Plisthenidas & ob id ignobiles appellare. Quare coacti simul (ut odiũ sui apud exercitũ per absentiã leniretur: orant uti sibi ire e conspectu eoruz sine noxa concederent. Itaq; cõsensu omnium primi nauigant deturbati expulsique ducibus: Cæterum Aiacis filii Achantides Glauca genitus atq; Eurisathes ex Tegmessa Teucro traditi: Dein greci ueriti ne p morã interuẽtu hyemis (quæ iam ingruebat) a nauigãdo excluderẽtur: deductas in mar̃ naues remigibus reliquisq; nauticis instrumẽtis cõplẽt. Atq; ita cũ his q̃ singuli p̃da multoꝝ annoruz q̃siuerãt excedũt. Aeneas apud troiã manet: qui post grecorum ꝑfectionẽ cũctos ex dardãia atq; ex ꝓxima peninsula adit: orat uti secũ Antenorẽ regno exigerẽt. Quæ postq̃ præuerso de se nũcio Antenori cognita sunt regrediens ad troiã imꝑfecto negocio aditu prohibet. Ita coactus cũ oĩ patrimõio a troia nauigat: deuenitq; ad mare adriaticũ multas. n. gẽtes barbaras secuz trahens pene uictus: ibiq; cõstituit cũ his qui secũ nauigauerant ciuitatẽ appellatam Corcyrẽ melenã. Cæteꝝ apd troiã postq̃ fama plata ẽ Antenorẽ regno potiri: tũ cuncti qui bello residui nocturnaz ciuitatis cladẽ euaserãt ad eũ cõfluunt: breuiq; ingens coacta multitudo tantus amor erga Antenorẽ atq; opinio sa

De Aenea

plen̄tiæ incesserat. fitque princeps a͞icitiæ eius rex crebenorum œnideus. HAEC ego gnosius Dictes comes Idomenei conscripsi oratiōe ea q̄ maxime inter diuersa loquēdi genera cōsequi ac comp̄hendere potui lr̄is punicis a cadmo danaoque traditis. neque sit miꝛꝝ cuiquā si q̄uis græci omnes tamen diuerso inter se sermone agunt quando ne nos quidem unius eiusdemque insulæ simili lingua: sꝫ uaria permixtaque utāur. Igitur ea quæ in bello euener̄ græcis ac barbaris: cuncta sciens: perpessusque magna ex parte memoriæ tradidi. De Anthenore eiusque regno quæ audiui rettuli: nunc reditum nostrorum narrare libet.

ARGVMENTVM Sexti & ultimi libri Dictis Cretensis.

EVERSA Troia græcorum principes phrygiis opibus ditati qum in patriam nauigarent: alii uastis procellis sunt obrnti, alii turpiter alio casu occubuerunt. Aiax oilei scopulis euboicis cum suis nanfragat. Nauplius uxores armat in uiros. Agamemnon interficitur. Diomedes regno expellitur. Demophoon ab atheniensibus non recipit Concilium apud Corinthum. Idomeneus receptus a suis mittit auxilia Oresti contra ægistum. Clytemnestra cū aegistho interficitur. Menelaus petiit cretam. Teucer expellitur a patre. Orestes purgatur crimine cædis. Hermione denubit Oresti. Vlyxes peruenit ad lestrigonas siciliāque: inde ad Circen Syrenas atque alcynoum. Deinde interficit procos. Castitas Penelopes. Idomeneus moritur cui Meriones succedit. Multa describuntur digna scitu: ut de nuptiis Thetidis & Pelei: Deque Neoptolemi: atque Vlyxis morte.

LIBER SEXTVS & ultimus Dictis Cretensis de reditu Græcorum.

POSTQVAM impositis: quæ singuli bello quæsierant ascendere ipsi: solutis anchoralib⁹ nauigãt. dein a puppi secundãte uẽto paucis diebus peruenere ad ægeuʒ mare ubi multa imbribus uentisque & obsæuiente mari indigna expti passiʒ ut sors tulerat dispalãtur in quis locroꝝ classis turbatis per tempestatẽ officiis nautarũ & inter se ĩplicatis ad postremũ fulmine cõminuta & incensa est. At rex locroꝝ aiax postq̃ natando euadere naufragium eniſus est: reliqui per noctem tabulis aut alio ex naufragio leuamine fluitantes ubi ad euboeam deuenere cheradibus scopulis appulsi pereunt: Eos nanq; re cognita nauplius ultum ire cupiens Palamedis necẽ per noctem igni elato ad ea loca deflectere tanq̃ ad portum coegerat. Per idem temp⁹ Oeax Nauplii filius palamedis frater cognito græcos ad suos remeare argos uenit. ibi aegialeʒ atque Clytẽnestrã falsis nunciis aduersuʒ maritos armat p̃dicit ducere eos secum uxores ex troia p̃latas his præterea addere ea quibus mobile suapte natura ingenium muliebre magis aduersum suos incenderentur. ita ægiale aduenientẽ Diomedem per ciues aditu prohibet. Clytemnestra per ægistum adulterum sibi cognitum agamẽnonẽ insidiis capit eumque interficit: breuique denupta adultero Erigonem ex eo edit. interiʒ talthibi⁹ horesteʒ agamẽnõis filiuʒ mãibus ægisti ereptuʒ idomeneo tradit qui tum apud Corinthum agebat. Eo Diomedes expulsus regno: & Teucer p̃rohibitus Salamine a Telamone: scilicet quod fratrem insidiis circũuentum nõ defendisset: cõueniunt. interi Ne

Dr reditu

heus cum Aetra & Clymena filia eius ab atheniensibus recipiuntur: Demophoon atq; Achamas foris manet. Cæterum ubi plures eorum qui mare insidiasq; suorum euaserant apud Corinthum fuere consilium habent uti iuncti inter se singula aggrederent regna bello aditu3 ad suos patefacerēt: eā rē Nestor ꝓhibet suadēs tentandos pri9 ciuiū aīos neq; cōmittēdū uti p seditionē græcia oīs intestinis discordiis corrūperet. Neq; multo post cognoscit Diomedes ætholiā ab his q p absētiā eius regnum infestabāt eo noīe multis modis afflictari: ob q̄ profectus ad ea loca oēs quos adiutores iniuriæ repperit interficit metuq; oībus circū locis iniecto facile suis receptus est. Inde p oēm græcia3 fama orta suos qsq; reges accipiunt: sūmā in his q apud troiā bellauerāt uirtute3: neq; i resistēdo ciuiusq̄ uires satis idoneas existimantes. Ita nos quoq; cū Idomeneo rege cretā patriū solū sūma gratulatiōe ciuium remeauim9. Dein ubi Horestes transactis pueritiæ annis officia uiri exeq cœpit: Orat Idomeneū ut secu3 ex ea insula q̄ plurimos mitteret: Cupere nāq; se athenas nauigare. Itaq; collecto numero eorum quos idoneos credebat athenas uenit: auxilium ab his contra Aegisthū orat: Dein oraculū adiit: respōsum refert uti matrē & cū ea Aegisthū iterficiat: æquū fore uti regnū patriū reciperet: huiusmodi numine armatus cū ꝓdicta māu ad Strophū uēit: Is nāq; phocēsis cui9 filia i matrimoniū Aegisthi denupserat indignatus q spreto coniugio priore Clytēnæstrā supduxerat & regē omniū Agamēnonē interfecerit ultro ei auxiliū aduersu3 inimicissimū obtulerat: Ita cōspirati inter se cū magna manu mycenas ueniūt: statiq; Aegisthus aberat primo Clytēnæstrā interficiūt: multosq; alios q resistere ausi erāt. Dein cognito Aegisthu3 ad

Gregori liber

uẽtare insidias ponũt eũq circũueniũt. Inde p oẽз argiuorũ populuз dissẽssio aiorꝵ exorta q diuersa iter se cupiẽtes adpostremũ in partes discederẽt. Per idẽ tẽpus Menelaus appulsus cretã cũctis sup Agamẽnone regnoq ei9 cognoscit. Interea p oẽm isulã postq̃ cognitũ erat Helenam aduenisse multi undiq uiril ac muliebris sexus cõfluũt ambientes dignoscere cuius grã orbis pœne oĩs ad bellũ conspirasse. Vbi ĩter cætera Menela9 refert Theucrũ expulsũ patria ciuitate apud Cyprũ salaminã noĩe cõdidisse: multa etiam apud ægyptum mirãda refert: & Canopi gubernatoris sui (q ibi morsu serpẽtis pierierat) extructum magnificũ monumẽtũ. Dei ubi tẽpus uisũ est mycenas nauigat: ubi multa aduersus Orestẽ molit9 ad postremuз multitudĩe popularium cohibitus ab eo qđ cœperat negocio destitit: inde placet cũctis Horestẽ sup eo facinore causam dicere apud atheniẽses ubi ariopagitarꝫ iudiciũ seuerissimũ p oẽm græciã memorabat: apud quos dicta causa iuuenis absoluitur. Erigona (quæ ex Aegistho edita erat) ubi frẽm absolutuз intelligit uicta dolore ĩ modico uita ĩteriit. Menesteus liberatum Orestẽ parricidii crimine purgatuз more prio cunctis remediis quæ ad obliuionẽ huiusmodi facinoris adhiberi solita erant mycenas remittit: ibiq regnuз ei cõcessũ. Dein transacto tpe accitu Idomenei Cretã uenit: neq multo post Menelaus ubi multa ĩ patruuз seuere p euз ĩgesta sibi p dissensionẽ populariuз multis modis periclitanti ĩpe etiã insidiatus eẽt ad postremuз ĩtercessu Idomenei uterq recõciliatus inde lacædemoniã discedit. ibi Menelaus sicut cõuenerat Hermionẽ Oresti ĩ mrĩmõiuз despõdit. PER IDEM tẽp9 Vlyxes Cretã appuls9 ẽ duabus phœnicũ nauib9 mercedis pacto acceptis. Nãq suos cum sotiis atq oĩ

De reditu

bus quæ ex troia habuerat p uim Telamonis amiserat sci licet ifesti ob il atã p cũ filio necẽ: uix ipse liber atq; idustria sua pcũctãtiq; Idomeneo qbus ex causis ĩ tãtas miserias de uenisset erroris initiũ narrare cœpit: Quo pacto appulsꝰ zimarũ multa inde p bellum q̃sita p̃da nauigauerit: appul susq; ad lotophagos atq; aduersus fortunã deuenerit in si/ ciliã ubi p cyclopa atq; lestrigona fr̃es multa indigne exp tus adpostremũ ab eorum filiis Antiphate & Polyphemo plurimos sociorũ amiserit. Dein p oĩa Polyphemi ĩ am ici tiã receptus filiã regis Arenen postq̃ Helpenoris sotii eius amore depibat rapere conatus ubi res cognita ẽ inter uen/ tu parẽtis puella ablata p uĩ exactus p Aeoli insulas deue/ nit ad Circen: atq; inde ad Calipso utrãq; reginã insularũ: In qs morabant̃ & q̃bu sdã illecebris aĩos hospitũ ad amo/ rẽ sui alliciẽtes subuertebãt. Inde liberatus puenerit ad eũ locũ ĩ quo exhibitis qbusdã sacris futura defunctorũ aĩs di gnoscerent̃. Post quæ appulsus syrenarũ scopul̃ ubi per in dustriã liberatus sit. Adpostremũ inter syllã & Charibdiũ mar̃ sæuissimũ & illatas sorbere solitũ plurimas nauiũ cũ sociis amiserit. Ita se cũ residuis ĩ man9 phœnicũ p maria prædãtiũ incurrisse atq; ab his p misericordiã reseruatũ. Igit̃ uti uoluerat acceptis a rege nr̃o duabꝰ nauibus dona/ tusq; multa p̃da ad Alcinoũ regẽ pheacũ remittit̃. Ibi ob celebritatẽ noĩs p m̃ltos dies benigne acceptus cognoscit Penelopen a triginta illustribus uiris diuersis ex locis ĩ ma trimõium postulari: hiq; erãt a zacyntho echinadibus leu cadia ithaca: ob quæ multis p̃cibus psuadet regi uti secũ ad uindicãdã mr̃imonii iniuriã nauigaret. Sed postq̃ deuene re ad eũ locũ paulisp occultato Vlyxe ubi thelemachum rẽ quæ parabat̃ edocuere; domũ ad Vlixẽ clã ueniunt. Ibiq;

uino multo atq; epulis repletos iã pcos ingressi itertciũt. Dein p ciuitatẽ Vlyxẽ aduẽtasse popularibus cognitum e: a qs benigne & cum fauore exceptus cuncta q̃ domi gesta erãt cognoscit: aut suppliciis merito: aut donis afficit de Penelope eiusq; pudicitia præclara fama: neq; multo post præcibus atq; hortatu Vlyxis alcinoi filia Nautica Telemacho denubit. PER IDEM tẽpus Idomeneus dux noster apd cretam interiit tradito per successionem Merioni regno. & Laerta triennio post filius domum rediit uitæ finem fecit. Telemacho ex Nausica natũ filiũ Vlyxes Ptoliportum appellabat. Dum hec apud Ithacã gerunt Neoptolemus apd molossos naues quassas tẽpestatibus reficit: atq; ĩde postq̃ cognitum ẽ ab acasto expulsũ regno Pelea ultũ ire cupiẽs iniurias aui primum exploratũ duos q̃ fidissimos & ĩcognitos illis locis Chrysppũ & aratum thessaliã mittit: hiq; cuncta quæ gerebant insidiasq; ei paratas p acastum ab ascandro nõ aliẽo Pelei cognoscunt: Is nãq; ascãdrus iniqtatẽ tyrãni euitas ad agrum pelei cõcesserat: notusq; adeo eius domus uti ĩter cætera originẽ ẽt nuptiarũ Pelei cum thetide Chirõis filia Chrysippo atq; arato narrauerit: Qua tẽpestate multi undiq; reges acciti domũ Chyronis inter ipas epulas nouã nuptã nouis ac magnis laudib9 ueluti deã celebrauerãt: parentẽ eius Chyrona appellantes nerea ipsãq; nereidã: ut qsq; eorũ regum q cõuiuio ĩterfuerãt choro modulisq; carminum p̃ualuerat ita apollinem liberumue & ex fœminis plurimis musas cognominauerãt: uñ ad id tp̃s cõuiuium illđ deorũ appellatum ẽ. Itaq; ubi cuncta q̃ euoluerãt cognouere ad regẽ redeunt eiq; singula p ordinem narrãt: ob q̃ coactus neoptolemus aduerso mari & multis regiõis eius p̃hibẽtibus classem exornat ascẽditq; ipse. Dein

23r Reditu

seuitia hyemis multũ mari fatigat⁹:appulsusq; ad sepianũ littus:quod pp saxorꝝ diffitultatẽ nomen huiusmõi q̃siuerat oẽs fere naues aittit:uix ipe cũ his qui in eodẽ nauigio fuerãt liberati:ibi pelea auũ reperit occultatũ spelũca abdita & latebrosa ubi senex uim atq; insidias Acasti euitãs assidue nepotis desiderio nauigãtes. & siq forte eo appulsi essent speculari cõsueuerat. Dein ubi cũcta dom⁹ fortunarũ q; edoctus ẽ cõsiliũ aggrediẽdi hostis inire occipit: qum forte cognoscit filios Acasti Menelippuʒ & Plisthenen uenatũ profectos. dein uenisse ad ea loca: itaq; mutata ueste iocum simulãs iuuẽibus offert se hisque cupitũ suũ interitũ refert: ob q̃ iunctus his uenãdo ubi seorsuʒ a cæteris Menalippũ uidet: eũq; ac paulopost frẽʒ eius isecut⁹ interficit ad quorꝝ inqsitionẽ seruus qdã Cirmas noĩe pq̃fidus pfectus in mãus iuuẽis deuenit: comphensusq; Acastuʒ affore nunciat atq; ita occidit. Itaq; neoptolemus mutata ueste phrygia tanq̃ filius Priami Mistor q captiuus cuʒ Pyrrho ad ea loca nauigauerat: Acasto obuiã uẽit. eiq; quisnã esset & neoptolemuʒ iu spelunca fatigatuʒ nauigio sõnoq; iactat. ob q̃ anxius Acastus opp̃mere q̃ inimicissimum cupiens ad speluncaʒ pgit atq; ipso aditu a Thetide q̃ ad ipsa loca q̃situʒ Pelea uenerat re cognita reprimitur. Dein cunctis quæ aduersum domum Achillis inique gesserat enunciatis increpitum ad postremum intercessu suo manibus iuuenis liberat persuadens ipsi nepoti ut ignosceret potius neque sanguine ulterius ulcisci cuperet ea quæ antecesserant. Itaque Acastus ubi se præter spem liberatuʒ anim aduertit sponte in loco cuncta regni Neoptolemo tradit. Inde iuuenis cum auo & Thetide reliquisque qui secum nauigauerant summam regni adeptus in ciuitateʒ

uenit. Ibi a cũctis popularib9 qq; iuxta inhabitãtes sub imperio eius agebãt benigne ac cũ gratulatiõe exceptus amore sui cõfirmat. HAEC EGO a Neoptolemo cognita memoriæ mãdaui accitus ab eo q̃ tẽpestate Hermionem Menelai ĩ mr̃imoniũ suscepat: ab eo etiã de reliquiis Mẽnonis cognitũ est mihi uti tradita ossa apud paphũ his q cũ Phalãte duce Mẽnonis mari ad troiã ꝓfecti ductore interfecto ablataq; præda ibidẽ morabanť: utq; Hymera (quã nonnulli materno noĩe Hemerẽ appellabãt) soror Memnonis ad ĩuestigãdũ cadauer fr̃is eo ꝓfecta postq̃ reliquias repperit & ide interceptã prædã Mẽnonis palã ei factũ ẽ utrũq; recipeꝛ cupiẽs intercessu phœnicũ q in eo exercitu plurimi fuerant optiones reg̃ oĩum ac seorsũ fr̃is acceperit ꝑlataq; sãguini affectione recepta urna phœnicez nauigauerit: Delata dein ad regionem eius Phalonẽ noĩe sepultisq; fr̃is reliquiis nusq̃ cõparuerit. Cuius opinio exorta tripartita ẽ seu post occasũ solꝭ cũ mr̃e Hemera e conspectu hoĩum excesserit: siue supra moduz dolore affecta fraternæ mortis ultro ꝑceps ierit: uel ab his q incolebãt ob eripiẽda q̃ secuz habuerat circũuenta ĩterierit. Hæc de Mẽnone eiusq; sorore cõpta mihi p Neoptolemũ. Post q̃ ꝓfectus cretaz anno post noĩe publico cũ duobus aliis ad oraculũ apollinis remediũ petitũ uenio: Nãq; nulla certa causa ex ĩprouiso tanta uis locustaꝝ insulã meã inuaserat uti cuncta fructuũ q̃ in agris erãt corrũperenť. Itaq; multis ꝑcibus suppliciisq; rn̄sum ediť diuina ope aĩalia ĩteritura insulãq; ꝓuentu frugũ breui redundaturã. Dein nauigare cupientes ab his q apud delphos erãt ꝓhibemur ĩportunũ nã q; & ꝑnitiosuz tẽpus eẽ: Lycophion & Ixeus q una ad oraculũ uenerãt cõtẽptui habentes ascẽdũt nauẽ medioq; fere spatio fulmine icti inte-

Wr Rodin...

reūnt. Interī ut diuinitus p̄dcm̄ erat eodē ictu fulminū se data uis mali himerasq3 & regio oīs repleta frugib9. PER idē tp̄s Neoptolemus cōfirmato iā cū Hermione mr̄imonio delphos ad Apollinē gratulatū: q3 in auctorē paternæ cædis alexandrū uindicatū esse p̄ficiscitur: relicta in domo Andromaca eiusq3 filio Laodamāta qui reliquus iā filiorū hectoris supfuerat. Sed hermiōe post abscessu3 uiri uicta dolore aī: neq3 pellicatū captiuæ patiēs pn̄tē suū Menelaū accitū mittit cui multa cōquesta sup iniuria p̄latæ sibi a uiro captiuæ psuadet uti filiū Hectoris necet. Andromacha re cognita instātis periculi uim subterfugit auxilio popularium liberata: Qui miserati fortunā eius ultro menelau3 contūeliis p̄secuti uix a pnicie uiri retēti sunt. Interim Orestes adueniens rē cunctā cognoscit hortatur menelaū uti incœpta perāgeret: ipse dolens p̄reptā sibi a Neoptolemo hermionē in mr̄imoniū inde insidias aduenīēti parare cœpit. Itaq3 primo ex his quos secū hēbat q̄ fidissime speculatū de aduētu neoptolemi delphos mittit. Quis cognitis: menelaus euitare huiusmodi facinus cupiēs spartē concedit: sed illi qui p̄missi erāt regressi: neoptolemū delphis eē negāt. Quare coact9 Orestes ipse ad inquisitionē uiri p̄fectus alio q̄ ierat die remeat: ut sermo hoīu3 ferebatur imp fecto negocio. Dein post paucos dies fama pfertur interēptum eē neoptolemū: eumq3 sermōe oīum circūuentu3 isidiis horestis p populum disseminatur. Ita iuuenis ubi de pyrrho palā est recepta Hermiōe: quæ sibi ātea despōsata est mycenas discedit. Interī Peleus cum Thetide cognito nepotis interitu ad inuestigatiōem eius p̄fecti cognoscūtq3 in his locis interī ubi uisus Orestes negabat: ea res populos haud credita adeo p̄sumpta antea iā opīo de orestis

Τριακοσια...

insidiis cunctorum animis inhæserat. Cæterum Thetis ubi Hermionem Oresti iunctam uidet: Andromacham partu grauidam ex Neoptolemo molossos mittit: dolum Orestis: eiusque coniugis de interimendo partu uerita. PER IDEM VERO tempus Vlyxes territus crebris somniis: quæ aduersus se uiderat oīs undiq̧ regionis eius interpretandi somnia peritissimos: atq̧ solertissimos conducit: hisque refert inter cætera uisum sibi sæpius simulachrum quoddam inter humanum diuinumque uultum formæ perlaudabilis ex eodē loco repente edi quod complecti sūmo desiderio cupiēti sibi porrigētiq̧ manus responsum ab eo humana uoce sceleratam huiusmodi coniunctionē. Quippe eiusdē sanguinis atq̧ originis nāq̧ ex eo alterum alterius opa interitur. Dein percōtanti sibi uehemētius cupientiq̧ causas eius rei perdiscere signū quoddā mari editum interuisum uēire: idq̧ secundū impium eius in se iactum utrūq̧ disiunxisse. Quam rē cuncti qui aderāt exitialē uno ore pronunciāt. adduntq̧ caueret ab insidiis filii. Ita suspectus patris aīo Telemachus agris: qui in cephalonia erāt relegatur: additis ei q̄ fidissimis custodibus. Præterea Vlyxes secedens in alia loca abdita: se motaq̧ somniorū uim euitare nitebat̃. Per idēe tp̄s Thelegonus quem Circe editum ex Vlyxe apud Aæam insulam educauerat: uti adoleuit ad inquisitionem optatissimi patris Ithacam uenit gerens manibus quoddam hastile: cui quidem summitas marinæ cuiusdam turturis osse armabatur: insigne scilicet insulæ eius in qua ipse genitus erat. Dein edoctus ubi pater Vlyxes ageret: tandem ad eum uenit: ibique per custodes agri suspectior primo aditu prohibitus ubi uehementius perstat e diuerso repel

litur clamore occipit indignū facinus prohiberi se a paren
tis cōplexu. Ita credito telemachū ad inferēdam uim regi
aduentare acrius resistitur nulli quippe comptū esse aliuꝫ
iam ulyxi filiū. at iuuēis ubi se uehementius & per uim re
pelli uidet dolore elatus multos custodū interficit: aut gra
uiter uulneratos debilitat. At q̄ postq̄ ulyxi eognita sunt
existimans iuuenē a telemacho imissum egressus foras lā
ceam quā ob tutelam sui gerere consueuerat aduersū the
legonum iaculatur: sed postq̄ huiusmodi ictū iuuenis casu
quodā subterfugit ipse in pntem insigne iaculum emittit
felicissimum casum uulnerantis cōtemplatus: ubi eo ictu
Vlyxes concidit gratulari cū fortuna confiteriq̄ꝫ optime se
cum actū q per uim externi hoīs interēptus parricidii the
lemachuꝫ clarissimū sibi liberauisset. Dein reliquū adhuc
retentans spūm iuuenem pcontari quisnā & ex quo ortus
loco qui cōsilio belloq̄ꝫ inclitū Vlyxē Laertis filiū interfice
re ausus esset: Telegonus tū cognito parentē esse utraque
manu dilanians caput fletū edit q̄ miserabileꝫ maxime dis
cruciatus ob illatā per se patri necē. Itaq̄ꝫ ulyxi uti uoluerat
nomen suū atq̄ꝫ matris insulam quoq̄ꝫ in qua ortus eēt: &
ad postremum insigne iaculi ostendit. Ita ulyxes ubi uí in
grnentium somniorum prædictum ab interpretibus uite
exitum recordatus est: uulneratus ab eo: quē minime cre
diderat: triduo post mortem obiit senior iaꝫ prouectæ æta
tis: neque tamen inualidus uirium.

F. Iesus. F.

Finit opus Dictys Cretensis de bello troiano ac de re
ditu græcorum Anno. M. cccc. xcix. kal. Februariis.

HISTORIA De origine troianorũ fœliciter incipit.

ORIGO Troianorum Dardanus fuit qui ex Ioue & Electra filia Atlantis natus. ab italia ex responso locum cõmutans per traciam samon delatus ẽ: quã samotraciã nominauit. & hic ad phrygiam deuenit: quam dardaniam a suo nomine nominuit: Ex quo natus est Erictonius qui in istis locis regnauit. Ex Erictonio Tros: qui iustitia & pietate laudabilis fuit. Isq; ut memoriam sui noĩs æternã faceret Troiaʒ appellari iussit: qui duos filios habuit Ilum Asaricumq; Hic Ilus qui maior natu erat: regnauit atq; troiã de suo noĩe Ilium noĩauit. Asaricus a Primatu discessit: illi Laomedon fuit filius ex laomedõte Priamus natus est. Asaricus Capim filium genuit: ex quo Anchises editus est. qui Aeneam filium procreauit.

Hec historia plane fabulosa et futilis censenda est, ut supra notaui.

Epistola Cornelii nepotis ad Salustium Crispum.

Ornelius nepos Salustio Crispo salutem. Cum
c multa Athenis curiose agerem: inueni historiam Daretis Phrygii ipsius manu scriptam: ut titulus indicat: qui de græcis & troianis memoriæ commendauit Quod ego summo amore cõplexus cõtinuo trãstuli: cui nihil adiiciẽdum uel diminuẽdum rei formidandæ cã putaui. Alioquin in ea posset dubitari. Optimum ergo duxi ita ut fuit uere & simpliciter perscripta: sic eam ad uerbum in latinitatem transuerterem ut legentes cognoscere possint quomodo res gestæ essent utrũ magis uerũ esse existiment: quod Dares phrygi9 mẽoriæ cõmendauit qui p id

Daretis historia

tempus uixit & militauit quo græci & troiãi pugnauerũt an Homero credendũ qui post multos annos natus est: q̃ hoc bellum gestum fuisset: De qua re Athenis iudiciũ fuit: cum pro insano homerus haberetur: qui deos cum hominibus belligerasse descripserit. Sed hactenus ista. Nunc ad pollicitum reuertamur.

Incipit historia Daretis Phrigii de excidio Troiæ.

p Elias rex in Peloponneso Aesonem fratrem habuit: Aesonis filius erat Iason uirtute præstãs: & qui sub ipsius regno erãt omnes eos hospites habebat: & ab eis ualidissime amabatur. Pelias autem rex: ut uidit Iasonẽ acceptum esse omni populo: ueritus est ne sibi iniurias faceret: & se regno eiiceret: Dicit iasoni colchis pellem inauratam arietis esse: dignaq́ eius uirtute ut eam inde auferret: oĩa se ei daturum pollicet̃. Iason ubi audiuit ut erat aĩo fortissimus. & q̃a loca oĩa nosse uolebat: atq́ clariorem se existimabat futurum si pellẽ inauratã colchis abstulisset: Dicit Peliæ regi se uelle eo ire si uires sociiq́ non deessent: Pelias rex argum architectũ uocari iussit: & ei imperat ut nauẽ ædificaret q̃ pulcherrimã ad uoluntatem Iasonis: per totã græciam rumor cucurrit nauem ædificari in qua colchos eat Iason pellẽ aureã petiturus: Amici & hospites ad iasonem uenerunt: & pollicẽtur se una ituros. Iason illis gratias egit & rogauit ut parati essent cũ tp̃s superuenisset. iason litteras ad eos mittit: q erãt polliciti se se una ituros & illico cõuenerunt ad nauẽ cui nomen erat Argo: Pelias rex quibus opus fuerat in naui ĩponi iussit: & hortatus ẽ iasonẽ & qui cũ eo ibant aĩo forti ad perficiendũ irent q̃ conati eẽnt. Ea res claritas græcis futu.

25 3° libro

ra uidebatur demõstrare eos qui cu3 iasone profecti sunt non uidetur nostrũ esse. Sed qui uolunt eos cognoscer̃ argonautas legãt. iason ut ad phrygiã uenit naue3 admouit ad portũ simeonta. Deinde oĩs exercitus de naui ad terrã3 descendit. Laomedõti regi nnnciatum ẽ mirandã nauí in portũ simeonta intrasse & in ea multos iuuenes de grecia aduectos esse: Vbi audiuit laomedon rex commotus ẽ. & considerauit commune periculum esse si cõsueuescerent græci ad sua littora nauibus aduentare. Mittit itaque ad portum qui dicant ut græci de finibus eius discedant: sin edictum obaudissent: tum sese armis eos electurum de suis finibus. Iason & qui cum eo erant grauiter tulerũt crudelitatem Laomedontis sic se ab eo tractari: cum nulla ab eis iniuria facta esset: simul timebant multitudinẽ barbarorum si contra imperium conarentur permanere: ne opprimerentur cum ipsi non essent parati ad prœliãdum nauim cõscenderũt. & a terra discessere colchos ꝑfecti sũt pellẽ abstulere domũ reuersi sunt. Hercules grauiter tulit a rege laomedonte contũeliose se tractatum & eos q una ꝑfecti erãt colchos cũ Iasõe statim spartã ad castorẽ & pollucẽ uenit: agit cũ hiſ ut suas iniurias defẽdãt ne laomedon ĩpune ferat: qđ illos a terra & portu ꝓhibuisset: multos adiutores fuisse futuros si se accõmodassent: castor & pollux oĩa ꝓmiserũt se facturo q̃ hercules uellet. Ab his salaminã profectus ad Thelamonem uenit: rogatq3 eum ut secũ ad Troiam eat & ut suas suorũq3 iniurias defendat. Thelamon promisit se in omnib9 rebus paratum esse quæ Hercules uellet facere: Inde pithiam profectus est ad peleum: rogatq3 eum ut secum eat ad Troiã pollicitusq3 est ei peleus se iturum. Inde pilum ad nestorem profectus est: ro-

gatq eum nestor quid ueniret. Hercules dicit ꝙ dolore cõ motus sit uelle exercitum se ducere in phrygiam. Nestor Herculem conlaudauit operamq suam pollicitus est. Hercules ubi omnium uoluntates intellexit naues. xv. parauit milites elegit. Vbi tempus datum est proficiscendi litteras ad eos quos rogauerat misit: ut cum suis omnibus uenirẽt Q uum ergo omnes unanimiter conuenissent in phrygiam profecti sunt: & ad sigeum noctu accesserũt. Inde Hercules Thelamon: & Peleus exercitum eduxerunt e nauibus: qui præsidio essent Castorem Pollucem & nestorem reliquerunt. Laomedonti regi nunciatum est classez græcorum ad Sigeum accessisse: & ipse statim cuz equestri copia ad mare uenit: cœpitq prœliari. Hercules ad Ilium ierat: & inprudẽtes q erant in oppido urgere cœpit. Q uod ubi laomedonti nunciatũ est urgeri ab ostibus Ilium: ilico reuertitᷣ: & in itinere obuius græcis factus: ab Hercule occiditᷣ. Thelamon prius oppidũ Ilium introiit. Cui Hercules uirtutis causa hesionam laomedontis regis filiam dono dedit: cæteri uero filii q cum laomedonte erant occiduntᷣ. Priamus in phrygia erat: Vbi eum laomedon paterᷣ eius exercitui præfecerat. Hercules & q cũ eo uenerãt prædam magnã fecerunt: & ad naues deportãt. Inde domũ ꝓficisci decreuerunt. Thelamon hesionam secum conuexit. Hoc ubi Priamo nunciatũ est patrẽ occisum: ciues ereptos: prædam euectaz: Hesionã sororem dono datam grauiter tulit: phrygiam tam contumeliose tractatam esse a graiis: Ilium petit cum uxore Hecuba & liberis Hectore Alexãdro Deiphebo Heleno Troilo Andromacha Cassandra Polyxena: Nam erant ei etiam alii filii ex concubinis nati quos nemo ex regio genere dixit esse: nisi eos: qui essent ex legit-

mis uxoribus. Priamus ut ilium uenit: ampliora mœnia extruxit: & ciuitatem munitissimam reddit: & multitudinem militu3 ibi esse fecit ne per ignorantiã opprimeretur ita ut laomedon pater oppressus est. Regiam quoq; ædificauit & ibi iouis aram statuamq; cõsecrauit. Tunc quãdo ilio portas fecit in boeciam legatos misit quarum no͞ia sunt hæc Antenoride Dardanie Ilia Scæa Catumbria troiana & postquam Ilium stabilitũ uidit: Tempus expectauit: ut uisum est ei iniurias patris ulcisci. Antenorẽ uocari iubet: diciq; ei se uelle legatum in greciam mittere: ut conqueratur graues sibi iniurias ab his qui cum exercitu uenerãt factas: idem in laomedontis patris nece & in abductione sororis Hesione: regniq; prædatione pertulisse quæ omnia æquo se animo passurum: si tamen Hesiona ei reddatur. Antenor ut Priamus imperauit nauim conscendit & profectus uẽit magnesiam ad Peleum quem peleus hospitio recepit triduo: die quarto interrogat eum ad quid uenerit? Antenor dicit: quæ a Priamo mandata erant. ut graios postularet: ut Hesiona tantum redderetur: hæc ubi Peleus audiuit grauiter tulit: eo ꝙ ad eum pertinere uidebatur iubẽt eũ de finib⁹ suis discedere. Antenor nihil morat⁹ nauim ascẽdit: sed ĩ boeciã iter fecit: salaminã aduectus est ad Thelamonẽ: rogare cæpit eũ: ut Priamo sororẽ redderet: dicẽs nõ eẽ dignũ in ẜuitute hr̃e regis filiã: Cui Thelamõ r̃ndit nihil a se Priamo factũ: qđ uirtutis causa donatũ sit se nemini daturũ: ob hoc Antenorẽ de isula discedere iubet. Tũc naui cõscẽdit: & in achaiã ꝑuenit. Inde ad Castorem & Pollucem delatus. cœpit ab eis postulare. ut Priamo satisfacerent. & Hesionã sororem redderent. Castor & Pollux negauerũt iniuriam ab eis Priamo factam esse. &

laomedontem eos priorem læsisse anthenorez discederẽ iubent. inde pilũ ad Nestorẽ uenit. dixitq; ei qua de cã ueniret. Qui ut audiuit cœpit antenorez obiurgare cur auderet in græciam uenire cũ a phrygibus prius græci læsi eẽnt ubi anthenor audiuit nil se impetrasse. & cõtumeliose priamum tractari naui conscendit. domũ reuertitur. priamo regi demonstrat quomodo ab unoquoque illorum tractatus sit. simulq; hortatus est regem ut eos bello prosequatur. Continuo priamus filios uocari iubet. & omnes amicos suos. antenorem. anchisen. æneam. Vgalegon. talantum. lampotem. pãthum & omnes filios q ex concubinis nati erãt. Qui ut conuenerunt dixit se anthenorem legatum in græciam misisse. ut hi qui patrem suum ne cauere in hoc sibi satisfacerent hesionã remittẽdo. illos ãt contumeliose tractasse antenorem & nihil ab eis impetrasse. Verum quoniã suam uoluntatem facere noluisset uideri sibi exercitũ in græciã mitti qui pœnas reciperet ab eis. ne barbaros greci haberẽt in risu. hortatusq; est priamus liberos suos ut hui9 rei principes forent. maxime hectorẽ. erat. n. maior natu qui cæpit se dicere uoluntatem prĩs executurũ: & laomedõtis aui sui necẽ & quascũq; iniurias græci troianis fecissent uindicaturũ ne id ĩpunitũ graiis foret sed uereri q non perficere potuissent quod conati eẽnt multos adiutores græciæ futuros europam bellicosos hoĩes hr̃e. asiã semp in desidia uitã exercuisse. & ob id classem nõ habere. Alexander cæpit cohortari ut classis præparetur. & in græciã mitteretur se rei principem futurũ. si pr̃ uellet in deorũ benignitate se confidere uictis hostib9 laude adepta de grecia domũ reditnrum eẽ: Nã sibi in ida silua cuz uenatũ abisset. in sõnis mercuriũ adduxisse iunonẽ uenerem &

mineruā ut īter eas de specie iudicaret:& tūnc sibi uenerē
pollicitā esse(si suā faciē speciosam iudicaret)daturaꝫ se ei
uxorē q̄ in græcia speciosissima uideretur:unde sperare debe
ret Priamus Venerem adiutricem Alexādro futurā.Dei
phebus placere sibi dixit Alexādri cōsilium & sperare græ
cos hesionā reddituros & satisfacturos:si ut dispositum es
set classis in græciā mitteretur.Helenus uaticinare cœpit
graios uenturos Iliū euersuros parētes & fratres hosti
li māu īterituros:si Alexāder sibi uxorē de græcia adduxis
set.Troilꝰ minimus natu nō minus fortis q̄ hector bellū ge
ri suadebat:& non debere terreri uerbis Helēi ꝙ oībꝰ pla
cuit classeꝫ ꝯpari & ī greciā ꝑficisci.Priamꝰ alexādrū & dei
phebū ī peoniā misit ut milites eligerēt & populū ad cōcio
nē uēire iuberēt cōmōefacit filios ut maiores natu mīori
bus imparēt:mōstrauit q̄s iiurias greci troiāis fecissent:ob
hoc ātenorē legatū ī græciā misisse ut sibi hesionā sororeꝫ
redderēt & satis troianis facerēt.Antenorem contumelio
se ab eis tractatum:nec quicq̄ ab his impetrare potuisse:
ob hoc placere sibi Alexandrum mitti cum classe in græci
am qui aui sui mortem & troianorum iniurias ulciscatur.
Anthenorem dicere iussit quomodo in græcia tractatus
esset. Anthenor hortatus est troianos ne horrescerent ad
debellandam græciam fortes & alacriores suos fecit. Pau
cis demonstrauit quæ in ipsa græcia gesserat. Priamus di
xit.si cui displiceret bellum geri suam uoluntatem edice
ret. Tunc Panthus Priamo & propinquis prodit ea quæ
a patre suo Euforbio audierat dicens:si Alexander uxorē
de græcia adduxisset troianis extremum exitium futuruꝫ
sed pulchrius esse in ocio uitaꝫ degere q̄ in tumultu liber
tatem amittere & periculum inire.Populus pāthi aucto

ritatem contempsit:regem dicere iussere quid fieri uellet.
Priamus dixit naues esse præparandas:ut eatur in græciã:
utensilia quoque populo non deesse ad eam rem faciendã:
iussitq; ut ire parati essent:populus conclamauit per se mo
ram non esse:quo minus regis præceptis pareatur. Pria-
mus illis magnas gratias egit:contionemq; dimisit at mox
in idam siluam misit q materiez succiderent naues ædifica
rent. Hectorem in superiorem phrygiam misit:ut exerci-
tum pararet:& ita profectus est. Cassandra postq̃ audiuit
p̃ris cõsiliũ:dicere cœpit quæ troianis futura essent: si Pri
amus pseuerasset classem in græciam mittere. Interea tem
pus supuenit:naues ædificatæ sunt:Milites superuenerũt
quos Alexander & Deiphebus in peonia elegerant. At ubi
uisum est posse nauigare: Priamus exercitũ suũ alloqtur
Alexandrum exercitui imperatorem præfecit:mittit cum
eo Deiphebum Aeneam Polidamantẽ imperatq; Alexan
dro:ut primuz spartã accedat Castorem & Pollucem con
uenit:& ab his petat:ut Hesiona soror reddatur & satis tro
ianis fiat:quod si negassent:continuo ad se nuncium mitte
ret:ut exercitum possit in græciam mittere. Post hæc Ale
xander in græciam nauigauit:adducto secum duce eo qui
cum Antenore iam prius nauigauerat non multos ante di
es:quibus Alexander in græciam nauigauit:& antequã in
insulam citheream accederet: Menelaus ad Nestorem in
pilum pficiscens: Alexandro in itinere occurrit:& miraba-
tur regiã classem quo tẽderet:utriq; occurrẽtes aspexere se
inuicẽ inscii quo quisq; iret. Castor & Pollux ad Clitẽnæ-
strã ierant:secum Hermonã neptẽ suã Helenæ filiam addu
centes. Argis Iunonis dies festus erat his diebus:qb9 Ale
xander i insulã Cithereã uenit:ubi ad fanuz ueneris & Dia

næ ſacrificauit. At hi q̃ in inſula erãt mirabant̃ claſſẽ regiaꝫ
& interrogabant ab illis: q̃ cũ Alexandro uenerãt qui eẽnt
uel ad quid ueniſſent: reſpondere a Priamo rege Alexan-
drum legatũ miſſum ad caſtorem & Pollucẽ: ut eos conue
nirent. Helẽa uero Menelai uxor cuꝫ alexander ĩ inſula eẽt
Citherea uoluit euꝫ uidere. Q ua de cauſa proceſſit ad op
pidũ quod eſt helena puenitq; ad mare ubi Dianæ & apol
linis fanum eſt ubi rẽ diuinam Helena facere diſpoſuerat.
Q uod ubi alexandro nunciatũ ẽ Helenã ad mare ueniſſe
cõſcius formæ ſuæ: in cõſpectu ei9 ambulare cœpit: cupiẽſ
eã uidere. Helenæ nunciatũ eſt alexandruꝫ Priami regis fi
lium ad helenã oppidũ: ubi ipſa erat ueniſſe: quẽ etiã illa ui
dere cupiebat. Et cuꝫ ſe utiq; reſpexiſſent ambo forma ſui
incenſi tempus dedere: ut gratias inuicem referrent alexã-
der imperat: ut omnes ſint in nauibus parati. Nocte claſ-
ſem ſoluunt: de fano Helenam eripiunt: ſecum ducunt &
cum ea aliquas mulieres rapiunt. Dum oppidani uidiſſent
helenam raptam, diu pugnauere cum Alexandro: nec he
lenam eripere ualuere. Q uos alexander fretus multitudi
ne ſociorum ſuperauit: fanum expoliauit: homines ſecum
ĩde q̃plurimos captiuos duxit: naui impoſuit: & ſtatim claſ
ſem ſoluit domum reuerti diſpoſuit: in portũ tenedon per
uenit: ubi Helenam mœſtam alloquio mitigauit. Patrique
rei geſtæ nunciuꝫ miſit. Menelao poſtq̃ in pilo nunciatũ ẽ:
cum Neſtore ſpartam ꝓfectus eſt ad Agamemnonem fra
trem miſit argos rogans ut ad ſe ueniant. Intetea alexan-
der ad patrem ſuum: cum magna præda peruenit: & rei ge
ſtæ ordineꝫ refert. Priamus gauiſus eſt ſperans græcoſ ob
hanc cauſam recuperationis Helenæ ſororẽ heſionam red
dituros: & ea quæ a troianis inde abſtulere. Helenam mœ

ſtam conſolatus eſt: eamq; Alexandro uxorem dedit. Vt aſpexit Caſſandra Helenam uaticinari cœpit memorans ea quæ ante prædixerat:: quā Priamus abſtrahi & includi iuſſit. Agamemnon poſtq̄ ſpartam uenit fratrem conſolatus eſt & placuit ut per totam græciam conqueſturi mitterentur ad conuocandos græcos: & troianis bellum indicerent. Conuenere aūt hii achilles cum patroclo: Tlepolemus & Diomedes poſtq̄ partam acceſſere decreuere iniurias troianorum perſequi cum exercitu. Agamemnonem imperatorem & ducē præficiunt tunc legatos mittunt per totam græciam ut armati ad athenienſem portum cuʒ nauibus uenirent ut inde pariter ad troiam ꝓficiſcātur ad defendendas ſuas iniurias. Caſtor & pollux iere poſtq̄ audierunt Helenam ſororem ſuam raptam nauim aſcendere & ſecuti ſunt. Cum in littore leſbio nauim ſoluerent maxima tempeſtate correpti nunq̄ eos comparuiſſe creditum eſt poſtea dictum eſt eos immortales factos. Itaque leſbios nauibus eos uſq; ad troiam quæſitū eſſe neq; horuʒ ueſtigia inuenta renunciaſſe. Dares phrygius qui hanc hiſtoriam ſcripſit ait ſe militaſſe uſq; dum troia capta eſſet hos ſe uidiſſe cū induciæ eſſent pariter prœlio interfuiſſe a dardanis aūt dixit ſe audiiſſe quum īterrogaret qua facie & natura fuiſſent Caſtor & pollux fuere autē alter alteri ſimilis capillo flauo oculis magnis facie pura bene figurati corpore deducto. Helenam ſimilem illis formoſam animo ſimplici blandam cruribus optimis notā inter duo ſupcilia habentem ore puſillo. priamū troianoꝝ regē uultu pulchro magnū uoce ſuaui aqlino corpore. Hectoreʒ bleſuʒ candidū criſpum ſtrabū pernicib9 mēbris uultu uenerabili barbatū decentē bellicoſū aio magnū ciuibus clæmentem di-

gnum & amore captũ Deiphæbũ & Helenũ similes pr̃i dis similes natuta captũ deiphebũ forté helenũ clemētē doctũ uatē. Troliũ magnuꝫ fortissimũ:pulcherrimũq; ætate ualentem fortem eupidum uirtutis. Alexandrum candiduꝫ longum forté:oculis pulcherrimis capillo flauo & molli: ore uenusto:uoce suaui uelocem cupidum imperii. Aeneam rufum:quadratũ facundũ affabilem fortem in cõsilio pium:uenustum oculis hilaribus & nigris. Antenorem lõgum gracilem uelocibus membris uersutum cautum. Hecubam magnam aquilino corpore pulchram:mentem uirili iustam piam. Andromacham oculis claris candidam longam formosam modestam sapientem pudicam blandam. Cassandram candidam. medioci statura: ore rotundo:rufam oculis micantibus futurorum præsciam. Polyxenam candidam altam formosam collo longo oculis uenustis capillis flauis & lõgis compositam membris dignis:digitis prolixis:cruribus rectis pedibus optimis:quæ forma sua omnes superaret:animo simplici largam:dapsilem. AGAMEMNONEM albo corpore magnum: membris ualentibus:facundum prudentem:nobilem diuitem. Menelaum mediocri statura rufum formosum:acceptum:gratum. Achillem pectorosum: ore uenusto: membris ualentibus:magna ui brachiorum: bene crispatum:clæmētem: in armis acerrimum:uultu hylari larguꝫ: dapsilem capillo mirteo. Patroclũ pulchro corpore: oculis [illegible] cesiis uiribus magnis uerecundum:rectum prudentem dapsilem. Aiacem oileum quadratum ualentibus membris aquilino corpore iocundum fortem sagacem. Aiacem thelamonium ualentem uoce clara capillis nigris coma crispa simplici animo in hostem atrocem. Vlyxem fir-

mū:dolosum:ore hylari:statura media:eloquentē:sapientē. Diomedē fortem:quadratū:corpore honesto uultu austero in bello acerrimū clamosum cerebro calidū īpatientem audacem. Nestorē magnū naso longo longum latum candidum consiliarium prudentem. Protesilaum corpore candido uultu honesto uelocem confidentē temerarium Neoptolemum magnum uirosum stomachosum blesuꝫ uultu bonum ad uncum oculis rotundis superciliosum. Palamedem gracilem longum sapientem animo magno blandum podalirium crassum ualentem superbum tristē. Machaonem magnum fortem certum prudentem pacientem misericordem. Merionem rufum mediocri statura corpore iocundo uitiosum pertinacem crudelem impatientem. Briseidam formosam. nec alta statura candidam capillo flauo & molli superciliis iunctis oculis uenustis corpore æquali blandam uerecundiam animo simplici & piam. Sic igitur classe ornata græci athenas peruenerunt Agamemnon ex mycenis cum nauibus numero centum. Menelaus ex sparta nauibus numero. lx. Archelaus & protenor ex boecia nauibus numero. l. Ascalafus & Ialmenus ex Orcomeno nauibus numero. xxx. Epistrofus & schedius ex phocide nauibns numero. xl. Aiax thelamonius ex salamina adduxit secum Teucrum fratrem bublationem Amphimachum Dorium thesium Polisenum nauibus numero. xl. Nestor ex pilo nauibus numero. lxxx. toas ex etholia nauibus numero. lx. Aiax oileus ex locris nauibus numero. xxxvii. Anthippus phidippus thoas ex alcedone nauibus numero. xxx. Idomeneus & meriones ex creta nauibus numero. lxxx. Vlyxes ex itacha nauibus numero. xl. Emelius ex pirgis nauib9 numero. x. Pro

tesilaus & Protarchus ex philaca. nauibus numero. xl. Podalirius & Machaon æsculapii filii Ectrici nauibus numero. xxxxii. Achilles cum patroclo & myrmidonibus ex pithia nauibus numero. l. tlepolemus ex rhodo nauibus numero. ix. Euripilus ex orcomeno nauibus numero. lx. Xātippus & Amphimachus ex elide nauibus numero. xii. Polibætes & Leontius ex larissa nauibus numero. xl. Diomedes euripilus stenele9 exargis nauibus numero. lxxx. Philocetes ex melibæa nauibus numero. vii. cuneus ex cypro nauibus numero. xxi. Protheus ex magnesia nauibus numero. xl. Agapenor ex archadia nauibus numero. xl. Menesteus ex athenis nauibus numero. l. Creneus ex pilo nauibus numero uiginti duab9. Hii fuere duces græcorū numero sexaginta nouem: qui adduxere naues numero mille. c. xl. POSTQVAM athenas uenere Agamēnon duces in concilium uocat: collaudat hortatur: ut q̃ primum ĩiurias suas defendant: rogat si cui quid placeat suadetque: ut anteq̃ proficiscerentur: delphos ad apollinem consulendum de tota re mitti: cui omnes assentiuntur. Huic rei Achilles præficitur: & cum Patroclo proficiscitur. Priamus ut audiuit quia hostes parati sunt misit per totam phrygiam qui finitimos adducant exercitus: domique milites comparat: q magno animo se defendant. Quum Achilles delphos uenisset ad oraculum pergit: & ex adyto respondetur græcos uicturos decimoq; anno troiam capturos: Achilles res diuinas sicut imperatum est fecit: & eo tēpore uenerat calchas a testore natus: & diuina dona pro phrygibus a suo populo missus apollini portabat: simulq; consulit de regno rebusq; suis: huic ex adyto respondetur: ut cum argiuorum classe militum contra troianos profi-

ciſcatur̃ eoſq̧ ſua intelligentia iuuet:ne uel inde prius diſcedant:q̃ troia capta ſit. Poſtq̃ in fanum uentum eſt:inter ſe Achilles & calchas reſponſa contulere:gaudenteſq̧ hoſpitio:amicitiam confirmant Athenas una proficiſcentes p‸ ueniunt: & achilles eadem in concilio refert: argiui gaudent chalcantem ſecum recipiunt: claſſem ſoluunt eum eas tempeſtates ibi retinerent Calchas ex augurio reſpondit:ut hinc reuertantur & in aulidem proficiſcantur: profecti perueniunt. Agamemnon dianam placat dicitque ſociis ſuis: ut claſſem ſoluant ad troiam iter faciant utuntur duce philoctecta:qui cum argonautis ad troiam fuerat:Deinde applicant claſſe; ad oppidum quod ſub imperio Priami regis erat:& id expugnant prædaq̧ facta proficiſcuntur. Poſt ueniunt tenedon ibi omnes occidunt. Agamẽnon prædam diuidit: concilium uocauit: Inde legatos ad Priamum mittit:ſi uelit Helenam reddere:& prædam quã Alexander fecit reſtituere: legati eliguntur Diomedes & Vlyxes ad Priamum ueniunt. Dum legati mandato parent: mittuntur Achilles:& Telephus ad prædandam myſiam ad Teutrantem regem ueniunt: prædamq̧ faciunt: Teutras cum exercitu ſuo ſuperuenit: quem Achilles fugato exercitu uulnerat: quem iacentem Telephus clipeo protexit:ne ab Achille interficeretur. Eo tempore Telephus adhuc puer erat a patre hercule progenitus:a Theutrante Rege hoſpitio ſuſceptus eſt. Diomedem regẽ ferũt eo tempore uexatum cum equis potentibus & feris ab Hercule interfectum. Teutrantiq̧ regnum tradidiſſe totum ob hoc eius filium Telephum ei ſuppecias ueniſſe: Quod cum Theutras intelligeret: tunc ſe eodem uulnere mortem effugere non poſſe regnum ſuum & my

fiam uiu9 Telepho tradidit. & eum regem ordinauit. mortuum Telephus magnifice sepeliuit: Achilles ut nouũ regnum conseruet, suadet & plus iusto exercitum adiuturũ si commeato frumento quot annis ex eo regno aduehat q̃ si ad troiam dimicaturus accedat. Itaq3 telephus remanet. Achilles cum magno præde commertio ad exercitum tenedon reuertitur. Agamemnoni & sociis rem gestã narrat illi collaudant industriam eius. Interea legati missi ad Priamum ueniunt mandataq3 Agamemnonis referũt postulantes ut Helena & præda reddatur satisq3 regi fiat: ut pacifice discedant. Priamus iniurias argonautarum commemorat: patris interitum: Troiæ expugnationem: & Hesionæ sororis seruitutem: Deniq3 Antenorem legatum q̃ contumeliose ab eis tractatus sit: pacem repudiat: bellum indicit: græcorum legatos de finibus repelli iubet. legati in castra tenedon reuertuntur: renunciantes responsum: res consultim geritur. Aderant uero ad auxilium Priami aduersus ductores duces græcorum hi cum exercitibus suis: quorum nomina & prouincias insinuandas esse duximus: Ecelia pandarus Amphidarastus. De colophonia a suis cariis Amphimachus menesteus. Delicia sarpedon Claucus. De Larissa Hipotogus & cupesus de Cironia remus. de Thracia Pirus & Alcamus. de Peonia Paractemesus Teropeus. de phrygia Ascanius Xandippus Portius. De Fliconea Eusemeus. de Boecia Sanias Asimaus & Foricus. de Buctino Epistropolis & Boecius. de Palaconia Philleminus. de Aethiopia Pirses & Memnon. de Tracia Hesens & Archillogus. de Agrestia Adrasthus & Amphius. de auzõio Epistrophus. His ductoribus & exercitibus qui cuncta paranda pararent. Præfecit Priamus prin

cipem & ductorem Hectorem: deinde Deiphebum Alexandrum. Troilum. Aeneam Memnonez. Dum agamenon consulit de tota re & ex Cormo aduenit nauplii filiꝰ palamedes cum nauibus. xxx. ille se excusauit morbo affectum Athenas uenire nō potuisse qui uēiret qum prim ū potuerit illi gratias agunt: rogātq; eum in cōsilio esse: Deinde qum argiuis non cōstaret exeundi ad troiā clam noctu an interdiu faecerent. Palamedes sic iam detractionem reddit in luce in troiam excessionem fieri oportere: & manum hostium deduci. itaque omnes ei assentiunt cōsulte agamemnonem exercitui ꝓficiunt: legatos ad Mesiaz caeterisque locis mittunt: ut exercitui commeatus supportādos curent Hesiodum demorantem & Aniuz. Deinde exercitum ad concionem uocat collaudat: imperat hortatur monet diligenter: ut dicto obedientes essent. Signo dato naues soluunt: tota classis ad latitudinem accedit ad Troiam: littora troiani fortiter defendunt. protesilaus in terram excursionem facit: fugat caedit: Cui Hector obuiam uenit & eum interfecit: caeteros perturbat: unde Hector recedebat: ibi troiani fugabantur. Postquam magna caedes utrinq; facta est. aduenit achilles totum exercitum in fugā conuertit. redegitque omnes in troiam: nox proeliū dirimit. Agamemnon exercitum totum in terram ducit: castra facit. Postero die Hector exercitum ex urbe educit & instruit. Agamemnon contra acri clamore occurrit ꝓlium acre atque iracundum geritur: nam fortissimꝰ quisque in primis cadit. Hector patroclum occidit: & spoliatū ex acie accepit: Merionemq; persequitur & occidit. quem qum similiter spoliare uellet: Menestheus superuenit: & Hectorem in foemore uulnerauit: qui saucius multa milia

occidit:& festinauisset argiuos in fugam uertere:nisi obuius illi aiax Thelamonius superuenisset. Aduersus quẽ cuꝫ congrederetur:cognouit eum eẽ de sanguine suo. erat enĩ de Hesiona sorore priami natus. Quo pacto Hector a nauibus ignem reuocari iussit:& utrique se inuicem remuneraure & amici discessere. POSTERA DIE Græci inducias petunt. Agamemnon Protesilaum magnifico funere effert:cœterosque sepeliendos curat. Achilles Patroclum plangit:argiui suos. Achilles Patroclo ludos funebres facit. Dum induciæ sunt Palamedes non cessat seditionem facere:& indignum aiebat Agamemnonem regem esse qui exercitui imperaret:ipse coram exercitu multa sua ostendit studia:excessionem facit:castrorum munitionem:signi dationem:uigiliarum circuitionem. librarũ ponderumque dimensionem exercitusque instructioneꝫ. Hæc cum a se orta essent non æquum esse:ut cum a paucis imperium datum Agamemnoni esset:eum omnibus: qui postea uenissent imperare:quum præsertim omnes signum uirtutis expectassent in ducibus suis. Dum Achiui de imperio inter se uicissim certant:prœlium post biennium repetitum est. Agamemnõ Achilles Diomedes Menelaus exercitum educunt. Contra Hector Troilus æneas occurrunt:fit magna cædes ex utraque perte fortissimi cadunt. Hector Boetem archilocum Protenorem occidit:nox prœlium dirimit: Agamemnon duces omnes in concilium uocat:suadet hortatur:ut omnes in aciem prodeant:& maxime Hectorem persequantur qui de his aliquos fortissimos duces occidit. Mane autem facto Hector æneas. alexander exercitum educunt. Omnes duces argiuorum prodeunt. Fit magna cædes. Multa milia ex

utroque exercitu dimittuntur orco. Menelaus & Aiax
alexandrum persequuntur: quos respiciens alexander sa
gitta Menelai femur transfigit. Ille dolore commotus pa
riter cum aiace Locro non cessauit eum persequi. Quos
ut uidit Hector instantes fratrem suum persequi: suppeci
as ut uenit cum aenea: Quem aeneas clypeo protexit: &
de prœlio ad ciuitatem adduxit: nox prœlium dirmit: achil
les cum Diomede postera die exercitum eduxit: Contra
Hector & aeneas atiem dirigunt: fit magna cædes. Hector
Orcomeneum Oramenem Palamonem Epistrophum
Schedium Delpenorem Dorium Ppolixenum duces oc
cidit: Aeneas amphimachum: & Nerium: Achilles Eu
phenium Hippotem Asterium: Diomedes Xandippum
Mestem Agamemnon ut uidit duces fortissimos cecidisse
pugnam reuocauit. Troiani læti in castra reuertũtur: Aga
memnon sollicitus duces in consilium uocauit: hortatur:
ut fortiter pugnarent neqꝫ desisterent quoniã maior pars
ex suis exuperata sit: sperare se exercitũ ex mysia quotidie
superuenturum. POSTERA die agamemnon totum
exercitum: & omnes duces in pugnam prodire coegit, cõ
tra Troiani duce Hectore atiem direxerunt. Fit magna
cædes: acriter ex utraqꝫ parte pugnatur: multa milia hinc
& inde cadunt: nec differebatur pugna: ita ut continuis
lxxx. diebꝰ animose pugnatum sit: Agamemnon ut uidit
multa milia quottidie occidi: nec sufficere mortuos sepeli
re: misit legatos ad Priamum: ut inducias ad triẽnium pe
terent. Vlixes & diomedes legati ad Priamum ueniunt:
inducias sicut imperatũ est postulant: ut suos funerarent:
uulneratos curarent: naues reficerent: exercitum compa
parent commeatum conueherent. Vlyxes & Diomedes

noctu ad Priamum legati uadunt: occurrit illis ex troianis dolon: Qui quum interrogaret quid ita armati ad opiduz uenissent: dixere se ab Agamemnone legatos ad Priamuz missos: Quos ut priamus audiuit uenisse: & desiderium suum exposuisse: in cousiliū omnes duces conuocat: Qui bus refert legatos uenisse ab Agamemnone: inducias ad triennium peterent: Hectori suspectum uidetur: quia tam longum tempus postulassent. Priamus dicere imperat: quid cuique uideatur: omnibus placitum est inducias ad triennium dare. interim Troiani mœnia renouāt: suos sau cios curant: & mortuos cum ingenti honore sepeliunt.

TEMPVS pugnæ post triennium superuenit: hector & Troilus exercitum educunt: Agamemnon: Menelaus dio medes etiam ipsi exercitum educunt: fit magna cædes he ctor in prima acie Phidippum: & Xantippum duces in terficit achilles Liconium Euforbium occidit: & cætera ex plebe multa milia ex utraque parte cadunt: acriter pu gnatur diebus continuis triginta. Priamus ut uidit mul tos de suo exercitu cecidisse: mittit legatos ad agamemno nem: ut inducias peterent mensibus. vi. & consilii senten tia agamemnon concedit inducias. Vt autem prœlii tēpus aduenit: acriter per. xii. dies pugnatur: multi duces fortis simi hinc & inde cadunt pluresi uulnerantur plurimi in ipa curatione moriuntur agamēnon mittit ad Priamum lega tos &. xxx. dierum inducias postulauit ut funerare mor tuos suos possit. Priamus consulte fecit annuitque at ubi tempus pugnæ superuenit andromacha uxor hectoris in somnis uidit Hectorem non debere eo die in pugnam pro cedere & quum ad eum uisum referret hæc muliebria uer ba abiicit. Andromacha mœsta misit ad Priamum ut il

lum prohibeat, ne ea die pugnaret. Priamus Alexandrum Helenum Troilum & Aeneam in pugnam miſit. Hector ut iſta audiuit: multum increpans Andromacham: arma ut proferet popoſcit: nec retinere ſe ullo modo potuit. Dũ planctu fœmineo oppidum concitat: ad Priamuȝ in regiaȝ cucurrit: refert ea quæ in ſomnis uiderat: uelle Hectorem ueloci ſaltu in pugnam ire: proiectaq; ad genua aſtante filio ſuo Aſtionacte eum reuocare mandat. Priamus in pugnam omnes prodire iuſſit Hectorem retinuit Agamemnon Achilles Diomedes Aiax Locrus: ut uidere Hectorem in pugna non eſſe acriter pugnauerunt: multoſq; duces ex troianorum numero occidere. Hector ut audiuit tumultum: troianoſq; in bello nimis laborare: proſiluit in pugnam. Statimque Idumeum obtruncauit Hiphilum ſauciauit Leontheum occidit Stenelei iaculo femur figit. Achilles ut reſpexit multos duces eius dextera cecidiſſe: animum in eum dirigebat: ut illi obuius fieret: conſiderabat enim Achilles niſi Hectorem occideret: plures de græcorum numero eius dextera perituros: prœlium interea acre colliditur: hector polibætem ducem fortiſſimum occidit: dumque eum ſpoliare cæpit Achilles ſuperuenit. fit pugna maior & clamor ab oppido & a toto exercitu ſurgit. Hector Achillis femur ſauciauit: Achilles dolore accepto magis eum perſequi cæpit: nec deſtitit niſi occideret quo interempto Troianos in fugam uertit: & maxima cæde eos uſque ad portas ſequitur: cui tamen Memnõ reſtitit & inter ſe acriter pugnauerunt: læſi utrique diſceſſere: nox prœlium dirimit. achilles ſaucius de bello redit noctu troiani hectorem lamentabantur. POSTERA die Memnon troianos educit cõtra græcorum exercitum aga

achillis ab hectore sauciatur

hectoris mors ab achille uulnerato

mēnon exercitum consuluit suadetq; inducias duorū mē sium postulare ut suos unusq́q; sepelire possit. Legati ad Priamum proficiscuntur desiderium prosecuti sunt duorꝝ mensium inducias accipiunt priamus hectorem suorum more ante portas sepeliuit ludosque funebres facit dum i duciæ sunt palamedes iterum non cessat de imperio con queri Itaq; agamemnon seditionem excitat & dixit se de ea re libenter laturum ut quem uellet imperaret. POSTE RO die populum ad contionem uocat: rogat se unq̄ cupi dum imperii fuisse: animo æquo se accipere si cui uellent dare sufficere sibi exercitum troiæ: Sed tamen Mycenis re gnum habere: iubet dicere: si cui quid placeat. Palamedes prodiit: suum ingenium ostendit. Itaque argiui imperium ei libenter tradunt. Palamedes argiuis gratias agit impe rium accipit amministrat. Achilles uituperat imperii com mutationem: induciæ exeunt. Palamedes ornatus exer citum instruit: hortatur. contra idem fecit Deiphebus: pu gnatur acriter a troianis: Sarpedon Licius cum suis im pressionem in argiuos facit cædit prosternit. Obuius ei fit Tlepolemus Rhodius: sed in stando pugnandoque male uulneratus cadit. Secundo Perses Admestæ filius prœ lium restituit: diuque cum Sarpedone communius pu gnando occiditur. Sardedon quoque uulneratus de prœ lio recedit. Itaq; per aliquot dies prœlia fiunt: ex utraq; par te multi ductores occiduntur: sed plures a priamo. Troia ni legatos mittunt: inducias petunt: mortuos utrosque se peliunt saucios curant fide data ultro citroq; in oppidum & castra argiuum commeant. Palamedes Agamemno nem: & Demophoontē Athamantem ad Thesidas mittit Quos legatos Agamemnoni præfecerat: ut commeatus

compararent. & frumentum de mysia a telepho acceptū supportent. hi subueniunt seditiōi: palamedis proditionē narrant. palamedes moleste fert. agamemnon ait moleste non ferre sua uoluntate esse factum. naues onerandas cu rant. palamedes castra munit. turribus circundat. Q uærunt troiani quare exercitum exerceant. cur muru3 urbis diligenter instaurent. fossam & uallum addant. cæteraque diligenter comparent. POSTQ VAM autem anni dies uenit quo hector sepultus est. priamus & hecuba po lixena cæterique troiani ad hectoris sepulchrum profecti sunt. quibus obuius fuit achilles. polixenam contēplatur figit animum. āmare eam uehementissime cœpit. tunc ar dore compulsus odiosam in amore uitam cōsumit. & fere bat ægre ademptum imperium agamemnoni: sibique pa lamedem præpositum cogentem. Igitur phrygio fidelissi mo seruo mandata dat ad hecubam. & ab ea sibi uxorem polixenam poscit: si dederit se cum suis myrmidonib9 do mum rediturum quod cum ipse fecerit. cæteros ide3 factu ros. Seruus proficiscitur ad hecubam conuenit. mandata dixit. Hecuba respōdit uelle: hoc pacto si priamo uiro suo placeat. dum ipsa cum priamo agat seruum reuerti iubet. agamemnon cum magno comitatu ad castra reuertitur. hecuba cum priamo de condictione achillis loquitur. pria mus respondit fieri non posse. non quod eum indignum uel affinitate extremu3 estimet: s3 si ei dederit & ipse disces serit. cæteros graios non discessuros. & iniquū esse filiā su am hosti coniungere: quapropter si id fieri uellet. pax per petua fiat. exercitus discedat. fœderum iura sanciantur: si id factum sit sibi illum libenter filiam daturum. Itaque achilles ut constitutum erat seruum ad hecuba3 mittit ut

ſciat quod cũ Priamo æger it. Hecuba priamo narrat oĩa mandata ſeruo. Hæc ille achilli refert. Achilles in uulgo q̃ritur: In unius mulieris Helenæ cauſa totam Græciam europamque uaſtatam eſſe tanto tempore tot milia hoĩum periſſe: libertatem mancipatã eſſe: unde oportere fieri pacem & exercitum reducere. Annus circumactus eſt. Palamedes exrcitum ducit & inſtruit. Deipheb9 contra: achilles iratus in prœlium non prodit. Palamedes occaſiõe ductus impreſſionem in Deiphebum facit: eumque obtruncat: prœlium acriter inſurgit: ab utriſque multa milia hominum cadunt. Palamedes in prima acie uerſatur: hortaturque prœlium, ut fortiter gerant contra eum. Sarpedõ ſuccurrit: eumque palamedes interfecit. Eo facto lætus in acie uerſatur. Cui glorianti Alexander pariſ ſagitta collũ transfigit: Phryges animaduertũt: tæla coniiciunt: atq; ita palamedes occiditur. Rege occiſo argiui cedũt cuncti impreſſionem faciunt: in caſtra confugiunt: troiãi perſequũtur: caſtra oppugnant: naues incendunt. Achilli nũciatũ eſt: diſſimulat: Aiax telamonius fortiter defendit: nox p̃lium dirimit. argiui in caſtris palamedis ſcientiam æquitatem clæmentiam bonitatem lamentabantur. troiani Sarpdonem & Deiphebum miſerabiliter deflent: Neſtor qui maior natu erat: nocte ductores in conciliũ uocat: ſuadet hortari: ut imperatorem eligant: & ſi eis uidetur eundem agamemnonem minima cum diſcordia fieri poſſe. Itẽ cõmemorat dum fuerat imperator q̃ reſ proſpere geſtæ ſint ſatis fœlicem fuiſſe exercitum: ſi cui quid aliud uideatur dicere ſuadet: omnes aſſentiunt agamemnonem ſummum imperarorẽ præficiunt. POSTERO die troiani alacres in aciem prodeunt: Agamemnon contra exercitum edu

cit prœlio commiſſo uterque exercitus inter ſe fugantur. Poſtquam maior pars diei tranſiit:in primiſ prodiit troilꝰ cædit deuaſtat:argiuos in caſtra fugat. Poſtera die exercitum troiãi educunt.contra agamemnon.fit magna cædeſ uterque exercitus inter ſe pugnant:prœliuꝫ acriter ſurgit multos duces argiuorum troilus interfecit.pugnatur cõtinuis diebus ſeptem.Agamemnon inducias petit in duos menſes.Palamedem magnifico funere effert:cæteroſque duces ac milites ſepeliendos curat. Interea agamemnon dum induciæ fiunt mittit ad Achillem: Vlyxem neſtorem & Diomedem ut rogent eum in bellum prodire. Achilleſ autem mœſtus qui iam deſtinauerat in belluꝫ nõ prodire: ob id quod promiſerat Hecubæ:aut certe minus pugnaturum:quoniam polixenam intenſiſſime amabat. cœpit male eos accipere qui ad eum uenerãt dicit ſe debere perpetuam pacem expoſtulare.pugnam negat. Agamemnoni renunciatur quod ab achille actum ſit:illum ꝑtinaciter negare Agamemnon omnes duces in conſilium uocat:exercitum quid fieri debeat conſulit:imperat dicere quid cuique uideatur.Menelaus hortatur fratrem ſuum: ut exercitum in pugnam produceret:nec debere terreri ſi Achilles ſe excuſauerit:ſed tamen perſuaſum ei:ut in bellum prodeat:nec uereri ſi noluerit commemorare cœpit troianos nõ habere alium uirum fortem ſicut Hector fuit. Diomedes & Vlyxes dicere cœperunt Troilum non minus q̃ Hectorem uirum fortiſſimum eſſe: Diomedi & Vlyxi Menelaus reſiſtens bellum geri ſuadebat.Calchas ex augurio reſpondit debere pugnare:ꝙ ſuperiores troianis fient.Tempuſ pugnæ ſupuenit.Agamẽnon Menelaꝰ Diomedes Aiax exercitũ ducunt contra Troianos: fit ma

gñа cædes pugnatur acriter:uterque exercitus inter se sæ
uiunt. Troilus Menelaum sauciat multos interficit.cæte
ros paulatim persequitur.nox prœlium dirimit. PO
stera autem die Troilus cum Alexandro exercitum edu
cit. Contra oẽs argiui prodeunt. acriter pugnatur. Troi
lus Diomedem sauciat. in agamemnonem impressionem
facit & ipsum sauciat. argiuos cædit. ꝑ aliquot dies pugna
tur acriter. multe milia hominum ex utraque parte tru
cidantur. Agamemnon ut uidit maiorem partem exerci
tus se quottidie amittere. neque sufficere posse:petit indu
cias per sex menses. Priamus concilium cogit. indicat argi
uorum desideria. troiãi re nuunt debere dari tam longo
tempore inducias:sed potius impressionem fieri. nauel in
cendi. Priamus quid cuique uideatur dicere imperat: om
nibus placitum est debere fieri quod argiui postulant.
Priamus inducias dedit. agamemnon honorifice suos se
peliendos curat. Diomedem. Menelaum sauciatos curat
Troiani suos æque sepeliunt:Dum induciæ sunt ex consi
lii sententia Agamemnon ad achillem proficiscitur ut eũ
ad pugnam persuaderet:achilles tristis rogare cœpit se nõ
proditurum:sed pacem peti oportere:conqueri cœpit q̃d
agamemnoni nihil negare possit: tamen cũ tẽpus pugnæ
superuenisset:se milites suos missurum:ipsum excusatuȝ
habere. Agamemnon ei gratias condignas egit. Tempus
pugnæ superuenit. Troiani exercitum suum educunt.
Contra argiui prodeunt. Achilles primo myrmidones
instruit:ad agamemnonem paratos mittit:fit pugna ma
ior. acerrime seu itur. Troilus enim in prima acie argiuos
cædit. Myrmidones uero fugat: impressionem usque ad
castra argiuorum facit:multos hincinde occidit:plurimos

acriter sauciat. Aiax telamonius obstitit. Troiani uictores in oppidum reuertuntur. Postera die Agamemnō exercitum educit: omnes duces & myrmidones prodeunt. Contra uero Troilus in aciem lætus exiuit. prœlio cōmisso uterque exercit9 inter se dimicat: acriter pugnatur: multa milia hominum ex utraque parte cadunt. troilus myrmidones persequitur sternit fugat. Agamemnon ut uidit ex suis partibus multos occisos: inducias in dies. xxx. petit ut suos funerare possit priamus inducias dedit: suosque sepeliendos curat. Tempus pugnæ superuenit. troiani exercitum educunt. Contra Agamemnon omnes duces in pugnam coegit. prœlio commisso fit magna cædes. acriter pugnatur. Postquā primum tempus diei transiit: prodit in primo troilus cædit prosternit. Argiui fugam cum clamore fecerunt. Achilles ut animaduertit troilum iracunde sæuire. & argiuis insultare: simulque sine intermissione myrmidones prosternere procedit in bellum: quem troilus continuo excepit & sauciat. Achilles de prœlio saucius redit: pugnatur continuis diebus sex. die septimo dū uterque exercitus prœlio facto inter se fugantur. Achilles qui aliquibus diebus uexatus in pugnam non prodierat: myrmidones instruit. hortatur alloquitur ut fortiter impressionem in troilum faciant. Postquam pars diei trāsit: prodiit troilus ex equo lætus: Argiui maximum clamorē faciunt: myrmidones superuenere. impressionem in troilum faciunt: de quorum numero multi a troilo occiduntur. Dum acriter pugnatur equus troili uulneratus corruit troilum implicitum excutit: tū cito achilles adueniēs eū occidit: & de ipso prœlio eum trahere cœpit; q̄ achilles interuentu Memnonis cōplere non potuit. adueniens. n.

Memnon & troili corpus eripuit: & achillem uulnere sauciauit achilles de prœlio saucius redit. Memnon inseq eu3 cæpit cum multis: quem achilles ut respexit substitit: curato uulnere: & aliquamdiu prœliatus Mēnonem multis plagis occidit: & ipse uulneratus ab eo ex prœlio recessit. Postq̄ ductor persarum occisus est: reliqui in oppidu3 confugere: prœlium nox dirimit. Clausis portis postera die a Priamo legati ad agamemnonem missi sunt: qui dierum xx. inducias peterent: quod agamemnon concessit. Priamus igitur Troilum Memnonemq3 magnifico funere effert: cæterosq3 milites utriq3 sepeliendos curant. HECVBA mœsta q3 duo filii eius fortissimi Hector & Troilus ab achille interfecti eēnt: consilium muliebre temerarium iniit ad ulciscendum dolorem alexandrum filium accersit: hortatur ut se & suos fratres uindicaret: insidias achilli faceret: & eum necopinantem occidat: quoniam ad se miserit & rogauerit ut sibi polixenam daret in matrimonium se ad eum missuram Priami uerbis: ut pacem fædusque inter se confirmarent: constituunt in fano apollinis timbræi quod est ante portam eo achilli uenienti collocuturoque insidias collocari: sibi satis uisum esse si eum occiderit. quod tentaturum se alexander promisit. Noctu eliguntur de exercitu fortissimi: & in fanum apollinis collocantur: signum accipiunt. Hecuba ad achillem sicuti condixerat nuncium mittit achilles lætus Polyxenam amans postera die ad fanum se constituit uenturum. Interea achilles consequenti die cum antilocho filio Nestoris ad constitutum uenit: simulque fanum apollinis ingrediebatur undique insidias fieri paris hortatur tæla coniiciunt achilles cum antilocho brachio sinistro chlamyde inuoluto: enses exerere exinde

Achilles m̃ultos occidit: Alexander antilochum interemit
ipsumque Achillem multis plagis confodit. Ita animam
ex insidiis nec quicquam fortiter faciens amisit: quem ale
xander feris & uolucribus proiici iubet: hæc ne faciat He
lenus rogat: & suis tradi: quorum corpora accepta argi/
ui in castra tulere. Agamemnon eos occisos magnifico
funere effert: Achillique sepulchrum ut fieri liceret a Pria
mo inducias petit: ibique ludos funebres facit. Deinde con
cilio prouocat: argiuos alloquitur ut ea quæ Achillis essẽt:
Aiaci propinquo eius commendarent. Tunc sic Aiax ait:
qum filius Neoptolemus ei supersit: nemine m̃ æquius ha
bere q̃ eum: oportet ad pugnam accersiri: eique uniuersa
quæ patris erant restitui consilio inde placuit ut detur ne/
gocium Menelao qui Scyrum proficiscitur ad Lycome/
deꝫ auum eius: imperat ut nepotem suum mittat. Quod
Lycomedes argiuis libenter concessit. Postq̃ induciæ trãs
actæ sunt. Agamemnon exercitum eduxit: instruit: horta
tur. Contra troiani ex urbe prodeunt: prœlium committi
tur. In prima atie Aiax nudus uersatur clamore magno or
to. Multi ex utraqꝫ parte cadunt: Alexander arcum teten/
dit: Multos interficit: aiacis latus nudum transfixit. Aiax
saucius alexandrum persequitur: nec destitit: nisi eum oc/
cideret aiax fessus uulnere in castra refertur. Sagitta exem
pta moritur: alexandri corpus ad urbem portatur. Dio
medes uirili animo impressionem in̄ hostes facit phryges
fessi ad portas confugiunt: quos Diomedes usque in ur/
bem persequitur agamemnon exercitum circa oppidum
duxit & tota nocte circa murum sedit: alterna uice uigili/
as agit: postera die Priamus alexandrum magnifico fune
re effert quem magno ululatu Helena prosecuta est: quo/

niam̄ ab eo honorifice tractata ſit: quam Priamus & hecuba ut filiam aſpexere: & diligenter curauere: quo nunq̃ troiam deſpexiſſet nec argiuos deſideraſſet. POSTERA die Agamemnon exercitum cœpit ante portas inſtruere: & dardanos ad prœlium prouocare. Priamus contra iuſſit urbem munire & inter ſubſiſtere uſque dum Penteſilea cum amazonibus ſuperueniret. Penteſilea poſtea ſuperuenit: exercitum contra Agamemnonem eduxit: fit prœlium ingens per aliquot dies: diu pugnatur. argiui fugantur in caſtra opprimuntur: cui uix Diomedes obſtitit: alioquin naues incendiſſet argiuorum: & uniuerſum prœlium deuaſtaſſet. prœlio direpto Agamemnon in caſtris ſeſe continuit: Penteſilea uero quotidie prodit deuaſtat argiuos in bellum prouocans. Agamemnon ex conſilio caſtra muniuit: & in bellum non prodiuit uſque dum Menelaus ueniret: Menelaus a Scyro uenit: arma Achillis Neoptolemo filio eius tradit: quæ quum accepiſſet in argiuorum caſtris uehementer circa patris tumulum lamentatꝰ eſt. Penteſilea ex more prœlium inſtruxit: & uſque argiuorum caſtra proceſſit: Neoptolemus myrmidonum princeps contra aciem duxit. Agamemnon exercitum inſtruit pariter cõcurrunt. Neoptolemus ſtragẽ fecit. occurrit pẽteſilea & fortiter in p̃lio uerſať. utrique p aliquot dies acrit̃ pugnauerunt. multos utrique occiderũt. pẽteſilea neoptolemum ſauciat: ille dolore accepto amazonum ductricem penteſileam obtruncat eo facto totum exercitum troianorum in urbem fugere fecit. Statim argiui cum omni exercitu murum circundant ita ut foras troiani exire non poſſẽt

HOC POST quam Troiani uidere antenor polidamas æneas ad priamum ueniunt. agunt cum eo & conſilium

quærunt: ut deliberet quod de fortunis futurum sit pria- mus concilium conuocat quid postularent iubet eos dice cere & quid desiderent. Antenor memorat principes defẽ soresq; troiæ cæterosq; natos eius cum aduenis ductorib9 interfectos argiuorum principes remanere fortissimos. Agamemnonem: Menelaum: Neoptolemum non mi- nus fortissimum q̃ pater eius fuit. Diomedem aiacem Lo crium cæterosq; cõplures summæ prudentiæ nestorẽ Vly xem. contra Troianos clausos & obsessos & pœne contri- tos suadet potius esse ut Helena his reddatur & ea quæ ale xander cu3 sociis attulerat & pax fiat. postq̃ multis uerbis de pace concilianda satis fecerunt surgit Amphimachus fi lius priami adolescens fortissimus malis uerbis Anteno- rem adortus est eosque qui consenserant improperare eis facta eorum suadere potius dicendum exercitu3 & irrupti onem in castra faciendum usq; dum uincant aut uicti pro patria occumbant. postq̃ finem fecit exurgit Aeneas leni- bus: mitibusq; uerbis amphimacho repugnat ab argiuis pacem petendam magnopere persuadet: postq̃ dicendi fi- nis factus est priamus magno animo surrexit ingerit mul ta mala Antenori & aeneæ eos belli appetendi ductores fu isse ut legati in græciam mitterentur quum ipse quoque antenor legatus redierit & renunciauerit se contumeliose tractatum esse & ipse bellum suaserit. Deinde aeneam qui cum alexandro Helenam & prædam de argiuis non mo- dicam extraxit quapropter certum sibi esse pacem non fie ri statimq; imperauit ut hi omnes parati essent ut quum si gnum daret portis irruptionem facerent aut uincere mo- ri ue sibi certum esse. Hæc postq̃ locutus est concilium di misit. Amphimachum secum duxit dixitq; ei uereri se ab

his qui pacem suadebant ne oppidum prodant eosq; habere multos de plæbe qui una sentirent opus esse eos interfici. Quod si hoc factum fuerit se esse patriam defensurũ argiuosq; superaturum simulq; rogat ut sibi fidelis & audiens paratusq; cum armatura esset ut sine suspitione fieri possit simulq; suasit amphimachus ad cænam eos uocari diuinamq; rem facturum & ita insidiis circumuenturum. Amphimachus ita se facturum promisit: & ab eo discessit.

EODEM die conueniunt Antenor Polidamas Vcalegon. Amphidamas Dolon dicunt se mirari regis pertinaciam: quum patriam & comites perire malit q̃ pacem facere. Antenor ait se ꝯuenisse: q sibi & illis in commune prospiciat si sibi fides seruaretur. Omnes fidem obstringunt. Antenor ut uidit se obstrictum mittit ad Aeneã: dicens patriã esse ꝑdendã: & sibi suisq; cauendum esse: ad Agamemnonẽ de his rebus aliquẽ esse mittẽdum: q id sine suspitiõe curet maturandũ esse: animaduertisse Priamũ iratũ (quia ei pacẽ suaserit) de consilio surrexisse: & uereri ne quid noui consilii ineat. Itaq; oẽs ꝑmittunt: statimq; polidamantẽ (qui ex his minime inuidiosus erat) ad Agamemnonem clam mittunt. Polidamas in castra argiuorum peruenit. Agamemnonem conuenit: dixitq; ea quæ suis placerent: Agamemnon clam nocte omnes in concilium conuocat: & refert ea quæ audiuit quid cuiq; uideatur dicere iubet. Inde omnibus placitum est ut fides proditoribus seruaretur. Vlixes & Nestor uereri se dixere hanc rem subire. Neoptolemus hos refutat: inter se certant: placitum est signum a polidamante exigi: & idipsum per Sinonem ad Aeneam & Anchisem & Antenorem mitti: Sinon ad troiam proficiscitur: & quia nondum claues portæ Amphi-

machus custodibus tradiderat:Signo dato Sinon uocem Aeneæ & Anchisæ:& Anthenoris audiendo confirmatur Agamemnoni renunciat:Tunc placitum est omnibus fidem dari fœdere firmari iureiurando stringi: eo pacto ut si oppidum proxima nocte tradidissent:Antenori Aeneæ Vcalegoni:Polidamanti Doloni nec non liberis coniugibus propinquis amicis suisque omnibus fides seruaretur: & sua causa omnia sibi liceat habere. PACTO confirmato iureiurando adstricto suadet polydamas noctu exercitum ad portam Sceam adducant: ubi extrinsecus caput equi sculptum est:ibi præsidia habere: noctu Antenorem & Anchisem exercitui argiuorum portam reseraturos:eisque lumen prolaturos: id signum eruptionis fore dicunt qui ibi præsto forent qui ad regem eos ducant postq̃ pacta data sunt polidamas in oppidum rediit:rem peractam denunciat:dicit Antenori & Aeneæ cæterisq; quibus placitum erat:ut suos oẽs adducant:& noctu Sceam portã aperiant:lumen ostẽdãt exercitum inducãt:Antenor & Aeneas noctu ad portã p̃sto fuere Neoptolemũ susceperunt: exercitui portã reserauere:lumen ostendere: fugam præsidio sibi suisq; omnibus præuidere. Neoptolemus præsidiũ dat:Antenor eum in regiã duxit:ubi troianis positũ præsidiũ erat. Priamũ persequit᷑:quem ante aram Iouis hercei obtrũcat:Hecuba dum fugit cũ Polyxena Aeneas occurrit:polyxena ei se tradidit quam aeneas ad patrem anchisem absondit. andromacha & Cassandra in ædem Mineruæ se occultant tota nocte nõ cessant argiui deuastare:prædamq; facere postq̃ dies illuxit:agamemnon omnes duces in arcem conuocat diis gratias egit:exercitum collaudat: omnemq; prædam iubet in medio reponẽdam:quã omni

exercitui æque partitus eſt:ſimulq; exercitum conſulit:an
placeat Antenori & Aeneæ:qui patriã prodiderẽ: fidem ſer
uari, exercitus oĩs conclamat placere ſibi conuocatiſq; om-
nib9:uniuerſa quæ erãt reddiderunt. Antenor rogat Aga
memnonem ut ſibi loq liceret. Agamemnon dicere iubet:
mox ut loqui cæpit:primo omnibus grais iuuenibus gra-
tias egit:ſimulq; cõmemorat Helenum & Caſſandram pa
cem ſemper patri ſuaſiſſe: Achillemq; ſuaſu Heleni ſepul-
turæ conditum fuiſſe. Agamẽnon ex conſilii ſentẽtia Hele
no & Caſſandræ libertatem reddidit: Helenus Agamem-
nonẽ pro Hecuba & Andromacha deprecatur: cõmemo-
ratq; ſemp ab his eſſe dilectum etiã his ex conſilii ſententia
libertas conceſſa eſt. Interea prædam omni exercitui diui-
ſit: diis gratias egit: hoſtias ĩmolauit: & quinto die ſtatuit
iter pgeret: nt aũt dies profectionis aduenit: tẽpeſtates ma
gnæ exortæ ſunt & per aliquot dies remanſere. Chalcas
reſpondit inferis ſatiſfactum nõ eſſe: Neoptolemo in men
tem uenit: polyxenam (cuius cauſa pater eius perierat) in
regia non eſſe inuentam. Agamemnon poſcit conqueri-
tur: exercitum accuſat: Antenorem accerſiri iubet: impe-
rat ut diligenter eam inquireret inuentamque ad ſe addu
ceret. Mox antenor ueniens ad aeneam & Polyxenam ab
eo abſconſam ſuſcipiens ad agamemnonem eam duxit.
Agamemnon Polyxenam Neoptolemo dedit: quam acci
cipiens ad tumulum patris iugulauit: tunc agamemnon
iratus aeneæ q Polixenam abſconderat cum omnibus ſu
is a patria protinus diſcedere iubet: aeneas cum ſuis profi
ciſcitur antenori terram tradidit agamemnon profectus
eſt de urbe uictoria ſibi conceſſa. Helena poſt aliquot di
es mœſta magis q̃ ante domu3 reportatur cum ſuo Mene

lao. Helenus cum Cassandra sorore:& Andromacha Hectoris fratris uxore & Hecuba matre Cheronēson petit: HACTENVS Dares phrygius quæ gesta sunt litteris mandauit: nam ipse ibidem cum Antenoris factione remansit. Pugnatum est annis. x. mensibus. yi. diebus. xii. Ad Troiam corruere ex argiuis sicut Dares scribendo tradidit. D.ccc.lxxxyi. milia Ex troianis usq; ad oppidum proditum. D.c.lxxyi. milia Aeneas nauibus profectus est in quibus Alexander in græciam ierat numero. xxii. quem omnis ætas secuta est hominū in milibus tribus & .cccc. antenorem secuti sunt duo milia & quingenti. Helenum & Andromacham mille ducenti. hucusque daretis historia perscripta est. QVI troianorum græcorum principes occidere denotantur. hector: Protesilaum: Patroclum: Merionem: Boetem: Archilocum: Protenorem. Delpenorem: Dorium: Polixenum: Phidipum: Xantippum: Leonteum: Polibætum. Carpedontem. Lepodemon. Lusorem. Epistrophum & Schedium. Maimentum. Palamonem. Aeneas amphimacnm: Nireum. Alexander Palamedem. Antilochum. aiacem. aiax Thelamonius. & alexander mutuis uulneribus se occidere. Qui etiam græcorum troianorum duces occidere. Litteris subter notantur achilles Euphenium. hippotum. Plebeum. asterium. Liconium Euforbium. hectorem. mēnonem neoptolemus Pentesileam. Priamum ad tumulum patris Polixenam iugulauit. Diomedes. Xandippum. Mestenm epistropum Orcomeneum assaricus genuit Capin. Capis anchisem. anchises aeneam, aeneas, aschanium.

Franciscus Faragonius ad lectorem.

Iam sunt plena malis hæc tempora nostra nefandis:
Iam placet heu cunctis nocte dieq; scelus
Ferrea sanguineo sæuit discordia mundo.
Pax abiit nusq̄ cernitur alma fides.
Ambitione trudi miseraq; cupidine rerum.
Labitur humanum tartara ad ima genus.
Fœda gomroteo iam putent sæcla ueneno
Hoc omnis uitio ducitur ordo uirum:
Credimus en sacros uerum cecinisse prophetas
Bellis igne fame sulphure cuncta ruent.

Finit historia antiquissima Dictys Cretensis atq; Daretis Phrygii de bello Troianorum ac Græcorum in inclyta urbe Venetiarum cum eximia diligentia impressa per Cristoferum mandellum de pensis kalendis Martii. M. CCCC.LXXXXIX. Laus deo & beate uirgini.

Registrum operis.

a b c d e f g h sunt quaterni. i uero est quinternus. Finis.

Fiocco, Andrea

L. FENES-TELLA DE RO. MAGI-ſtratibus,

ſtratibus, nitori tandem natiuo reſtitutus, mille fluentibus ulceribus curatis, induſtria doctiſſimi Ioannis Camertis. Theo. Profeſſo. cum locorum omnium ob commune opti. litterarum incrementum annotationibus.

ALBRICI DE IMAginibus deorum.

DE PANE DEO, EIVSQVE SACRIS, AC SACERDOTIBVS. TITVLVS. I.

Sumpta oĩa ex ſecũdo Faſtorꝝ Ouidii.ibi, Tertia poſt. Multa ad idẽ Iuſtinus lib.43.Liuius lib.prĩo.Plutarchus ꝓblema.67.Valerius Max.ti.pṛimo ſecũdi.ca.18.Plura refert Seruius.8.Aenei.& Tortel.indictione Lycæum.

Mnium Deorꝝ, quos uetus Romanorꝝ religio excoluit, prima ſacra Pani Lycęo, ſeu Faunũ illũ, ſeu potius Syluanum uocari placet, per Lupercos rem diuinã, Lupercaleſq; ludos feciſſe apud uetuſtatis aſſertores/cõſtat. Ea q̃dem ſacrorꝝ genera, ab Euãdro rege, qui ex Arcadia ꝓfugus, in eum locũ uenerat qui tandẽ Romanæ pręfuit arci, ad noſtros primũ delata, ac celebrata fuiſſe ferũtur. Hũc Pana nudos paſtores, quorꝝ tũc pręcipuũ numen fuit, ac deinde ſummos etiã uiros uenerari mos fuit, loraq; pro manibus ferre, quibꝰ obuios quoſq; cęderẽt, laruiſq; tectas facies portare. Cur autẽ nudi hũc Deum colerẽt, pleraq; e curriculo uetutaſtis ad nos uſq; delapſa referunt. Siue. n. q̃ hic ipſe deus preter alios fingitur ſummæ celeritatis, eo pacto lõge aptior nudos etiã habere miniſtros placeat. Siue q̃ arcades omniũ populorꝝ, qui Gręciã coluerunt, lõge uetuſtiſſimi, feris adhuc ſimilẽ uitã ſyluis, ac mõtibus agentes, legis expertes, artiſq; primo hũc Deũ uenerati, patriũ cultũ, auitoſq; nudos habitus ſignãtes referre uoluerũt. Nõnullli uero Iolem uxorem Her-

Tres ſequentes cauſas ponit Ouidius ubi ſupra.

a.I. omphalẽ

culis ab hoc Fauno uisam, ac per ardorẽ libidinis cõcu
pitam asserũt. Forte eñ per syluas, & amœna nemorꝝ
æstus læuãdi causa una cũ dilectissima cõiuge, Hercu
les uagabat̃. videt ergo elegãtissima forma mulierẽ ab
altæ rupis specula senex deus. Ergo illorꝝ uestigia emi-
nus licet, obseruare instituit. Illi aũt per syluas ducendæ
nocti aptissimũ locum petũt. Interea mulier dum qui-
escendi tempus aduenit, pellẽ Leonis Herculis ritu de
more aptat humeris, claua etiã illius manu assumpta,
tali habitu prędità somnus aggredit̃. erant aũt duo pa-
rati coniugibus lecti, eo ꝙ postridie Libero patri rem
diuinã facturi erãt seorsum cubituris. Noctu ergo Syl-
uanus fallẽdi custodis occasionẽ nactus, clam thalamũ
ingredit̃, primoq; cõgressu fortunatus futurus, puellæ
torũ tenet, manuq; tentans (ut noctu fit) horridũ Leo-
nis tegmẽ inuenit. Ratus ergo cubare ibi Herculem, ad
aliud cubile ire pergit, quod cũ sensisset mollib⁹ stratũ,
puerilibusq; delitijs apti⁹, stragula ueste sensim ãmota,
dũ libidine ardẽs manu palpat Herculẽ, ac uix dũ hirti
corporis horrorẽ hauserat, exprectus Hercules manu
reiectũ toto antro fusum iaculat, quo strepitu, somno
puella discussa, lumina accersit, lumine ergo Syluano
prodito elusus, ac semiruptos uix attollẽs humo hũeros
in syluas detrusus. Ea ergo ratione perpetuo execratis
uestibus, ꝗbus tam turpiter delusus esset, easdẽ suis a
sacris procul abfore cõstituit. Plæriq; tamẽ huiusce rei
causam assignãt Romulo, ꝙ eadẽ sacra celebrãte, me-
dioq; solis ardore corpus exercẽte, cũ nunciatũ fuisset
latrones prædas agere, ita ut erat nudus accurrit, cõprę
hensisq; prædatoribus, pecora abacta redemerit, eius

Vide Seruiũ 8. Aene. super illud. Hinc exultantes.

facinoris, qđ nudus gesserat, ꝑpetuũ argumentũ corporꝝ sacra celebrantiũ nuditatem esse placuit. Ut cũcꝫ sese res habuerit in tp̄a tamẽ usqꝫ. C. Iulij huiuscemodi obseruationẽ ꝑuenisse constat. Ea. n. sacra cũ sedẽs Cęsar dictator spectaret, atqꝫ inter eos, qui solẽnia celebrarent, curreret Marcus Antonius is, qui postea Triũuir fuit, aiũt eũ laureã coronã, cui Diadema annexũ esset, capiti Cæsaris imponere conatũ fuisse, quod cũ Cęsar amoto capite reiecisset statuæ ipsius cũctis fremẽtibus imposuisse. De nomine uero Lupercaliũ non etiã satis cõuenit. plærisqꝫ ẽm inditũ hoc nomẽ, quod huius inuocatiõe lupi a stabulis arcerẽt, uisum est. Alij templũ ip̄um, in quo hic Deus colit̃, Lupercal uocãt, quo circa Vir. Et gelida (inqt) monstrat sub rupe lupercal, eiqꝫ loco a lupa Romuli nutrice, quod eo in loco Romulũ, & Remũ paruulos educare reperta sit, factũ nomẽ Lupercalis putãt. Nec desunt, qui a Lycæo Arcadiæ mõte, ubi præcipue ea religio peruiguit (eũ enim quẽ nos lupũ, illi λύκον uocãt) ipsum cognominatũ esse arbitrẽtur. præcipuã uero huic Deo, dicatisqꝫ sacerdotibus uenerationẽ ea ex parte tributã ferũt, quę mulieres ex suis uiris uel cõcipere, uel cõceptos fœtus edere nequirẽt, ad Lupercos cõfugiebant, quæ ubi loris ex tergore hirci sectis cæsæ fuissent, e uestigio grauidæ, aut effœtę efficiebant̃. Hęc solẽnia quintodecimo. kalen. Martias celebrari, ut Ouidius in fastorum libris refert, moris fuit.

Plutar. i uita Iul. Cæsa. a. l. applaudẽtibus.

8. Aenei.

2. fasto.

DE POTITIIS, & Pinarijs Herculis sacerdotibus. Titulus. II.

Diony.Halica. lib.1.Vir.8.Aene. ibi. Seruauere diem,primusq́, quo loco plura Seruius.Ouidius.1.fasto. ibi.Ecce boues. Iusti. lib.43. Diodo. Siculus lib.5. Liuius lib.1.Valer.Maxi.titulo.2. primi. Plyni.minor ca. 34. de ui. ill, Varro lib.1.de ligua latina.

De Geryone & Caco scripsimus in Solinianis commentariis.

EAdem tẽpestate, Euandro. s. Palatiũ tenẽte, Herculem Geryone interẽpto p̱ eadẽ loca mira specie boum armenta abegisse cõmemorant, ac cum prope Tyberim fluuiũ, qua prę sese armentũ ferẽs trãsiecisset, loco herbido ubi reficeret boues, ipseq́ itinere defessus ꝓcubuisset, & eundẽ uino, ciboq́ grauatũ, sopor oppressisset, Cacus pastor, loci accola, uiribus ferox captus pulchritudine boum pręda auertere instituit, ac ne si eã praedam agẽdo in speluncã cõpulisset, uestigia ipsa eo quęrentẽ dominũ ducerẽt, auersos eximiũ quẽq́ pulchritudine in speluncã traxit, Hercules uero ad primã auroram somno excitus, cũ gregẽ perlustrasset oculis, partẽq́ numero abesse sentiret, perrexit ad proximam speluncã si forte eo uestigia ferrent, quae ubi oĩa foras uersa uidet, nec in partẽ aliã ferre, cõfusus, atq́ incertus animi, ex infenso loco agere porro armentũ coepit. Inde cũ actae boues forte (ut fit) ad desyderiũ relictarũ mugissent, reddita inclusarũ ex spelũca boũ uox, Herculẽ conuertit, quẽ cum uadentẽ ad speluncã Cacus ui ꝓhibere conatus esset, ictus claua, fidẽ pastorũ ne quicq̃ inuocãs, morte occubuit. Euãder, qui tũc tp̄is ea ex Pelopõneso ꝓfugus authoritate magis, q̃ ĩperio regebat loca uenerabilis uir miraculo literarũ rei nouę inter rudes artiũ homines, uenerabilior diuinitate matris Carmẽtae, quã fatiloquã ante Sibyllae in Italiã aduẽtum miratae gentes fuerãt, cõcursu pastorũ trepidantiũ

circa aduenā manifestæ cædis reū excitus, postq̄ facin⁹ facinorisq; causam audiuit, habitū, formāq; uiri aliquā to ampliorē, augustiorēq;, q̄ humanā intuēs, rogitat q̄ uir esset? Vbi nomē patrēq;, ac patriā audiuit. Ioue nate Hercules salue inquit te mihi mater ueridica interp̄s Deum aucturū cœleste numē cecinit, tibiq; aram hic dicatū iri quā opulētissima olim in terris gens maximā uocet, tuoq; ritu colat. Dextra Hercules data accipere se omen, impleturūq; se fata, ara cōdita, ac dicata, ait. Ibi tum primū boue eximia capta de grege, sacrū Potitijs adhibitis ad ministeriū, dapemq; Potitijs, ac Pinarijs, quæ tū familiæ maximæ inclytæ ea tenebāt loca dedit, factū forte ita euenit ut Potitij (ut ait Liuius) ad tempus præsto essent, hisq; exta apponerētur Pinarij extis adesis ad cæterā uenirent dapē. Inde institutū māsit donec Pinariū genus fuit ne extis eo solemniū die uescerent, Potitij ab Euādro edocti antistites p̄ multas ætates eius sacris præfuerūt, donec tradito seruis publicis solemni familiæ ministerio Potitiorꝫ, ac Pinariorꝫ omne genus perijt. Id eī Apius Claudius cum esset Censor effecit hisce familijs insensus, ob idq; ira deorꝫ (ut creditur) luminibus orbatus est.

Ex titulo. 2. primi Valerii

DE SACERDOTIO fratrum Arualiū. Titul⁹. III.

Ex Aulo Gelio. c. 7. 6. Macrobio. 1. satur. Plutar., pble. 33. Lactan. c. 20. primi. Varrone lib. 1. de lingua latina. Plyni. c. 2. 18. historiæ naturalis. Eius festa quæ floralia dicunt. vi. Nonas Maii celebrāt ut. 5. fast. scribit Ouidius.

FRatres Aruales, ut fruges ferrēt arua, ueteres cōsuluisse Romanos, memoriæ traditū est. Huius uero

religiõis Romulũ ipſum patrẽ, urbis authorẽ extitiſſe reperio. Nam cũ Acca Larẽtia nutrix Romuli, corpe ſuo quæſtũ in uulgus faceret, eoq; pacto grandẽ pecuniã cõſtipaſſet, ex duobuſq; liberis, quos ſuſceperat, unũ morte amiſiſſet, Romulũ in demortui locũ adoptionis iure ſubſtituiſset, decædẽs tamẽ populũ Romanũ inſtituit hæredẽ, cuius tandẽ liberalitatis, regiæq; affinitatis memor populus Ro. mulieris nomẽ in Faſtis retulit, liberos fratres Aruales aſserendo, & ab aruis appellauit, ex quo tempore ſacerdotiũ manſit fratrum Arualium, ĩjq;.xij.numero fuiſse dicũtur, eiq; ſacerdotio inſigne tribuit albas infulas, & ſpiceam coronam.

DE AVGVRIBVS. TITVLVS. IIII.

Ex Cice.1.de diui.Diony.lib.2.Liui.lib.1. Ouidi. circa finem.4. faſto.faciũt quæ ſcribit Stat.3.Theb.ibi.Difficiles populi. Plutar.,pblema.71.72.77.93.99.Vale. Max.in principio ſecundi.

EOdem fere tpe, & diſciplina, & religio augurãdi ex Etruſcis, penes quos ea diſciplina præcipua, ac longe peculiaris fuit, ad Romanos cõmigrauit. uirũ.n. quempiã cuius nomẽ uetuſtate obſoleuiſse Naſo poeta ait, Aſyli (ut reor) alliciente inductiõe exulẽ Etruria Romã uenifse perhibẽt, cuius opa Romulũ, Remũq; uſos cũ de imponẽdo urbi nomine una contenderent opinione deducor, quanq; M. Cicero in his libris quos inſcripſit de diuinatione etiã ipſum Romulũ iſtã ipſam Auguralẽ diſciplinã pcalluiſse aſserit, a Numa uero, q Romulo ſucceſsit perpetuũ ſacerdotij inſigne conſtitutũ eſt. De ritu uero inaugurãdi, ſi unũ in caſum plera q; eduxero, eadẽ ad oẽs cæteros facile referri potuerũt.

Ver.443.ſecũdi faſto.

Ea qdem

Ea q̃dem quantũ ex ueterũ monumẽtis collegi, huiuſcemodi fuit obſeruatio. Augur in arcẽ, ſiue in editum quendã locũ ad inaugurandũ aſcendẽs debebat ſedere ſup̃ lapidẽ meridiẽ uerſus, atq; ad leuã ſedens baculum in manu recuruũ, quẽ lituũ uocãt, tenet. Inde ubi proſpectu in urbẽ, agrũq; capto, Deos precatus, regiões ab oriẽte ad occaſum determinat, dextras ad meridiẽ, læuas ad ſeptentrionẽ partes eſse dicit. ſignũ quod contra oculi conſpectũ lõgiſsime ferũt, animo definit, tũ lituo in leuã trãſlato, dextra in caput eius, q̃ inaugurat̃ poſita ita precatur. Iuppiter pater ſi fas eſt hũc Numam Pompiliũ, cuius ego caput teneo regẽ Romæ eſse uti nobis ſigna certa ac clara ſint intra eos fines q̃s feci. Tũ peragit uerbis auſpicia, quæ mitti uelit, quibus miſsis Numa de tẽplo (ita .n. deſignatas lituo æthereas regiones uocãt) declaratus rex deſcẽdit. Quã quidem declarãdi, ſeu inaugurãdi regis formulã ad cætera quoq; (ut dixi) trahi facile licet. Huic diſciplinę peritia Actij Nauij Auguris, per multũ fidei, authoritatiſq; acceſsit. Nam cũ Priſcus Tarquinus aliqua præter maiorũ inſtituta in augurato mutare, pleraq; etiã de nouo cõdere pergeret; negabat Actius Nauius inclytus ea tẽpeſtate Augur inauſpicato ea fieri oportere. Quare ira regi mota, ludẽs artem (ut ferunt) agedũ inquit diuina inaugurato fieri ne poſsit, quod ego nũc mente cõcipio. Cũ ille in augurio rem expertus fieri poſse dixiſset. Atqui hoc animo agitaui inq̃t, nouacula cotẽ diſciſsurũ. Cape ergo hoc & perage, quod aues tuę fieri poſse portendũt. Tũ illũ incunctãter diſcidiſse cotẽ ferunt, ſtatuãq; Actij Nauij capite uelato, quo in loco res acta eſt in comitio in ipſis

Gel. c. 8. 5.

Gel. c. 7. 14.

Oĩa ex p̃rio Liuii.

Cice. primo de diuinatione.

Ply. c. 5. 34.

gradibus ad læuã positã fuisse, cotemq; eandem cũ illa ipsa nouacula in manibus posita, ut eius rei etiam apud posteros monumentũ existeret. Augurijs ergo, sacerdotioq; augurũ, ut ait Liuius, atq; in libris de diuinatione Cicero, tantũ auctoritatis, & ueneratiõis accessit, ut nihil domi, forisq; nisi auspicato gereret. Et ad sapiẽtię, nobilitatisq; primarios quosq; id sacerdotiũ deferret. Et cũ Tiberius Grachus pater Tiberij, et. C. Grachorũ comitia cõsularia habuisset, diceretq; Etrusci augures rem in augurio experti, uicio Consules creatos fuisse, Grachusq; ut ineptos ĩsanosq; Etruscos ĩcesseret, abiẽs in prouinciã senatui rescripsit, ueridicos, nõ aũt insanos Etruscos esse, qui consules præsentes, uicio a se creatos diceret. nam cũ se collegisset, meminissetq; se locũ tabernaculo extra pomeriũ præter maiorũ cõsuetudinẽ delegisse, quãobrem abdicare se cõsulatu cõpulsi sunt. Vt aũt ueneratio huic ordini, auctoritasq; ita & numerus ipse, adeo creuit, ut collegiũ Augurũ coleret. Nã cũ ab initio tres tãtum creari cœpissẽt. ex tribus scilicet tribubus Ramnensiũ, Ticiensiũ, & Lucerũ, & obtinuisset cum mutaret numerus, impari tantũ numero creati. Vtcũq; tamẽ id fieret quatuor numero præter maiorũ consuetudinẽ creari cœpti sunt. tandẽ cũ plebs quorũlibet honorũ partem suã in senatu, & in foro nacta esset, p Tribunos egit, ut ad sacerdotia quoq; uelut ad cætera cursus aperirẽtur. Idq; post multa certamina, uariasq; seditiones obtinuit, ut ad quatuor. s. patritios, quinq; ex plæbe adijcerent. Factũq; hoc fuit M. Valerio. & Quinto Apuleio consulibus.

Primo.

Ex Valerio Max. tit. 1. primi. 4. & Cice. 1. de diuinatione.

Quid sit capere uicio tabernaculum lege apud Plutar.

DE FLAMINE DIALI. TITVLVS. V.

Sũpta ex Gellio oĩa.ca. 15.lib.10.Plutar.pble.42.&.48. Diony. lib.2.Liuio lib.primo.plura de his Varro lib.1. de ligua latina.

FLaminẽ Dialem, primus Numa Põpilius Romæ rex creauit, cũ antea reges, pontificũ, regumq́ʒ promiscue munera obirent, ut de Priamo, & Aenea apud Virgiliũ cernimus. rex etiã Anius (ut idẽ poeta ait) rex idem hominũ, Phœbiq́ʒ sacerdos fuit, idq́ʒ etiã & a minoribus tãtum, ut a. C. Cæsare, diuo Augusto, multisq́ʒ deinceps principibus, quos Põtificatus maximi titulis insignitos uidemus, obseruatũ est. Cæterum Numa plures in urbe Romulo, q̃ʒ sibi similes reges fore ratus, qui relicta religionis cura bellorꝫ potius negocijs detinerent, Sacerdotes quatuor, quos appellauit flamines, qui rei diuinæ iugiter adiecti essent multis deorꝫ alligauit. Flaminẽ unum Ioui, quẽ Dialem uocãt, Marti duos Quirino unũ. dictus aũt flamen Dialis est, ut Varro ait ꝙ in Latio capite uelato erat. & caput filo lanæ præcinctũ habebat, a quo flamẽ appellabãt. Dialis autẽ a Dioue, ꝙ est iuuãs deus. Cæteri flamines, eius cui præsident numini decoranẽ titulis. Hũc Dialem præsertim insigni ueste, currulíq́ʒ sella adornauit, hic solus ut Varro ait, album habet galerũ, uel ex eo ꝙ maximus est, uel Ioui immolationẽ alba ueste fieri oporteat. Pleraq́ʒ etiã huic Põtificio iure tributa sunt q̃ A. Gellius in cõmentarijs noctium Atticarũ scripta reliquit. Equo.n. uehi Flaminẽ est religio. Item iurare Dialẽ fas nunq̃ est. Ignem e flamma nisi ubi sacrum est efferri ius non est. Vinctum si ædes eius introierit solui necessariũ est. & 3.Aeneidos.

uinculaꝑ impluuiũ in tegulas ſubduci, atq; inde foras mitti debẽt. Nodum in apice, atq; in cinctu, neq; in alia parte ullũ habet. Siquis ad uerberandũ ducatur, ſi ad pedes eius ſupplex decubuerit, eo die ṽberari piaculũ eſt. Capillũ Dialis niſi q liber hõ eſt nõ detonſet. Caprã & carnẽ incoctam, & hederã, & fabã neq; tãgere Diali mos eſt, neq; noĩare. Propagines e uitibus altius ꝓtentis nõ ſuccidet. Pedes lecti, in quo cubat luto tenui circũlitos eſse oportet, & in eo lecto cubare aliquẽ fas nõ eſt. Vngues Dialis, & capillorũ præſegmĩa ſubter arborẽ felicem terra operiunt. Neq; ad ei⁹ lecti fulcrũ capſam eſse cũ ſtrue, atq; ferro fas eſt. Dialis quotidie feſtatus eſt, ac ſine apice ſub diuo eſse licitũ non eſt, ſub tecto uti libet etiã & a põtificibus conſtitutũ. Farinã fermento imbutã attingere fas nõ eſt. neq; tunicã intimã, niſi in locis tectis exuiſse ne ſub cœlo tanq̃ ſub oculis Iouis nudus ſit. In conuiuio eius haud quiſq̃ niſi rex Sacrificulus accubabit. Matrimoniũ Flaminis niſi morte dirimi nõ eſt fas. Locũ ubi buſtũ ſit nunq̃ ingredit̃. Hos Flamines cũ ab initio cõſecrant̃, captos duci a patribus uelut ab hoſtibus mos fuit. Totidẽ uero Flamĩbus, q̊t deos colerẽt, uſos ueteres. M. Varro in his libris, quos inſcripſit de origĩe linguę latinę, teſtis eſt. ut Dialẽ. Martialẽ. Quirinalẽ. Volcanalem. Furinalẽ. & Falacrẽ, & pręterea q̃ plures, qui ut noſtrũ inter ſacerdotũ gradus nõ nihil intereſt, ut Epiſcopũ. Archiepiſcopũ. Cardinalem. Patriarcham. & Metropolitanum, ita apud illos Flaminium. Protoflaminium. & Archiflaminiũ differentiam fuiſse idonei teſtes ſunt.

DE VESTALIBVS uirginibus. Titulus. VI.

Diony.lib.2.Gellius.c. 12. primi.Plura Oui.6.fasto.ibi.Vesta sa ue.Lucretius.2.de rerũ natura.uersu.603. Quare magna &c.Augu.c.10.4.ciui.Seruius.11.Aene.ibi.Finitimos.&c.docet ubi uiuæ sepeliebant.Plutar.ꝓble.96. ponit hui⁹ cõsuetudinis causã.

VEstalis originẽ cultus quẽadmodũ plæraq; omĩa Numa Põpilius intulit, & si eius initia usq; adeo uetera sunt, ut ex Troianis ad Albanos Aenea duce longe cõmigrauerint, cuius rei meminit Virgilius his uersibus, Sic ait & manibus uittas, uestamq; potentẽ, Aeternumq; aditis effert penetralibus ignẽ. Deæ huic Vestæ, quam terrã esse, eandẽq; Deorum matrẽ, uolebant, perpetuo uigil ignis cõsecrari solebat, eius obseruationi ac cultui plęręq; uirgines e primoribus patrũ electæ præfici, quarũ negligentia si forte sanctus ignis restinctus esset, flagris a põtifice maximo cędi iubebãt, ut a.P.Licinio pontifice maximo in eam, quę negligẽtius ignem custodierat Valerius scriptũ reliquit, Incœsti uero crimine damnatã, uiuam suffodi institutũ est. Virginẽ uestalem (ut Labeo Antistius scripsit) minorẽ q̃ sex annos, maiorẽ q̃ annos decẽ natã, negauerũt capi fas esse. Item quæ nõ patrima sit, & matrima. Item quæ lingua debili, sensuq; auriũ diminuta esset, alia ue corporis labe insignita sit. Item cuius parẽtes alter, amboue seruitute seruiuerĩt, aut in negocijs sordidis uersantur, eamue cuius soror ad id sacerdotiũ lecta sit excusationẽ mereri aiunt. Item cuius pater Flamen, uel augur, aut quindecimuir sacris faciundis, aut qui septẽuir Epulonum, aut Salius est. Spõsæ quoq; põtificis, & regis sacrorũ filiæ, uacatio a sacerdotio isto tribui solet. Neq; eius legendã filiam, qui domiciliũ in Italiã non haberet,

a.l. alia.

2.Aenei.

Ca.1.primi Gel. ubi supra omnia.

constitutũ est, ut Capito Atteius scriptũ reliquit, & excusandã eius q liberos tres nõ haberet. Itẽ edicto Prætoris uirginẽ Vestalẽ. Dialẽue nõ cogi, sępe rescriptũ ẽ, uerba prætoris hæc sunt Virginẽ Vestalẽ, & Flãmineã Dialẽ ait præco, in omni mea iurisdictione iurare nõ cogam. De eligẽda autem uirgine Vestali hæc obseruata sunt, lege Papia cautũ est, ut arbitratu Põtificis Maximi uiginti e populo uirgines legerent̃, sortitioq; ex hoc numero fieret in contione. Cęterũ inquit ea lex uetustate ut plæræq; aliæ exoleuit, satisq; ei lectioni fieri cœptum est, si quis honesto loco natus Pontificẽ maximũ adeat, offeratq; ei ad sacerdotiũ filiam, cuius duntaxat saluis obseruatiõibus religionis ratio haberi possit, gratiam em̃ Papiæ legis per senatũ fieri aiunt. Hãc uirginẽ a Põtifice Maximo uelut ab hostibus capi moris fuit. Verba aũt quibus tunc Põtifex utitur hæc sunt. Sacerdotem Vestalẽ sacra facere quæ iussi ꝓ populo. Ro. Quiritibusq; uti optima lege fuit, ita te Amata capio. Amatæ em̃ nomine appellari omnes cõsueuerũt, ꝙ ea quæ prima capta est a Numa rege, fuisse hoc noĩe perhibeatur. Simulatq; igit̃ capta, atq; in atriũ Vestæ deducta est, illico sine emancipatione, ac capitis diminutione, exit patriã potestatem, & ius testamenti faciundi adipiscit̃. In cõmentarijs aũt Labeonis, quos supra duodecim tabulas cõposuit, ita scriptũ reperit̃. Virgo Vestalis neq; hæres est cuiq; intestato, neq; intestatæ quisq̃, sed bona eius tum redigi in publicũ aiunt.

DE SALIIS MARTI DICATIS. TIT. VII.

Sumpta ex.2.Dionysi.& primo Liuii.Seruio.8.Aene.Ouidio.3. fastoꝝ.ibi.Quis nisi.lege Acronem.36.&.37.primi Carmi.plura Plutar.in uita Numæ.Val.titulo .1. primi ca.2.

INter cætera sacroꝝ instituta genera a Numa rege a posteris etiā in honorē habita, id quidē in minoribꝰ fuit.qđ Marti scilicet Gradiuo uouit. Duodecim em̄ ad hæc uiros legit, quos a solēni saltu, quo in sacris utebantur Salios appellauit. his alios duodecim Tullus Hostilius mox adiecit cū Romanis in aciem contra Fidenates eductis, Albani a Romanis per speciē ꝓditiōis duce Metio, defecere. Datum aūt his supra tunicā, insigne aheneū pectori tegmē, cœlestiaq; arma, quæ uocantur Ancylia portare, ac ꝑ urbē canētes carmina cū tripudijs, solenniq; saltu incedere, institutūq; ut in fine omniū carminum suoꝝ Mamurium appellarēt. Hūc em̄ Mamuriū inclytum ea tēpestate fabrum fuisse, & cū Ancyle cœlo lapsum esset, Numa Pōpilio, Quiritibusq; rem diuinā agentibus, huic Mamurio negociū datum esse cōplura huius similia Ancylia effingēdi tradūt, quod quidē opus cū ille exquisitissima absoluisset arte, optionē utrum a se uellet postulari artifici Numā obtulisse, quod ex eo peteret. Nā exhibiturū se id pollicebatur, artificē uero nō pecuniam. sed gloriā pro mercede petijsse, q̄ eius nomen a Sallijs in finē quorūlibet carminū recitaretur, idq; per multa tēpora in sacris, & comitijs (ut ait Liuius) obseruatum est. Eo autem huius ordinis sacerdotiū numero creuisse, ut ad collegiū, & collegij sacerdotū magistratum redactum fuerit.

DE COLLEGIO PONTIFICVM, ET PONtifice Maximo. Titulus. VIII.

Vltra ea quæ ſcribit Liuius in. 1. & Dionyſi. in. 2. lege apud Plutar, in uita Numæ.

POntifices, ut plæraq; alia ſacerdotia, ab ipſo Numa ortos apud Liuiũ ſatis conſtat. Eoſdẽ diu præterq; a patribus creari nõ licuit. Fuerunt aũt ab initio hi numero quatuor. poſtq; uero maximorum quorũq; honorum partem, plæbs Tribunitijs rogatiõibus optinuit, ad ſacerdotia quoq;, ſacroſanctaſq; poteſtates patere ſibi aditum uoluit. quatuor ergo alios creari ex plæbe Põtifices placuit. M. Valerio & Q. Apuleio cõſulib9. Omnibus unus præfectus fuerat a Numa Põpilio, iſq; Põtifex Maximus appellabat. hic habet ex ſe ſacra oĩa exſcripta, exſignataq;, quibus hoſtijs, quibus diebus, ad quæ tẽpla ſacra fieri deberent, eiuſmodiq; diuinis in rebus unde erogandæ pecuniæ ſumptus fieri debeat curæ Põtifici eſt. Cæteraq; omnia ſacra publica, priuataq; ſacris Pontificis ſubiecta ſunt, cũ uero de religiõe, deq; ſacris, diſſenſio eſt, populus illũ conſulere pergit, perutile illud fore ratus eſt. Põpilius eius ſacerdotij auctor ne ius diuinũ negligendo, patrios ritus, peregrinoſq; aſciſcendo, turbaretur. Nec cœleſtes modo cerimonias ducere, ſed iuſta quoq; funebria, placandoſq; manes eiuſdẽ Pontificis erat. Apud eũ quoq; tabula eſſe dicitur, in qua ſolis, & lunæ defectus, quotiens lumini caligo fit, & anni, menſiumq; Faſtorum ratio perſpicitur. Pontifices (ut Varro ait.) Q. Mutius Sceuola a poſſe & facere appellatos eſſe dicere ſolebat. ſed ea denominatio. a. M. Varrone, haud ſatis probari uidetur. nam & a ponte & facio Pontifices appellatos putat, eo q ab his primũ pons Sublitius factus, ac ſæpe reſtitutus eſſe perhibeatur.

Primo de lingua latina.

Alias cauſas lege apud Plut. in uita Numæ.

perhibeatur.

DE FOECIALI SACERDOTE. TITV. IX.

Ex Plutar. pble. 62. Gellio. c. 4. 16. Diony. lib. 2. Seruio. ix. Aenei. ibi. Principium. Liuius fere aduerbum scribit hæc omnia. lib. 1.

FOEcialis sacerdotij nusquam apud Romanos uetustiorem usum fuisse, quam Tullo Hostilio Romæ regnante repperi, quem tamen ut ab Hostilio creatum non affirmauerim, ita ne quidem negauerim a Numa Pompilio omnium religiosissimo rege, creari potuisse. Vtcunque id tandem fuerit, de nomine, priusquam de. M. Valerio fœciali regnante Tullo Hostilio apud Liuium mentio est. Fœcialis uero partes in eo uersabantur maxime ut fidei publicę inter populos preesset, neque iustum aliquod bellum fore censebatur nisi id per Fœcialem fuisset indictum. Cum uero pugnare desitum est, fœdere fides pacis constituebatur quæ fœdera aliunde fidera appellata ab Ennio, quod fidei faciundæ causa introducta sunt. M. Varro testis est. Fœcialemque ipsum a fide, & faciendo dictum esse idem existimat. Forma uero feriendi per Fœcialem fœderis huiusmodi est, qua nullo (ut Liuio placet) uetustior esse memoratur. Fœcialis (inquit) regem Tullum ita rogauit. Iubes ne me rex cum Patre Patrato populi Albani fœdus ferire? Iubente rege, sagmina inquit te rex posco. Rex ait, puram tollito. Fœcialis ex arce graminis herbam puram attulit. postea regem interrogauit. Rex facis ne tu me regium nuncium, populique Ro. Quiritum? Rex respondit quod sine fraude mea, populique Ro. Quiritum fiat, facio. Fit ergo tunc fœdus, multisque id uerbis peragit. Legibus inde recitatis. Audi inquit Iuppiter, audi Pater Patrate

Primo de lingua latina.

Ply. c. 2. li. 22.

po. Albani, audi popule Albane, ut illa palā prima, postremaue ex illis tabulis, cæra ue recitata ſunt ſine dolo malo uticꝫ ea hodie rectiſſime intellecta ſunt, illis legibus. po. Ro. prior nō deficiet. Si prior defecerit publico conſilio, dolo malo, tu illo die Iuppiter ita Po. Ro. ferito, ut ego hunc porcum hodie feriam, tantocꝫ magis ferito, quanto magis potes, polleſcꝫ. Vbi id dixit porcū ſaxo ſilice percuſsit. Eodem modo pars altera per ſuos ſacerdotes, ſuumcꝫ Dictatorem peragit. Cum autem bellum per Fœciales indicunt hoc more utuntur. Fœcialis haſtam ferratam præuſtam, aut ſanguineam, ad fines eorum, quibus bellum indicit, defert, nec minus puberibus tribus præſentibus, adijcit. Quod populi Priſcorum Latinorum, homines & priſci Latini aduerſus Populum Romanū Quiritum fecerunt, deliqueruntcꝫ, Po. Ro. bellū cum Latinis priſcis fieret, ob eam rem ego, populuſcꝫ Ro. populis Priſcorū Latinorum, hoībuſcꝫ Latinis bellū indico, faciocꝫ. Id ubi dixit, haſtā in fines eoꝝ emittit, ex quo bellū iuſtū eſſe intelligit.

DE SACERDOTIO patris patrati. Titulus. X.

Hæc & plura ſcribit Liuius lib. 1. Ser. circa principium. 9. Aenei. ſcribit patrem patratū fuiſſe principem fœcialium. lege Gelliū ca. 4. lib. 16. Plutar. pble. 62.

PAtris Patrati ſacerdotiū & ſi apud Liuiū a Fœciali haud differre uidetur, aliquādo etiā lōge abfuiſse apparet, ut tamen & nomen iſtius, illiuſcꝫ, atcꝫ officiū nō nihil intereſſe uideatur, uticꝫ & de utrocꝫ ſeorſum dicere uiſum eſt, utcūcꝫ eſſet, his deſcriptis nil certe officio īmutauerim, ſed partes plures dūtaxat adſcrip-

ſerim. Patris patrati uſus eodẽ tp̃e, quo Fœcialis apud Romanos ꝑdit. Nã & inferiendis a Fœciali fœderibus, Patris Patrati opera, auctoritaſq; exigebatur. Ad patrandum enim ideſt ſanciendũ iuramentum ubi de fœderibus conuenerant, admitti conſueuere. Creauit autem Marcus Valerius primus Fœcialis, Sp. Fuſium primum Patrem Patratũ eo bello, quod Tullus Hoſtilius cum Priſcis Latinis geſſit, uerbena caput, capilloſq; cingens. Alias præterea partes ablata. ſ. ab hoſtibus repetendi Patri Patrato dedit Ancus Martius, eum morem ab antiquiſſima Equiculorum gente repetens. Eius rei formula antiquiſſima eſt huiuſcemodi. Legatus, idẽq; Pater patratus ubi ad fines eorum uenit, unde res repetũt capite uelato, filo aũt lanæ uelamẽ eſt, Audi Iuppiter inqt, audite fines cuiuſcũq; ſint gẽtis. Numina audiãt fas. Ego ſum publicus nũcius po. Ro. pie, iuſteq; legatus uenio, uerbis meis fides ſit. Peragit dei de poſtulata, inde Iouẽ teſtẽ facit. Si ego ĩiuſte, ĩpieq; illos hoĩes, ullas res dari po. Ro. mihiq; expoſco, tũ patrię cõpotẽ nunq̃ ſinas eſſe, hęc cũ fines. hęc quicũq; ei primus uir obuius fuerit, hęc portã ingrediẽs, hęc forum egreſſus. Si nõ dabũtur quę expoſcit diebus tribus & trigĩta (tot eñ ſolẽnes ſunt) peractis, bellũ ita indicit. Audi Iuppiter, & tu Iuno, ac Quirine, Dijq; omẽs cœleſtes, uoſq; terreſtres, uoſq; inferni audite. Ego uos teſtor, populũ illũ quicũq; eſt, nomĩat, iniuſtũ eſſe neq; ius pſoluere. Sed de iſtis rebus in patria maiores natu cõſulemus, q̃ pacto ius noſtrũ adipiſcamur, cũ his nuncijs ad conſulendũ Romã uenit cõfeſtim rex, dictator, cõſul, ſiue quis ali⁹ ſenatũ habuerit ex his ferme patres cõſulit ꝟbis.

Quarũ rerum, litiũ, causarum cõduxit pater Patratus po. Ro. Quiritum patri patrato priscorꝫ Latinorꝫ hominibus, uel priscis Latinis, quas res nec dederunt, nec fecerũt, nec soluerunt, quas res fieri, dari solui oportuit. Dic inquit & quem primum sententiã rogat, quid censes? Tum ille puro, pioqꝫ duello quærẽdas censeo. Itaqꝫ consentio, consistoqꝫ. Inde alij ordine rogabantur. Quãdo pars maior eorum qui aderant in eandem sententiam ibant, erat consensu fieri solitum, ut Fœcialis in iactu hastæ (ut dictum est) bellum indicerent.

DE SACRORVM REGE. TITV. XI.

Ex Liuio in principio secũdi. plura Diony. in principio. 5.

REX sacrorꝫ qui & sacrificulus dicit̃, Creari cœptus est Iunio Bruto, &. M. Valerio primis cõsulibus. Eius creandi occasionẽ dedit, quod cum nuper exactis regibus, plæraqꝫ sacra, a solis regibus obiri consueta, regum exactione uacare uiderent̃, idqꝫ moleste admodũ populus ferret, utpote ꝙ cultui Diuino, regũ exactione uideretur derogatũ. Sacerdotem creari placuit, quẽ quominus eidem auctoritatis inesset regio nomine decorauit, sacrorꝫ regem appellantes, subiecerũt tamen Pontifici Maximo ne si nullius dictioni fuisset suppositus, iam exacti reges, reducti sacrorũ rege esse uiderent̃, uel crederentur. Quæ uero huic sacerdotio partes iniũctæ essent, nunc tẽporis minime reperiũtur.

DE SIMVLAcri traiectiõe matris Deorꝫ. Tit. XII.

Sumpta ex Liuio lib. 9. 3. Decadis. Sillius in principio. 17. Plura. Ouidi. 4. fast. multa ad hoc faciẽtia scripsi in annotatiõibus So

lini.ca.7.De causa sacerdotii Spado. Lege Nasoné. 4.fastoꝝ ibi. Phryx puer. Augu.c.25.7.Ciuitatis dei,plura notaui in cōmen. Claudiani secundo in Eutrop.ibi.Labentem patriam.

GAllos quidē Berecynthiæ, siue illam Deoꝝ matrem dicere mauis dedicauit antiquitas, eamq; religionē ut plærasq; alias e Phrygia Romam reduxit.& eo quidem tempore,quo huiuscemodi carmē ex libris Sybillinis relatū est. Mater abest,matrem iubeo Roma ne requiras. Cū ueniet casta est accipienda manu. Hoc respōsum cum diu torqueret patres, quæ nā mater abesset,aut unde petenda, nō satis repire poterāt physici, Appollinis oraculū consultum misere, missi huiuscemodi responsa attulerūt.Diuum, Apollo inquit arcessite matrē. quam in Idæo quidē iugo reperietis. Missi ergo in Asiam legati,datū negocium, ut perquisitū, ac tandem cōpertum Deę simulacrū Romam reducerēt. Sed cū Attalus rex Asię cōperti a legatis simulacri,traiectionem negaret Romanis frustra iam abire parantibus uocē eisdem, & creditum esse Deæ auditā ferunt. Ipsa inquit peti uolui.Romamq; quæ Deoꝝ omnium dignū domiciliū est, deduci. Quo miraculo exterritus Attalus Romanis illico simulacri trāslationem cōcessit.Mari ergo trāsiecta Romam (ut traditū est) cū Tyberim nauis simulacro onusta uectaret, omni genere hominum ex urbe prodeūte cum carminibus, sacrisq;, in sicco Littore adhæsisse ferūt, & cū omis multitudo funibus iniectis summo conatu adniteret,nulla tamen ui auellere hærentē ualuit.Erat aūt in turba Romanoꝝ Claudia Quinta Vestalis,uirgo præstātissimæ formę, cuius exq̄sito habitu,multisq; pleno illecebris, uiolatæ

eius uirginitatis,publica suspicio circũferebatᷣ. Procubuit ergo puella ad pedes simulacri orans,obtestansq; Deam sic inquit.Læsæ uirginitatis me ream criminãtᷣ, tuũ Dea testimoniũ uti rem indices quæso, ut si tuo dãnata testimonio rea fuerim, admissam mortẽ luam.sin hac labe purã argueris,tum tu castissima, castas manus prosequere obsecro. Vbi hęc dixit reste q̃ alligata erat nauis,manu arrepta puellę admodũ parũ conãtis, facile tractũ ꝓsecuta est.Hoc pacto in urbe Scipio Nasica solus dignus,cuius manibus tangeretᷣ,reciperet urq; simulachrũ,iudicatus est.Datum ergo Scipiõi negociũ, ut templũ Deæ magnifice strueret,& eius cultui sacerdotes dedicaret, quos more Deæ uetusto spadones esse oportebat nõ alio pacto ad id sacerdotiũ legẽdos.Cuius quidẽ instituti hoc in causa fuisse cõmemorant. Dilexisse Cibelẽ puerũ quendam Phrygiũ, dilectoq; hãc cõditionẽ adiecisse,ne castitate polluta adniteretᷣ. Puerũ tñ Nymphã Sangaridẽ deperisse,& cũ apud eã sub arbore ei Nymphæ dicata,una quiescerẽt nocte dormientes, Deã arborẽ cũ ipsa Nympha trucidauisse, adolescentẽ metu fere exaĩmatũ in uicinũ montẽ cui nomẽ Dindĩa est, cõfugisse, doloreq; amentẽ, pudoreq; admissi facioris mẽbrũ q̃ deliquerat abscidisse.Hac ratiõe facti Dea mẽor p eiusmõi hoĩes ꝑpetuo sibi ministrari uoluit. Gallorꝝ uero nomẽ a flumĩe Phrygiæ uetusto, qđ tẽplo huius Deæ uicinũ est,tractũ ferũt,cuius(ut ferũt)fluuialis undę ea uis est,ut potãtes ĩsanire cõpellantᷣ.

DE DVVMVIRIS SACRORVM. TITVLVS. XIII.

Duũuiri sacrorum a Targnio superbo creati sunt, ut lib. 4. docet Dio. Gel. aũt. c. 19. primi ait ad libros tres Sibyllinos quasi ad oraculũ quindecimuiri adeũt cũ dii immortales publice cõsulẽdi sunt. De dedicatiõe ædis Casto. a Posthumio lege quæ scribunt Anto. & Marsus in fine. 1. fastorum.

DVumuiri sacrorum, quantum monumẽta ueterum legẽs consequi ualui, sacris libris legendis, carminibusq; Sibyllę, fatisq; Ro. populi interpraetandis pręerant. ut Appollinis sacri, aliarũq; cerimoniarũ antistites erãt, & quotiẽs prodigia, magnos aliquos rerũ euẽtus auspicãtia emersissent, Lectisternijs ad Puluinaria Deorum factis, ut illorum minas auerterent, supplicijs, sacrisq; placabãt. Eorum etiam ritu ꝓspere gestis rebus decernebant̃. Huius sacerdotij nullam ante mentionẽ repperi q̃ tẽpore, quo ædes Castori per filiũ Posthumi secũdi Dictatoris qui tũc duumuir dedicata est. Latiõ eñ bello pater ipse Dictator uouerat. Cæterũ cũ mlto tẽpore duo ad hoc ipsum sacerdotiũ uiri creati essent, ac plębs de suo quoq; corpore creare Consules pergeret, neq; ad id ipsum satis uiriũ esset, obtinuit tandẽ ut qui duumuiri in eam diem creati fuissẽt decẽuiri crearent̃, quinq; ex patribus, totidem ex plæbe electis, quare ex duumuiris, decem uiri appellari cœpti sunt.

DE SEPTEMVIRIS EPVLONVM. TI. XIIII.

Cicero. 3. de oratore dicit tres uiros Epulones a ueteribus pontificibus ĩstitutos ꝓpter sacrificiorum multitudinẽ De horum epulis scribit Val. in principio. 2. & Augu. 3. de Ciui. uide sint ne uera quæ Sipontinus de his asseruit.

SEptẽuiratũ Epulonũ q̃q̃ ut cõiectari põt gen⁹ esse sacerdotij p̃sumit̃, ꝓpterea q̃ cũ de uacatiõe vestalis

ſacerdotij agiť filiæ Auguris. x. uiri ſacroꝝ flamines, ſeptẽuiri Epulonum ab hoc ſacerdotio excuſationem mererenť, inter ſacerdotia hoc ipſum ſubiungiť. vtcũq; id fuerit quoniã nihil de hac re mediocris etiã fidei, auctoritatiſq; repperi, quod huic ordini officium cõ miſſum eſset, auſus aſserere non fui. Plinius tamẽ cum eſset orationẽ habiturus cum quaſi propter futuros aſtantes timeret, dixit. Stabat medio conſularis modo ſeptẽuir Epulonũ. Sunt adhuc Romæ in pyramide quadrata in ciſa hæc uerba. Opus abſolutum diebus. Cxxx. e teſtamento. C. Cornelij. tri. ple. ſeptemuiri Epulonum.

DE MAGISTRATIBVS AD RELIGIONEM non ſpectantibus. Titulus. XV.

Ex A. Gellio ca. 14. 13. lib. noctium Atticarum.

SEd quoniã nunc de reliquis magiſtratibus, quæ ad religionẽ non pertinent, tractare intendimus. Alij quidem omniũ magiſtratuũ maiores, alij uero minores ſunt. qui maiores, qui ue minores eſsent, paucis animaduertendũ eſt. Nã. A. Gellius plæraq; hac in re ex M. Meſsalæ Auguris libris, dicta reliquit, cuius uerba hęc ſunt. Patritiorum auſpicia in duas poteſtates diuiſa ſunt. maxima ſunt Conſulũ, Prętorum, Cenſoꝝ, neq; tamẽ eorum omniũ inter ſe eadẽ, aut eiuſdẽ poteſtatis ſunt, ideoq; collegæ nõ ſunt Cenſores conſulum, aut Prætoꝝ. Prætores conſulũ ſunt, ideo neq; Prætores, aut Conſules, Cenſoribus, neq; Cõſulibus Cenſores, aut Prætoribus turbãt, aut retinent auſpicia. At Cẽſores inter ſe, rurſus Pręto res, Cõſuleſq; inter ſe & uiciãt, & obtinent, Prætor & ſi collega Cõſulis eſt, neq; Prętorem, neq;

torem, neq; Cōsulem iure rogare potest, ut quidē nos a superioribus accepimus. ut ante hæc tēpora, seruatū est. Et ut in cōmentario. xiij. C. Tuditani patet, quia imperiū minus Prætor, maius habet Consul, & a minore imperio maius, aut a maiore collega iure rogare non potest. Nos his tēporibus prætores prętore creante, ueterum auctoritatem sumus secuti, neq; his Comitijs in auspicio fuimus Censores æq; nō eodem rogātur auspicio atq; Consules, & Prætores, Reliquorū uero magistratuum minora sunt auspicia. Ideo illi minores, hi maiores, magistratus appellantur. Minoribus creādis magistratibus, Tributis, Comitijs magistratus, sed iust⁹ curiata datur lege, maiores cēturiatis Comitijs fiūt. Ex his omnibus Messallæ uerbis (inquit) manifestū fit qui sint minores magistratus, & q̄obrem minores appellentur. Sed & collegam, esse Prætorē consuli docet q eodem auspicio creantur. Maiora autem auspicia dicuntur habere, quia eorū auspicia magis rata sunt q̄ aliorum. Consul ab omībus magistratibus Comitiatū, & contionem auocare potest. Prætor & Comiciatum, & contionem usq;quaq; auocare potest, nisi a Cōsule. Minores magistratus nusq̄ neq; comiciatum, neq; cōtionem auocare possunt. Ea de re, qui eorum primus uocat ad comiciatum, is recte agit. Quoniam bifariam cum populo agi non potest. Nec auocare alius, alij posset si contionem habere uelit uti ne cum populo agant, q̄uis multi magistratus simul contionē habere possint. Ex his uerbis Messalæ manifestum est, aliud esse cum populo agere, aliud contionē habere. Nam cū populo agere, est rogare quid populū, ad quod suffragijs suis

Gellius c. 15. 13. lib.

iubeat aut uetet. Contionem autem habere, est uerba facere ad populum sine ulla rogatione.

DE SENATORVM ORIGINE. TIT. XVI.

Ex Diony. lib. 2. Liuio lib. 1. De Senatoribus extat Titulus. 9. primi digestorum. plura Plutar. in uita Romuli.

SEnatorum originem a Romulo institutam esse, nemo ambigit. quippe qui urbis parẽs, & conditor, cũ iã nouã ciuitatem uiribus & robore iuuenum affatim a se munitam cerneret, haud minoris momenti fore ratus, si eandem consilij ope fulsisset, ex primoribus patrum, q tunc aderant, ciuibus, centum numero elegit, quos ob honorem patres, ob ætatem Senatores appellauit, ut apud Lacedæmonios senes appellari eos, qui summũ quendam magistratum gerunt, Cice. ait. Qui uero ex his primoribus centum Patribus, geniti sunt, patricij nuncupati sunt. Hunc ordinem mox Tullus Hostili⁹ expleuit, Alba a se diruta, Albanisq; in urbẽ inductis. tũ Tullios. Seruilios. Quintios. Gegamos. Clodiosq; Senatores accepit. Exactis aũt regibus, Brutus Consul exhaustũ bonis uiris Senatũ intuẽs, primores equestris ordinis ascribi in Senatores opã dedit, illosq; cõscriptos patres appellauit, ex quo tpe, patrũ cõscriptorum, appellatio locum habere instituit. Penes hos quidẽ Senatores adeo semp totius. R. P. summa innixa est, ut ne reges q dẽ, Cõsules, aut Dictatores, aut alius quispiã magistratus, in cõsulto senatu quippiã moliret, adeo ut cũ Tarquinus superbus pleraq; preter senatus auctoritatẽ decerneret, tũ demũ amisso regio noĩe, Tyrãnus appella

retur. Senatores uero triplicis ordinis fuisse repperi, alij enim Patricij, alij Pedarij, nõnulli uero Cõscripti appellabantur. Patricij sunt hi maxime, qui centum illis patribus a Romulo lectis, geniti sunt. Conscripti uero Senatores hi, qui regũ Consulum, Censorum, ue decreto in senatũ lecti sunt. Pedarios autẽ Senatores uarijs rationibus appellatos inuenio, alij eñ q̄ hi non haberent sentẽtię dictionẽ in senatu, sed in alioꝝ sentẽtias pedibus irent dictos Pedarios putãt. Alij q̄ essẽt plærique qui magistratus Curules adepti, sella Curuli in Senatum ueherent. qui uero pedibus iter facerẽt, Pedarij noĩabant. M. aũt Varro equites quosdã esse ait, q̄bus amplioribus magistratibus functis, nondũ tamẽ a censoribus, in senatores lectis, nõ esse ius dicẽdæ in senatu sentẽtiæ, cũ tamẽ in senatũ uenire liceret, sed quas sententias prĩcipes dixerãt, in eas descendebãt. De ordine uero, ac ratiõe cõsulendi senatus, quę hucusque repperi, ea potissimũ adducã. Aliquãdo .n. primo rogari mos fuit, q̄ princeps in senatu a Cẽsoribus positus fuerat, nõ nunq̄ uero ut hi prius rogarentur, q̄ Cõsules designati essẽt institutũ est. Cicero aũt in eo libro quẽ inscripsit Catonẽ maiorẽ de senectute. Tantũ aliquãdo senectuti honoris tributũ scribit, q̄ ut q̄sque natu grãdior esset, ita prior in senatu sententiã rogaret. usu tandẽ introductũ esse dicit, ut quẽ consul ipse rogasset, is prior ex sentẽtia uerba faceret. Aliũ tñ q̄ consularẽ uirꝝ rogari fas fuisse negãt. Ex q̄ sane cõsuetudĩe. C. Iulius Cęsar in eo cõsulatu quẽ gessit cũ. M. Bibulo tris dũtaxat uiros extra ordinẽ rogasse dr̃. M. Crassũ. Cn. Pompeiũ, &. M. Catonẽ. post. M. Crassũ. Cn. Pompeiũ ubi filiã sibi in

Au. Gel. c. 18. lib. 3. Plutar. pble. 58.

Oĩa ca. 10. 4. Gellius. Valerius Max. tit. 5. secundi

matrimonio collocauit rogare primum cœpit. Cum uero. M. Catonem rogaret, atq; idem cũ consulebatur de. R. P. nimis forte diceret, longioreq; ꝓinde oratiõe uteretur, qua omne fere tẽpus quod est habendũ Senatui tereret, Cæsar Viatorem uocauit. M. q; Catonem quoniã finem non faceret, prehendi loquentẽ, & in carcerem trahi iussit. Catonem cũ imperio pareret, Senat⁹ consurrexit, & ad carcerem prosequebatur. Cuius rei quasi inuidia motus Cęsar destitit, atq; emitti iussit. De more autem habendi senatus. M. Varro rogatu Pompeij, librum edidit, cum ille primum Consul cum. M. Crasso fuisset designatus, creditur quia foris, militiæq; ad eam ætatẽ occupatus uellet ciuilis consuetudinis, cuius expers erat, fieri peritior. Sed eum librũ in ipsa Varronis ætate perijsse idem ipse in epistola ad Opianicũ scripsit, qua in epistola multa scribere Varronẽ id gen⁹

ca. 7. lib. 14. A. Gellius in cõmentarijs noctium Atticarũ refert, primum ibi scriptum fuisse per quas personas haberi Senatũ liceret. Nominat Dictatorẽ, Consulem, Prætorẽ. tr. pl. Interregẽ, præfectũ urbi, neq; ullis alijs ius fuisse Senatum frequentem fieri iubere asserit. Addit deinde extra ordinario iure Tribunos militares, qui pro Consulibus essent. Item decẽuiros quibus imperiũ cõsulare tum esset. Item triũuiros R. P. constituendæ causa cre-

Gel. ca. 8. 14. atos ius consulendi senatũ habuisse. De præfecto urbi Latinarum utrũ Senatum habere liceret, non satis conuenire ait, qui licere negauit quod ne ille quidẽ Senator sit perinde ius dicendæ in senatu sententiæ nõ habeat, in rationem adducunt, eaq; ętate, quæ nondũ senatoria sit creari. M. autem Varro, & Ateius Capito ius esse

præfecto urbi Senatus habendi aiunt, quandoquidem & . tr. pl. quanq; non essent Senatores ante Accinium plæbiscitũ ius senatus habendi esset. Scripserat etiã de intercessionibus, illis uidelicet ius intercedendi fuisse, qui uel ea potestate, uel maiori iuissent ijs qui Senatus consultum, aut plæbiscitũ, uel aliud decretum rogarẽt. De loco habendi senatus, aut senatus cõsulti rogandi, nisi in locis per augures constitutis, quę tẽpla appellabãt, haberi, rogari ue posse negabant, unde & in curia Hostilia, in Põpeia, & post in Iulia cum ꝓfana essent, tẽpla per Augures sunt constituta, ut in ijs senatus consulta more maiorum iusta fieri possent. De tempore uero habendi senatus ita disserit. Ante exortum inquit solẽ, aut post eius occasum, Senatus cõsultum irritum esse. opus etiam Censorꝝ fuisse, per quos, & quo tempore factũ esset senatus cõsultum. De ætate autem senatoria, etiam adolescẽtibus senatorꝝ senatum ingredi licuisse, ueterum monumẽta legentibus apparet. Quominus uero tandem in senatum illi ætati uenire liceret. Papirij prætextati factum in causa fuit. ut Valerius Maximus scriptũ reliquit. Tunc igitur constitutũ ne cui pauciori bus. xx. & quinq; annis nato senatum ingredi liceret, ut est apud Plutarchũ in uita Magni Pompeij. Itẽ apud ius ciuile Romanorꝝ, quo nos etiã hoc tẽpore utimur, facile cõspirari licet. Qui uero senatus habiturus esset auspicari primo, atq; immolare hostiam debere. Idem Varro censebat. Docuit & de diuinis rebus prius q̃ de humanis ad senatũ esse referendum. Item senatus consultum duobus modis fieri, aut per discessionem, si cõsentiretur, aut si res dubia esset, per singulorꝝ sententiã.

a.l. Actinium

Gel. c. 7. 14.

Gel. ca. 23. 1. Macrobi⁹. 1. Satur.

Gel. ca. 7. 14.

Oia ex tit. 9. 1. digestoꝝ.

ff. de senatoribus. lege Emácipatú.

De pignore quoq; capiēdo de multa irrogāda Senatori, qui pro tp̄e in senatū uenire debuit non interfuerit. Quantū uero ad senatoꝝ familiā ꝑtinet, Senatoriarum personaꝝ appellatiōe, & uxores cōtineri decretum est Adoptiuos aūt filios, & si anteq̄ patres in senatū essent ducti, sese in adoptionē dedissēt, Senatores esse placuit. Siquis aūt ex patritioꝝ ordine, plæbeio homini se in adoptionē dediderit, patriciū tamē manere cautū est, quā legem ea tēpestate nullā fuisse arbitror. cū. P. Clodius uir patricius, quo tp̄e tribunicia potestate fungeret̄ qua aduersum. Ci. factione uteret̄ plæbeio homini se adoptandū præbuit. Cōtra Senatoꝝ filiæ nisi quæ Senatorijs hominibus nuptui traditæ essent, clarissimaꝝ fœminarū nomine nō continerētur. Senatoris uero filiū a patre emancipatū, & si filij nomen iure ciuili amittit, Senatoriā tamen retinere dignitatē creditur. Posthumi autem quāuis post patris mortem nascuntur, Senatorij tamen homines appellabantur, eum uero qui postq̄ pater senatu motus est concipitur, & nascitur, non esse Senatoris filium Proculus, & Pegasus opinabantur, siquis uero ante conceptus fuerit, q̄ eius pater, Senatu amoueretur, non nocebat filio casus patris, quo minus Senatoris filius censeretur, sed si pater anteq̄ cōciperet filiū, senatoriam dignitatem amiserit, ac deinde decesserit, filij aūt in aui potestate Senatoris reciderēt. & si non quasi Senatore patre nati uideantur, Senatorij tamen esse censebantur. Mulieres autem senatoribus primo, deinde inferioris sortis hoībus matrimonio collocatę, clarissimaꝝ ordinis nō sunt. Itaq; īpetrare plæreq; a prīcipibus solēt, ut nuptę iterū inferioribus uiris

in senatoria nihilomin' maneāt dignitate, ut dicit̃ diuũ Augustũ Iuliæ Maniæ consobrinæ suæ indulsisse. Senatores uero, senatorio ordine amotos, q̃uis capite non minuantur, & ciuitatem retineant, iudicare tamē, ac testimonium dicere prohibet, lex Iulia Repetundarum.

DE TRIBVNIS CELERVM equitũ. Tit. XVII.

Diony. libro. 2. Liuius lib. 1. Plutar. in uita Romuli. Quidā existimant Luceres a Lucumone deo denominatas. Festus autem Pompe. a Luceo Ardeæ rege q auxilio fuit Romulo aduersus Tatium bellanti.

TRibunos celerũ equitũ primus Romulus creasse fertur, cũ tres equitũ Cēturias quarꝝ opera in omni R. P. discrimine uteretur, ascripsit eas cēturias Ramnensiũ, Tatiensiũ, Lucerũ appellauit. Ramnensiũ a Romulo, Tatiensiũ a Tatio, Lucerum uero denominatio (ut Liuio placet) incerta est, quos aũt tercios his p̃fecit uiros, quos ex trib' elegit tribubus, Tribunos noīauit, fuisse aũt numero trecentos ait equites, eo qđ singulis, curijs, quę triginta erāt, decē asciuerit. Quod uero celeriter accurrere eos uolũt, si quādo R. P. illorꝝ opera indigeret, appellari celeres uoluit. Sũt etiā qui a Celere q̊dam qui primus ijs ordinibus a Romulo prefectus fuerit, Remi interfectore hoc nomē inditũ esse opinent̃, ut Ouidius in libro fastorum significare intelligitur. In fine quarti

DE QVESTORIBVS. TIT. XVIII.

Quare autem creati fuerint docet Pom. ti. 2. 1. digestorum, ponit aũt quæstorꝝ genera. 2. primum eorꝝ qui pecuniæ. 2. eorum qui capitalibus rebus præesset. eorꝝ officium narrat Vlpianus tit. 13. 1. digestorum. lege Var. 1. de lingua latina.

QVæstoribus creandis origo uetustissima est, & ante omnes pene magistratus instituti sunt. Gratianus aũt in eo libro, quem de tẽporibus scripsit ipsum etiam Romulũ, & Numam duos habuisse questores, quos non sua uoce, sed populi suffragio creatos, scriptũ reliquit. Cæterũ ut Romulum Questores habuisse nõ usqꝫ quaqꝫ notum est, ita Tullium Hostilium regem Quæstores habuisse constare inquit. Quod uero publicæ quærende pecuniæ prepositi essent appellatos aiunt. Quæstorũ uero ærarij, & urbanæ pecuniæ curã agere, prouincias partim exigendis uectigalibus sortiri pleriqꝫ, ut Gratianus dixit epistolis in senatu legẽdis occupari. Iiqꝫ nuncupati candidati principes. Nõnunquã autem maleficia cõquirere Quæstoribus negocio traditum est, ex quorꝫ exercẽdis questionibus, Questores dictos fuisse. M. Varro opinari uidetur Questores ut fere omnes reliquos magistratus, tam plæbeios, q̃ꝫ patricios promiscue creari obtinuit, quæ potestas quoniam minoribus ascribitur, neqꝫ prehensionẽ, neqꝫ uocationem habet, & quẽadmodum priuati in ius ad pretorem uocari solent eadem gerendorꝫ honorum, dicẽdæqꝫ in senatu santentiæ initium fuisse perhibetur, etiã quia de capite ciuis Ro. iniussu populi, non erat pmissũ Cõsulibus dicere, propterea equestores constituebant a populo, qui in capitalibus præessent rebus, ij appellabantur quæstores parricidij. Quorum & meminit lex duodecim tabularum.

Gelli[9], ca. 13. lib. 13.

Pom. titu. 2. . 1. digestorũ l. necessariũ.

DE INTERREGIA POTESTATE. TI. XIX.

Ex Diony. lib. 2. & Liuio. lib. 1. Plutar. in uita Numæ.

Romulo

ROmulo ergo humanis iã rebus ſubducto, fluctu-
antibus patrũ animis quo pacto rem.p. ꝓcuraret,
quem inde in mortui regis locum ſuffecturi, aut quo
tandem pacto eſſent, ne noua multitudo ſine rege, ac
duce paſſim uagaretur, ac uicinorum tandem irritatis
animis, urbem rectore uacuam uis aliqua externa ad-
o iretur, difficultati rerum cõſulere rati, centum patres
decem decurijs factis, ſingulos ex ſingulis legunt, qui
ſummæ rerum præeſſent. Ex ijs unum qui inſignibus
imperij, & faſcibus eſſet, decernunt, quinqꝫ dierꝫ ſpa-
tio finiebatur imperiũ, eoqꝫ pacto uiciſsim inter ſe ſor-
tiebant̃ dum orbe exacto annus circumageretur. Sed
huius imperij cũ iam perteſum uideretur, ac plæbs pro
uno rege, centum ſortitũ eſse quereretur, audirentqꝫ ea
moueri patres, qui uel imperiũ poſcituri eſse uidebant̃,
per ſpeciem beneficij ultro offerentes rati, ſummã po-
teſtatem populo permittunt, ſtatuunt ue ne plus iuris,
ac poteſtatis futuro regi permitterent, q̃ apud ſe retine-
rent, ſimul decernunt quem populus ipſe regem iuſsiſ-
ſet ita demũ ratus haberet̃, ſi patres auctores extitiſsẽt.
Tum interrex contione aduocata. Quod bonũ fauſtũ,
felixqꝫ ſit (inquit) Quirites regem create ſi dignum qui
ſecundus a Romulo ſit creaueritis, patres auctores fiẽt,
atqꝫ ea conditione reges creabant, apud quem ſumma
rerum erat. Dum regia poteſtas, uacans erat, Interrex
appellabatur. Apud minores uero Romanorꝫ cum R.
P. cauſa abeſsent Conſules, neqꝫ habendis comitijs in-
tereſse poſsent, ſine uicio Conſules creati eſsent, ſi Di-
ctatorem Comitiorum cauſa dici non placuiſset, res ad
Interregem deducebatur. ac per Interregem cõſu-

laria comitia habebantur.

DE DVVMVIRIS CAPITALIBus. TIt. XX.

Liuius lib. I. Diony. aūt li. 3. dicit cognitionē sororicidæ permissam populo. Pom. tit. 2. primi digesto. Cōstituti sunt inqt & triumuiri capitales q carceris custodiā haberēt, ut cū aiaduerti opporteret, interuētu eorꝝ fieret Var. etiā mēinit. I. de ligua latina.

SI duūuiratus capitalis repetere originē uolueris, usqꝫ à Tulli Hostilij regis tpibus erit repetenda. Is eñ bellū cū Albanis gesturus, copias iam e cāpis in aciem eduxerat. Tum Metius Suffetius Albanorꝝ dux, regē Romanorꝝ ad colloquiū uocauit, qui ubi in conspectū uenerunt, diu de cōditionibus pacis inter eos agitatum est, hanc tandē conditionē inierunt. Erāt in exercitu Albano trigemini fratres, q Curiatij appellabant, ut hi cū trigeminis Oratijs Romanis ferro dimicarēt utrius exercitus uictores essent, is populus cum bona pace, alteri imperaret. Armati ergo hinc Oratij, illinc Curiatij, in cāpum prodeunt, diu uario Marte pugnāt, ad extremū tres Curiatij, atqꝫ ij quidem oēs faucij, duos ex Oratijs obtruncāt, tertio integro relicto. Iuuenis ergo integer corporis, animiqꝫ uiribus ne si stādo tutari ictus nō posset, ambire campum instituit, ex Curiatijs qui ualidior erat, metu exanimatū fugere ratus, persequi illū, ægre licet, pergit. Oratius ubi alterum longe ab alijs esse cernit. Curiatiū aggredit, paruūqꝫ ualidū facile obtruncat. Accurrentē fratri ferre auxiliū, primo illo etiā infirmiorem, & uix sustinentem arma, facilius occidit. Tertium graui uulnere, metuqꝫ grauiore, minore negocio cōfodit. Iuueni ergo Oratio oīm cōsensu gloriosissim⁹ tri-

umphus decernit. Triũphanti ergo cũ oẽ genus hoĩm, tũ Oratia soror uenit obuiã. hæc Oratia alteri ex Curiatijs forte despõsata fuerat, quæ ubi conspexit, occisi nup a fratre uiri pẽdẽtes ab hasta exuuias, lamẽtis & foemineo eiulatu cõplebat oĩa, cuius rei indignatiõe sororẽ interfecit ratus publicã lætitiã turbasse. Triũpho ergo acto Oratius ad regẽ trahit, in carcerẽ seruãdus traditur. ergo oĩm sentẽtia Oratiũ dãnat capite, sed recens tam insignis facti memoria, p multũ fauoris a rege ipo, sibi uẽdicat. Dilationẽ ergo iuditij rex queritãs, tum primum duos uiros creat, quæstionẽ iudicij ab se ad illos reicit. quid plura, duũuiri plectendũ capite Oratiũ pnunciant. sed Oratius ab illa sentẽtia populũ appellat. res ad populi iudiciũ reijcit. Tũ uero senis orbicq; trium liberorũ parẽtis lachrymis & p cõtione oratiõibus acta insignis actæ rei recẽter memoria, reũ iuuenẽ populus absoluit. Tũ ergo duũuiris capitalibus initiũ esse coepit unius tamẽ argumento triumuiri collegæ facti sunt, qp uero capitalibus quæstionibus præessent, & carceris rerum capitalium agerent custodiã, capitales appellati sunt, cuius etiã magistratus in damnatione. C. Manilij Capitolini opa usum po. Ro. Liuius meminit. Eorundem interitu triũuirorũ in eos qui cũ. L. Catilina coniurauerant animaduersum est, ut meminit Salustius. Libro .6

DE PRAEFECTO VRBIS TIT. XXI.

Quæ scribunt hoc titulo, habentur fere omnia ab Vlpiano tit. 12. primi d gestorũ. Gellius ca. ultimo. lib. 14.

DE prefecto urbis nusq̃ antea quicq̃ reperit. quã de Sp. Lucretij patris Lucretiæ prefectura. nõ tamẽ

alios reges præter Tarquinũ superbum præfectos urbi creare potuisse negauerim. Quo se se res uertant, cum regibus proficisci opus foret, penes præfectum urbis summa rerum relinquebatur. Vbi autẽ imperiũ propagatum est, totius Italiæ iurisditio ad præfectũ urbis delata est. Omnia eñ crimina, quæ per totam Italiam admittebantur, ut epistola diui Seueri ad Fabium Cylionem cautum est prefectus urbis sibi uendicat. In initio uero eius epistolæ ita scriptũ est. Cum urbẽ nostrã fidei tuæ cõmiserimus, quicquid intra urbẽ admittitur, ad præfectũ urbis uidetur pertinere. Sed & si quid intra centesimum lapidẽ admissum sit præfecti urbis ad cognitionẽ pertinet, si ultra centesimũ lapidem admissum fuerit, urbis prefecti notio nõ erit. Audiet seruos q ad statuam confugerint, aut qui de dominis cõquerant, q de suo peculio empti non manu mittantur. Audiet dominos egentes, & qui se ægros esse dicant, desiderẽtq sibi a liberis suffragiũ impendi. Relegandi etiam, deportandiq in insulã, potestatem præfectus huiusmodi obtinet. Si quis autem seruum suum in uxorem suam adulterium cõmisisse asserit, apud prefectum urbis erit audiendus. Neq est alienũ ab eius potestate, ut coram ipso interdicatur, quod ui, aut clam exercetur. Solẽt itẽ ad præfectum urbis tutores, curatoresq remitti, qui male in tutela, curaq uersati fuerant, quiq grauiore animaduersione q ut suspectorꝝ crimen incurrant indigent seu quos probari possit datis nummis tutelam occupasse, seu accepta mercede operam dedisse, quominus idoneus tutor assignaretur alicui uel consulto circa edendum patrimonium eius quantitatẽ minuisse,

ſiue euidenti fraude pupilli bona alienaſse. Id quocꝫ iniunctum eſt huic magiſtratui a diuo Seuero ut mancipia tueatur ne proſtituantur. Curare præterea præfectus debet. ut Nūmularij probe ſe agant circa ſuę ꝓfeſsionis negocia obeunda, tēperetcꝫ ab ijs, quæ leges non admittunt. Si autem patronus ſe a ſuo liberto aut docuerit, aut contumelioſum ſibi libertum queratur, ſiue ſe conuitium ab eo paſsum, liberum ue ſuum, uel uxorem, aut quid ſimile obiectū fuerit, præfectus urbis adiri ſolet, & ꝓ modo querelæ corrigere eum aut cōminari, aut fuſtibus caſtigare, aut ulterius procedere in pœnam ſolet. Quod ſi delatū ſe a liberto, aut contra ſe cum inimicis conſpiraſse doceat, etiā in re tali præfectus in eum pœnā conſtituet. Cura etiam rei macellariæ omnis, ut iuſto precio ueneat, ad officium præfecti pertinet, & ideo forum Boarium, Suarium, Piſcarium, & olitorium ad eundem præfectū pertinet. Ad tuendā quocꝫ populorum quietem diſpoſitos ſtationarios milites habere debet, curarecꝫ ut ſibi quod ubicꝫ agitur per delatores denuncietur. Poteſt etiā urbi interdicere negociationi, ꝓfectionibus, aduocatiōibus, & foro ad tēpus, & in perpetuum. Sed cum multo tempore præfectus urbi creatus fuerit, demum illius ditione delata ad prætorem tranſlata Latinarum feriarum dumtaxat creari cœptus eſt, & cum cæterorum omniū magiſtratuum fora quieſcerent, ſoli præfecto urbi Latinarum ſubirent, ne quis alteram magiſtratuum ſpeciem arbitraretur. Plæracꝫ quæ ad præfecti ditionem pertinere uidebantur de induſtria ommiſsa ſunt.

Sūpta ex fine primi Liuii.ex.4.Diony.Pom.ti.2. primi digesto. de officio Consulis habet tit.10.primi digest.Augu.ca.16.tertii Ciuitatis,primi Cōsules kalen.Ianu.creati sunt. Inde factum est ut Ianuarius primus mensis anni a Ro.haberet.Plutar.,pble.18.

CONsularem potestatē, regiæ potestatis exemplo accersitam fuisse,uetustatis monumenta declarāt. Exactis eñ regibus,duo uiri creati sunt,quibus præter ꝙ annuum imperium datum est,nihil aliud immutatū est.Itaq; lictores & Trabeam cæteraq; regum insignia tenuere.Quod consulere.R.P.deberent Consules appellauere. Iniunctumq; ut omnium quæ e.R.P.fore arbitrarentur, diligenter curam agerent Primi consules post exactos reges, fuere. L. Iunius Brutus, & .L. Tarquinus Collatinus.Brutus cum collega egit,ut penes alterum dumtaxat fasces forent ne si penes utrumq; populus conspexisset,duplicatum terrorem ex uno ad duos reges quęreretur,duodecim erant numero lictores,qui cum fascibus uirgarum securim cuiq; cōsulum pręferebant,quem numerū lictorum collegisse Romulum ferunt.eo ꝙ duodecim uultures in Auētino mōte quū augurijs cum fratre cōtenderet inspexit. Nōnullis autem,atq; idoneis auctoribus hoc ut plæraq; alia.s. Apparitores,Sellā,Curulē,Togam, & Prætextam ab Etruscis populis absciuisse,uerisimilius uidet. Etruscos eñ cum duodecim populis constarēt, rege cōmuniter creato,unū lictorē regi,singulos exhibuisse. Lictores aūt a ligando dictos existimāt ꝙ quē Cōsules ꝓhendi iussissent,pręsto essent ad prehendendū, & uenientes Consulibus obuiam, de equo descēdere iuberēt. Iunio

autem Bruto altero ex Consulibus extincto cum solus P. Vale. in consulatu remansisset, hic em̃ in Tarquini Collatini locũ susceptus erat, ꝙ ille ob inuisum Tarq- norꝝ genus se cõsulatu abdicare cõpulsus esset, ut sunt mutabiles uulgi animi in ipsum non inuidia modo, sed suspicio etiã cũ atroci crimine aborta est. & cum Con- sul aduocata contione se expurgasset, auctor esse insti- tuit ferendę legis, ut aduersus oẽs magistratus esset ꝓ- uocatio. Tum uero consularis auctoritas regiæ pote- stati longe inferior esse cœpit, ac libertatis iacta semina mirũ in modũ coaluisse uisa sunt, Consules nisi a patri- bus creari, quod apud alios auspitia nõ essent religionẽ fore aliquãdo creditũ est. Profligato tandẽ Gallico bel- lo eo. s. quo. T. Manlius Torq̃tus torque hosti Gallo, quẽ singulari certamine occiderat, detracto, Torquati nomẽ sibi, posterisq; suis clarissimũ dedit, assiduis Tri- bunitijs seditionibus uicti, alterũ ex plæbe Consulem creandũ cõcessere Prim⁹ aũt de plæbe cõsul. L. Sequa cius creatus est. Et cũ antea Tribunos militũ, q ꝓ cõsu- libus essẽt, ex suo quoq; ordine creari plębs obtinuisset sæpenumero creationi tribunorꝝ cõsularis intermissio fuit adeo ut duobus aliquando, nõnunq̃ pluribus sæpe etiã paucioribus annis consulare imperiũ uacauerit. De cõstitutione uero cõsularis potestatis id uulgo cõptum est habitis. s. per Consules siue alterꝝ duorꝝ, siue per In- terregẽ, & Dictatorẽ comitijs quæ tribuum, Cẽturia- rũq; conuentu, ac suffragijs constãt, & in campũ Mar- tium accitis, qui Consulatum petituri erant in campum descendunt. atque eo ꝙ tunc candidis uestibus indu- ti sunt, candidati uocantur, in quem igitur populi suf-

Gel. ca. 13. 9.
Val. tit. 2. 3.
Liuius lib. 7.

Gel.c.27.15.

fragia Consularibus habitis Comitijs, suffragijsque rite peractis concurrebant. Is erat consul designatus. Sed quoniam de Comitijs habuimus mentionẽ, non incongruum est hic nõnihil ex ijs, quæ ad nos usque puenerũt ascribere. Comitiorũ enim alia Calata, alia Tributa nuncupatur. Calata uero dicta quod per lictorem curiatĩ calari.i.uocari. Ea uero in Centuriata, & Curiata diuiduntur. Curiata ex curijs quæ triginta numero erãt, & omne genus ciuium cõtinebant, per curiatum lictorem uocabantur. Centuriata uero per Cornicinem ex cẽsu, & ætate accersiebant. Tributa uero ex omnibus regionibus urbis, ac tribubus (ut reor nuncupata) constabant. Centuriata autem fieri intra pomeriũ nefas erat, quia exercitui (ut ferunt) nisi extra urbem imperari ius nõ sit. Propterea Centuriata in campo Martio haberi, quod exercitui imperari præsidij causa solitum sit. Illud preterea necessarium Cõsulatum petentibus, ut per se ipsos Comitijs interessent, per alios petendi facultas nullo pacto decernebat. Quinetiam perscribendis cæteris magistratibus obseruatum uideo. Eam præterea potestatem, de qua agimus, & filijfamilias, & sui iuris constituti consequuntur, seque ipsos apud se sua auctoritate emancipandi facultas est. Tandem etiam institutum ut qui Consules fierent, ipso iure sine emancipatiõe a patriæ potestatis uinculo, liberarentur.

Lege titu. 6. 1. digestorũ.

DE DICTATORE. TIT. XXIII.

Sũpta ex.2. Liuii fere oĩa. plura notatu digna scribit Diony. circa finẽ.5. Id aũt anno.ix. post reges exactos factũ esse scribunt. Eutro.c.xi. primi & Euse. lib. temporũ. legẽ de prouocatione habes a Liuio lib.3. Pompo. tit. 2. primi digestorũ.

Dictatorem

Dictatorem Albanos prius q̃ Romanos habuiſſe (quippe qui Metiũ Suffetium habuerunt) teſtis eſt T. Liuius. Apud Romanos uero primus Dictator factus eſt. T. Largius primũ conſul. quo anno, quibus ue Conſulibus nõ ſatis conſtat. Illud uero liquet Latio Sabinoq; bello impendẽte quadragintaue populis in Romanos cõiuratis, concitãte Mamilio Octauio Tuſculano, Tarquinij Superbi genero, qui eum penes exulabat Dictatorem Romæ creari inſtituiſſe. ea ſum̃a quidem poteſtas apud Romanos fuit, a qua nec prouocandi ius fuiſſe, & animaduerſum in capite cuiuſq; ciuis Romani, totiuſq; R. P. ſummã ditionem penes ipſum habuiſse, ueter℞ ſcripta teſtantur. Lictores & uniuerſa regum inſignia Dictatori attribuere. Quia autẽ ſummũ ei in populũ ius ſummaq; poteſtas fuit, magiſter populi cognominatus eſt, ex quo factum ut qui poteſtatem aliquã de publico haberet, utpote illud a ſupræma dictaturæ poteſtate ortũ duceret magiſtratus uelut a candido cãdidatus uocaretur, Dictator autẽ a nullo alio pacto creari conſueuit, q̃ cum uis aliqua maior de improuiſo aborta, ingentẽ urbi cladem minitari uideretur. Prius non niſi e patribus uelut plæraq; alia Dictatorẽ legi fas fuit, tandẽ ut cætera quoq; id ipſum imminutũ eſt, bello em̃ quod Po. Ro. cũ faliſcis geſſit. Tarquinenſibuſq;, primus de plæbe dictator creatus eſt. G. Martius Rutilius, qui & ipſe Magiſtrũ equitum etiam de plæbe hominẽ. G. Plautium dixit. Hunc magiſtratũ quoniã q̃ ampliſsimus eſſet, non niſi ſex menſes retinere licuit. Quod uero futuros dictare magiſtratus ſolitus ſit, appellatum eſſe Dictatorẽ M. Varro ait.

Liuius lib. 7. omnia.

Dicta. magiſter populi is

a consule debet dici. Var. 2. de lin. lati. De noie dictato. nocáter. Diony. circa finem quinti.

Huius etiam prætextu magistratus L. Sylla, ac deinde Iulius Cæsar rem publicã oppressere tyrannidis, inuisum atq; infame nomen euitare cupientes, de Dictatore ergo quantũ per ueterũ disquisitionẽ licuit, diximus.

DE MAGISTRO EQVITVM. TIT. XXIIII.

Sũpta ex. 2. Liuii, & 5. Diony. circa finẽ. Eutro. & Euse. ubi supra. De hoc magistratu tit. 2. & 11. primi digestoꝝ.

QVales tribuni celerum apud reges, tales ferme apud dictatores magistri equitũ fuere. & ut dictatori ius summũ in populũ fuit, ita in omẽs milites, & accẽsos magistro equitũ fuisse traditũ est. Primus magister eqtũ Sp. Cassius fuit a T. Largio prĩo dictatore creatus. Id demũ officij fuit magistris equitũ apud dictatores, qđ tandem prefecto pretorio apud Cesarem.

DE TRIBVNO PLEBIS. TIT. XXV.

Liuius omnia lib. 2. Diony. uersus finẽ lib. 6. Aug. ca. 18. 2. Oui. 3. fastoꝝ. ibi. Plebs uetus. Sacer autem mons, ideo dictus est (auctore Festo) quoniam Ioui sacer erat.

TRibunis plæbis creandis initium fuit secessio plæbis a patribus in montem Sacrũ facta. Transacto enim bello hinc Volscoꝝ, illinc æquorum, atq; Sabinorum, cũ ex promissis patrũ ferendæ legis, deliberãda a nexibus fœneratoꝝ plæbe, spes quibusdam certis indicijs uersaretur, quæ tum quadam, ac nimia lusione protrahi uideretur a patribus. Marco Valerio Dictatore creato, qui ad populares seditiones conprimendas ingensq; gerendum bellum mitteretur, cumq; pro plæbe ad ferendã legem intercedere cœpisset, & se &

plæbem frustrari uideret, magistratu se abdicauisset, accederetq; ad indignitatē plæbis, quod patres plæbis aīos a seditionibus auertere rati, sub prætextu sacramēti cōsulibus præstiti, nouo bello cogere ad militandū adnitebātur. Plæbs permoleste id ferens in montē Sacrum, qui est trās Anienem tertio ab urbe miliario secessit, quod cū ingentē trepidationē incussisset patribus, quonā eī modo urbem oīm militum robore exhaustā si qua uis belli aliqua ex parte irrepsisset, tutari R. P. facultas dabatur. Meneniū Agrippā summæ ea tēpestate auctoritatis uirum plæbi charū pariter ac patribus legatū ad cōponendā popularem seditionē decernunt, qui graui usus oratione in qua Apologum de cōspiratione mēbrorū cōtra uētrem induxit, quēdmodū si q̄ ea cōspiratio cladis attulerit. usq; eo deliniuit plębis animos, ut illius opera pacē cum patribus īniuerit. In cuius pactione fœderis, cōuenit uti plæbeios in urbe magistratus, obtinerent. Duos ergo Tribunos tum habere plębs cœpit. A. Vir. T. Vetusio Cōsulibus. Alia rursus secessiōe, tres additi Appio Claudio. & C. Quītio consulibus. Mox quinq;. Item alij consulibus. M. Oratio Puluillo, & Q. Minutio hoc pacto. x. Tribunis in plæbem Ro. fuit iurisditio. Tribunorum uero tanta creuit auctoritas, ut quicquid senatus decreuisset, ita demum ratū haberetur, si Tribuni approbauissēt, stabant ergo in uestibulo curię ubi habebatur senatus, templū enim ingredi non licebat) & quæcūq; Senatores decreuissent Tribunis animaduertēda perferebant ut si pro re publica fore uiderentur approbarēt, cætera ad arbitrium reijcerent tanq̄ Senatus consulta appro-

T.litteram Sūpta ex.c.1. z.Vale. Max.

Gel.ca.12.13. noctiū actica rum.

barent. T. litteram in tergo adijciebant, haud alio pacto rata iudicatum iri. Sed de tribunicia potestate si latius patere uobis uoluerimus, Labeonis Antistij iuris peritissimi constat sententia, cuius uerba quēadmodū apud. A. Gellium scripta repperi, ita ipse scripsit. In quadam inqt epistola. Athei Capitonis scriptū legimus Labeonem Antistiū legum atq; morū po. Ro. iurisq; ciuilis doctum apprime fuisse, sed agitabat inquit hoīem libertas quædam nimia, & uæcors usq; eo, ut diuo Augusto iā principe, & R.P. obtinēte ratum tamē pēsumq; nihil haberet, nisi quod iustū sanctumq; esse in Romanis antiquitatibus inuenisset. Ac deinde narrat, quid idem ipse Labeo per uiatorē a Tribuno plæbis uocat⁹, responderit. Iussit em̄ ei, qui missus erat ad Tribunos plæbis redire, eisq; dicere, ius eos non habere, neq; se, neq; alium uocādi, cum moribus maiorꝝ Tribuni Pl. præhensionem haberent, uocationem non haberent. Posse igitur eos uenire, & præhendi se iubere, sed uocandi absentem, ius nō habere. Idq; etiam apud Varronem in libro rerū humanarum scriptū asserit. A. Gellius, qui sane Varro cū Triumuir esset, asserit a Tribuno plębis non uocatū fuisse. Cum trib. pl. esset, neminē uocari iussisse, maxime uero patres Tribunorꝝ intercessionibus extitere. id quidē est uim a cæteris magistratibus prohibere fieret. aut minores in legibus ad populum ferendis quæ plæbiscita appellant̄. In quibus sane rogādis patrum interesse nulli admodū ius fuit, q etiam in prouincijs proconsularibus assignandis, ut idē apud Plutarchū in uita. M. Catonis maxime in tribunatu. P. Clodij licet istud etiā obseruatum est inter tri

bunos, si cæteri omnes unã rem probassẽt, unus uero id prohibuisset, plus cæteris quidem omnibus in ea probatione pollere, & reliquos oẽs facile impedire posset.

DE PROCONSVLARI potestate. Tit. XXVI.

Liuius in principio .3. Diony. in fine .11. aliter sentire uidetur, hæc & plura habentur. 1. digestorum. tit. 16. per totum.

DE hac quidem potestatis specie, nihil quicq̃ prius repperi q̃ bello a po. Ro. cum Equis infeliciter gesto, maximoq; terrori urbi illato. Tum eñ Consul qui in urbe remãserat, quo celerius delectum facere posset, Pro consulem creauit qui obsesso collegæ, auxilium afferret. Creatus est igitur Procõsul. T. Quintius. Albo. Posthumio, & Sp. Furio Consulibus. Quod uero pro Consulibus mitterentur, eorũq; uice functuri essẽt Proconsules appellati sunt, ijs magistratibus, cętera quidem consularia insignia concessa sunt, præterq̃ quod sex duntaxat lictoribus uti iniunctũ est. Qua tẽpestate non ordinaria quidẽ sed delegata iurisditione Proconsul (de quo agimus) utebãt, quãuis postea usu euenit, ut propria huic magistratui iurisditio cõpetere instituerit. Propagatis eñ imperij finibus, compluriũ, & ingentiũ bellorũ administrandorum cura exorta, obseruari cœptum ut quo quiq; anno Cõsules fuissent, sequẽti Proconsules remanerẽt, in uarias prouincias, cum imperia sortirentur. De finibus aũt Proconsularibus, quæ nanscisci potui ea breuiter subijciã. Potestatem suã Procõsul nisi in ea prouincia quã est sortitus, exercere nõ potest. q̃uis uoluntariam (ut aiunt) iurisdictionẽ eam esse auctoritatẽ manumittere seruos suos apud se uolentes, Plura tit. 16. primi. ff.

aut se adoptãdos dari passim præstare. Contenciosam uero iurisdictionẽ præterq̃ in prouincia tractare non potest, nec quicq̃ in prouincia negociorũ exorietur, quin ad procõsulis administrationẽ ptinere soleat. Sin aũt fiscalis causa inciderit, melius faciet ad procuratorẽ Cæsaris deferre. Si uxorẽ secum in prouinciã duxerit, quod non fecisse decẽtius putabitur. ea quæ deliquerit in eam ipsam animaduerte. Obsonijs dono missis ut prorsus abstinere nõ debet sic in accipiendis modũ seruare, ualde enim inhumanũ est a nemine accipere, passim uero uilissimũ, & penitus auarissimũ. Ab alijs uero rebus dono missis omino abstinere Proconsulẽ oportet. Item ab emptionibus oĩm rerũ præterq̃ uictus quotidiani causa. Lites uero quæ seriosa excussione, aĩaduersioneq̃ indigẽt, summatim pertractare, ac diffinire nõ debet. Quę cognitionẽ exactiorem nõ desiderãt, ut obsequiũ a liberis & patrimonijs exhibent, a liberis sũmatim aĩaduersa pronũciare poterit. Parum aũt obsequentes patronis suis libertos, cũ uerbis paulo atrocioribus exterreat. tũ etiã fustiũ castigatiõe coerceat absq̃ iuditio sapiẽtis, ac fori strepitu. Nõ habẽtibus autẽ aduocatum ob inopiã, seu aduersarij potentiã, ultro exhibeat, ac deniq̃ uniuersa expediat, quæ mero (ut aiunt) imperio asignari solent. Id enim significat gladij potestatẽ in facinorosos, seruosq̃ animaduertẽdi. Sed quoniam negociorũ prouincialiũ multitudinẽ per seipsum obire Proconsulem difficile est, Legatum Proconsules habere solent, de cuius officio pauca uidenda sunt.

a. l. Exeniis Ie, aliquando ubi supra.

DE LEGATIS PROCONsulum. Ti. XXVII.

Hæc & plura de legatis Proconsulũ habentur titulo. 16. primi digestorum per totum.

SOlent procõsules ob rerum gerendaꝝ multitudinem in ꝓuincia legatos statuere, qui nõ ꝓpria, sed mãdata iurisdictione utantur, quos prius etiã q̃ in prouinciã peruenerint, sibi substituere nõ possunt. Si quid aũt legato occurrat, cuius rei grauitas exactiorẽ diligẽtiã exigat, ad Proconsulẽ remittere legatꝰ debet. Neqꝫ eñ aĩaduertendi, coercẽdi, seu atrociter uerberãdi legato licentia est. Iudices tñ litigãtibus, tutores etiã pupillis dare põt, custodiarũqꝫ quę p ꝓuinciã dispositæ sunt in stationibus, ꝓcõsul legatã cognitionẽ cõmendare, nec priusq̃ e ꝓuincia Procõsul discedat Legatũ dimittere cõsueuit. Et si diẽ suũ obierit in ꝓuincia, Proconsul ita demũ sibi mãdata negocia exiget, ac si res integra nõ inueniat̃. Si uero abesse a ꝓuincia Proconsulẽ fortasse cõtigerit, causas etiã quę aĩaduersionẽ exigant, delegabit.

DE AEDILIBVS PLAEBEIS. TIT. XXVIII.

Ex principio. 7. Liuii. Diony. lib. 6. Gel. ca. 21. lib. 17. plura congessit Flauius lib. 3. de Ro. Triumph. Pom. tit. 2. primi digestorum. Varro lib. 1. de lingua latina.

AEdilitatem plæbeiã pro uetustissimo magistratu habeo, & utrũ Aediles ante Tri. pl. creari cœperint, ambigo, memorqꝫ exactis regibus ad secessionem in sacro monte factam, plæbs maxima quidem pars populi Romani tãto tp̃e absqꝫ aliquo in R. P. magistratu, a quo tueretur extiterit. Quin apud Liuium haud multo post Tr. Pl. creatos pestilenti quodam tẽpore, cũ & Cõsul alter obisset, alter uero ægrã aĩam traheret, apd'

Aediles plæbeios, & consularẽ, & tribunitiã potestatẽ, & tandem totius R. P. summã recidisse constat. Non ꝙ illos tunc primũ creari cœptos appareat, sed ꝙ lõge antea creatos esse potuisse facile sit. Crescẽtibus autem plæbeis opibus, ita ut etiam Dictatores, ac Põtifices, de suo quoq; corpore prẹstarent, atq; patres multotiens a plæbe uicti, duos Aediles plæbeios a patribus creãdos peruicerunt. Nam cũ Aedilibus ludos faciendos, solẽnesq; pro ordinibus in concordiã redactis, dies in fastis referendos mandarent, negarentq; se id esse facturos Aediles plæbis conclamatũ esse a iuuenibus patricijs dicitur, se id honoris, deorum immortalium causa libenter acturos, ut Aediles fierent, qui cum ab uniuersis gratiæ actæ essent, Senatusconsultũ factum est, ut duos uiros ex patribus, qui Aediles forent, Dictator populũ rogaret, patres Comitijs auctores forent. duo ergo patricij Aediles creati sunt. Gn. Quintius Capitolinus &. P. Cornelius Scipio. Sed duos tandẽ Aediles creatos alios a Iulio Cæsare, qui quoniã frumento præessent, Cereales appellati sunt. Apud idoneos inuenio auctores Aediles a sacrarꝝ ædium quam gerebant, cura appellatos esse. Curules uero ij, qui a patribus creati sunt, quoniã sella curuli ueherẽtur cognominati sunt. Plæbei uero, & curules iam adeo manifesto cognomĩe sunt, ut interpraetatione nõ egeant nostra. Ludos instituere quauis causa, quibus ue in spectaculis fierent, ad Aediliũ partes pertinet. Id etiam erat haud leue Aedilitatis munus, ut sua quisq; Aedilis factus impensa ludos pro modo patrimonij, ac dignitatis suæ celebrandos procuraret, cuius instituti Marcus Cicero in ijs libris, quos

Suet. in prĩo Plut. in uita Iulii Cæsaris.

Libro. 2.

bris,quos de officijs inscripsit,cū de sua, & magni Pō-
peij Aedilitate meminit, locuples testis est. Asconius aūt Pedianus Pompeiū Aedilem creatū,theatrū quod sua impensa ędificauerat,magnificētissimis ludis,in quibus currus cum elephantis induxerit, dedicasse ait. Id etiā in argumētis Comœdiarū, quibus nomina ædiliū qui ludis præfuerant ascripta sunt,facile est animaduertere,locorꝫ autem discretio & cuilibet ordini ꝓ dignitate assignatio ædiliū muneris est. Valerius Max. Attilium Seranū,&.L.Scriboniū ædiles,senatus, ac plębis loca secreuisse, ꝙ si seruū quispiam, aut iumentū morbosum, aut uiciosum pro integro sanoqꝫ uendiderit, ædicto ædilium emptori succurreret. Qui uero cloacę publicę & aquę ductus, cęteraqꝫ ædificia lauta,mūda, integraqꝫ, & expedita asseruarētur, Aediliū officiū est Deniqꝫ quicquid rerū uiciosarū pro sincero, fractū ꝓ integro usqꝫ uenisset. Aedilitio edicto redhiberi solet. Ca.1.secūdi

DE DECEMVIRIS, LEGVM FERENDArum causa creatis. Titulus. XXIX.

Sūpta oīa ex.3.Liuii.Diony.uersus finē.10. & lib.11. per totum hanc historiā prosequit̄.Val.lib.6.c.1.plura notaui circa finē primi Flori.Id aūt factū est anno.301.ab urbe cōdita ut.c.12.primi docet Eutropius,Euseb.lib.tempoꝶ dicit anno.302.

DEcemuiris summā potestatem ineuntibus, magistratus oēs qui R.P.regebāt.exoluere fas erat,quibus creādis hoc in causa fuisse perhibet̄.Plæbe em̄ quotidianis seditiōibus.tum ob creādos de plæbe magistratus,tum ad ferendā legem de soluēdo annexibus fœneratorum sæpe etiā de connubio ut inire liceret plæbi cū

patribus. Nõnunq̃ ob ferendã legẽ agrariã, diuina si-
mul humanaq; oĩa miscẽte, & tandẽ cõmunes q̃sdam
leges ferre petenti nequis esset inuidię locus leges extra
neas accersiri placuit. Missi ergo tres athenas sunt legati
qui inclytas leges Solonis scriptas ferrent, iura etiam, &
mores aliaꝝ ciuitatũ noscerent. Ii fuere. Sp. Posthumi⁹
albus. A. Manlius &. P. Sulpitius Camerinus. Legati
igitur anno tertio postq̃ recesserant leges scriptas refe-
rũt, pro quibus sane censendis ꝓmulgandis centuriatis
comitijs, q̊ ut sanctiores essent. fieri oportebat, decem
uiros creant, qui suo arbitratu leges ꝓmulgarent. Ii fu-
ere. Apius claudi⁹. T. Genutius. P. Sexti⁹. L. Veturius.
C. Iulius. A. Manlius. P. Sulpitius. P. Curatius. T. Ro-
mulius. Sp. Posthumius. placuitq; ne ab horum pote-
state esset prouocatio. Penes uero alteꝝ ut sors foret,
quoadusq; oẽm numerũ peruasissent, certos diebus le-
ctores forent. Eodẽ ergo anno. x. tabulas edunt, pote-
statem uidendi oĩbus faciunt, edicunt, agitent secũ oẽs,
& si quid emendari, suppleri, minui ue opus esse cen-
seant, omnium sententias æquo animo esse audituros,
postq̃ satis emendata esse apparuit, decem tabulis scrip
tas leges centuriatis comitijs proferũt, ac simul se magi-
stratu abdicant, cũ uero rumor percrebuisset, duabus
alijs tabulis ius Po. Ro. plerumq;, ac absolutũ fore, ite-
rum habitis comitijs alij. x. uiri subrogati sunt. tũ Api-
us cui comitia datum habere fuerat, sese contra ius, fas-
q; decemuirum creat. Collegæ fuere M. Cornelius
Maluginensis. M. Sergius. L. Minutius. Q. Fabius
Vigilanus. Q. Petilius. T. Antonius Merenda. Ceso
Duilius. Spurius Opius Cornicen. M. Robuleius.

Operæ preciũ est audire q̃ ij Decẽuiri per spem, ac libidinem dominãdi omnẽ R. P. speciẽ Idibus Maijs quo iniere magistratũ, cum duodenis singuli fascibus forũ cõpleuere. Neq; em̃ ad rem ptinere demi secures, quãdo absq; prouocatione creati essent interpraetabantur. Decem ergo regum instar, primo cõspectu præbuisse ferũt. Incredibile est em̃ quantũ ea res urbi terrorẽ iniecerit. Neq; suus urbẽ fefellit timor. Primũ cum abstinere a patribus cœpissent, in humiliores crudelitatẽ, libidinẽq; exercebant, hominum, nõ causarum tot erãt ut apud eos gratia potius q̃ æqua ui iudicia haberent. Domi cõtrahebant, pronunciabãt in foro. Si quis collegã appellasset, ab eo quem appellauisset, ita discedebat, ut pœniteret primo decreto non stetisse. Opinio etiã fuit fœdus clam inter eos iureiurãdo dictũ ne Comitia haberent, perpetuoq; Decemuiratus possessum semel obtinerent imperium. Hac cõditione iam maior anni pars processerat, & duæ tabulæ ad decem adiectę fuerãt, nec quicq̃ aliud supererat, nisi ut cẽturiatus Comitijs perferrẽtur. Hoc peracto cum laberetur annus, nullaq; Comitiorum mentio haberetur. & q̃puis anni factus, exactione priuatĩ plæbs obstreperet, ac libertatem penitus amissam conquereretur. eo illo nihilo cõmuniore facta, hac petulantia abutebantur. Sed hos urbanos strepitus nunciatum bellum a Sabinis, Equisue impendere paululum intercipit. Habito enim delectu Decemuiri armato exercitu in bellum prodeunt, dum uario euentu geritur. Apius Claudius Decemuir, qui gerẽdis rebus urbanis remãserat, plæbeiæ uirginis, cuiꝰ amore deflagrabat, stuprãdę consiliũ capit.

Pater eius. L. Virginius, qui tũ honestum ordinem in castris ducebat, Icilio cuidã tribunicio uiro, puellã despõderat. Hanc uirginẽ forma egregiã cum Apius prece, & precio tentasset pellicere, parũq; sibi succedere cũcta cerneret, animũ ad crudelitatẽ, superbiamq; cõuertit. Marco Claudio clienti negociũ dat, ut coram se pro tribunali sedẽte, puellã in seruitutẽ asserat. Cæteros oẽs qui libertatẽ asserant, rei ecturũ promittit. Opportunitatẽ ergo nactus. M. Claudius libidinis minister trãseunti per forũ puellæ sceleratas manus iniecit, seruam suam, seruaq; natã appellãs, ac sequi se puellã iubet, cũctãtem ui abstracturus esse uidebat. Cum ad clamorẽ ereptæ, nutricisq; fidem Quiritũ implorãtis multitudinis cõcursus factus esset, iãq; a ui tuta esse uideret. Tũ Claudius nihil opus esse tumultu ait, se iure crassari si nõ crederent, ad tribunal sequeret. Cum ad tribunal uentũ est. prætor apud argumẽti auctorẽ agit, puellam domi suæ natã, furtoq; subtractã in domo Virginij, ꝓ filia esse suppositã. Interim dominũ ancillam sequi, q̄ ita æquitas dictaret, interloqueret. Cõposuerat ita se facturũ Apius Claudius, ne sine causæ cognitiõe, ꝓnũciare in seruitutẽ uideretur. Tũc aduocatis puellæ intercedentibus patrem R. P. causa abesse iniquũ de liberis absentibus agi. cæteraq; huiusmodi allegãtibus. Icilius uir & munitorius auus superueniũt. Icilium aũt ut erat uir acer multa intrepide uociferantẽ Apius per lictorẽ summoueri iussit. Sed cũ ille cõstantissimo animo resistere pergeret, ac multitudinis cõcursus ingens fieret. Apius ne exortus tumultus nouãdi res occasionẽ faceret, uades de uirgine in posterũ diem in indiciũ sistenda

dari iussit. Interea patrē accersunt nuncij, aduolat in urbem pater, ac prima luce sordidatus, filiā solita ueste cū aliquot matrimonis secum in forū ducit. Vociferat opē ferant, lamentatione, & querelis omīa implet. Idem Icilius, idē puella, ac matronæ faciūt. Aduersus hæc oīa Apius obstinato animo tribunal ascendit, uindicias secundum seruitutē decreuit, quod decretū cum ingentē admirationē incussisset, ac Marcus Claudius iret ad cōprehendendā uirginem, tunc pater intentans in Apiū manus Icilio inquit, nō tibi Api filiam meā despōdi, ad nuptias nō stuprum educaui, sed quæso patrio dolori ignoscas, siquid sum in te inuectus uehementius. Sinas ergo corā uirgine me nutricē pcūctari falso pater sim, ut re cōperta, æquiore hinc animo discedā. Seductam ergo filiā percunctandi prætextu, rapto e tabernaculo lanij cultro, filiā interemit. Quid multa? Rei indignitate pariter oēs cōmoti in forum concurrunt. Apius aūt ut tumultuari cœptū uidet, ut uitæ cōsuleret obuoluto capite effugit. Plæbs ergo recuperādæ libertatis occasionem nacta, arreptis armis, duce Virginio in Auentinū secedit. Nec minus Icilius in castris, militū concitat multitudinē, plæbisꝗ urbanæ extēplo. x. tribunos militares creant, ingentiꝗ cū exercitu ad urbē accedunt, alteri se exercitui cōiungunt. Hoc pacto armata plebs secedere statuit, eo ergo quicūꝗ per ætatem, ualitudinemꝗ potuerunt, cū uxoribus, liberisꝗ peruenere. Iis tantis motibus perculsi Decēuiri Senatum frequentē fieri iubent. Rogant quid e R. P. fore censent edicere. Demū cum multa ultro citroꝗ in senatu agitata essent, ac plæriꝗ Senatores intrepide Decēuiros oratione ca

ſtigaſſent, decem Tarquinos appellantes. Decemuiri tandem futuros ſe in poteſtate patrũ affirmarunt modo ſeſe ab iniuria tuerentur, ac ſimul legatos mittere ad res cõponendas ſtatuunt. Miſſi ergo legati. M. Oratius, et L. Valerius probatiſſimæ extimationis, uiri de cõditione pacis cũ plæbe agũt, petebat aũt plæbs inter cõditiones pacis ad ſuppliciũ decemuiros quod legati primũ cõpoſitis oratiõibus diſſuaſerũt plæbi. Contenta igitur plæbs fuit, ut ſui ſibi Tribuni reſtituerentur, & ut conſueuerant rediretur ad Conſules. Interim abdicant ſe magiſtratu Decemuiri, Comitia Cõſulibus, tribuniſq; creandis habent. hoc pacto creatis, exactiſq; Decemuiris, ad prioris formam regiminis reditum eſt.

DE PRAEFECTO ANNONE. TIT. XXX.

Pom. tit. 2. primi digeſtorũ. Augu. c. 17. 3. Ciui. dei. de Conſulatu Api Claudii & P. Seruilii, ac de morte Tarquinii apud Ariſtodemum cum is uidelicet ſcribit Liuius inter principiũ & mediũ. 2. Item Diony. lib. 7. De cõtentione conſulum ob dedicationem ædis Mercurii ſcribit Vale. Maxi. ca. 3. libro. 9.

QVoniam de poteſtatibus agitur, ratio etiam admonet, ut de Præfecto annonæ extra ordinem tũc creari ſolito nõ nihil adijciam, de quo ſane magiſtratu nihil antea repperi, q̃ Appio Claudio, & Publio Seruilio conſulibus, eo quoq; anno, quo Tarquinius Supbus apud Ariſtodemũ Tyrannum mortuus eſt. Tum inter Cõſules orta contentio dicitur de dedicatione ædis Mercurij, quæ ſane hac conditione ſopita eſt, q uter dedicaret Mercurij ædem is quidem annonæ præeſset. Populus dedicationem dedit. M. Plætorio primipilo non tam ob hominis meritum, qua ob igno-

miniam Consulū haud probe in magistratu obuersatorum. Cæterum ut hoc apud Liuium non mihi planum usquequaqꝫ apparet, credo errore scribentiū, ita de L. Minutio Præfecto annonæ, haud multo tēpore post usquequaqꝫ manifestum est, huius magistratus difficili tempore, & caritate annonæ usus potissimum, atqꝫ opera exigebatur. Frumentū undiqꝫ coemendū, & si quis ultra proprios usus possideret, in medium ponendū curabat, aduehi undiqꝫ, & aduectum iusto precio uenire nitebatur, cuius ope magistratus egregio populo Ro. penuria laboranti sæpe opera nauita est. Eā potestatē de qua agimus cum Magnus ille Pompeius ageret, atqꝫ e Sicilia cum magna ui frumenti soluere pgeret, ac gubernatores classis non se cōmittendos maximæ sęuienti pelago diceret, illam saluberrimā R. P. uocem edidisse dicitur. Nauigare enim inquit necesse esse, uiuere necesse non esse. Tantus præterea annonæ huius causa fauor, auctoritasqꝫ accessit, ut quę alioquin personæ ad accusationem nimis idoneæ essent, hac tamen in causa admitterentur, huiusmodi sunt mulieres infames, & quæ sunt eius generis, quo nos etiā utimur. Sed de Præfecto annonæ satis dictum est. Liuius lib. 4.

DE TRIBVNIS MILITVM, CONSVLARI potestate. Titulus. XXXI.

Ex Liuio lib. 4. tit. 2. primi digestorum. Id autem factum est anno. 310. ab. V. C.

CRebris quidem secessionibus plebis a patribus, quibus Consules de suo quoqꝫ corpore creari peteret, externis etiam bellis ingruentibus, plæbeqꝫ ipsa

delectum pati negante. coacti tandē patres sunt, ut aut ciuibus, aut hostibus de uictoria cōcederent. Ab eorū sentētijs, qui tribuni plæbis cęde uiolādos putarēt. quos fœdere cum plębe icto sacrosanctos haberēt, primores patrum abhorrebāt, per hęc consilia eo res deducta est, ut rogatiōe e Camilli Tribunos militū, qui pro Cōsulibus essent tam ex plębe, q̄ ex patribus ꝓmiscue creari patres sinerent. de Cōsulibus nihil immutarēt. Tres ergo Tribūi Cōsulari potestate, q militares appellarēt, creati sunt, ĳq; cōstituti sunt uario numero. Interdum enim uigīti fuerūt, interdum plures. nōnunq̄ pauciores sed de superioribus tantū tribus hi fuerūt. A. Sempronius Atracinus. Lucius Attilius. & T. Cecilius patricĳ omnes. plæbs eīm eo duntaxat cōtenta fuit, qꝑ eius ratio habita esse uiderēt. Tunc igitur primo a Cōsulibus ad tri. militares consulari potestate uentū est. M. Genutio &. P. Curatio consulatu abeuntibus, penes quē sane magistratū (ut ipsum nomē indicat) eadem quæ apud Consules potestas erat collata nominibus tantum immutatis, ac plæbis ratione habita.

DE CENSORIBVS. TIT. XXXII.

Sumpta ex lib. 4. Liuii. Pom. Iuris consultus tit. 2. primi digestorum. lege A. Gelliū. c. ultimo. 7. Censorum. leges plurimas ponit Cice. in principio. 3. de legibus. Multa Flauius. 3. de Ro. Triumph. congerit.

CVm ob multa, & uaria bella, ciuilesq; seditiones, Romæ pluribus annis incensus populus mānsisset. Neq; esset lustrū aliquod de more conditum. Neq; diffiniri census posset, neue Consulibus cum multum

bellorū

bellorũ immitteret id negocij operæ præciũ esset, mẽtio inita est a senatu rem uidelicet oposam, & minime cõsularem proprio magistratu indigere, cui scribarum ministeriũ, custodięq;, & tabularꝝ cura arbitriũ, formulæq; censendæ subijcerẽtur. Tum duo Cẽsores creati sunt. Papirius. & Sempronius, censuiq; habendo pręfecti, ab eaq; re Censores appellati, Marco Geganio Macerino, & Tito Quintio Capitolino Consulibus. Institutumq; ut quinquẽnio is magistratus perduraret, quod tandẽ tempus ob Censorꝝ insolẽtiam immutatũ est, ad annũq; redactum. A. Mamertio Aemylio dictatore. Iulio Virgilio. M. Appio Cõsulibus. Mirũ quippe dictũ est quãto Censurę initiũ praua re ortum incremento, adauctũ extiterit. Eo quippe peruenit, ut morꝝ, disciplinæq; Ro. senatus, equitũq; regimen decoris, dedecorisq; discrimen sub eius ditione magistratus priuatorꝝ ius, publicorũq; locorum uectigalia Po. Ro. reposita essent in Senatũ allegere. Senatus principẽ describere, Censum agere, Lustrũ condere. Equos adimere. Quos aũt putasent parũ dignos, senatu amouere, ut fecisse fert̃. C. Fabriciũ, qui Censor. P. Corneliũ Ruffinũ Patricium uirũ, senatu amouit. q᷑. x. pondo argenti facti pro cõuiuio apposuisset. M. aũt Cato Cẽsor. C. Flaminij fratrẽ senatu eiecit, q᷑ exoratus a Scorto ut aliquẽ ex ijs qui in uinculis erãt (obtinebat enim Procõsulari imperio Galliã) securi percuteret, obtemperauit. Quid dicam q̃ leuissimis de causis Censoriã inurere notam consueuerũt. Nimis corpulentis militibus, unguentoq; nitidis, equis ademptis, ignominiaq; notatis, exercitu dimisere. Equiti Romano nimium compto,

Vale. Maxi. ca. 4. z. omia.

splēdidoq; equum strigosum, & uix hærentē pellem ossibus habenti, cum obequitātes urbem Censores ue nissēt obuiā percūctantibus, ut quid ipse tam ruber, & cōptus, equus tam macilētus, & squallore obsitus esset. hic eques Ro. quoniā inquit ipse me curo, equum uero Statius meus seruus. Visum est id parū reuerēs respon-sum, atq; ob id ignominia a Cēsoribus notatus est. Ci-nē Ro. q altius oscitauisset in auditorio Censorū, igno-minię nota affecerunt. Sed cū id resciſſent, nō inconti-nentia, sed ualitudine factū esse, illico restituere. Cum celebrationi quorundā sponsaliorꝝ intereſſent, uirūq; num uxorē ex animi sui sentētia haberet de more inter-rogaſſent, illeq; ex parentibus, non aūt ex animi sui sen-tentia se habere responderet, euestigio labe ignominię cōpulsus est. Magnopere em̄ ab eorꝝ maiestate alienū esse rati sunt, quod in conspectu Censoriæ seueritatis, leuiculus homo adeo ridiculose fuiſſet cachinnatus. Multa in hoc genere dici poſſent, sed omittenda sunt. Illud aūt nō est, pretermittendū, q altero ex Censorib' morte subducto, alterū in demortui locū suffici religio fuit. Itaq; reliquū abdicari se magistratu, ut duo de inte gro Censores crearent, institutū est. Id em̄ huic obserua tiōi causam dedit, quod eo anno quo Galli, Romā cœ-perunt, altero ex Cēsoribus mortuo, alter quidē in de-mortui loco fuerit substitutus, Omē ergo uisum est, & pro lege perpetuo ne id amplius fieret obseruatum est. Censores uero cū præterq; ex patribus creari aliquādo nefas fuerit, id quoq; ut cętera immutatū est, atq; indif-ferenter fieri cœptū. Illud etiā cēsoribus negocium da-tum est ne in fœnore modus excederetur.

Gelli'. ca. 20. quarti.

Liuius lib. 5.

DE TRIVMVIRIS COLONIAE DEDVCENDAE. TITVLVS. XXXIII.

Liuius lib. 3. primæ decadis in fine hæc & plura scribit.

ARicini, atq; Ardeates cũ de ambiguo agro sępe bello certassent, multis inuicẽ cladibus fessi, potandẽ Ro. de re iudicẽ cõstituere. Cũ ergo utriusq; ciuitatis legati oratum causam uenissent, cõcilio populi a magistratibus dato, magna cõtentione actum est. Iãq; editis testibus, cũ tribus uocari, & populũ inire suffragium oporteret, cõsurgit. P. Scaptius de plebe, magno natu. Et si licet inqt. Cõsules de R. P. dicere errare ego populũ in hac causa nõ patiar. Sed cũ quasi uanũ, & delirũ reijcerent Cõsules, audiendũq; ꝓrsus negarẽt, ꝑgentẽ uociferare publicã causam prodi, per Lictorem submouere iusserũt. hic ille Tribunos appellat, ad eos admissus, tertiũ, & nonagesimũ se annũ agere inqt, cũ agrũ de quo duo populi ambigãt, tenere memoria fixũ neutrius populi, sed Coriolanorꝝ fuisse. atq; eo se tpe militasse, captis Coriolis is ager iure belli populi Ro. factus esset, proinde se magnopere suadere po. ne inutili pudore causam suã dãnaret. Mouit nõ tã hominis auctoritas, q̃ cõmoditas ususq; agri, tantumq; tribunicia potestas ualuit ei, ut cũ hac de re latũ esset ad populũ, lex de agro populo Ro. adiudicando ꝓmulgaret, sane factũ maxīe dehonestauit maiestatẽ Po. Ro. multũq; ad finitimas ciuitates infamiæ dedecorisq; cõtraxit, q̃obrẽ cũ id ægre ferre patres, ac nõ multo post iudiciũ de Ardeatibꝰ egregie ꝓ auxilio illis aduersus Volscos allato meriti essent, cum tantam infamẽ iudicij notam,

prorſus ex animis delere cuperent, Senatus conſultum fecerunt, quoniã ciuitas Ardeatũ inteſtino tumultu ad paucos redacta uideretur, coloni eo præſidij cauſa aduerſus Volſcos ſcriberentur. Id cũ latum ad populum eſſet, placuiſſetq́ multo plures Rutulos q̃ Romanos colonos aſcribẽdos, priuſq́ is ager, qui infami iudicio intercœptus erat q̃ alterius agri gleba aſsignaretur, ut alicui quã omnibus Rutulis eo tandẽ pacto Ardeates reuerſus eſt. Triũuiros igitur deducẽdæ coloniæ creãt

Liuius lib. 4. Agrippã Meneniũ. T. Cluilium Suculũ. M. Ebutium Heluã nec abnuerim hunc magiſtratũ alias a maioribꝰ Romanorꝝ creari potuiſse. Cęterꝝ ab inſigniori ratiõe, & ingenti Po. Ro. poteſtate exordiri non piguit. Pertinebat uero ad huius magiſtratus officiũ ut & agros nouis colonis diuiderẽt, urbes deſignarent, ædificare uolentibus areas partirẽtur cõmodis regionibus ciuitatẽ diſtinguerent. legibus magiſtratibus ſiſterẽt, & ad ſpeciem optimi tabernaculi rem publicam effingerent.

DE PRAETORIBVS. TIT. XXXIIII.

Sũpta ex Põ. Iuris cõſulto Digeſtis de origĩe iuris. L. Neceſſariũ Liuius in fine ſexti plura. Flauius lib. 2. de Ro. Triumpha.

CVm crebris, ac diuturnis certaminibus uicti tandem a plæbe patres, ex Cõſulibus alterũ ex plæbe creandũ conceſſiſsent, id ſibi uolũtate plæbis pro aperto a Cõſulatu aditum arrogauere, ut uncius magiſtratus crearetur ex patribus, iſq́ a præeſſẽdo Prætor appellaretur, qui tandẽ eo quod inter urbanos ius diceret, urbanus appellatus eſt. Penes hunc uero magiſtratum adeo oĩs publici, priuatiq́ iuris poteſtas fuit, ut nemini

ius cõdere, & uetera abrogare, facultas eſset. Tantum uero poſtmodũ aucta eſt prætoris auctoritas, ut quod prætor ipſe dixiſset, ob ipſius honorẽ ius Honorarium uocaretur. Prætori regia inſignia, conſularesq; ferme apparatꝰ. Lictores uero nõ amplius ſex. Sella currulis, & Trabea, cæteraq; huiuſmodi tradita ſunt. Ac q̃uis ſex numero lictoribus uti cõceſsum prætoribus eſſet, Paulo quidẽ Emilio Prætori in Iberiam cõtendenti (ut ait Plutarchus) duodecim adhibitos lictores comperi. Equis albis, Trabea cãdida, utebatur Prætor. Niuei ad fræna Quirites ſubminiſtrabãt, ut ait Iuuenalis. Demũ cũ undiq; peregrinorꝫ multitudo in urbem cõflueret, neq; unus Prætor turbæ cauſarꝫ ſufficere poſſet, alter Prætor creatus eſt, q quoniã inter peregrinos cognoſcebat, ꝑegrinus appellatus eſt. Creſcẽte uero imperio tantũ poſtmodũ amplificatus eſt nũerus, ut .x. & octo Prætores aliquãdo in urbe ius dicerẽt. Et qa magiſtratus ueſpertinis tẽporibus in publico eſse incõueniens erat, quinq; uiri cõſtituti ſunt citra tyberim, & ultra tyberim, qui poſsint pro magiſtratibus fungi. Capta deinde Sardinia, mox Sicilia, itẽ Hiſpania, deinde Narbonenſi ꝓuincia, totidẽ Prętores quot ꝓuinciæ in ditionẽ uenerant creati ſunt, partim qui urbanis rebus, partim qui prouincialibus præeſsent, Deinde Cornelius Sylla Quæſtiones publicas conſtituit, ueluti de falſo, de paricidio, de ſiccarijs, ac Prætores quatuor adiecit. Caius Iulius Cæſar duos Prætores, & duos Aediles qui frumẽto prȩeſsẽt, & a Cerere Cereales, cõſtituit, ita ut duodecim Prętores, ſex Aediles ſunt creati. Deinde diuꝰ Auguſtus ſexdecim Prętores cõſtituit, poſt diuꝰ Clau-

ff. de orig. iur. L. Neceſſarium.

Saty. 10.

Oĩa tit. 2. 1. digeſtorum.

dius duos adiecit Prætores, qui de fidei cõmiſſis ius di-
cerẽt, ex qbus unũ diuus Tiberius detraxit, & adiecit
unũ diuus Nerua qui inter fiſcũ, & priuatqs ius diceret.
Ita.x. & octo Prætores in ciuitate ius dicũt. Et hæc oĩa
quotiens Romæ ſunt magiſtratus obſeruantᷣ, quotiẽs,
aũt proficiſcunt, unus relinquitᷣ qui ius dicat. Isqȝ uocatᷣ
Præfectus urbis, q præfectus olim cõſtituebatᷣ. Poſtea
uero alius Latinarꝝ feriarꝝ introductus eſt, q quot ãnis
uacãtibus cæteris magiſtratibus creari inſtituerit. Qui-
bus omnibus cõplurimi ingruentibus bellorꝝ uſus ex-
egiſſet, eorundẽ adminiſtrationes mandari cõſueuere
excœpto Præfecto urbi in ciuitate remanente.

DE QVINQVE VIRIS mẽſalijs. TIt. XXXV.

Habẽtur hæc oĩa ex.7.T.Liuii. Flauius lib .5. de Ro. Triumph.

CVm improbitate fœneratorꝝ plæbs Ro. magni-
tudine æris alieni pene obruta eſſe uideretur, eiqȝ
difficultati, princeps plebis ſuccurendũ, ſæpenumero
tentaſſent, inclinatis tandem ad concordiam, omnium
animis, qui tum Cõſules erant, funebrem quoqȝ rẽ, qđ
deſtinari in animis hominũ uidebatur leuari aggreſsi,
ſolutionem æris alieni in publicam curam uerterunt.
Quinqȝ ergo uiri creati ſunt, quos a diſpenſatione pe-
cuniæ, Menſarios appellarunt, quod inſigni æquitate,
diligentiaqȝ meriti ſunt, ut per omniũ annaliũ monu-
menta celebres, nomĩbus eſſent, hi ergo fuerũt. C.Du-
ellius. P. Decimus. M. Papirius. Q. Põpilius. T. Ae-
milius. Qui rem porro difficillimã tractãtes, plerumqȝ
parti utriqȝ ſemper grauẽ cum alia moderatione, tum
impendio magis publico q̃ iacturam ſuſtinuerũt. Tar-

de eim noia, & impeditiora quam facultatibus ad ærarium missis suppeterēt ære in foro posito dissoluerūt, ut non modo sine iniuria, sed etiam sine quærimonia patris utriusque exhausta uis ingens, æris alieni sit.

DE TRIVMVIRIS REI PVBLICAE CONSTITUENDÆ. Titulus. XXXVI.

Suetonius tit. 27. secundi. Plutar. in uita Cice. Liuius. 120. libro. Florus. ca. 7. quarti. De triūuiratu R. P. constituendæ meminit Varro in lib. quē Isagogicon inscripsit. Vide Gelliū. c. 7. 14. fuit ergo ante Cæsarē augustū hic magistratus apud Ro. habitus.

SI triumuiratus R. P. constituendæ originē quæris, ante ipsum quem Cæsar Augustus cum Antonio &. M. Lepido gessit, alter nullus apud Romanos proditse memorat. Ego aūt de eo ipso nusquam præterea offendisse memini. Vtrum potestatibus annumerandū censuerim, haud satis scio. Quippe quod eas potestates quæ iniussu, præterque senatus auctoritatē quisque nō dicam sortitus fuerit, sed per libidinē dominādi arripuerit, Tyrannides potius, quam potestates, seu magistratus appellandos duxerim. utcūque se res habeat, illud facile animaduerti potest, Iulio Cæsare in senatu ab ijs qui cum Bruto, & Casio erant occiso, mox Antoniū cū studia oia ad cōponendam R. P. contulisse uideret, principē ciuitatis euasisse. Cōfestim uero dominādi libidine, eiectum Ciceronē, Brutū, cæterosque qui factioni eius aduersabant, urbe excedere coegisse, Octauiano aūt qui testamēto Cęsaris script⁹ fuerat, ex Asia reuerso, Cicero, ac cęteri, qui eius factioni obtrectabant, ad Octauiani potentiā confugerūt, ex quo factū est ut Antonius urbe

migrare adactus, hostis a Senatu iudicaretur, ad quem opprimendũ Hircius, & Pansa Cõsules missi, Augustusq; cum fascibus Antoniũ apud Mutinã adepti fuerunt, fugaueruntq;. Desperatis ergo rebus Antonius supplex ad Lepidũ confugit, cuius potẽtia fretus Octauianũ qui ęque animũ ad dominationẽ intenderat, ad fœdus, societatẽq; pellexit, illã uidelicet societatẽ qua homicidia, homicidijs in ꝑmutationẽ uenisse dicũtur. inter quos ad cędem destinatos Cęsar, Ciceronẽ, ꝓ. L. cęsare auunculo. M. Antonij eidẽ concessit. Igitur Tyrannidẽ prętextu pio magistratus palliare pergẽtes, sese Triũuiros R.P. cõstituendę appellauere, quorũ nutui & auspicijs omnis R.P. niteretur. Cęterũ eorum aĩos quorsum inclinarẽt mox ipse euentus rerum, ostendit, omnes diuinas, humanasq; res cõmiscens, omnibus eñ intra se opibus consumptis, ad extremũ unus Cęsar potitus est, qui & ipse omnibus cęteris superstes, ipsum de
lib.2. titu.27. quo loquor Triũuiratum annos circiter. x. ut Suetoni⁹ tranquillus refert, obtinuit.

DE PRAEFECTO prętorio. Titulus. XXXVII.

Hæc & plura. I. digestoꝶ. de officio præfecti prætorio lege unica. Verba sunt Aureliani iuris consulti.

QVales apud reges Tribũi Celerum equitũ, siue apud Dictatores, Magistri equitũ, tales demum fuere pręfecti prętorij, apud Cęsares. Nam cũ secũdas post Cęsarem partes gestarent, pręessentq; disciplinę publicę emẽdandę, adeo a paruis orta principijs creuit auctoritas, ut cũ aliquo tẽpore a pręfectis prętorijs prouocare liceret. extantq; exẽpla maioꝶ quo pacto ab ijs ꝓuocassent,

ꝓuocaſſent, lecta poſtmodũ principis ſentẽtia, a Prȩfecto Prȩtorio ꝓuocatio ſublata eſt. Credidit eñ princeps eos qui ob ſingularem induſtriã, fide illorum, atq; integritate explorata, ad huius poteſtatis amplitudinẽ adhiberent nõ aliter pro ſapiẽtia, ac ſplẽdore dignitatis ſuȩ, q̃ eundẽ fore iudicaturos. Alio etiã priuilegio huiuſmõi poteſtas ſubnixa eſt, ne ab eorꝝ ſententijs minores ætate, ut ab aliorum magiſtratibus reſtitui poſſint.

DE QVIBVSDAM MINORIBVS MAGIſtratuum ſpeciebus. Titulus. XXXVIII.

Lege A. Gelliũ lib. 13. c. 14. & 15. ff. de orig. iur. L. ii. parag. Deinde. &c. habentur hæc omnia.

ALteram magiſtratus ſpeciẽ in urbe Roma ius aliquando dixiſſe repperi, nam cũ bellorꝝ munera cæteris magiſtratibus non ſufficientibus ad prætores deferrentur, quorꝝ munus adminiſtratio iuris prȩcipuum fuit. creati. x. uiri ſunt qui ius in urbe dicerent, prætorumq; partes eo tp̃e gererent, litium iudicandarꝝ appellati. Eo tẽpore quatuor uiri creati dicũtur, qui uiarꝝ curã agerẽt. Ac tres Monetales auri, argẽtiq; flatores q̊rũ eſset diligẽtia numiſmata, auro, argentoq; fabricari.

DE PRAEFECTO VIGILVM. TIT. XXXIX.

Sũpta ex primo digeſtorꝝ de officio Præfecti Vigilũ per totũ.

DIuus Auguſtus ſalutẽ publicam nullius alterius q̃ ſuæ diligentiȩ cõgruere exiſtimans, coercendorꝝ incendiorꝝ cauſa ſeptẽ cohortes opportunis urbis locis diſpoſuit, ita ut binas urbis regiones unaquæq; cohors præſidio tutaret̃. tribunis & ſuper oẽs clariſſimo uiro

præfecto uigilum præpositis, & licet apud ueteres Ro. triũuiros nocturnis ædibus, tribuniſq; id negocij quã doq; eſſet aſſignatũ, pluribus eodem die exortis incendijs, quibus accurrere ſatiſq; facere nõ poſſe eos appareret, creare præfectũ uigilum Au. Cæſar in animum induxit. De incenſoribus ergo, effractoribus, furibus, raptoribus apud Præfectũ uigilum cognitio eſt, niſi ſi quæ tam atrox, tam famoſa perſona ſit, ut ad Præfectũ urbi remittenda uideatur. Et quoniã incendia plęrũq; culpa exoriunt̃ inhabitantiũ, aut fuſtibus caſtigat eos, qui negligẽtius ignem habuerunt, aut ſeuera obiurgatione cõminatur. fuſtium caſtigationẽ remittit, cum effracturę in horreis ut plęrũq; fit, inſuliſq; ubi pręcioſarum rerũ ſuarum partes patres familiarũ ſeruant apparuerint. Siquãdo cella, uel armarium effringant̃, effractorum ſępe, nonnunq̃ etiã cuſtodum queſtiones apd' hunc magiſtratũ exercentur, & ita diuus Antonius Erithio claro præfecto reſcripſit. Ait em̃ effractis horreis de ea re ad illum ipſum ptinere. Sciendũ aũt præfectũ Vigilum plurimã noctem uigilare opportere, coerrareq; calciatũ cũ armis, & dolabris, curamq; oẽs inquilinos agere admonẽdi, ne per colonoꝶ negligentiã, incẽdioꝶ caſus exoriant̃. Quin etiã inquilinus ut quiſq; aquã in cœnaculo habeat, qua igneo terrore ingruẽte præſto occurrere poſse cenſeant̃. Aduerſus capſarios autẽ qui mercede ſeruãda in balneis ueſtimenta ſuſcipiũt, Iudex quoq; cõſtitutus eſt, ut quid ſcilicet in ſeruãdis ueſtimentis admiſsum fuerit, ipſe idem, de quo loquor magiſtratus quæſtionem exercebit.

DE DVVMVIRIS CLASSIS RESTITVENdæ, & quibusdã paruis magistratibus. Titulus. XL.

Plura Flauius lib. 4. de. Ro. Triumphante.

DVumuiros classi restituendæ, utpote haud magni momẽti magistratũ, omissurus uidebar, nisi q̃ Liuio placet minime prætereundũ uisum anno, enim quo Apius Claudiusis cui postea cæco cognomentũ fuit, censurã gessit. M. Valerio, & P. Decio cõsulibus, duo imperia, ut ait Liuius dari per populũ cœpta sunt, utraq; ad R. P. pertinentia, unũ ut tribũi militũ senideni in quatuor legiones crearent̃, quæ ante per quã paucis populi suffragio relictis consulum & dictatorũ fuerant beneficia. Tulere eam rogationẽ tribuni plæbei. L. Attilius & C. Martius. Alterum imperiũ fuit ut duũuiros classis ornandæ, reficiendæq; causa idem populus iuberet. Tulit hoc plæbiscitũ M. Decimus tribunus pl. Haud multo tẽpore post huiusmodi rogationes, Triũuiri nocturni creati sunt quibus (ut existimatione deducor) ut difficili bellorũ, & ciuiliũ seditionũ tẽpore, muris, custodiæq; per milites stationarios mitterent̃. Id etiã eorum curæ iniunctũ est, ut & nocturnas seditiones, a ciuibus arcerent, & quies urbi conseruaret̃. Huius sane partes magistratus, in officium pręfecti uigilũ demum traductæ sunt, Enimuero quo horum magistratuum nomina rem firme ipsam cui addicti essent, facile ostẽdunt. Neq; Liuius ipse rei auctor, hac in re amplius uerborum facit, apud alios uero nulla prorsus mentio fit.

DE PROCVRATORE CAESARIS. Tit. XLI.

Sumpta fere omnia ex Titulo. 19. primi digestoꝝ ab Vlpiano, Paulo, Calistrato.

VLtimum est ut de Procuratore Cæsaris (is eñ est inter Cæsarem, & R.P. constitutus iudex) pauca uideamus. Quamq̃ principalẽ celsitudinẽ, a qua legũ Senatus consultoꝝ, magistratuũq̃ omniũ, origo manat, moribus introductũ sit, legũ imperio, cui præesse non esse suppositã. Cæterũ quoniã se a quouis cũ inter priuatũ, ac R.P. decernãt impossibile inuẽtu sit, ipsumq̃ principẽ in ꝓpria causa iudicare, haud sane æquum esse uideatur. magistratũ creari placuit, cui inter se, priuatasq̃ personas, cõpetens quidem esset iurisditio, qui sane est appellatus Procurator Cæsaris. Huic magistratui, principalis totius rei licentia cõmissa est, ita ut quicquid ab eo negociorũ imperialiũ gestum est, perinde habeat̃ ratum, ac si ab ipso Cæsare fuerit pertractatum, Sed si rem eius quasi propriã, ꝓcurator tradat, nõ putãt dominiũ trãsferre. Tũc uero trãsfert, cum negociũ gerens Cæsaris, ipsius cõsensu tradit. Deniq̃ si donatiõis, uenditionis, transactionis causa quid agat nihil agitur. Non eñ alienare rem Cæsaris, sed diligenter negocia Cæsaris obire, procuratori Cæsaris iniunctum est. Id uero in primis Procuratori huic, de quo agimus, ascriptum est, q̃ seruũ Cæsaris hæredem institutũ adire hęreditatẽ iubet, & ea hæreditas imperatori acquirit̃. Quĩ si Cæsar ipse hæres instituat̃. si se Procurator opulente hæreditati miscet̃, hæredẽ Cæsarem facit. Quod si ea bona ex quibus princeps institutus est, soluẽdo nõ sunt, consulendũ erit imperatori ne quid perinde detrimenti paciatur, hæredis enim instituti in adeundis repudiãdis

ue hæreditatibus congruo tẽpore explorari uoluntas debuit. Deportandi huic magistratui facultas permissa non est. Sed de Procuratore Cæsaris, cæterisq; oĩbus Romanis potestatibus, quæ a principio urbis conditæ usq; ad Augusti Cæsaris tẽpora factæ, tractatæq; sunt satis ad plenũ diximus. Præsidis nomẽ generale est, eo q; & Proconsules, & Legati Cæsaris, & oẽs ꝑuincias regẽtes licet Senatores sint, Præsides appellantur.

Titu. 18. primi digestoꝝ lege prima hæc omia.

F I N I S.

INDEX, IN FENESTELLAE TITVLOS secundum litterarum ordinem.

F I N I S.

Anchises Troianus.

F I N